

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

REGENSEN

GENNEM HUNDREDE AAR
AF
KNUD FABRICIUS

V. PIOS BOGHANDEL POVL BRANNER
NØRREGADE KØBENHAVN

REGENSEN

GENNEM HUNDREDE AAR

AF

KNUD FABRICIUS

MED 86 ILLUSTRATIONER

V. PIOS BOGHANDEL · POVL BRANNER
NØRREGADE · KØBENHAVN
1923-1925

Dette Skrift er udarbejdet af Forfatteren i Aarene 1922—1925. Med Stoffets Indsamling har Adjunkt *Poul Colding* og Adjunkt *Kn. Kretschmer* bistaet, saaledes at den førstnævnte har gennemgaaet Regensprovstens Arkiv fra 1859 til 1896, sidstnævnte har ekscerperet Kirkebøgerne indtil 1896 og Universitetsaarbogen 1848-1918. Endelig har stud. mag. *P. P. M. Pedersen* samlet Stoffet til de statistiske Tabeller over Kommunitetsalumnernes Eksamensresultater og udarbejdet den største Del af Personregistret. Jeg bringer herved de tre Herrer min hjertelige Tak for god Bistand.

KØBENHAVN
BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI
1925

REGENSEN
GENNEM HUNDREDE AAR

TIENDE KAPITEL

TREAARSKRIGEN

»I Aftes Kl. mellem 10 og 11 om Aftenen hensov Christian VIII. Fred og Velsignelse over hans Mindel!«

Saaledes skrev Regensprovsten d. 21. Jan. 1848 i sin Dagbog, og med god Grund. Han havde næret oprigtig Sympati for den afdøde Konge, og han imødesaa med Ængstelse den Udvikling, som hans Bortgang aabenbart vilde medføre. Men det gik som i 1839. Regensen holdt sig tilbage under de politiske Demonstrationer, som opfyldte de nærmeste Dage efter Kongens Død, skønt der ingen Tvivl kan være om, at mange Regensianere har deltaget i dem uden for Gaarden. Dette gav sig Udtryk i en voksende Misfornøjelse med Nøglesystemet. Det Ønske fremsattes, om end forgæves, at i Stedet herfor Gadevægteren skulde kunne lukke de Alumner ind, der kom for sent hjem, saaledes som det var Skik paa de andre Kollegier.

Stærkere end af det politiske Røre grebes Regensen derimod af den voksende nationale Bevægelse. Allerede før det store Kasino-møde fremlagdes der i Studenterverdenen, ogsaa paa Regensen, en Adresse om at udstrække Militærtjenesten til Akademikerne. Fabricius mente ganske vist, at »den er vel sagtens kun en ny Maade at ville tiltvinge sig en vis Vigtighed paa,« men han kunde dog ikke faa det over sit Hjerte at bevare denne Gnavenhed og tilføjede: »men Ideen er dog sund.«

»Men hvor skal vore Studenter dog faae Tid til at studere?« fortsætter han med Rette. Det var nu, efter d. 20. Marts, altfor bevægede og betydningsfulde Dage, til at Studenterne kunde og burde hænge over Bogen. Ogsaa F. C. Petersen sympatiserede med, at hans Alumner deltog i Bestræbelserne for at lede Bevægelsen ind i et roligt Leje, og navnlig med, at de ufortrødent virkede til at sikre den slesvigholstenske Deputation. Omdragende Folkesværme, der mindedes Regensens Ry i Trediverne, samledes en af disse historiske

Aftener under Vinduerne til Regensens Læsestue og fremsatte en højrosted Appel om Samvirke. Svaret lød imidlertid som et Leve: »For Lovlighed og Orden! Frihed og Lighed!« og Hoben brølede: »Orden og Frihed!« og drev videre.

Men efter Svaret til Slesvigholstenerne og Oprøret i Kiel aabnedes der et videre Perspektiv. Allerede d. 22. Marts, samme Dag som Martsministeriet dannedes, havde Kommunitetsalumne, stud. theol. H. C. Refslund indsendt en saalydende Ansøgning til Stipendiebestyrelsen:

»Flere slesvigske Studerende have idag besluttet at reise hjem for at opmuntre vore Landsmænd til Forsvar mod tydsk Overgreb.

Vi ansøge herved om, at de Rettigheder, hvoraf vi ere i Besiddelse ved Kjøbenhavns Universitet, navnlig hvad Stipendier angaar, maa blive os bevarede.«

Fem andre slesvigske Kommunitets- og Regensalumner fulgte ham; de rejste under Professor Flors Førerskab og blev taget i Brug ved den Landstorm, som han oprettede i Nordslesvig, og ved den Efterretningstjeneste, som organiseredes samme Steds for den danske Hær. Regensprovsten stillede sig meget imødekommende over for hele denne Bevægelse. Foruden disse Sønderjyder var der imidlertid et større Antal af kongerigske Alumner, der meldte sig som frivillige ved Hæren. I Maj 1848 var Tallet 30—40, og der var imellem disse endogsaa en Islænder, L. Gunløgsen. De som studerede Medicin, lod sig fortrinsvis indrullere som Læger; de fleste gjorde derimod almindelig Krigstjeneste, og adskillige avancerede i Løbet af Feltoget til Underofficerer og Løjtnanter. Om en enkelt hedder det kuriøst, at han af Generalkommandoen var sat til sammen med andre at indøve den jyske Landbefolkning i Vaaben og derfor i Kommandoskolen havde lært Stridsleens Brug. Men at det var ramme Alvor, saa man, allerede inden en Maaned var gaaet, da den første Alumne faldt i Slaget ved Slesvig d. 23. April (stud. jur. J. F. E. Knudsen).¹³¹

En særlig vanskelig Stilling indtog dog de Studenter, der var gaaede til Professor Flors Brigade, da de som Civilister kunde vente sig skrappe Repressalier, hvis de faldt i Fjendens Hænder. I Maj Maaned udtalte Flor om Refslund og tre andre: »Alle nævnte fire Herrer have været meget ivrige og virksomme i den gode Sags Tjeneste og have intet stærkere Ønske havt end ved første givne Leilighed at gaae atter til Slesvig og Jylland.« Efter Paaskeslaget var nemlig Landstormen bleven opløst, og Studenterne havde spredt sig til alle Sider; en af dem, Regensianeren N. P. Petersen, skal

være bleven grebet af Slesvigholstenerne og sendt til Rendsborg. Hen paa Forsommeren, da den danske Hær atter rykkede frem, dukkede ogsaa Studenterne atter op. Regensianeren stud. jur. P. Bruun fulgte saaledes som stedkendt med Patrouiller og angav, paa hvilke Steder man skulde udsætte Piketter. Den interessanteste af disse Alumner, H. C. Refslund, der havde virket saa ivrigt i Hans Krügers Efterretningstjeneste og i Slutningen af Juni atter rejste over til Slesvig, tænkte sig imidlertid nu en anden Gerning ved Siden af den militære: »Da Alt endnu er saa usikkert, kan jeg vanskelig angive nogen speciel Retning for min Virksomhed endnu, men da jeg ved flere Aars Studium af Landets Historie har erhvervet mig nogen Kundskab til Landets nationale, folkelige, personale og locale Forhold, og da saa faae af de Slesvigere, der ere blevne Landet og Kongen tro, kjende noget hertil, saa vil der sikkert blive mangfoldig Leilighed til at lægge Beslag paa mine Kræfter.« Det var altsaa et Kulturarbejde, som han nu vilde vie sig til.¹³²

I den halvtomme Regens gik Livet i Sommeren 1848 stille hen. Endnu i Septbr., en Maaned efter Vaabenstilstanden, stod 21 Regensianere — foruden 5 Kommunitetsalumner — ved Hæren. Tre af disse var avancerede til Officerer. Der blev fra Videnskabens Side vist stor Langmodighed over for disse Martis Sønner; F. C. Petersen mente, at kun Officererne burde fratræde Stipendierne, men at de øvrige maatte beholde dem, saa længe Krigsspørgsmaalet var uafgjort. Kun lidet anede han, at der skulde gaa halvtredje Aar, før dette var Tilfældet. Og dog havde det været fristende, at lade ogsaa de andre fratræde med Udsigt til Fornyelse af Stipendierne, naar de atter saa sig i Stand til at optage Studierne. Thi efter det nye Reglements Indskrænkning af Stipendiernes Antal var der i Efteraaret 1848 saa faa ledige Pladser, at man — bortset fra de privilegerede Alumner — kun havde 4 Kommunitetspladser og slet ingen Regenspladser at uddele.¹³³

I de europæiske Krigsuroligheders Spor fulgte i 1848 Koleraen. Regenslægen overvejede i Slutningen af August, da den nærmede sig Danmarks Grænser, om man i paakommende Tilfælde skulde indrette »den saakaldte Kirke«, altsaa den nuværende Læsesal, til Sygestue, men han ansaa det dog for utilraadeligt at anlægge et Hospital i en Bygning som Regensen. Han begrundede dette med, at det var usikkert, om Sygdommen var smitsom (!), men Sygdomme af den Natur udviklede sig let til at blive smitsomme (!!). Hellere vilde han indskrænke sig til at henlede Alumnerne paa Betydningen

af en diætetisk Levemaade og hos Portneren deponere »de faa Lægemidler«, som skulde anvendes, før Lægen var kommen til. Heldigvis skaanedes Danmark, og dermed ogsaa Regensen, for denne Gang, og det store Møde udsattes i endnu fem Aar. Man havde jo ogsaa tilstrækkeligt andet om Ørene i denne Sommer.¹³⁴

At »Aanden fra 1848« ogsaa havde grebet Regensen, fremgaar altsaa tilstrækkeligt af, at henimod en Tredjedel af Alumnerne frivilligt havde stillet sig i Hærens Rækker. Uden Festligheder og Taler, Brask og Bram drog de af Sted, og det er ikke det mindst tiltalende at se den Nøgternhed, som her lagdes for Dagen. Men Aanden fra Martsdagene holdt sig kun sin Tid, det langstrakte Felttog tærede paa den, og da man kom hen paa Efteraaret, og Kravet om den almindelige Værnepligt rejstes af Tscherning (Septemberanordningen), mødte det som bekendt Modstand fra de tidligere fritagne Klassers Side. Regensianerne sluttede sig hertil. 44 Alumner androg Stipendiebestyrelsen om enten at søge at gennemføre, at Studenternes Udskrivning ophævedes, eller, hvis dette var umuligt, »komme dem til Hjælp« i denne for deres Fremtid saa vigtige Sag. Af Bestyrelsens Medlemmer hævdede Scharling, at der med den sidste Tilføjelse maatte menes, at Kommunitetets Kasse skulde hjælpe vedkommende til at købe sig fri. Herom kunde der ikke være Tale, men man burde opfordre Konsistorium til at »forene sin Stemme med den almindelige imod Billigheden og Retfærdigheden af hiin Udskrivning«. H. N. Clausen vilde ogsaa have Sagen i Konsistorium. J. E. Larsen søgte forgæves at berolige sine Kollegaer med, at de nærmere Regler for Udskrivningen jo ikke forelaa endnu. Da endogsaa de virkelig værnepligtig-fødte hidtil var bleven skaanede, naar de blev Studenter, maatte det samme end mere ventes indrømmet dem, der nu skulde behandles, som om de var værnepligtig fødte. Denne Trøst virkede ikke, og den var for Resten ogsaa for mager, thi selv om Afgørelsen først faldt i Jan. 1849 ved Rigsforsamlingens Afstemning, kom den til at gaa Studenternes Ønsker imod. Men meget karakteristisk er det Omslag i Stemningen fra Martsdagene, som havde fundet Sted. Klassefølelsen var aabenbart ved at gennembryde Lighedsfølelsen, selv om det maa indrømmes, at der vel ingen Stand var, der i den Grad som den akademiske følte Byrden ved den nye Indretning. Stillingsvæsenet betragtedes derfor ogsaa almindeligt som en paa dette Punkt berettiget Indskrænkning af Værnepligten.¹³⁵

I Foraaret 1849 var det dog kun Medicinerne, der kom med som

Underlæger. F. C. Petersen sørgede atter for, at de fik Lov til at beholde deres Stipendier under Fraværelsen. Det galdt ialt 11 Mand, af hvilke C. L. Th. Ibsen faldt ved Ekernefælde. Til almindelig Soldatertjeneste udskreves 8 Regensianere i Marts, heriblandt Johannes Helms; Provstens egen Søn havde derimod været saa heldig at trække et højt Nummer. Man overvejede nu i Stipendiebestyrelsen Petersens Forslag, om det kunde nytte at vedblive at lade Krigsmændene beholde deres Legater. Man vedtog i Stedet at lade dem, som indkaldtes, fratræde mod Udsigt til Fornyelse. Først fra Efteraaret blev dette dog fast Regel ved en ministeriel Resolution af 8. Dec. Beslutningen skyldes langtfrå svigtende Interesse for Alumnerne, tværtimod faar man paa alle Punkter Indtrykket af Forstaaelse og Sympati, og Bestemmelsen var jo ogsaa til deres sande Bedste.¹³⁶

Men havde det været smaat med Offerviljen i Slutningen af 1848, blev det endnu ringere i 49. Et talende Bevis er »Firskillingsubskriptionen«. Det var en almindelig ugenlig Indsamling til de faldnes efterladte, som allerede var begyndt det foregaaende Aar, og da havde Fabricius haft mange Kvaler ved Indsamlingen paa Regensen, saa at han ofte selv dækkede de tegnede Beløb. »Det Kiedsommelige i at faa en saa lille Gave, som ikke kan genere Nogen, (og hvorfor man blot behøver at drikke en Kop Kaffe mindre om Ugen), ydet af Faa og det med Tværhed, medens den med Glæde og Nøiagtighed burde ydes af alle som Een, var for drøit for mig, endskjøndt jeg dog burde have forudseet dette Resultat«. Han overlod derfor nu Sagen til Alumnerne selv med en valgt Hovedkasserer (Reisz) og frivillige Indsamlere pr. Regensgang. Mest Lyst havde han til at faa Sparebøsser ophængte i Porten »og paa andre meget besøgte Steder« — hvilke, Hr. Viceprovst? — »men da jeg kjender vor Lyst til at gjøre Nar ad alting, for derunder at skjule vor Blaseerthed, saa skal jeg vel vogte mig for at foreslaae det.« Fabricius føjer hertil nogle meget pessimistiske, men maaske ikke helt usande Ord: »Sagen er, at den patriotiske eller nationale Ruus, som Bevægelsespatriet ifjor havde forstaaet at bibringe os, og hvormed det lykkedes dem at frembringe vor tilsyneladende saa uskyldige, ja næsten loyale, men ikke desto mindre saa fordærvelige Revolution, nu er afløst af Slaphed og Forsagthed — — — Jeg kan dog ikke beskrive Dem min Stemning.« — Selv om Fredericiaslaget senere paa Somren hævede Modet hos Almenheden en Del og derved ogsaa bragte Lysten til at yde Gaver i Vejret, blev dog hele Resultatet af Firskillings-

subskriptionen paa Regensen i Maanederne Maj—Decbr. 1849, inklusive Provsts og Viceinspektørs Bidrag, den beskedne Sum 87 Rdlr. 2 Mrk. Dette vil sige saa meget som, at det kun var et Mindretal af Regensianerne, der lod sig begejstre til at ofre den omtalte Kop Kaffe pr. Uge.¹³⁷

Mens saaledes Interessen for Krigen synes at være formindsket, da Tvangen traadte i Stedet for Frivillighedens Princip, kom til Gengæld Spørgsmaalet om et konstitutionelt Styre paa Regensen atter i første Linje, maaske paavirket af det samtidige Røre i den offentlige Verden for at skabe en fri Forfatning for hele Landet. Udgangspunktet var som sædvanlig Karlevæsenet. Det er tidligere skildret (pag. 162), hvorledes Arbejdet paa dets Omdannelse var gaaet i Staa i Martsdagene, og Interessen var saa ringe, at til Generalforsamlingen om Karleinspektørvalg i Juni 1848 indfandt der sig ikke et eneste Medlem. I sin Vaande bad den ene hidtilværende Inspektør Prof. Petersen om »at foranstalte det Nødvendige til en Carleinspecteurs Indsættelse«, men Petersen, der var en lun Broder, afviste Ønsket med, at i Følge Reglementet af 1842 skulde Karleinspektørerne vælges, og de hidtilværende maatte derfor fungere videre, eventuelt til næste ordinære Generalforsamling, hvis de ikke forinden paa et nyt Møde fik valgt sig nogle Efterfølgere. Triumferende skriver den tro Fabricius: »Selve Andragendet er karakteristisk, naar vi sammenholde det med Fordringerne paa Selvregiering, som ellers gjøres. Sagen er, at Folk nu slet ingen Interesse har for vor Regentscommunes Anliggender og derfor igrunnen finde sig bedst ved at lade andre have Uleiligheden med at regjere.« I et Brev, der viser hans komiske Fortvivelse over at hænge paa den, ansøgte saa Karleinspektøren om at maatte holde en ekstraordinær Generalforsamling, og paa denne lykkedes det virkelig at gennemføre et Valg, som imidlertid blev — et Genvalg af hans Kollega. Først ved Aarets Slutning havde de to Inspektører Held til paa lovlig Maade at slippe væk fra deres Stillinger.¹³⁸

Men i Løbet af 1849, da Grundlovsforhandlingerne vakte saa megen Opmærksomhed, synes der at være vokset en virkelig Interesse op paa Regensen for det indre Styre. I Oktobers Slutning vedtog en Generalforsamling i Modstrid med Beslutningen fra 1847, at Karlene ikke skulde have nogen ekstraordinær Sikkerhed for deres Løn, og til Inspektører valgtes Mødets Dirigent C. Kiær samt P. Algreen. »Derefter fortsatte de Tilstedeværende Mødet og besluttede i den Overbevisning, at den ærede Bestyrelse ikke kunde have noget der-

imod(!), at sammenkalde Alumnerne til et Møde paa Conversationsstuen Søndagen d. 4. Novbr. for at overveje Andragender angaaende Forandringer i Regensreglementet. Herom overdrog Forsamlingen mig (Kiær) at optage det Fornødne i *Tilmeldelsen*«.

De Aander, som var dyssede i Ro i 1842 (Side 122), var aabenbart nu atter vaagnede. Da Kiær Dagen efter kom op til Provsten, og denne forlangte en Ansøgning om at maatte holde Mødet d. 4. Novbr., sagde Karleinspektøren rentud Nej. Man vilde jo ikke tage Beslutninger, men kun overveje Forslag om Regensens Anliggender; Mødet var altsaa ingen Generalforsamling og faldt ikke ind under Reglementets Bestemmelser om saadanne. En »Tilmeldelse« maatte derfor være nok. Prof. Petersen var nu i en virkelig Kattepine. Han mente, at det var umuligt at nedlægge Forbud, thi man kunde vel forbyde Opslag derom, men ikke forhindre selve Mødet, og paa dette vilde man naturligvis lave Besværinger og Andragender »om Portnøgler, Forsamlinger og Gud ved hvad.« Han havde forøvrigt allerede for et Aar siden, i Septbr. 1848, sendt Bestyrelsen Forslag til et nyt Reglement (»Regulativ«) for Regensalumnerne, men intet hørt om dets Skæbne. Nu var vel desværre det gunstige Øjeblik, en rolig Periode, gaaet tabt. Stipendiebestyrelsens Formand svarede benovet: »Hvad er der egentlig nu paafærde? Og hvo er auctor novarum rerum? — — — Naar ikke Slesvig-Holsten og Preussen give Folk noget at bestille, saa falde de paa andre Ting.« Det lykkedes dog Petersen at faa stablet et »Andragende« paa Benene, og Stipendiebestyrelsens Svar blev, at man »bevilgede« Mødet.

Hvad der forhandlede paa Søndagsmødet, kan nu ikke oplyses i sin Helhed, men Dagen efter indsendte 76 Alumner en Ansøgning, der begyndte saaledes:

»I en Række af Aar har Conversationsstuen paa Regensen været indrømmet Alumnerne til den daglige Samtale og til de Generalforsamlinger, som den høie Bestyrelse tillod efter Alumnernes Ansøgning.

Men Samlivet og Udtalelsen af vore fælleds Ønsker vilde tilvisse fremmes, dersom den høie Bestyrelse gav os Frihed til at benytte Conversationsstuen til de Møder, som vi efter Overenskomst maatte sammenkalde, for at høre den almindelige Stemme om vore Anliggender« — — —

Det var altsaa »Forsamlingsfriheden«, det først galdt om at erobre. Stipendiebestyrelsen højede sig med den Tillægsklausul, at Sammenkomsterne intet maatte medføre, som stred mod Regensens Love og Vedtægter, og at de Dagen i Forvejen skulde »anmeldes« til Provsten. Viceprovsten havde oplyst denne om, at det nok var Tanken at

holde ugenlige Møder om Studentersager i Almindelighed og Regensforhold i Særdeleshed. »Man klager over, at Studenterforeningen ikke længere kan tilfredsstille de ældre Studenter, og heri er der vistnok meget sandt.« Man kunde ikke forhindre Sammenkomsterne, »naar de ikke antage en vis bestemt Charakter«; men »formodentlig hendøe de af sig selv, naar de ikke finde nogen Modstand«. I første Omgang galdt det Karlereglementet, »saa kommer sagtens Læseindretningen, hvorom man ofte tilforn har lirket med mig, uden at komme til Maalet«. Fabricius endte iøvrigt med en lignende Trøst som i 1843: »Iøvrigt anseer jeg Tonen her paa Gaarden for at være meget god. Gid jeg sige det i et godt Øjeblik!«

Møderne fortsattes. Man vedtog, at de skulde holdes hver Fredag Aften, saa længe til de foreliggende Sager var behandlede. D. 23. Novbr. vedtog man et Karlereglement, der i Følge Slutningsordene traadte i Kraft samme Dag. Provsten indrømmede, at de trufne Forandringer heri var hensigtsmæssige, da Sagen saa vidt muligt burde overlades til Alumnerne selv. Han indstillede derfor Reglementet til Stipendiebestyrelsens Approbation, saaledes at man mindede Regensianerne om, at Approbation var nødvendig, før det kunde træde i Kraft. Men da denne Anerkendelse var indtruffen, svarede fem Alumner (Gierløff, C. Salicath, J. Lund, C. Kiær og P. K. Algreen) paa Helhedens Vegne, at Approbation i dette Tilfælde havde været overflødig, da dette ene Tyendeforhold efter Husretten maatte kunne ændres af de interesserede Parter. Kun i de Tilfælde ansaa de sig forpligtede til at ansøge om Bekræftelse, »hvor i dette i Medfør af de bestaaende Regler maatte være nødvendigt«. Petersen spottede over denne juridiske Distinktion og spurgte, hvorledes man skulde afgøre, om Ændringerne behøvede at approberes eller ej. Og som sædvanlig fandt han Medhold hos sin Substitut, der skrev: »Ja, De har Ret, Hr. Etatsraad, Skrivelsen er karakteristisk for den Veltilfredshed og Vigtighed, hvormed man slaaer om sig med legale og loyale Former.«

Men efter at Forhandlingerne om Karlens Stilling var tilendebragte, gik man videre. D. 15. Decbr. skrev Fabricius til Provsten: »I Forsamlingen igaaraftes har man da begyndt med Læsestuens Sager, og forskjellige Minoriteter have fremsat forskjellige Forslag og Tillægsbestemmelser. De gaae naturligviis alle ud paa, at Bestyrelsen skal overdrages til Alumnerne (dog til Nød i Forening med mig og da med en Vol[d]giftscomitee). In subsidium: At Communitetsbestyrelsen overlader Læsestuens Locale og Inventarium til

Alumnernes frie Disposition. Altsaa: Status quo ante. Paa et i Forværelset henlagt Blad kan det Hele læses. Vore Bemærkninger ville vi opsætte, til det fuldstændige Andragende indkommer, hvilket sagtens ikke lader vente længe paa sig.¹³⁹

Det sidste slog dog ikke til, da Juleferien kom imellem. Men ikke blot saa det nu ud til en Storm paa Læseindretningen i den Hensigt atter at knytte den i 1839 overskaarne Traad (S. 111), bag dette tonede Udsigten til en forandret Regensforfatning frem. Da Fredagsmøderne atter begyndte i Februar 1850, lød Opslaget herom ligefrem paa »Reglementssagen«. Der anmeldtes Komitébetænkning over de sidst stillede Forslag om Læsestuens Anliggender. Men dette var formodentlig kun Begyndelsen. Fabricius havde paa et tidligere Tidspunkt søgt at faa Bevægelsens Leder Kjær ind til sig i sin Lejlighed for at bevæge ham til i Forvejen at forelægge sine Opslag til Provstens Approbation. »Men han kom naturligviis ikke«. Man skulde tro, at Bevægelsen nu havde faaet en saa kraftig Karakter, at det maatte komme an paa en Stykkeprøve.

Men, hvor underligt det end lyder, Fabricius' Spaadom slog til, og det gik ganske som i 1842. Man hører i hele Forsommeren 1850 intetsomhelst mere om Forfatningsrørelsen paa Regensen, alt hvad der refereres, er et Par Karleinspektørforsamlinger uden større Interesse. Det er helt andre Spørgsmaal, som Mindefesten over Oehlenschläger, Stiftelsesfesten og Festen for de svenske Studenter d. 3dje Juni, som optager Tankerne. Drukne Fredagsmøderne i alt dette? Eller var det ikke snarere saaledes, at Datidens Studenter, ligesom de hurtigt havde ladet den nationale Traad falde, lige saa hurtigt sløvedes i deres Interesse for Indflydelse paa Regensens Ledelse. Hvor megen eller hvor liden Vægt man vil tillægge disse Forhold, kan man ikke komme fra et Indtryk af Stemningsherredømme og Flygtighed hos Datidens Regensianere, et Indtryk som maaske rettelig maa tillægges hele det Slægtled, som de tilhørte. Men for Regensen er Treaarskrigens Periode et Tidsrum af forbigaaende Betydning, intet varigt er skabt herinde i denne Tid, ingen interessante Skikkelser fremtræder derunder, og med Aaret 1851 var det, som om ethvert Minde om de bevægede Aar sporeløst var forsvundet.¹⁴⁰

ELLEVTE KAPITEL

VÆKKERFORENINGEN («GAMLE») OG REGENSEN I HALVTREDSERNE

KORT efter Krigens Afslutning vendte Johs. Helms hjem fra Felten, hvor han havde gjort Tjeneste i halvtredje Aar. Han fik Bolig paa Regensen og blev hurtig 1850ernes mest prominente Skikkelse herinde. »Soldaterliv«s friske og fordringsløse Forfatter ejede — som de indflettede Smaadigte viser — et lille, meget lille digterisk Talent, og det gav sig nu Udtryk i en Række Regensviser, der minder om Hostrups, men dog ikke er den rene Efterklang. Halvtredsernes Studenterliv var jo overhovedet i Sammenligning med Fyrrernes og Tredivernes ret farveløst og mat, det bevægedes ikke i sin Helhed af nye Impulser, selv om baade det Kierkegaardske og det Grundtvigske Røre virkede stærkt paa snævrere Kredse. Regensen kom derfor i denne Tid, endnu mere end tidligere, til at leve sit Særliv. Helms forstod at aflure dette Liv nye Træk af »kulturhistorisk« Art, som naar han forevige Regensianernes Klinkspil i Gaarden:

Og selv de satte en Gud paa Throne
For Livets evige Plat og Krone
Med Kismets Navn.

Ja, han afvandt endog dette Liv nye Sider ved at skabe Skovtur-sangene:

Skoven os vinker til Stordaad inat,
Linden alt Vognene skjuler med Kronen,
Hans staaer ved Porten og svinger sin Hat,
Kjør, Kudsk! nu gaer jo Ballonen.

Samvittigheden solo (maestoso)

Kors, er Du gal? Jeg troer Du griner a' mig?
Husk, hvad Din Fa'er saa tit har mindet om,
Livet er kort, men Kunsten, Fanden ta' mig,
Kunsten er lang, og Pungen næsten tom.
Valløe og Ferslev og Grove og Vater!
— — — — — Er I der atter?
Husk, at Examen snart vil holde Dom.

Den første af de her nævnte Fæller, Knud Valløe, staar forøvrigt ved Helms' Side i første Række af Datidens Regensianere. Ogsaa han var lidt af en Digter, men Specialist og Imitator. Det var Grundtvigianernes komiske Sider, han studerede, og Resultatet blev tilsidst en, nu ret ukendt, lille Bog »Emtejægerne«. Selv om Viddet paa Grund af dets revyagtige Form er blegnet, og man faar et lignende Indtryk af den som ved at blade i en af Firsernes Aargange af »Punch«, øjner man dog deri et studentikost Lune og forstaar, at disse to Ungersvende udfyldte hinanden og kunde betyde noget i Regenslivet. Navnlig, da de fandt deres Særomraade.

Dette var Vækkerforeningen eller som den officielt hed: »Regentsens Vækkerselskab«. Der var nemlig kun eet. Nu hedder det »Gamle«. ¹⁴¹

Vækkerforeningen virkede oprindelig paa 4de Gang og genoprettedes (efter en første Periode fra 1832) i April 1838 af F. Prangen, C. F. Læssøe og H. B. Thomsen. Om dens Liv før 1851 ved man imidlertid ikke meget, det træder navnlig frem, naar Provsten i sin Dag-

bog forarges over de Gilder, hvorved de indløbne Bøder blev bragt ud af Verden paa en smertefri Maade. Til at begynde med var der kun syv Medlemmer, de skulde skiftevis vække deres Medsammensvorne en Uge ad Gangen, indtil 1. Maj Kl. 6 om Morgenen, derefter Kl. 5. Samfundet hed derfor ogsaa »5½ Selskabet«. Vækkeren skulde et Kvarter efter første Besøg gaa om og se, om man havde taget sig hans første Paamindelse ad Notam; var dette ikke Tilfældet, skulde han ogsaa møde tredje Gang. Syndere, som ved anden Visit ikke havde »begyndt at klæde sig paa«, ifaldt en Bøde paa 4 Skilling, og denne tredobledes, hvis de ogsaa ved tredje Besøg befandtes at ligge Loven overhørigt, men til Gengæld mulkteredes Vækkeren med den samme høje Bøde af 12 Sk. for hvert Kvarter, han sov over sig. Ved at sætte Kors paa Døren kunde dog Medlemmerne sove gratis, men dette

Fig. 37. Johs. Helms.

var kun tilladt to Gange ugentlig. Paa Maanedens sidste Dag opkrævedes Mulkterne af Vækkeren, som afleverede Kassen til Formanden Læssøe.

Med saa enkle Love slog »Gamle« sig igennem i sin første Ungdom. Og der blev baade vækket og arbejdet. De fleste Medlemmer brugte kun deres Kors een Gang om Ugen, og hver Uge indbragte derfor kun ca. 1 Mrk. Selv om Foraaret medførte noget større Søv-

nighed, skejede kun to Medlemmer saa vidt ud, at de foruden deres retmæssige Kors to Gange til skrev sig syge. »Da jeg ved med Vished, at denne Sygdom ei har varet længere, end til deres Dovenskab er bleven tilfredsstillet, forekommer det mig, at det er at illudere Lovene«, noterede den fortørnede Vækker. Den Kasse, som i Juli Maaned skulde lettes af Generalforsamlingen, indskrænkede sig til et Indhold af 7 Rbd. 1 Mrk. 4 Sk. I Sommerens Løb fik den dog flere fede Bidder, som f. Eks. ved »Brix' lovløse Fremgangsmaade 4 Gange at betjene sig af Mads Jyde som Vækker-Instrument«. Men for Resten tier Annalerne om de følgende Aars Bedrifter, da Protokollen allerede i Septbr.

Fig. 38. Kn. Valløe.

1838 ophører. Først fra 1851 er Fortsættelsen bevaret.

Vækkerforeningen er nu bleven almen regensiel, Medlemmernes Antal sættes derfor til et Maksimum, nemlig 30. Af Stigningen følger atter, at flere Retsregler nu er blevne nødvendige. Den vigtigste af disse formuleres af Helms i Ordene: »Ved Vækketid vækkes af Vækkeren iført Vækkeinsignierne,« d. v. s. Tøfler og Lygte; begge disse Rekvisiter er Foreningens Ejendom. Der er ogsaa subtile Bestemmelser om Vækkerens Pligter, først og fremmest skal Vækningen foregaa under de mest udsøgte Former med Titulaturen »Hr.« og uden Anvendelse af nogen Art fysisk Magt. Bøderne for Vækkeren begynder nu med 8 Sk. og stiger for den højeste Brøde, glemt Vækning, til 32. Til Gengæld vækker han kun fire Dage i Træk, og om Tidens stigende Blødagtighed taler, at Vækketiden

om Vinteren er nedsat til Kl. 7^{1/2}, om Sommeren til Kl. 6. Men nu skal der i alle Tilfælde betales for Kors paa Døren, og truende lyder § 5: »Har Vækkeren nogen mistænkt for at være gaaet i Seng, er det ham tilladt at inspicere indtil en Time efter Vækningens Begyndelse.« Dette blev ofte benyttet af nidkære Vækkere. Den gamle Bestemmelse, at man ved anden Vækning skulde have »begyndt at klæde sig paa«, fortolkedes ved Generalforsamlingsbeslutning d. 23. Febr. 1853 saaledes, at »Underbenklæder er Benklæder«. At den øverste Knap i disse var knappet, var Lovens haarfine Grænse; over dette Rubicon vovede ikke Cæsar at skride, mens paa den anden Side et senere Forsøg paa at konvertere Sokkerne i Overbenklæder afvistes med Foragt. Karakteristiske Tidernes Tegn er desuden, at der ydedes Laan af Kassen paa indtil 2 Rdlr., men mod maanedlig Rente af 4 Sk., altsaa 25 pCt. aarlig, og at Indtægten allerede det første Halvaar viste den nette Sum af 52 Rdlr. 89 Sk., som fremkom ved, at nogle Deltagere næsten daglig satte Kors paa deres Døre, og at Mulkternes Antal var meget betydeligt. Den gammel-nordiske Kraft var aabenbart stærkt truet.

Aabner man Protokollen fra 1851, møder man straks adskillige »Hyl i Ørkenen« efter de forsvundne Vækkertøfler, og i Anledning af Mulkterne mange Protester og Appeller til »ethvert fordomsfrit Medlem«. Men man lader sig ikke let narre. Hvilket Genrebillede giver saaledes ikke Vækkerens Anmærkning fra Novbr. 1851:

Fig. 39. »Gamle«s Genius med Fakkell og Tøfler.
(Tegning i Vækkerprotokollen).

»Da jeg den 10de Nov. kom for at inspicere DHrr. Neergaard og Helms (III, 12), kom førstnævnte mig i Møde med et dejligt Solskinsansigt; det glædede mig øjeblikkeligt, og jeg havde nær ladet mig bedaare til at sludre lidt med denne Forbryder; men strax opdagede jeg Ræven, just fordi den logrede altfor meget med Halen; jeg skred nu rolig hen til Døren for at udføre min Embedspligt som Inspektør, men tænk nu! Neergaard angriber mig og griber mig i Slopokken for at opholde mig; imidlertid sled jeg mig løs og for lynsnar ind til H., der nu var avanceret hen til Sophæen, rigtig nok med Strømper og Benklæder paa, men Strømperne faldt i Folder heelt ned over Anklen, og Beenklæderne stode paa en stødende og uanstændig Maade aabne fortil, hvilket afgav Beviis nok for, at han nylig var staaet op og netop havde benyttet den Tid, hvori jeg blev opholdt, til skjædesløst

at iføre sig sin Dragt. Jeg paastaar derfor N. straffet med en dygtig Mulct, fordi han vovede saa lumskt at standse min under Embedsfunktionen hellige Person, og ligeledes H. fordi han naturligviis har opfordret N. til denne Forbrydelse.«

Det vil glæde enhver »fordomsfri« Læser, at Hr. Neergaard fik sig en Bøde paa 1 Mrk., mens Helms' Mulkt fordobledes til 8 Sk. Sagtens havde den sidste sovet sødere end nogle Maaneder tidligere i Barakkelejren ved Dannevirke, og for første Gang blev han overrumplet, om end ikke af en Slesvigholstener. Men at det ikke altid var den opvakte eller hans Kontubernal, som spillede Rævens Rolle, fremgaar af et Spørgsmaal i den følgende Maaned i Protokollen:

»Forøvrigt spørger jeg, om det ikke er *temmelig rævedannet* af en Vækker at spørge vedkommende, inden han ret er vaagen, om han skal give ham et Kors. Det er, synes mig, det samme som at spørge en fuld Mand, om han ikke vil have et Glas endnu.«

Som man ser, har den Gløse, som Sophus Schandorph indførte i Literaturen, gamle Aner.

I 1852 er Johs. Helms bleven Førstemand i Foreningen. Som Inspektør gennemfører han paa Generalforsamlingerne, hvor Mulκτηne rinde saa stride, store Beslutninger, ikke blot om Sold, men ogsaa om Skovture. I Sommeren 1852 arrangerede han saaledes en vældig Udflugt, hvortil ogsaa Ikke-Medlemmer havde Adgang, til Humlebæk, Fredensborg, Fortunen og Klampenborg. Med fast Haand styrede han her Selskabet, og senere fremlagde han »et Slags Regnskab« for Udgifterne »og bekræftede dets Rigtighed ved Banden«. I ædel Kappelstrid med Helms stod Knud Valløe, der i Novbr. forfattede et saa elegant og skruet Indlæg om »de opvakte« og sin Vækning »med Kerte og Sandaler«, at Helms indrømmede »den meget sædelige Vækkers smukke Talemaader og geniale Vendinger«. Men han beklagede sig over, at Valløe havde vækket ham, skønt han havde Kors paa Døren, og det hjalp ikke, at denne skød sig ind under, at det var »en privat Vækning«, Valløe fik dog sin retfærdige Bøde. Ufortrøden blev han ved at lægge sine bedste Kræfter i sin Morgengerning, og den følgende Sommer hævdede han sig endogsaa til den høje Poesi i Vækkerprotokollen:

Hr. Korff havde vækket for fjerde Gang,
Saa bragte han Buhl Protokollen,
Buhl maatte tage imod den, og Korff
Kunde atter spadsere paa Volden; —
Thi Ingen kan undgaee sin Skjæbne!

Hr. Buhl havde vækket i Dage to,
 Saa bragte han mig Protokollen;
 Til Jyllands Kyster hans Dampskib foer,
 Jeg sukked og maatte beholde 'en;
 Thi Ingen kan undgaae sin Skjæbnel

Men naar fra studeopfostrende Land
 Hr. Buhl monne vende tilbage,
 Da skal han vækkertøflende gaae
 de tvende manglende Dage;
 Thi Ingen kan undgaae sin Skjæbnel

Paa dette Tidspunkt var imidlertid Helms flyttet ud fra Regensen. Under Koleraperioden i Sommeren 1853 suspenderedes Foreningens

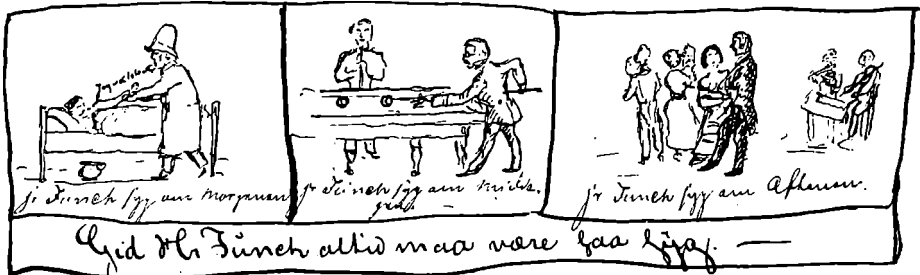

Fig. 40. En Gamlings daglige Liv (Tegning i Vækkerforeningsprotokollen).

Virksomhed, dog forkastede man paa Generalforsamlingen et Forslag om at »gjøre sig tilgode paa Kassens Regning for at sikre sig mod Cholera«.

Med friske Kræfter tog man fat i Efteraaret. Nye Tider, nye Mænd! Tonen blev kraftigere, eksempelvis gik den senere Overlærer L. Kleisdorff [i Aarhus] og Bøggild næsten voldsomt frem, baade som vækkende og som vækkede. Men hvad skulde man ogsaa gøre, naar Moralen stod saa lavt, at en Synder under en Vækning gemte sig i Sengen, saa at han først ved en omhyggelig Oprodnung blev fundet ved Fodenden? Referatet af Generalforsamlingen d. 25. Maj 1854 ender i god Overensstemmelse hermed med Ordene: »Derefter overlod Generalforsamlingen sig til Slagsmaal.« Dirigenten opløste da Mødet under »Nævekampen« med den Motivering: »At overlade Protocollen til saa enragerede Mennesker vilde have været uforvarsligt.« Et muntert, virksomt Liv rørte sig aabenbart i Selskabet, men der var ogsaa Medlemmer, der paa anden Maade gjorde sig nyttige i dens Tjeneste, hvorom følgende Notits vidner:

»D. 15de Sept. var en tung Dag for Vækkerforeningen, idet den rastløse Sover Hr. Worsøe forlod Regensen; han var tro til det sidste, kun faa naede ham med Hensyn til Mulkternes Summa, kun Een overgik ham, nemlig hans herlige Sambo Lindberg.«

Med Udgangen af Aaret 1854 ender saa denne Decenniets første Protokol med følgende Elegi af H. Mygind:

Og nu Farvell du gamle Protokol,
Du som for Vrøvl tit aabned dine Spalter.
Her Landse brød saamangen Ridder bold,
og derfor du tilsidst gik op i Pjalter.

Du Vidne bærer om vor Søvnighed,
Du Worsøes Navn bevar' for fjerne Tider;
Om Kjerulff, Helms du at fortælle ved,
Om Kjødt, om Valløe, hvor han Musen rider.

Se, derfor rinde Taarerne saa stride,
Hvil hos Cassereren nu sødt i Fred!
At Efterslægt hos ham kan faa at vide,
Hvordan vi vrøvled' trods vor Søvnighed.

Men Protokollens Afslutning betød heldigvis ikke Foreningens Endeligt, hvilket til Evidens fremgaar af den kampfro Bragesnak, hvormed den næste Protokol indledes. Den hedder »Volas Røst« og er anonym, Formen peger dog i Retning af Valløe som Forfatteren:

Vækkerskaren i Kongevold
Vækker med Sorg og med Glæde,
Vækkere ud af gamle Old,
Saa selv Stene maa græde.

Stene det Skidt
Og Tøfler det Møg
Op at kjæmpe med Dagen,
Meel fra Moster, med Øl og Løg
Indsvøbt i hvidnende Lagen.

Bagger det Asen og Odin en As,
Bjarkenæve i Bordet,
Begge iblandt Asynjers Tal
Seer Regnbuen i Stuen,

o. s. v.

Halvtredsernes sidste Halvdel var, hvad Vækkerforeningslivet angaar — for at tale Ciceroniansk — den første Halvdel ikke uværdig. Mere og mere Opfindsomhed anvendtes paa at gøre Lovene til et fintmasket Næt, hvorigennem ingen Forbryder kunde slippe, skønt der opstod den Vanskelighed for Vækningen, at man i »disse usikkre,

tyvefulde Tider« maatte laase Dørene af om Natten, og naar Regenskarlene var for sent paa Færde om Morgenen med at lukke dem op, maatte Vækningen strande. Paa den anden Side var ogsaa den Opfindsomhed, som de opvakte lagde for Dagen med Kælenavne til de selv saa formfuldendte og slebne Vækkere, ikke mindre beundringsværdig. »Er det *Dig*, Dit søde Asen!« »God Morgen! min Dreng!« »Søde lille Vækkerbæst!« »Der er Vækkeruhyret!« »Saadan en Vækkerlømmel!« er gode Eksempler, og Tiltalen »Vil De see, De kan stikke af!« forsvaredes som »Vaagenhedsargument«. Alt sligt prellede dog af paa Vækkerne, der i denne Egenskab syntes ganske blottede for humoristisk Sans, og Aarsagen var sikkert den samme som ved Generalforsamlingerne, hvorom den senere bekendte Pastor Fr. Jungersen (1836—1912) skrev:

»Vækkerforeningens Generalforsamling har aabenbart en Tendents til at fælde Kjendelser i Disfaveur af den Anklagede; dette gjælder navnlig, hvor der er Tale om Penge; thi den ærede Generalforsamling er en stor Styvenfænger.«

Dette hindrede dog ikke selve Jungersen i at rejse det Spørgsmaal i Protokollen:

»Da Hr. Kragh bestandig er oppe ved Vækningen, finder da Generalforsamlingen ikke, at der burde gives ham consilium abeundi, saasom han kun er til Ulejlighed for Vækkeren og aldrig yder Foreningen nogen Indtægt?«

I Slutningen af Halvtredserne var »Gamle« rig paa Medlemmer, som senere skaffede sig et bekendt Navn, saaledes Præsten P. C. Trandberg (1832—96, »Frimenighedspræsten«), Assessor T. Hindenburg (1836—1919), Filosofen, Professor S. Heegaard (1835—84), Højesteretsassessor Florian Larsen (1838—1916), — han var en rask Mand om Morgenen — samt Historikerne Provst L. Koch (1837—1917) og Biblioteksassistent N. Jacobsen (1837—78, Troels-Lunds Forgænger). Heegaard, der var en saare ivrig Vækker, laa snart i Strid med Fr. Jungersen, som han benævnedes »et Individ«, motiveret med, at vi er alle Jyder for Vorherre, og at Jungersen i hans Øjne vedblev at være et Individ, indtil han »producerer Attest for, at han er Dobbeltgjænger, eller paa anden genial Maade viser sin Tohed«; dels krigede han med Hindenburg, hvorved han naturligvis ogsaa førte filosofiske Vaaben mod juridiske. Hindenburg paadrog sig forøvrigt saa stor Gæld ved i Løbet af halvandet Aar aldrig at betale sine Bøder til Vækkerkassen, at han paa Generalforsamlingen d.

17. Juni 1858 blev ekskluderet, men Eksklusionen hævedes samme Dag, da han gik ind paa hver Maaned at betale 1 Rbd., indtil Gælden var afdraget. I Vinteren 1858—59 var det L. Koch og N. Jacobsen, som navnlig lagde Beslag paa Opmærksomheden, og ingen i denne Periode drev det vel saa vidt som disse to Kontubernaler. Snart fejdede de indbyrdes, som naar Jacobsen klagede over, at Koch havde vækket alene i Skjorte og Bukser uden at bruge Vækkerformlen og »til en vis Grad« været grov:

»Er det ikke anstødeligt i høi Grad for den opvaagnende Uskyldighed at see Vækkeren, hvis Person jo er hellig, staae og skringe, blot iført Skjorte og Buxer? Virker det ikke sløvende paa Medlemmernes moralske og ethiske Følelse? Dernæst vækkede han med de Ord: »nu vækker jeg dig«. Jeg svarede naturligviis, at jeg ikke tog Hensyn til slig Vækning; derpaa svarede han: »Det skal vi nok faae at see.« Indeholder ikke disse Ord, sagte med behørig Tonefald og Gestus, noget saa Udfordrende, ja noget som i den Grad opfordrer til at udskjelde Vedkommende dygtig, at jeg føler mig som den, der har vundet en herlig Sejr over sig selv ved at undlade det.«

Men Koch var ikke bedre som menigt Medlem, og en Gang ser man ham forsvare sig med, at han »aldeles uvilkaarligt« kom til at »tildele« Vækkerens Bagdel »et Par smaa Spark«. Ved saadanne Leiligheder var Jacobsen hans trofaste Vaabendrager, der, mens Koch gemte sig under Dynen, usandfærdigt paastod, at han allerede var gaaet ud, eller som væltede Vækkeren, der »med Løverøst« søgte at kalde Koch til Bevidsthed, saa at han »stod paa Hovedet i Sengen hos mig«. Jacobsen modtog selv en Morgen Vækkeren med at række lang Næse ad ham, mens han sov. »Paa mit Spørgsmaal, hvorfor han laa saaledes, svarede han meget livligt, at saaledes plejede han altid at sove(!)«. Jacobsen erklærede selv, at han havde drømt, han var paa Generalforsamling. Tilsidst kulminerede Koch med paa een Dag to Gange at indmelde sig i Foreningen — og derimellem udmelde sig —, idet han beskedent begrundede dette med »en maaske altfor stor Respekt for Foreningen og en Frygt hos mig, for at jeg ikke vil kunne præstere, hvad der fordres af mig som Medlem«. De to Venner endte da ogsaa med at faa Navnet »Kannibalerne paa 6te Gang Nr. 1«, begrundet med, at »de fortærer Vækkerens Taalmodighed«. —

Den senere Skolebestyrer Fr. Bokkenheuser, der var Formand for »Gamle« i Provst Petersens sidste Dage, siger i sine Erindringer, at det var en udmærket Forening. Den fik ikke blot unge Mennesker til at staa tidligt op, men tvang dem ogsaa herved til at slutte tidligt

af om Aftenen, allerede ved Nåtiden. Herpaa plejede Medlemmerne at samles en halv Times Tid paa Læsestuen til Drøftelse af Dagens Begivenheder, eller hvad der forelaa af nyt i Politik og Literatur. At Vækkerforeningen ogsaa herigennem har bidraget til at skabe

Fig. 41. »Gamle«s Mindesmærke over et trofast Medlem.
(Tegning i Vækkerprotokollen 1869).

godt Kammeratskab og udvikle regensielle Interesser og regensiel Tænkemaade, er indlysende. Regensen var endnu i Frederik VII's Tid Alumnernes virkelige Hjem, det Sted, hvor de havde deres bedste Glæder. Ja, en Deltager, Professor Rasmus Nielsen — ikke Filosofen, men den titulære Professor, — kalder den endogsaa »en Oase i Tilværelsens Ørken«. Stærk Almensans trivedes endnu ikke hos Regensianerne, den indviklede indenrigske Politik formaaede sjæl-

dent at fængsle dem. Ud fra deres Klassebevidsthed tænkte og følte de nationalliberalt. Mere Interesse vakte vel det nationale Spørgsmaal, der her i Landet var knyttet til Ordene Slesvig og Norden. Men heller ikke dette maa vurderes altfor højt. Studenterne fra de slesvigske Skoler var forøvrigt i Følge ministeriel Skrivelse af 22. Novbr. 1851 blevet stillet lige med de kongerigske i Adgangen til Kommunitetet. Nogle Stykker fik ogsaa Bolig paa Regensen, men de

Fig. 42. En forløren Søns Tilbagekomst.
(Tegning i Vækkerprotokollen 1869).

synes, den Gang som senere, at have haft Vanskelighed ved at glide sammen med deres kongerigske Kammerater, hvis man da kan stole paa Provstens Udsagn 1857 om nogle Alumner: »Der er overhovedet en Deel Uro hos dem, og Slesvigerne [er] i det Hele noget separatisti-

ske og [bærer] Præg af mindre Dannelse end de øvrige Alumner, naturligviis Islænderne undtagne.«¹⁴²

Ejendommeligt er dog Holdningen over for Skandinavismen. Man har det Indtryk, at Datidens Studenter næsten fik for meget deraf, at Studentermøderne fulgte for hyppigt paa hinanden. Eller var det rentud sagt det roligere Forhold til Tyskland i den første Halvdel af Halvtredserne, som gjorde Interessen for de nordiske Brødre noget svagere? I Studentertoget til Kristiania 1851 deltog ganske vist 21 Regensianere, men da der i 1852 blev Tale om Besøg af Upsalenserne i København paa Gennemrejsen til Norge, synes det at have knebet med at skaffe det fornødne Antal Værter paa Regensen. Fabricius mente straks, at »i det Hele taget er dette Besøg nok slet ikke kjærkomment«. Endnu saa sent som fem Dage før Gæsternes Ankomst havde foruden Komiteen kun 9 Regensianere tegnet sig. I alt husede man 14 Svenskere, og Provsten indrømmer, at »Alt var indrettet og gik meget godt; men« — tilføjer han — »der har vist sig kun liden almindelig Interesse blandt Alumnerne, der med Undtagelse af Værterne og faa Andre have holdt sig tilbage. Det vil ogsaa ved disse Sammenkomster vise sig mere og mere, at Begeistringer ikke kunne etableres paa Commando«.

Man vil forstaa, at det var til Petersens Tilfredshed, at der hverken

i 1853 eller 1854 blev Tale om skandinaviske Møder. Det første Aar var jo desuden Sindene opskræmmede af Koleræen; — der døde forøvrigt kun een paa Regensen heraf, Portneren; — og i 54 var man optaget af det indre politiske Røre, Kampen om Ministeriet Ørsted. Men i Marts 1855 stod det et Øjeblik paa Lundenserbesøg paa Regensen; Provsten paastaar, vistnok sandt, at der var ingen videre Interesse derfor. I hvert Fald kom der ingen Svenskere, da Passagen over Sundet viste sig umulig. Og da der i Sommeren 1856 virkelig skulde bo nogle norske Studenter herinde, før de sammen med Danskerne drog videre til Upsala, kneb det ligesom i 1852 at faa dem anbragte. Generalforsamlingen besluttede at indbyde 6—10

Fig. 43. »Gamles« Mindesmærke over et veltalende Medlem.

(Tegning i Vækkerprotokollen 1869).

Normænd, men Hovedkomiteen med Prof. Clausen i Spidsen anmodede Regensianerne om at modtage — 30. Man gik ind herpaa, dog saaledes, at man først skulde se, om der ikke andet Steds kunde skaffes Kvarterer. I selve Toget til Upsala deltog kun 10 Regensalumner. Endnu en Gang samme Aar var man ude for Skandinaverne, da der i Oktbr. ventedes Studentsangere fra Lund, men da rejste der sig ogsaa paa Generalforsamlingen Opposition mod, at Sagen skulde betragtes som et Regensanliggende, og Indkvarteringen blev virkelig henvist til de enkelte, som interesserede sig derfor. Det var øjensynlig kun en lille Flok, som glødede for de Plougske Tanker.¹⁴³

Forøvrigt var det netop i Sommeren 1856, at Skandinavismen fik en ny Opblussen ved Plougs Tale paa Upsala Høje, men først i Ti-aarets Slutning kom der Fart i den under Indtrykket af Begivenhederne i Italien og Tyskland, og dens anden Storhedsperiode begyndte, som fik en krank Afslutning med Krigen 1864.

Nok saa stor Betydning som de storpolitiske Spørgsmaal har den stærke religiøse Brydning i Halvtredserne haft for Regensianerne, i hvert Fald for dem af dem, som var Theologer. 1851 forbød Provsten Fremlæggelsen af en Adresse til Gunst for det Spandetske Forslag om Trosfrihed (Borgerligt Ægteskab, Daabstvangens og Edens Ophævelse); om Interessen derfor hører vi dog intet. Kierke-

gaardstriden satte derimod Sindene voldsomt i Røre. Ogsaa den grundtvigske Bevægelse paavirkede i det Stille adskillige, selv om den efter en Regensianers senere Udsagn var »dengang lidet anset«. Man samledes i det hele i »Kredse«, og Overgangen fra en saadan med literær og patriotisk Farve til den grundtvigske Vennekreds maatte falde ret naturlig. Men en stor Del af dette Liv blev ført uden for Regensen og unddrager sig derfor som oftest vor Opmærksomhed.¹⁴⁴

Hvad der derimod samlede Regensianernes store Masse, var den gode gamle aarlige Stiftelsesfest, der dog maatte holdes uden for Regensens Mure. Efterhaanden lykkedes det at skabe en Række saadanne regelmæssige Festligheder, først fra 1853 en Julefest, som Petersen gik med til at lade holde paa Gaarden, maaske fordi der paa den Tid af Aaret var saa mange fraværende i Hjemmet. Programmet var Smørrebrød med Drikkelse, Juletræ med lige saa mange Lodder som Gæster og et tilsvarende Antal Gevinster, endelig en original scenisk Forestilling, hvor der undertiden var et Hib til »en vis Dame«, o: Grevinde Danner. I 1857 fik man et Indflyttergilde, »for at nærmere og fortroligere Bekiendtskab kan stiftes«, men i Henhold til de strenge Regler maatte ogsaa dette holdes uden Gaards, nemlig paa den populære Restaurant »Enighedsværn«. Der var dog kun 30 Deltagere, og kloge af Erfaring dæmpede man Stemmerne ved Hjemkomsten til Gaarden. Det følgende Foraar var man imidlertid bleven saa fin paa det, at Indflyttergildet holdtes paa Skydebanen, og to Tredjedele af de nye Alumner var nu med dertil. Til Indretningen af disse Fester nedsattes naturligvis stadigt vekslende Komiteer, bestaaende af »de bedste Mænd«, og der var herved plantet den første Spire til at gøre Regensen til noget mere end en Plads for Studium og Eksamenslæsning.^{144 a}

Det var i Virkeligheden en stilfærdig og hyggelig Tid, men uden Betingelser for at virke synderligt udviklende paa den akademiske Ungdom. Livet paa Regensen bevægede sig da ogsaa i de gamle Baner*. Man havde de halvaarlige Valg af to Karleinspektører, fra 1856 forøgede til fem »for at lette Arbeidet med Pengenes Indkrævning«. Et af yderste Venstre 1851 stillet Forslag om at vælge en af Karlene til Inspektør over Alumnerne, sank derimod øjeblikkelig i Graven; saa demokratisk var man da heller ikke. Regenskarlene havde forøvrigt i disse Aar et mærkeligt Medlem i deres Midte, en »Digter«, i hvert Fald i den Johannes Wildtske Genre, Christen

* I Maj 1858 ophængtes forøvrigt paa Læsesalen som Udgangspunkt for en Billedsamling det berømte Maleri af Christian IV, skænket af Konferensraad Hauser.

Johansen Hornum. Hans Romaner var Legio, og om Arten faar man tilstrækkelig Oplysning af en eneste Titel: »Den smukke Fiskerpige, eller Baronesse de Haen«, men Forfatterstoltheden gik ham til Hovedet, saa at Karleinspektørerne 1858 maatte afskedige ham for usømmelig Opførsel mod Alumnerne, nemlig »ved at omtale dem yderst upassende«, fordi de ikke havde ydet hans Talent tilbørlig Respekt. Christen Hornum blev saa i adskillige Aar Stamgæst paa Regensen, hvor han selv kolporterede sine Værker.

Som Regel var dog Forholdet mellem Regensianerne og deres Karle rigtigt godt. Et smukt Vidnesbyrd herom er »Understøttelsesselskabet«, som stiftedes i denne Tid, og som havde til Maal at tage sig af syge Karle og Gangkoner og at pensionere dem ved deres Afgang. Mærkeligt for os, at de af Kommunitetet ansatte Gangkoner var henviste til en saadan privat Støtte, men Datiden kendte ikke Omsorg fra det offentlige i saadanne Tilfælde. Understøttelsesselskabet indsatte sin Kapital i »Bikuben«, og der er flere smukke Vidnesbyrd om human Tænkemaade paa Generalforsamlingerne i de følgende Aar.¹⁴⁵

Ogsaa Forholdet mellem Alumnerne og Provsten maatte nu betegnes som godt. Der fandtes nok en sagnagtig Tradition om, at det ikke altid havde været saaledes, men paa Indflytterne gjorde den lille, spinkle Gamling med det venlige Ansigt et tillidsvækkende Indtryk; man følte, at han vilde alle det godt. Naar man ved Hjemkomsten fra Stiftelsesfesten om Morgenen tidlig under Linden nød den Provstekaffe, hvormed han trakterede, varmede den baade i den ene og den anden Betydning af Ordet. Var han saa noget smaalig med sit Nøglesystem og sit absolute Krav om Regensen som »en Bolig for Flid og Orden«, forstod man, at han tilhørte den gamle Skole, og man respekterede ham for den uforfærdede Mandighed, han ved kritiske Lejligheder kunde lægge for Dagen. Lidt videre naaede man da ogsaa med ham i de sidste Aar. Mindre Betydning havde det vel, at man fik et nyt Regensregulativ, som for første Gang blev trykt og omdelt til Regensianerne. Efter Reformen af 1848 var det nødvendigt, at Regulativet ændredes, men det Udkast, som Petersen havde indsendt til Stipendiebestyrelsen i Septbr. samme Aar, fik han »uden mindste Spor af, at Bestyrelsen har taget mindste Notits deraf« efter gentagne Anmodninger tilbage den 23. Juni — 1853! Først i Februar 1857 lykkedes det at faa »Forholdsreglerne« ført igennem, og dette skyldtes kun, at en ny Mand i Bestyrelsen, hans egen vordende Efterfølger, Professor Gram personlig afgjorde

Sagen med Petersen. Bestemmelserne blev omtrent som de tidligere fra 1843 (Side 122), kun med en noget anden Ordning og Udeladelse af, hvad der ikke berørte Alumnerne direkte. De af Petersen saa elskede Ganginspektøren var dog bortfaldne som overflødige, til Gengæld var der kommet den Bestemmelse til, som Fabricius med Grund ironiserede over: »Hunde maa ikke holdes paa Regentsen eller der have stadig Gang«. Viceprovsten henviste ogsaa til Faren for Tyverier paa Regensen og Nødvendigheden af, at Alumnerne blev instruerede om at holde deres Værelser lukkede.¹⁴⁶

Et personligt Offer bragte derimod Petersen, da der i 1852 fremkom et Forslag om Opførelsen af en Materialbygning og en Hemmelighed, nemlig at renoncere paa sin Have til den nødvendige Plads dertil, kun med det Forbehold, at de større Træer skulde faa Lov til at blive staaende. Under Navnet »Trekroner« har den sidste af disse Bygninger vundet stor Berømmelse i Regensens Annaler. I smaat og stort var den gamle Regensprovst altid paa Færde for at gøre det saa godt som muligt for Beboerne. Snart maatte han til sin Ærgrelse opgive Kampen mod Væggetøjet, da der paa højere Sted resolveredes, at der »intet skulde foretages«. Hans trofaste Viceprovst trøstede ham saa med, at »det Comiske i at have en Ministerialresolution for, at »Væggelusene ikke maae fordrives« har virkelig hos mig seiret over det Ærgerlige«. Snart bekæmpede Provsten, og med større Held, det Hasardspil, som enkelte Alumner forfaldt til, og som Rygtet endog fortalte blev drevet inden for Regensens Mure. Dette var ganske vist en Overdrivelse, men det kunde hændes, at Politiet ude i Byen ved Overrumpling af en Hasardbule fik en Regensianer med i Nættet. Endnu findes der i gamle Petersens Papirer en Koncept til en Røffel til saadan en Synder. Men næsten rørende er det at se, hvilken Langmodighed Provsten udviste i denne Sag, han lovede at lægge Sagen ad acta under Forudsætning af, at Fejltrinnet ikke gentoges.¹⁴⁷

Naturligvis var det særlig Islænderne, som satte Provsten graa Haar i Hovedet. Fabricius mente, at »det kan jo ikke godt være anderledes, da de unge Islændere ved deres Ankomst strax modtages af den faste Stok, som ikke tillader, at de pleie danske Bekjendtskaber; og da de, som strax faae Stipendierne, i Begyndelsen især, ere godt, altfor godt forsynede med Penge, ere Fristelserne for store til at kunne modstaaes«. Hvert Aar var der i Virkeligheden en eller et Par Stykker af dem, som gik i Hundene. Petersen søgte at stive dem af, og han holdt Dossier over de værstes Bedrifter. 1847—57

var 43 Islændere privilegerede Regensalumner, af disse havde ved Udgangen af 1857 kun 12 taget Eksamen, og heraf atter kun 4 faaet Laud. »At der Intet er at gjøre til Ophævelse eller rettere til en fornuftig Begrensning af dette Privilegium, er en Kræftskade for Regentsen.« Det er ikke uden kulturhistorisk Interesse at følge Optegnelserne om et saadant Par islandske Dioskurer et Aars Tid igennem (Navnene udelades. af Diskretionshensyn):

»1854. D. 20de Oct.

X og Y forfulgt af en eller flere Vægtere, slap ind ad Porten.

1855 i Juni insulteret Bjørn i Læsestuen og Gaarden. Skarp Irettesættelse.

henimod Sommerferien. Henad Natten X kommen udefra med Y og et Par Andre. Formeligt og blodigt Slagsmaal. En Skrivelse til en af de skikkelige Islændere.

Nov. Klage af Vægteren (tillige over Z).

d. 12te Nov. givet dem skriftligt Tilhold at føre »et sædeligt, roligt og til flittigt Studium anvendt Liv«. (Da X junior undskyldte sig: alvorlig Beskeed til Broderen).

d. 25de Nov. modtaget Udskrift af en Politiedom af 31te Oct. 10 Rdl. Mulct for Fornærmelse mod Vægtere« — — — —

Saaledes følte Petersen sig stadig forpligtet til at klappe med den ene Haand og slaa med den anden. Sandt at sige, har man dog Indtrykket af, at Slagene med Aarene mere og mere blev til smaa ven-skabelige Tjat.¹⁴⁸

I sine allersidste Aar fik den gamle Provst Lejlighed til endnu en Gang ikke blot at slaa et Slag for Regensianerne, men til med det samme at vise, at han havde dyb og dog nøgtern Kærlighed til det virkelige Regensliv. Da der i 1857 var Tale om, at Universitetet vilde sælge Trinitatis' Sogns Præstegaard, Regensens Nabo, til en Privatmand, fandt Prof. Petersen sig ikke alene foranlediget til at pege paa Betydningen af, at Regensgaarden beholdt sit Lufthul mod Vest over Præstegaardens Grund til Krystalgade, men han blev navnlig alarmeret ved Tanken om, at en ny Ejer ved en Ombygning skulde kunne faa Indkig i det Liv, som levedes i Regensgaarden. Nu kunde han jo ikke længer, som i 1831 (S. 67) beraabe sig paa sin højere Rang af Provst over for Præsten. Men han gav følgende lille Genrebillede:

»Dette maa ikke misforstaaes, som var Meningen, at der paa Regentsen foretages, eller hør tillades noget, der ikke tør sees. Men der er nedarvet for Regenslivet en ejendommelig Jevnhed og Uge-neerthed, der vistnok kan misbruges, men som holdt indenfor sine

Grendser ingenlunde bør modarbeides. Dertil hører, at Regentianerne maae i hjemlig Negligé kunne spadserere, samtale og røge deres Pibe i Regentsgaarden uden at begloes og kritiseres, eller — hvis Skiebnen vil det saa — beundres og findes »allerkiæreste« af Nabohusets Beboere og disses Bekiendtskaber. Følgen vilde blive, at enten gik Alumnerne ind derpaa og coquetterede dermed, eller de trodsede det og henfaldt til en Cynisme, som vi heldigviis forlængst er blevne fri for. I begge Tilfælde vil det rette, sunde Regentliv lide derunder.«

At han ender med ogsaa at pege paa andre mulige Ulemper som »larmende, rygende, lugtende Fabrik- eller Haandværksdrift«, »forstyrrende Skoleforhold«, »Beværtning« o. l., har i denne Forbindelse mindre Interesse. I sin Pris af det jevne og ugenerte Regentliv har Petersen i Virkeligheden ristet sig selv den bedste Minderune.¹⁴⁹

Og virkelig var Gubben nu ved for Alvor at blive gammel. Han var jevnlig syg, i November 1857 saaledes af Rosen. En Maaned tidligere havde han haft den Sorg at miste sin Søn Fritz. Alumnerne bar Kisten til Kirken og derfra ud til Ligvognen, men da de vilde følge efter den helt ud paa Kirkegaarden, frabad den gamle Romer sig det. I 1858 var det atter daarligt med Helbredet, især klagede Petersen over Øjnene, men da de nye Alumner skulde modtages i Februar, skrev han i sin Dagbog om Optagelsen: »Jeg foretog denne selv. Jeg kunde ikke overtale mig til at frasige mig denne Handling.« Var det Hengivenhed eller Pligtfølelse, eller, maaske snarest, begge Dele, som drev ham hertil? Nu var han imidlertid klar over, at Afskedens Time nærmede sig. Han ordnede sit Bo og benyttede Sommeren til at gennemgaa Regensarkivet, der i den store Korrespondance i Aarenes Løb mellem ham og den døde Fabricius »indeholder mange værdifulde Bidrag til Regentsens indre Historie og afgiver et hæderligt Vidnesbyrd om den meget væsentlige Andeel, Fabricius har havt i, hvad Godt der ved vore fælles Bestræbelser er virket for Regentsen«. Hvor gerne havde han ikke selv bearbejdet dette rige Stof, der gav et karakteristisk Udsnit af hele Tidens Udvikling! »Det var i længere Tid mit Forsæt at skrive Regentsens Historie, men min Helbredstilstand, som den har været i de sidste Aar, har hindret mig deri. Om jeg nu eller senere vilde kunne skrive den, er uvist, men nu da jeg er fjernet fra mine i Archivet indeholdte Samlinger dertil, er der ikke mere at tænke derpaa.«

Med disse Ord ender Petersen sin Dagbog. Men vi har foregrebet Begivenhedernes Udvikling. D. 9. Decbr. 1858 indsendte han sin

Ansøgning til Kongen om Afsked fra 1. April 1859; — det var næsten et Symbol paa den gamle Tids Ophør, at den nye Belysning med Gas i de samme Dage indlagdes paa Regensen. D. 18. Febr. modtog han sin Entledigelse i Forbindelse med Udnævnelse til Konferentsraad. Dette har sikkert behaget ham; han havde forøvrigt ladet falde bitre Ord om den Maade, hvorpaa Ministeriet løste hans Pensionsspørgsmaal; men gladere blev han dog sikkert, da efter Udflytningen en Deputation af Regensianere — nuværende og tidligere — indfandt sig i hans nye Bolig med en Vase fra den kgl. Porcellænsfabrik, dekoreret af Heinrich Hansen med Christian IV's Brystbillede og Regensgaarden og en Indskrift, naturligvis paa Latin: »Alumni domus regiæ Frederico Christiano Petersen«. Som man ser, havde de spillet ham det Puds, her at lade ham selv komme i anden Række, som om de til allersidst vilde pege paa Hovedindvendingen mod hans Styre: at han ikke ret havde forstaaet denne Kunst.

Hermed var et virksomt Liv afsluttet, thi F. C. Petersen overlevede kun kort sin Skilsmisse fra Regensen. Han døde d. 20. Oktbr. samme Aar, og Alumnerne flettede en Krans af Regenslindens Blade til hans Kiste. Med god Grund. Dels var den tidligere frygtede Mand i de senere Aar med Rette bleven opfattet som godlidende, og den Distraktion, som man tilskrev ham, skadede ham ikke i det almindelige Omdømme. Men dette var vel ikke Hovedsagen. Den Upartiskhed og Usnobbethed, som man fandt hos ham, skabte ham Agtelse forenet med Sympati. Hans Hovedgerning maatte derimod være glemt af Datiden. Nu ser vi, at han, til Trods for sine Svagheder og sin Begrænsning, er den Regensprovst, der i det sidste Aarhundrede har udrettet mest for Regensen og — for godt eller ondt — har grebet dybest ind i dens Udvikling.¹⁵⁰

TOLVTE KAPITEL

F. T. J. GRAMS FØRSTE AAR

ATTER havde en Regensprovst haft Stillingen inde i en Menneskealder, og det var sikkert den almindelige Mening, at der trængtes til en nyere og friskere Aand, da Petersen endelig havde søgt og faaet sin Afsked. Det er ogsaa karakteristisk for Tidernes Ændring, at medens den enevældige Konge i 1829 havde krævet Retten for sig alene til at udpege Regensprovsten, resolverede i 1859 Kirke- og Undervisningsministeriet efter kongelig Bemyndigelse, at Embedet for Fremtiden vel skulde besættes af Ministeriet, men efter Konsistoriums Forslag. Hermed var den reelle Afgørelse atter lagt i Universitetets Hænder, som den aldrig siden har forladt. Valget faldt paa den juridiske Professor F. T. J. Gram, der ved Ministeriets Skrivelse beskikkedes til at tiltræde 1. April 1859. Hans Honorar sattes ganske ligt Forgængerens, naturligvis uden dennes personlige Tillæg (S. 114)*.¹⁵¹

Valget var naturligt. Den smukke og mandige Skikkelse var vel egnet til fra første Færd at gøre et godt Indtryk paa Regensalumerne, og den aabne, tillidsfulde Maade, hvorpaa han kom dem i Møde, grundlagde straks et Forhold, der trods enkelte Stød ingen- sinde blev alvorligt rokket. Den nationalliberale Aand, som han repræsenterede, gjorde ham lydhør over for de gamle Ønsker om Selvstyre; hans personlige Frihed for Smaalighed medførte, at han ikke blandede sig i Bagateller. Gram blev i det regensielle Sprog »Faderen«, der med Interesse fulgte hver enkelts Levevis og Forhold; han støbte Regensprovstens Stilling om fra at være den Foresattes til at blive den ældre, faderlige Vens. Hans Hustru og hans to smaa

* Gram fik efter en Del Modstand foruden de oprindelig lovede Reparationer ogsaa sin Dagligstue (Trefagsværelset paa 1. Sal til Gaarden) istandsat, da Ministeriet forlangte, at Provsten skulde overtage den ordinære Vedligeholdelse af Boligen. Desuden bevilgede Ministeriet ham et Jernpengeskab til Kommunitetspengene.

Drengene bidrog ogsaa deres Til at knytte Traaede mellem Provsteboligen og Alumnerne; alle Gaardens Beboere havde for Øje Billedet af et nobelt og varmt Familieliv, der kunde tjene til Forbillede — om end ikke i Øjeblikket. Fabricius fortæller i en Billet fra Maj 1863 om en Visit paa 5. Gang, hvor han efter forgæves at være gaaet gennem alle Værelser fandt Fru Gram ved Mandens Skrivebord, »siddende med en sød lille Glut paa Skjødets og to andre ved Siden, et sandt Billede paa Moderkjærligheden, den reeneste Følelse jeg kjender. Og da hun nu saa venligt op til mig, og Glutterne fulgte Exemplet, var det mig, som om den huuslige Lykkes Genius traadte til og sagde: »Jeg hører med til Billedet.« Geniussen bar naturligviis Provstens Ansigt«. — Den 74aarige Gamling tilføjer med et Suk: »Pebersvendelivet er dog et daarligt Liv.«¹⁵²

Fig. 44. F. T. J. Gram.

Det er dette Billede, som Samtiden fik af Gram, og som er overleveret til os gennem Rasmus Niensens og Galschjøts Skildringer. Det var naturligt, at det maatte opstaa; Baggrunden var den bedst mulige: Den afgaaede F. C. Petersen, der som Bærer af den autokratiske Aand fra Frederik VI's Dage, trods store Fortjenester og hæderlige Anstrengelser aldrig havde opnaaet at blive virkelig populær, og den endnu fungerende Viceprovst Fr. Fabricius, der af sine tidligere fortræffelige Egenskaber nu kun havde Elskværdigheden tilbage. Gram kom heller ikke til at virke saa længe, at noget andet Indtryk af ham end det oprindelige naaede at fæstne sig, eller Alderens Tryk kom til at præge hans friske Personlighed. Billedet af ham er for saa vidt træffende, men der er dog udeladt væsentlige Træk, som hører med for at gøre det fuldstændigt.

Ejendommeligt nok minder Gram i visse Retninger om Petersen. Først og fremmest har de til fælles en Række Reformere i deres første

Regeringsaar, og i det foreliggende Tilfælde var det svært velkomment, da Petersens sidste Tid havde været lidt af et Dødvande. Ideen til den første Reform var dog ikke hans egen, det var Fabricius' gamle Plan fra 1847 om en Nattevagt.

Stødet kom nu fra Alumnerne, der i et Andragende med 97 Underskrifter — altsaa næsten eenstemmigt — søgte om at faa hver sin Portnøgle. Gram kunde ikke tilraade dette, da der i hans første 3 Maaneder kun havde været udlaant en Tredjedel af de forhaanden-værende 46 Nøgler. Tallet var altsaa stort nok. Men støttende sig paa gamle Fabricius' Erfaringer mente han, at man burde bort fra hele Systemet. Det gav ingen Betyggelse for Ejendomssikkerheden eller Kontrol med Disciplinen. Ofte stod Porten nemlig aaben en stor Del af Natten, naar de hjemvendende Alumner glemte at lukke den efter sig, eller Nattesværmere laante Portnøgler gennem andre. Paa den Maade havde en Alumne i Petersens sidste Tid hjulpet sig et helt Aar igennem. Ind- og Udstigning gennem Vinduerne i Stueetagen fandt desuden stadig Sted. Ja, ikke en Gang hvem der havde deltaget i Natteuordener, kunde man konstatere ad denne Vej, da den der havde laant Nøgle, ikke behøvede at have benyttet den. Lægger man hertil, at Nøglesystemet var til stort Besvær for Provsten og hans Tyende, var der kun ringe Grund til at holde paa den gamle Indretning, der »ikke ved Reformer kan forbedres uden at gjøre Provsten til en formelig Fangefoged eller Slutter«.

I Stedet foreslog Gram, at der skulde ansættes en særlig Nattevagt med Stade i Porten fra Kl. 11 Aften til 5 Morgen. Han skulde have Tilsyn med Fare for Ild og Lys; være pligtig at melde hos Provsten, naar Alumner trods hans Advarsel ved Nattetid modtog Besøg af uvedkommende paa Regensen eller gjorde Støj; endelig skulde han paa Provstens særlige Forlangende meddele, hvilke Alumner der havde for Vane at være længe ude om Natten. Instruksen for denne nye Nattevagt fik samme Ordlyd, dog saaledes at det sidste ominøse Punkt efter Medlem af Stipendiebestyrelsen, Professor F. C. Bornemanns Raad udelodes deraf og overlodes til Provstens mundtlige Ordre. Desuden bevaredes den gamle Tid for at lukke Porten, nemlig Kl. 12, saaledes at bekendte til Regensianerne ikke maatte komme ind efter dette Klokkeslet. Uden Vanskelighed førtes Sagen gennem Rigsdagen, da Konsistorium i sin Indstilling især havde betonet den nødvendige Kontrol med Ild og Lys, hvor 100 unge Mennesker havde Bolig. Regensens første Nattevagt blev 1860 en Malersvend G. Demant Hansen, der var gift med en af Gang-

konerne; han lønnedes med 15 Rdlr. om Maanedn og udrustedes med et »Burcks Patent-Vægter-Control-Uhr«, som han — ligesom nu — trak op med forskellige Nøgler paa sine natlige Vandringer.¹⁵³

Saaledes var den første Sejr vunden. Fabricius ønskede Gram til Lykke med at have ført Sagen igennem og tilføjede — noget naivt —, at det havde han ikke troet ham i Stand til.

Men ogsaa paa andre Maader mærkede Regensianerne snart en forandret Luftning i Styrelsen. I December 1859 planlagde man som sædvanlig et Julegilde, og gjort modig ved Regentskiftet ansøgte Komiteen hos den nye Provst om at maatte spille Komædie i Kirkesalen, hvor Kommunitetsbiblioteket jo siden 1839 stod opstillet under Universitetsbibliotekarens Overtilsyn. Gram henvendte sig paa Alumnernes Vegne til denne (Prof. P. G. Thorsen), men fik sig et Afslag; efter en fornyet Henstilling fra Regensianernes Side tog han atter Sagen op, og nu lykkedes det ham at bevæge den strenge Bøgværge paa Betingelse af, at man ved en Beklædning af Træ eller Lærred skærmede de opstillede Bøger mod Overlast under Stykkets Opførelse.

Dette var dog kun det første Skridt. Et Aars Tid efter blev Regenskirken ledig ved Universitetsbibliotekets Overflytning til dets nye Bygning. Gram tøvede ikke med at sætte sig i Bevægelse. Han fraraadede den Tanke at anvende Salen til nye Regensboliger med den Motivering, at dette vilde blive baade vanskeligt og dyrt. I saa Fald maatte den nemlig deles i to Etager, da Højden var 9 Alen, og »Kirkebygningens, om ikke smukke, saa dog gamle og ærværdige Ydre« vilde blive ødelagt derved. I Stedet foreslog han at overlade Salen til Læseindretningen, der hidtil havde haft Lokaler i Stueetagen, hvor der var for lidt Plads, meget mørkt og lavt til Loftet, Ulemper, som navnlig følte, »naar Tobakspiberne ere stærkt i Gang«. Ved at henlægge Læseindretningen dertil vilde man kunne faa et lyst, luftigt og rummeligt Lokale, »der tillige vil være meget tjenligt til Afholdelse af de smaa Festiviteter, der af og til falde paa Regentens«. Det lykkedes Provsten i Forbindelse med Bygningsinspektøren at gennemføre Planen. Rummet deltes efter denne i to Dele, en større Sal inderst til Læsestue og en mindre foran til Konversationsværelse. Adskillelsen mellem dem dannedes af en Træskillevæg paa Jernruller, for at de i fornødent Tilfælde kunde sammensmeltes til eet Rum, og i hvert af Værelserne anbragtes der en stor Porcellænsovn. Hermed var et Resultat naaet, som i de store Linier er forblevet urokket til denne Dag.¹⁵⁴

Men den foretagne Reform medførte andre, tilmed da samtidig

Ligbærerkontoret i Porten blev ophævet, og der herved frigjordes to Rum til Regensens Benyttelse. Gram foreslog dem anvendte til Reserveværelser, der kunde benyttes ved Hovedreparationer eller Udbrud af smitsomme Sygdomme, naar de angrebnes Værelser skulde desinficeres, og Kontubernalerne derfor maatte flytte ud for en Tid. Men hvad skulde der gøres med Læseindretningens hidtilværende Lokale? Gram tænkte straks paa Viceinspektøren, der her vilde faa en bedre Lejlighed end den tidligere, kolde og solforladte, som vendte til Gaden. Fabricius vilde ganske vist have foretrukket at faa sig en ny Bolig indrettet paa 2. Gang, — hvor Viceprovsten nu har til Huse, — men han indrømmede, at dette vilde blive meget bekosteligt, og fandt det ubeskedent at fremsætte Ønske derom. Han tog derfor med Tak mod den fremstrakte Haand. I Stedet for at indrette nye Alumneværelser i hans fraflyttede Lejlighed foreslog Gram, at man skulde holde sig til Tallet: 100 Alumner og indrette to af de smaa mørke Dobbeltværelser paa 6. Gang til Enmandslejligheder, hvorved man vilde opnaa at faa i alt 18 Enepladser for Alumner, nemlig de tidligere 16 (fra 1845) i Trekammerlejligheder med fælles Soveværelse og særskilte Læseværelser og de 2 nye i Lejligheder med to Værelser. De saakaldte Enepladser havde nemlig lige siden deres Oprettelse været meget stærkt søgte. De tildeltes især Folk, som var nær ved Embedseksamen og derfor ønskede mere Ro i eget Læseværelse, men »efter Omstændighederne komme de ogsaa Alumner tilgode, som paa Grund af Svagelighed ikke kunne taale Kontubernalers Piber og Cigarer, eller ønske Enlighed. Desværre ere ikke saa faae af vore Alumner i sidste Tilfælde«, tilføjede Gram, der ved mange Lejligheder viste, at han egentlig ikke yndede den Slags »hvide Myrer«. ¹⁵⁵

Erhvervelsen af Kirkesalen til Forsamlingslokale var et overordentligt Fremskridt for det regensielle Samliv. Man forstaar nu ikke, hvorledes den havde kunnet undværes saa længe, men man ser let, at de manglende Rammer havde været en væsentlig Aarsag til, at Regenslivet hidtil havde været forkrøblet og — bortset fra Sommermaanederne, da Gaardspladsen omkring Linden bød paa en Erstatning, — havde maattet slaa sig til Taals med Regenskroen, Læseforeningens to Smaaværelser eller Alumnernes Kamre som Virkested. Kirkesalen blev fra nu af Regensens Centrum, og Gram blev ikke træt af at kæle for sin Yndling. At Billedsamlingen, navnlig Maleriet af Christian IV, anbragtes her, var naturligt. To Aar senere, i 1863, støttede han ligeledes et Ønske hos Alumnerne om at faa et

Klaver («Pianoforte») anskaffet hertil. Fabricius mindede ganske vist om, at det samme Ønske havde været fremme nogle Aar tidligere, »og saavel Localet som Tonen her paa Gaarden bød ligefrem at afslaae Anmodningen. Men, — tilføjede han trøstende — den sidste er nu saa god, som den kan være«. Sangforeningens Formand kunde jo overtage Tilsynet med det. I Juli 1864 opstilledes endelig et Flygel, som havde kostet 400 Rdlr. Et Reglement for Benyttelsen af det udstedtes samtidig*.¹⁵⁶

Den aabenbare Lyst, som den nye Provst havde til at komme i et godt Forhold til sine Alumner, blev besvaret med en lignende Stemning fra den anden Side. Det tidligere strenge Forbud mod Gilder blev desuden slappet, f. Eks. over for Fastelavnsløjer, og Gram deltog selv i disse Festligheder. Et fortroligt Forhold opstod derfor mellem Lederen og Beboerne, og kun ved en enkelt Lejlighed truede det med en Kurre paa Traaden. Det var straks efter den nye Nattevagts Indførelse, i Novbr. 1860, da Gram havde givet en Alumne en Irettesættelse, fordi han to Gange var kommet hjem beskænket og desuden havde fremsat nogle uforsigtige Ytringer mod Nattevagten. Regensianeren udbredte da det Rygte paa Gaarden, at Provsten gennem Portner og Nattevagt fulgte med i, hvad der foregik paa Værelserne, og at Nattevagten havde Ordre til at opskrive Navnene paa alle dem, som kom hjem efter Kl. 11. Da dette var bragt Gram for Øre gennem N. Jacobsen, indrømmede Provsten, at det var Nattevagts Pligt at indberette om Drukkenskab, Støj og sen Hjemkomst, men han bestred, at det skulde dreje sig om en saa rigoristisk og almindelig Bestemmelse, som Rygtet sagde. Og han tilføjede, at han »aldrig havde erfaret eller søgt at erfare, hvad der foretoges paa Alumnernes Værelser, ad den ovennævnte Vei«, ligesom han erklærede, at »jeg altid har og fremdeles vil følge den Regel ikke at fortrædige Alumnerne ved smaalig Efterstræben, men at gjøre dem Opholdet her saa godt, behageligt og frit, som Stiftelsens Øiemed og Tarv tillade det«. Jacobsen fremførte denne Meddelelse paa en Generalforsamling, og denne vedtog følgende Beslutning: »Forsamlingen udtaler sin Beklagelse af, at et Rygte, der egnede sig til at nedbryde det gode Forhold mellem Provsten og Alumnerne, har udbredt sig paa Regentsen, og sin Glæde over, at den af Provsten gjorde Meddelelse fuldstændig har gjenoprettet Alumnernes Tillid til hans Humanitet og Velvillie imod dem.«¹⁵⁷

* En Reform, der dog havde mindre Betydning for Regensianerne, gennemførte Gram ved at faa Tidspunkterne for Bortgivelsen af Stipendierne forandret fra 23. Aug. og 1. Febr. til 1. Sept. og 1. Marts. (22. Maj 1860).

Fra nu af var Forholdet længe det bedste. Gram fik undertiden skriftlige Vidnesbyrd herom fra afgaaede Regensianere, og i Jan. 1863 bad man efter en Generalforsamlings Beslutning om at maatte ophænge hans Billede paa Læsestuen. »Jeg samtykkede naturligviis med Fornøielse«, noterer Gram. Da han i Jan. 1865 paa Grund af Sygdom ikke kunde deltage i Julegildet, var man enig om at beklage det. Midten af Tredserne betegner i det hele Kulminationen af hans Popularitet.¹⁵⁸

Gram var i disse Aar sikkert en lykkelig Mand. Men han var tilige en svagelig Mand. Lige fra den Dag, han kom paa Regensen, var det aldrig helt godt med hans Helbred. Allerede i 1860 skriver den tro Fabricius: »At De skranter, er slemt, meget slemt. Godt, De har en Kone, der kan kjæle for Dem.« Følgen blev en Brøndkur i Rosenborg Have. Den paabegyndtes i Oktbr., og i Marts 1861 siges han at være bedre. Men i August det følgende Aar hører vi, at Gram igen har været syg; saa er der en Pavse til Januar 1865, da det atter er galt fat, og fra nu af gik det aabenbart ned ad Bakke. Og dog var Gram endnu en Mand i sine bedste Aar.¹⁵⁹

Men han synes ikke alene at have været en svagelig, men ogsaa en svag Mand. En saadan Dom vil naturligvis altid kunne bestrides; hvad der i den enes Øjne staar som Svaghed, vil af den anden blive opfattet som en naturlig Humanitet. Men der findes dog en yderste Grænse for Elskværdighed, og Gram synes at være gaaet ud over denne. Som Eksempel skal anføres hans Forhold til Portneren.

Det var straks efter hans Tiltrædelse, at Viceinspektør gjorde ham opmærksom paa, at den oprindelig saa flinke og dygtige Portner Hans Jensen var forfalden til Pimper; »den for simple Folk ubetvingelige Lyst til at pimpe, naar de intet legemligt Arbejde har for«. Fabricius havde dog aldrig truffet ham egentlig beruset, men uheldigt var det, at Alumnerne om Aftenen plejede at søge ned i Portnerboligen. Allerede i Febr. 1860 havde Gram Klarhed over Tilstanden; da gentagne Advarsler ikke havde frugtet, meddelte han Portneren, at han maatte bort, hvis han ikke forbedrede sig. »Grædende lovede han Bod og Bedring«. Det gik saa nogenlunde til April, da det igen var galt, og Trudslen udvidedes til, at næste Gang vilde Provsten bringe Sagen frem for Stipendiebestyrelsen. Om dette har hjulpet, er ikke let at afgøre, men det gaar i hvert Fald nogenlunde til Marts 1863, før Provstedagbogen atter taler. Saa drejer det sig til Gengæld om et større Slag. Da Portneren indfinder sig hos Gram for at modtage Ordre om Illuminationen i Anledning af Prins

Vilhelms Valg til græsk Konge, er han saa beruset, at han faar Befaling til at gaa i Seng; i Stedet fortsætter han med Drikkeriet, saa at han maa holde sig helt borte fra Festligheden, og den følgende Dag er han endnu i en saadan Tilstand, at han smider et Brev, der var adresseret til Universitetet, bort. Gram fortalte ham, at en Anmeldelse til Stipendiebestyrelsen »om hans bestialske Drukkenbolteri« laa færdig og vilde afgaa, næste Gang han fandtes beruset; foreløbig paabød han ham for Fremtiden at melde sig to Gange daglig til Spiritusprøve hos Provsten.

Men Lynet slog stadig ikke ned. Krigsaaret 1864 blev imidlertid ulykkeligt for Portneren, som for saa mange andre. D. 2. Jan. talte Gram med ham om Opsigelse, men Virkningen var kun ringe, saa at han den ene Gang efter den anden stillede fuld hos Provsten; først d. 31. skriver denne lettet: »Portneren endelig ædru; han lovede Bod og Bedring.« Ak! Allerede d. 2. Febr. er »Portneren atter perialiseret«, d. 10. Marts skal han bringe Brevene rundt til Fakulteterne og »naturligviis drak han sig paa Vandringen fuld«, og i April klager en Alumne over, at han i Fuldskab har opført sig uforskammet mod ham. »Ved nærmere Undersøgelse befandtes Klagen vel grundet. Jensen var den Aften, som desværre oftere i den senere Tid, snydefuld.« 7. Maj er han fuld fra om Formiddagen. Gram erklærer, at han vil klage, — naar han næste Gang er det. Dette sker i Juni; »i den Anledning atter irettesat ham«. Saa kommer heldigvis Grams Sommerferie. Efter denne, i September, er Jensen fuld fire Dage i Træk fra Morgen til Aften. Provsten taler alvorligt med ham og erklærer, at han næste Gang vil klage over ham. Men i Oktbr. udebliver Portneren fra Mønstringen; Provsten noterer: »Sagtens fuld,« men gør intet ved Sagen. November Maaned indledes med Ordene: »Portneren atter snydefuld,« hvilket gentages oftere i Maanedens Løb. I December er han endelig fuld »i 2 a 3 Dage«. Forholdet har nu udviklet sig saa vidt, at Gram af praktiske Grunde har indført en særlig Rubrik i Dagbogsregistret, der lyder: »Portneren fuld — Side 1, 2, 6, 10, 18, 22, 34, 38, 40, 42, 46.«

Skønt denne Rubrik bibeholdtes i de følgende Aar, blev Portnerens Position foreløbig ved at være usvækket. I Januar 1865 var Jensen fuld 8 Dage i Træk; »jeg har nu opgivet at faae ham til at rette sig«, siger Gram. I Februar var der ogsaa Tycho Brahes Dage. I Marts viste Jensen sig kun i Gaarden ved en Brændelevering for at gøre sig skyldig i »Bestialiteter«. »Jeg gav ham en ordentlig Rivaf,« noterer Gram tilfreds. Der indtræder virkelig en Pavse, i hvert Fald i Dag-

bogen, men i August er man lige vidt. Navnlig Oktober er dog en slem Maaned. De Adjektiver, som »upaalidelig«, »mistænkelig«, »yderst snakkesalig«, »salig og vrøvlevoren«, samt det gode, gamle »snydefuld«, der hæftes ved Portneren, varsler ilde; det viser sig da ogsaa, at Gram i Maanedens Slutning »taler alvorlig« med Portneren. Men først da Jensen efter flere mindre Bedrifter i Novembers Begyndelse d. 18. ds. havde gjort Skandale paa Frueplads, saa at han maatte følges hjem af Konduktør Hansen og Prof. Warncke, skete der noget. Dette bestod i, at Gram talte med Stipendiebestyrelsens Formand om, at denne skulde true Portner Jensen med Afsked, hvis han ikke bedrede sig. Delinkventen kom »aldeles sønderknust« op til Gram. Og se! »Da han i sin fulde Tilstand havde forslaaet sit Hoved stærkt og saaledes faaet Straf for denne Gang, lod jeg mig bevæge til endnu en Gang at skaane ham.« Naturligvis var dette ganske frugtesløst. Endelig i Decbr., da Portnerens Opførsel i de første Dage havde givet Anledning til talrige Indførsler i Provstedagbogen, havde Gram en Konference med hans Kone, som meddelte, at han næsten aldrig var ædru og drak alt op, saa at hun ikke havde noget at klæde og føde Børnene for. De blev enige om, at man skulde se at faa ham bort til en Broder paa Møn, og Gram lovede til Gengæld at hjælpe hende til i det mindste foreløbig at beholde Stillingen. Efter i henved seks Aar at have truet, var Hammeren altsaa endelig faldet.

Men nej! Hans Jensen lovede naturligvis atter Bod og Bedring, og hans Hustru bestormede, da det kom til Stykket, baade Provst og Provstinde »saa inderlig« om Tilgivelse for Manden, at Gram endnu en Gang lovede Langmodighed. Portneren fik sig en ny »Rivaf«, denne Gang hos Stipendiebestyrelsens Formand, og 1865 gik til Ende, uden at nogen Forandring var sket.

Er man i Tvivl om Fortsættelsen? D. 14. Jan. 1866 er Portneren »nogenlunde ædru«, d. 18. »blisset«, d. 19. »beskjænket«. Fra d. 20. til d. 23. er han ustanselig »salig og vrøvlevoren«. Atter truer Gram, atter kommer Konen for at bede for ham, og — »han fik foreløbig Lov til at blive«. Februar var mærkelig nok stille, men i Marts var Portneren gentagne Gange »mistænkelig« eller i det mindste »ikke paalidelig«. D. 5. April skriver Gram: »Endelig idag er Portneren ædru,« men det var ogsaa den eneste Solskinsdag i denne Maaned, og i Maj svirede han uafbrudt fra d. 1. til d. 6. Saa blev det endelig Alvor, Portneren suspenderedes og sendtes til Møn, og Tjenesten overdroges til hans Kone i Forening med Regenskarlen.

I sin Indstilling om Suspensionen erklærer Gram, at han nu har

stridt med Jensen i 7 Aar, at det kun er undtagelsesvis, denne er aldeles ædru, at han i sin berusede Tilstand svirer omkring paa Knejper og Kipper, og at han da ikke blot er vrøvlevoren, men løgnagtig og uforskammet. »Vel veed jeg, at hans to Formænd ogsaa vare i høj Grad forfaldne. De døde begge af delirium tremens«. Men bortset fra, at det er usømmeligt, at Regensens Portner er »et ringeagtet, fast i Dyrenes Klasse nedsunket Individ«, er det ganske uforvarligt at lade en saadan Mand have Tilsyn med noget saa ansvarsfuldt som Gaardens Gas- og Vandvæsen. — Ja, til visse — i 7 Aar!

Om Portnerens senere Skæbne skal endnu kun nogle Ord tilføjes. Paa Møn fik han Ophold og Arbejde hos en Gaardmand og var under Tilsyn af Pastor F. Bojsen i Stege og Herredsfoged Hother Hage. De indløbne Bulletiner fra disse tegnede godt, Synderen syntes virkelig at have rettet sig. Efter et Aars Forløb mente derfor Gram i en Skrivelse til Bestyrelsen, at der var alvorlige Grunde til at tage den forviste til Naade. Stipendiebestyrelsen gik med hertil, skønt den mere skeptisk holdt for, at »man desværre har Grund til at betvivle et godt Udfald«. Selv den gamle Fabricius fandt, at »det er vel mere at ønske end at haabe, at han nu vil slaae ind paa en anden Vei«. Men Gram levede i Haabet. I April 1867 indsatte han paany Jensen med en Formaningstale, og Glæden varede til Oktbr. Saa hedder det d. 23.: »Endnu idag var Portneren ei ædru. Det er den gamle Vise, som begynder.« Fra nu af gaar det i Virkeligheden paa den gamle Melodi til Febr. 1868, da det blev rent galt under Brændeleverancerne, og det Rygte udbredte sig paa Gaarden, at Portneren blev drukket paa Pelsen af Brændehandlerne, som derefter foretog Svigagtigheder ved Brændets Maaling. I hvert Fald var han ganske uarbejdsdygtig, og Gram maatte indstille ham til endelig Afsked. Da den hidtilværende Ordning under Suspensionen havde vist sig fuldt forsvarlig, fik Portnerkonen ogsaa for Fremtiden Lov til at fortsætte med Hjælp af Regenskarlen.¹⁶⁰

Portnersagen er ikke blot et kulturhistorisk Dokument, den er først og fremmest af Værdi til Belysning af Provsten. I gennem saa godt som hele sin Funktionstid saa han gennem Fingre med en saa upaalidelig Tjener, skønt han selv indrømmede, at den Bestilling, som denne ganske forsømte, var fuld af Ansvar og Betydning.

Angaaende Grams Forhold i det daglige Liv til Alumnerne, er det vanskeligere at danne sig et Skøn. Dagbogen viser, at Provsten ofte maatte »tale alvorligt« med den ene eller anden af dem, og undertiden drejede det sig om Forseelser af meget graverende Art, saa at

Politiet var med i Sagen. Men til mere end Formaninger blev det sjældent. I det hele synes det, som om det almindelige Studenter-niveau endnu har ladet adskilligt tilbage at ønske, og at den Nedgang i Studiernes Intensitet, som var begyndt i Petersens sidste Aar, til Trods for en foreløbig Forbedring i Grams første Tid, væsentlig fortsattes gennem 1860erne. Raadspørger man saaledes Statistiken, viser den for Kommunitets-Theologernes Vedkommende, at der i Femaaret 1860—64 fandt en Opgang Sted i Laudabilisternes Antal til 52 pCt. (fra 35 pCt. i Petersens sidste Tid), medens Juristerne endog avancerede fra 51 pCt. til 81 pCt., og Tallet blandt Medicinerne var stillestaaende (69 pCt. og 67 pCt.). Hertil er dog at bemærke, at denne Fremgang, om end i mindre Grad, fandt Sted for alle Studenter Vedkommende, idet Theologerne gik frem fra 33 pCt. til 40 pCt. og Juristerne fra 48 pCt. til 60 pCt. (Medicinerne stillestaaende: 63 pCt. og 65 pCt.). Det er altsaa i hvert Fald kun blandt Juristerne, Grams personlige Elever, at Kommunitetet kan pege paa en virkelig Opgang (de 81 pCt.). Men fortsætter man Undersøgelsen gennem den sidste Halvdel af Tredserne, vender Strømmen atter, idet Theologerne paa Kommunitetet 1865—69 kun kan fremvise 48 pCt. med Laudabilis (de almindelige Studenter 40 pCt.), Juristerne 53 pCt. (51 pCt.) og Medicinerne 65 pCt. (61 pCt.). Det Plus frem for de almindelige Studenter, som Kommunitets- og Regensalumnerne i 1830erne og 1840erne, ja endnu til 1854, havde siddet inde med, er altsaa nu saa godt som tabt, og der gik adskillige Aar hen, før det lykkedes Regensen og Kommunitetet at generobre den tabte Position.

Ved Siden af Gram stod den brave, gamle Viceprovst, Frederik Fabricius. I bedste Forstaaelse skiltes han fra F. C. Petersen: »Ja vist har De fordærvet mig ved at forkjæle mig, og Gud veed, hvorledes det skal gaae mig, naar jeg nu snart skal miste den gode Pleie.« Til Gram blev Forholdet dog ikke mindre godt, og da han kort efter dennes Tiltrædelse havde fejret sin 70 Aars Fødselsdag, hvor ogsaa den nye Provst havde været med til at hylde ham, takkede han Gud, fordi han ikke havde ladet ham savne Slægt og Venner, der ikke blev trætte af at bære over med ham, gamle Invalid. I Virkeligheden følte han sig meget forknytt over sin tiltagende Døvhed, og af hans tidligere Idérigdom og Reformlyst var der ikke meget igen. Det sidste var vistnok Tanken om at forandre Læsebiblioteket, ved at man udskød al den æstetiske Literatur (Reitzel havde forøvrigt foræret Regensen for 100 Rdlr. deraf) og skabte det om til

et Eksamensbibliotek, især for de tre Hovedfag: Theologi, Jurisprudens og Medicin. Denne Tanke, som gennem Aarene 1861—64 sysselsatte baade Provst og Viceprovst, viste sig dog ikke realisabel. Iøvrigt ses Fabricius ikke at have lagt noget Initiativ for Dagen. Med Grund erklærede han, da Gram 1860 skulde holde Sommerferie: »Jeg skal nok passe paa Gaarden, det vil sige: jeg lader den passe sig selv.«

Saa ramtes han Aaret efter af et haardt Slag, da han, i Stedet for, som haabet, at avancere til første Underbibliotekar ved det kgl. Bibliotek med 1000 Rdlr.s Løn, fik sin Afsked paa graat Papir som Assistent, dog med Tilbud om at vedblive at »assistere« ved Biblioteksarbejdet med sine tidligere 300 Rdlr. som Honorar. Den gamle Mand følte dette som en Ydmygelse, Brystsvaghed kom til, og han kunde til Tider føle sig nedstemt. Saaledes gik det ham til Hjerte, at ingen spurgte ham til Raads i Anledning af det nordiske Studentermøde 1862; — han var jo forøvrigt stadig Anti-Skandinav; — og han kom i Vane med at gaa paa Kafé en Timestid hver Aften for at faa Sindet lidt lettet til Natten. I sine Anskuelser vedblev han at føle sig fremmed for den Tid, som han levede i; baade naar Grundlovstoget passerede forbi hans Vinduer, og naar de norske og svenske Studenter indkvarteredes paa Regensen, gjorde han sig sine »aparte Tanker«. Til Gengæld nærede han under Krigen 1864 nok saa megen Alvor som Gaardens øvrige Beboere. »Jeg duer egentlig ikke til nogen Ting«, skrev han til Gram efter Freden, »fordi jeg i min tause Ensomhed stedse ruger over de sørgelige Tanker over vort Fædrelands Ulykke, og saa dukker paany al den Sorg op, som jeg har gennemlevet siden vor Jammers Begyndelse i 1807«. Som gammelliberal levede »gamle Brice« i direkte Forbindelse med det 18. Aarhundrede og kapitulerede aldrig over for de nationalliberale.

Men han blev heller aldrig bitter og fremmed for Ungdommen. Han fandt, at der var saa god Orden som aldrig før paa Gaarden, og blev ikke træt af at tale om »vor nuværende flinke Ungdom«. Derfor mistede Fabricius aldrig Kontakten med den. Alle Memoireforfattere er enige om, at han var rentud elsket af Regensianerne. »Hans gamle Ansigt opklaredes altid af et stort Smil, naar han traf nogen af sine unge Venner enten i eller uden for Regensen, og han sagde altid ja, naar man kom og bad ham om noget. Trods sine 80 Aar — han var født 1789 — satte han en Ære i at være ung med de unge og mødte ved alle Gilder og Sammenkomster, skønt han var stokdøv og ikke kunde høre et Ord af, hvad der blev sagt. Men naar

han sent ud paa Aftenen rejste sig for at gaa ned til sig selv, fulgtes han altid til Dørs af saa rungende Hurraer, at de gik gennem de døde Øren ind til hans Hjerte. Paa hans Fødselsdag d. 22. Sept. pyntede man gerne Indgangen til hans Lejlighed — i Stueetagen under Læsestuen — og overrakte ham en Blomsterbuket med en skriftlig Lykønskning, der i varme Udtryk tolkede Regensianernes Hengivenhed for »Regensens ældste Søn«. ¹⁶¹

Indtil Midten af Tredserne kan det siges, at den Gramske Reformperiode varer ved. For de egentlige Regensianeres Vedkommende frembyder dette Tidsrum ikke ny Træk. Man levede stadig paa de gamle nationalliberale Værdier, indsugede gennem Hovedstadsbladene »Fædrelandet« og »Dagbladet«, hvis Sympatier og Fordomme man fuldtud delte. Navnlig gik disse sidste ud over »Bondevennerne« og »Grevinden«, og Rigsdagen var ikke Genstand for nogen stærk Kærlighed hos Studenterne, selv om de med Iver deltog i Grundlovstogene til Kong Frederik paa Christiansborg Slot. Den indenrigske Politik vakte dog kun i ringe Grad Interesse, dertil var den altfor jordbunden. Saa var det en mere ophøjet Syssel at følge med i de europæiske Begivenheder og se, hvorledes Nationalitetsprincippet var ved at kæmpe sig frem til Sejr baade i Italien og i Tyskland. Grams Tiltrædelsesaar 1859 var jo begge Steder et Vendepunkt. Nationalitetsprincippet overført paa vore Breddegrader betød Ejderpolitik og Skandinavisme, men af disse to Bevægelser var det sikkert igen den sidste, som fængslede Sindene mest, hvortil den jo ogsaa egnede sig bedst ved sin Ubestemthed og Uklarhed. Thi overfladisk var Tiden, og Studenterne med, og det i en Grad, som man nu forfærdes ved. Skandinavismen i 1860erne var som en optrukken Flaske Apollinaris, hvor Kulsyre's Friskhed for længst var afdunstet.

Skandinavismens sidste Udslag før Krigen var det nordiske Studentermøde i København 1862. Nu var Autoriteternes Holdning rigtig nok en ganske anden end i Fyrreerne, hvilket bl. a. ses af, at Monrad som Kultusminister var villig til at yde et Pengetilskud af Kommunitetets Midler til de Alumner, som vilde modtage norske eller svenske liggende Gæster hos sig. Resultatet blev en Sum paa 150 Rdlr., samt at 56 Alumner fik Tilladelse til at optage et Forskud (af 3 Rdlr. hver) paa deres Stipendium for de kommende Maaneder. I det hele regnede man med 10—12 Gæster, hvis Indkvartering mentes at ville koste 250—300 Rdlr. I Virkeligheden fik man 20 fremmede, saa at det kom til at dreje sig om et ikke ubetydeligt Offer for de dalevende Regensianere. Disse nedsatte en Fem-Mands

Komité med Krebs i Spidsen til at ordne det fornødne, og man besluttede, at ogsaa ældre forhenværende Regensianere skulde kunne deltage i Festen. Fabricius, i hvem endnu Aanden fra F. C. Petersens Dage levede, var meget imod denne sidste Beslutning, men de forandrede Tider viste sig i, at den nulevende Provst godt kunde slutte sig til Tanken.

Den 11. Juni Kl. 11 $\frac{1}{2}$ om Aftenen indfandt Gæsterne sig paa Gaarden, hvor Kirkesalen var festlig smykket, og der var dækket til 104 Personer. Ejendommeligt nok holdt ikke en Student, men Gram den egentlige Velkomsttale, men der blev ogsaa talt af prominente Alumner som Hertel og Bokkenheuser, ligesom den senere Professor S. M. Jørgensen havde skrevet en god Sang. Som danske Æresgæster var Ploug og Hostrup inviterede; den sidste af disse fortalte i en morsom Tale, hvorledes det var gaaet til, at Regensen var bleven skandinavisk. Saa drog man Kl. 1 $\frac{1}{2}$ ned i Gaarden, der var smukt illumineret, og her fortsatte man i høj Stemning med et Sold til Kl. 5. De følgende Dage var de fremmede optagne paa andre Steder inden og uden for København, og det daarlige Vejr formaaede ikke at kvæle Feststemningen. Endelig samledes man om Formiddagen d. 17. under Linden til Afskedstaler, og under Sangen »Længe var Nordens« drog Gæster og Værter i Forening op til Universitetet, hvorfra Afgangsprocessionen fandt Sted. Naturligvis var man enige om, at »Sammenkomsten maa i det Hele siges at være vellykket«. ¹⁶²

Ved Siden af den skandinaviske Bevægelse gjorde dog ogsaa den nationale sig gældende i Begyndelsen af Tredserne. Da man i 1861 ventede den Krig, som kom tre Aar senere, besluttede en Generalforsamling, at Overskuddet fra Julegildet skulde bruges til Dampkanonbaade, saa at man kunde indsende 100 Rdlr. To Aar efter eksisterede der en »Forening til Anskaffelse af danske Bøger for Slesvigere«, d. v. s. til Folkeskolerne i de blandede Distrikter; en Forening, der i Begyndelsen af 1864 omdannedes til en Firskillings-subskription til de indkaldte Soldaters Familier, ligesom man havde haft den i 1848. Resultatet blev noget bedre end den Gang, nemlig 177 Rdlr. 4 Mrk., men da man i Septbr. 1864 indstillede Subskriptionen, besluttede man at anvende denne Sum »i et til Foreningens oprindelige Formaal paa det nærmeste svarende  jemed«, dunkle Ord, som i hvert Fald viser, at det ikke længer var Meningen at sende Pengene til Soldaterne. At Julekomedien i Januar 1863 myldrede med muntre Hentydninger til det helstatlige Mellemværende, behøver næppe

at nævnes*. I 1863 interesserede man sig forøvrigt ogsaa for det polske Oprør; man deltog ikke blot i den af »Fædrelandet« begyndte Indsamling, men opfordrede ogsaa Studenterforeningen til at indbyde til et almindeligt Studentermøde, der kunde vedtage en Resolution (!).¹⁶³

Saa blev det da endelig til Alvor, da Kongen døde, hvad der for Resten meget passende medførte, at man ingen Julefest holdt i Slutningen af 1863. Krigen stundede til. Allerede i Decbr., da adskillige Alumner var dragne til Armeen, og andre havde meldt sig som Læger eller som Reserveofficersaspiranter, tog Gram de fornødne Forholdsregler for at sikre deres Stilling som Kommunitets- og Regensalumner. I Henhold til Ministeriets tidligere Resolution af 8. Decbr. 1849, hvorefter disse skulde fratræde deres Stipendier ved den først paafølgende Vakance, mod at være fortrinsberettigede til senere Fornyelse efter Krigens Ophør, opnaaede han en lignende Bestemmelse d. 22. Marts 1864 for det allerede paabegyndte Felttog. Dog tilføjedes efter hans Forslag, at Stipendierne for de Reserveofficerer, Læger og Intendanten, der fik tilstrækkelig Løn ved Hæren, straks skulde oplægges til senere Udbetaling, naar de vendte tilbagetil Universitetet.

Men venter man en lignende Offervillighed fra Studenterne i Krigen 1864, som havde fundet Sted 1848, bliver man skuffet. Kun 7 Alumner deltog i Felttoget, og kun om ganske enkelte af disse (f. Eks. Polyteknikeren P. Brandt) drejede det sig om Frivillighed. Hvad mere er: Gennemgaar man Regensens Arkiver for 1864, søger man forgæves efter andre Vidnesbyrd om Deltagelse end den nævnte Firskillingsubskription. Under Londonkonferencen vedtog man tværtimod at holde den sædvanlige Skovtur, oven i Købet til en Pris af 13 Mark pro persona, og efter den dyre Fred i Wien fejrede man som normalt Julegilde, blot med den Forandring, at Komedien synes at være sløjftet. Thi man kan dog ikke vel regne det som Forstaaelse af Tidens Alvor, at man i Oktober valgte en Komité paa tre Medlemmer, der skulde opbevare de tre skandinaviske Flag og hos Gram søge at opnaa Bestemmelsesret over, naar de skulde hejses.¹⁶⁴

Naar Talen er om Fireogtrede, har Regensen ingen stolte Minder at se tilbage paa, og den bedste Undskyldning, som kan gives, er, at meget videre Kredse end Regensianerne frembyder det samme utiltalende Billede. I barnlig Overfladiskhed forstod man ikke, at der var trukket en dyb Fure paatværs gennem vor Historie, og at Hverdagens graa Alvor var begyndt. Der gik endnu en halv Snes Aar hen, før dette stod klart for alle Folk.

* Om den Fægteklub (»Huggeselskabet«), som samme Aar stiftedes, skyldtes patriotiske Grunde, er derimod ikke klart.

TRETTENDE KAPITEL

DET FØRSTE REGENSIELLE SELVSTYRE

HØRRING hed en Mand, — saaledes begynder det regensielle Selvstyres Saga. Han studerede Jura og boede paa 3. Gang, og allerede den Maade, hvorpaa han og hans Kontubernal havde indrettet sig, gav dem en Særstilling i Regensianernes Øjne. »Deres Lejlighed var noget enestaaende; tænk, de havde Gardiner! og det klædte den store Hjørnestue godt, især da den øvrige Udstyring svarede dertil. Det lignede formelig en hyggelig Dagligstue i en gammel Præstegaard, vel ordnet og passet.«

Det passede godt til Beboerne, thi Hørring var et Ordensmenneske. Dernæst et Arbejdsmenneske, flittig og samvittighedsfuld. Endvidere et udmærket Hoved, og hvad et saadant ikke behøver at være, samtidig en Idealist. Men, tilknappet som Hørring var, bar han ikke sit Hjerte paa en Præsenterbakke, og hans samtidige mere anede end vidste, at der var en religiøs Baggrund for hans Syn paa Verden og hans Omgivelser. En Personlighed som han maatte vække Tillid. Det gjaldt sikkert allerede i hans Studentertid om ham, hvad der blev skrevet om Eks-Ministeren ved hans Død, at han var »en sjælden nobel Personlighed af en ridderlig og fin Tænkemaade, og han havde en særlig Evne til at vinde dem, med hvem han kom i nærmere Berøring«. ¹⁶⁵

Aldrig er nogen Regensianer bleven taget i den Grad i Brug som Dirigent ved Generalforsamlinger og Medlem af Komiteer som Hørring. Han debuterede som Medlem af Bestyrelsen for »Selskabet til Understøttelse for Karle og Gangkoner paa Regensen«, en Forening, der gjorde meget godt ved human at bevilge Pensioner til afgaaede Tjenestefolk. I et Nu fik man Øjet op for, at hans klare Tanke og faste Haand var uundværlige, naar noget skulde stilles paa Benene, som skulde samle alle. ¹⁶⁶

Sit Ridderslag vandt han ved Slesvigernes Besøg i 1865, da det lykkedes ham ved Koldblodighed og Ro at kvæle den opstaaede

Dissonans i Fødslen. De tre varmhjertede Patrioter Vald. Petersen (senere Skoleinspektør), Th. Petersen (senere Provst i Hammer og Tybjerg Herreder) og H. C. Hjort havde indbudt til en Generalforsamling med den Motivering: »Kjærere Gjæster vil Regensen vel neppe nogensinde faae Lejlighed til at modtage; lader os derfor forene alle vore Kræfter for at gjøre Modtagelsen saa god som mulig,

Fig. 45. H. Hørring.

— foreløbig, lader os møde fuldtallige paa Generalforsamlingen«. Resultatet blev, at en Komité af de to førstnævnte Herrer samt Hørring, Trautner (senere Stiftsfysikus paa Fyn) og Th. Flach († 1866) skulde ansøge Stipendiebestyrelsen om at maatte huse nogle (der var jo ialt 2000) Slesvigere og om et Tilskud af Kommunitetets Kasse. Alumnernes eget Bidrag var sat til 3 Rdlr. pr. Deltager.

Men efter Generalforsamlingen tog den senere saa berømte Hørup fat paa at kuldaste Beslutningen; skønt han den Gang nærede nærmest konservative Anskuelse, led han ingensinde af sønderjydske Sympatier, og med Bistand af Islænderne lykkedes det ham at samle

30 Underskrifter paa en Protest mod det høje personlige Bidrag. Man vilde indskrænke sig til en almindelig Indbydelse til Slesvigerne om at tage Regensen i Øjesyn og byde dem velkommen ved et Glas. Gram kaldte da Ordførerne for de to modstaende Grupper op til sig og søgte at mægle imellem dem. Dette lykkedes. Snildt vandt han endog Hørup for Indkvarteringen ved, mens han selv laa paa Landet, at gøre denne til Vært for de to Sønderjyder, som husedes i Provsteboligen. Hvad Oppositionen opnaaede, var kun en Nedsættelse fra 3 Rdlr. til 2 Rdlr. 3 Mrk., men paa en ny Generalforsamling fik Hørring til Gengæld fastslaaet, at 1) »Det er Regentsens inderligste Ønske at bidrage til Slesvigernes Modtagelse af al vor Evne og bedste Villie, netop fordi de ere Slesvigere«; og 2) »Slesvigerne modtages som liggende Gjæster«. D. 2.—4. Septbr. var da 20 sønderjydske Bønder Regensens Gæster, og skønt det af

politiske Grunde ikke viste sig muligt at faa Tilskud fra Kommunitet, klarede Komiteen sig dog saa godt paa de almindelige Bidrag, at der var et betydeligt Overskud i Kassen efter Slaget. Og dog var Besøget forløbet smukt, og Traktingen havde været rundhaandet. Takkeskrivelser fra Gæsterne vidnede om deres ubetingede Tilfredshed.¹⁶⁷

Hovedæren for Resultatet tilfaldt Hørring. Hans mønsterværdige Organisation var det, som havde gjort Sejren mulig. Nogle af de sparede Penge anvendtes tildels til at anskaffe en Protokol, der døbttes »Regensens Kirkebog« og bestemtes til at indeholde Beretninger om »saadanne Anliggender, som angaa hele Regensen«, dels til en »Arkivkasse«, der skulde indeholde de Brevskaber, der tilhørte Regensianerne som Korporationer. Generalforsamlingen besluttede dernæst Oprettelsen af en Embedspost, der skulde være livsvarig. Indehaveren, der kaldtes »Klokker«, skulde opbevarer Nøglen til Arkivkassen og føre Protokollen*. Til Trods for den forskellige Titel ser man let, at det drejede sig om den nuværende Arkivarstilling. Til Stillingen valgtes naturligvis Hørring.¹⁶⁸

Klokkerstillingen er altsaa oprettet til noget andet, end hvad den senere er blevet til. Indehaveren var ikke Regensianernes Ordfører, men Bevareren af deres Traditioner. Ogsaa dette havde dog sin Betydning. Lægger man til, at Kirkesalen samtidig aabnedes for et frit Samliv mellem Alumnerne, og at der ved Siden af det gamle Karleinspektorat og Vækkerforeningen i disse Aar opdukkede en Række nye Organisationer som Understøttelsesselskabet, Flagkomiteen, Fægteklubben og (i 1867) Langboldklubben, viser alt til sammen taget et ret frodigt Liv. Slutningen af Tredserne danner i Virkeligheden Begyndelsen til, hvad der nu betegnes som »det indre Selvstyre«.

Alt dette gik mærkværdig glat, og de Muligheder for Sammenstød, som forelaa, jevnede Gram fredsommeligt af Vejen. Det var navnlig ved Flagningen, Regensianernes Sympatier kom for en Dag, ofte med Fare for, at udenforstaaende stærkere Magter skulde fristes til at gribe ind. Regensianerne følte sig paa dette Punkt ganske uafhængige, og da en Generalforsamling i Oktbr. 1865 havde vedtaget, »at det paahviler Flagkomiteen at bekjendtgjøre ved Opslag, saavidt muligt 3 eller 4 Dage forinden, naar Flagningen skal finde Sted, samt med hvilke Flag«, indskærpede Provsten ganske vist, at hans

* Navnene »Kirkebog« og »Klokker« skyldtes naturligvis, at Regensens Fællesliv nu foregik i »Kirkesalen«.

Tilladelse krævedes til Flagning, men han saa gennem Fingre med den illoyale Holdning over for det nye Kongehus, man lagde for Dagen ved det følgende Aar at undlade at flage paa Kong Christians Fødselsdag, men derimod at gøre det paa Grundlovsdagen, oven i Købet »skandinavisk«. Var det hans nationalliberale Hjerte, som talte, naar han forholdt sig passiv herover for, eller var hans Holdning dikteret af Klogskabshensyn? Vist er det, at i 1867 vedtog man at flage paa Kongens Fødselsdag, formodentlig et af de mange Vidnesbyrd om, at Uviljen mod det nye Dynasti var ved at fordampe. I de følgende Aar beholdt Regensianerne deres Magt over Flagningen og viste deres gamle Sympatier, t. Eks. ved Orla Lehmanns Begravelse i Septbr. 1870. Fire Maaneder senere d. 28. Jan. 1871 noterer Gram i sin Dagbog om Julefesten: »Stemningen noget trykket paa Grund af Efterretningen om Paris's Kapitulation«. Det nye Flag, som man anskaffede omtrent samtidig, bekostedes da ogsaa af Regensianerne selv, ikke af Kommunitetsbestyrelsen.¹⁶⁹

Hørring beholdt sin Indflydelse, saa længe han laa paa Regensen; han var efter sin Afgang som Klokker ikke blot Karleinspektør, men indehavde næsten alle de Tillidsposter, som iøvrigt fandtes. At ogsaa Provsten nærrede Tillid til ham, viser sig af, at gerne tog han ham med paa Raad ved disciplinære Spørgsmaal. Saaledes havde i December 1867 en Regensianer løjet over for Gram, som imidlertid snart kom til Bunds i Sagen. »Jeg havde navnlig konfereret med Hørring om denne Regentsens Ære vedrørende Sag.« Den »alvorlige Revselse« — formodentlig dog en aandelig, — som Delinkventen modtog, fandt da ogsaa Sted i Hørrings Nærværelse.¹⁷⁰

Ved Hørrings Side stod den muntre »Domprovst« Vald. Petersen »hvis brede Væsen og rungende Latter kunde fylde hele Regensgaarden«. Hans Gemytlighed supplerede ypperligt paa Generalforsamlingerne Hørrings tilknappede Korrekthed, og han blev Indehaver af et lignende Antal Embeder, især dog af den Slags, som havde med Festlighederne at gøre. Til ham er det, Historien om Egernet er knyttet. Under en Spadseretur i Frederiksberg Have havde Petersen fanget et tamt amerikansk Egern, og af Provsten fik han Lov til at anbringe Buret i Linden, hvor Dyret hurtigt erhvervede sig en betydelig Popularitet. Men desværre meldte snart Ejeren af Zoologisk Have, Dr. Kjærbølling, sig og erklærede, at det var undsluppet herfra. Forgæves. Skønt han truede med at skaffe sig det udleveret ad Rettens Vej, naaede han intet. Valdemar Petersen argumenterede fra juridiske og moralske Synspunkter mod

Udleveringen og kom til det Resultat, at Kjærbølling ingen Ret havde til Egerret, naar det, efter at være sluppet fri, blev indfanget af en anden. Højst kunde Forstvæsenet anklage den nye Ejer for ulovlig Jagt, men da det drejede sig om et Egern, var dette næppe at vente. Resultatet var da ogsaa, at Dyret forblev, hvor det var havnet, og efterhaanden blev det saa tamt, at der intet Bur behøvedes, men at det frit løb op og ned ad Benene paa Regensianerne for at faa Nødder. Derimod mislykkede desværre det Forsøg, man gjorde, paa gennem Parring at skabe et regensielt Egerndynasti, thi skønt man havde valgt selve Majestæternes Sølvbryllup til Dyrets Bryllupsdag, viste det sig som en forbenet Pebersvend. Og en skønne Dag var det forsvundet.¹⁷¹

Omkring Hørring og Petersen samlede sig en Vennekare, der kaldtes »Lyrikerne«, og Mænd som Jerndorff, Carl Bahnson (senere Præst) og Ernst v. d. Recke fortjente fuldtud dette Navn. De digtede og sang Regensianerne sammen, naar der var Kurrer paa Traaden mellem dem. Andre af Kredsen, som K. Møller (Filosof), V. F. Asmussen og Ludv. Arntzen (begge senere Højesteretsagførere), Gertz (Professor), Kr. Kålund (Bibliotekar), Hilmar Stephensen (Departementchef) og Galschiøt (Redaktør) var mere Prosaens Mænd og udmærkede sig paa de talrige Generalforsamlinger. De tog Hørrings Arbejde for et Selvstyre op, da han forlod Regensen 1868, og udbyggede det videre. I Oktober samme Aar, da Hørrings Efterfølger Skuli Nordahl gik af som Klokker, stillede de Forslag om at sammensmelte Posterne som Klokker, Karleinspektører og Medlemmer af Flagkomiteen, saaledes at disse Forretninger skulde bestrides af et Udvalg, »der da tillige kan repræsentere Regensianerne og optræde paa disses Vegne, om fornødent gjøres«. Sigtes der ikke hermed først og fremmest til det forestaaende 300 Aars Jubilæum for Kommunitetet? Resultatet blev i hvert Fald, at Generalforsamlingen d. 6. Oktbr. vedtog, at »Regentsens indre Anliggender« for Fremtiden skulde bestyres af et hvert Halvaar tiltrædende Udvalg paa 5 Medlemmer; som selv valgte sin Formand og fordelte Forretningerne mellem sig. I § 2 hed det:

»Udvalget repræsenterer Regensianerne udadtil og optræder paa deres Vegne, naar fornødent gjøres.«

Endnu videre gik § 5, der ligefrem lød paa, at

»Udvalget paaseer, at Gangkoner, Portner og Nattevagt opfylde deres Pligter. Hvis det i saa Henseende finder Noget at anke over, forebringer det paa Regensianernes Vegne sin Klage til Provsten.«

Dette Punkt fik da heller ikke Lov til at passere. Gram forlangte Udtalelsen omredigeret, da han naturligvis ikke kunde gaa med til at stille Kommunitetets Tjenestemænd under Alumnernes Opsigt. Villigt bøjede disse sig og omredigerede paa en ny Generalforsamling Paragraf 5 til:

»Dersom det skulde forhenes, at Portneren, Gangkoner eller Nattevagten have gjort sig skyldige i Forsømmelse af deres Pligter mod Alumnerne, forebringer Udvalget paa Alumnernes Vegne Klage for Provsten.«

Den 12. Oktober 1868 valgtes saa det første Udvalg, der senere fordelte Embedspladserne saaledes imellem sig, at Kr. Møller blev Formand og Karleinspektør, Fr. Grünfeld (senere Overlæge) Karleinspektør, Galschiøt Klokker, Hilmar Stephensen Flagmand og Sekretær, hvorhos Kålund overtog »Varetagelsen af de i § 5 omhandlede Anliggender«. Som man ser, var Klokkeren ikke Formand, og han blev det sjældent, saa længe det staaende Udvalg bestod.¹⁷²

»§ 5« var i de Aar et populært Ord, og Indehaveren af Pladsen paa Regensen sørgede for straks at lade høre fra sig. Et Par Dage efter Valget fik han Provsten til at indrette en Skuffe i Portnerens forreste Værelse, hvori Pakker, Bøger og lignende Sager til Alumnerne kunde nedlægges. Regenskarlen skulde to Gange daglig ombære Pakkerne paa Værelserne, men Breve og Telegrammer skulde han straks bringe ud. Fjorten Dage senere paalagde Gram »efter Alumnernes Ønske« Portnerkonen at holde sine Børn fra Alumnernes Værelser og forbød hende at laane Værelsernes Nøgler ud til fremmede eller foregivne bekendte. Jo, vist saa man Frugter af den nye Institution. Og da Provsten senere i Anledning af Klagerne over Griseri paa »Trekroner« erklærede sig for renonce og anbefalede Alumnerne selv at forfølge Sagen, viste dette jo netop, hvor vigtigt det var, at man havde faaet det nye Udvalg til at holde Justits. Selv om det ikke fik gennemført sit drastiske Forslag, at offentliggøre Navnene paa Forbryderne, opnaaede det i hvert Fald, at der skabtes en Opinion for, at der burde være pænt paa et Sted, der i den Grad var til almen Nytte.¹⁷³

Der er i det hele i denne Tid en Reformlyst og Initiativrigdom paa Regensen, som viser, at man i det nye Udvalg havde faaet et længe savnet Talerør. I Febr. 1869 kom Møller op til Provsten og forebragte et Ønske »fra flere Alumner« om at maatte faa et Styrtebadsapparat indrettet i det lille Rum til venstre i Store Kirkegang. Gram fandt Pladsen uheldig, men lovede at tage Sagen under nær-

mere Overvejelse. Og han holdt Ord. Nogle Maaneder efter, da ogsaa Regenslægen, Prof. Warneke, havde været i Lag med ham om Sagen, gjorde han Indstilling derom til Stipendiebestyrelsen. Han henviste til, at Regensianernes stillesiddende Liv i de smaa og lave Rum medførte, at de ofte led af Nervøsitet, og at kolde Bade med Doucher utvivlsomt var det virksomste Middel herimod. Men efter en Undersøgelse sammen med Bygningsinspektøren, Etatsraad Hansen, var han kommen til det Resultat, at der ikke fandtes noget Rum, som kunde indrettes til Badeværelse. »Derimod kan der mellem den isoleret liggende lille Bygning, hvori Regentskarlene have deres Værelse, og den særlig indhegnede Deel af Gaardsrummet, hvori Vandopstanderne findes, uden meget stor Bekostning opføres et lille Værelse, 3 Alen bredt og 4 Alen dybt, hvori der kan anbringes en Ovn og en Styrtebadsindretning«. Brændsel vilde man kunde faa af det til Læsesalen bevilgede. Hele Bekostningen, baade til Indretningen af kolde og varme Bade, vilde kun blive 360 Rdlr. Ministeriet gik da ogsaa villig med til at foreslaa Beløbet, som optoges paa Finansloven for 1870—71.¹⁷⁴

Af Udvalgets øvrige store og gode Gerninger skal nævnes, at man begyndte paa at skabe en Fotografisamling, ikke blot af de nulevende, men ogsaa af de »afdøde«, og at man opnaaede Tilladelse hos Gram til, at den yderste af Læseindretningens Stuer for Fremtiden blev opvarmet hele Dagen. Den kunde saa bruges udelukkende som Læsestue, medens det inderste Værelse tillige var Konversationsstue. Kun de Timer, da Musik var tilladt, eller Sangforeningen holdt sine Møder, var undtagne fra Bevillingen.¹⁷⁵

Det var ikke saa smaa Resultater, som det staaende Udvalg kunde pege paa efter et Aars Virksomhed. Men Hovedslaget var dog det, som man fra første Færd havde sigtet mod, Kommunitetets 300 Aars Jubilæum.

I Spidsen for Udvalget var i Foraaret 1869 M. Galschiøt traadt, som hermed forenede Stillingen som Klokker. Da man ved Sondering hos Provsten havde forvisset sig om, at Stipendiebestyrelsen ikke selv agtede at fejre Jubilæet, forespurgte man, om der »vilde være noget til Hinder for, at Kommunitetsalumnerne selv foranstaltede en Fest, som man da, om end i Tarvelighed vilde søge at give et mere høitideligt Præg og et noget større Anlæg end de sædvanlige aarlige Mindefester, dels ved at faa Regensgaarden smykket, dels ved at give ældre Alumner Adgang til at deeltage i Festen«. Gram støttede af al Magt den Tanke, at »den rige Stiftelse« skulde hjælpe

med et Bidrag, og det lykkedes ham at opnaå 200 Rdlr. Da Kommunitetet var traadt i Kraft d. 1. Maj, skønt Fundatsen først blev underskrevet d. 25. Juli, foreslog han endvidere, at Festen skulde afholdes den førstnævnte Dato. Ellers vilde jo nemlig Højtiden komme til at falde midt i Sommerferien. Med Glæde sluttede Studenternes Generalforsamling sig til den Tanke, at de selv skulde tage

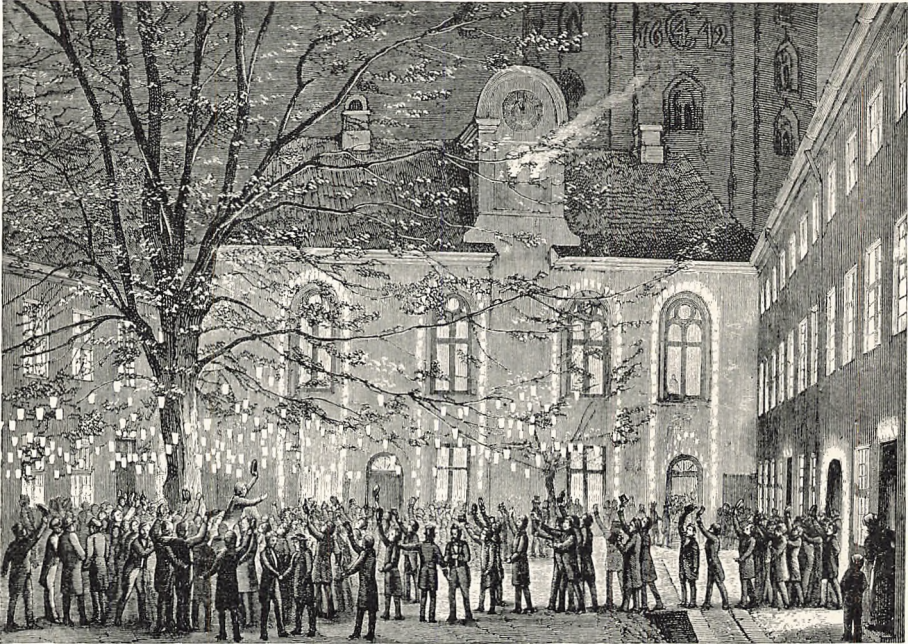

Fig. 46. Regensgaarden ved Jubilæet 1869.

Initiativet, og vedtog at supplere Udvalget med indtil fem andre Regensianere. Resultatet blev, at Komiteen kom til at bestaa af Udvalget, nemlig M. Galschiøt, Stephensen, Bahnson, Grünfeld og Kålund i Forbindelse med Chr. Sørensen og Ferd. Reisz. De maa sikkert betegnes som Regensens bedste Mænd.

»Jubelfesten« blev ikke blot en stor Oplevelse for de tilstedeværende (»særdeles vellykket« kalder Gram den); den blev i Studenterverdenen Afslutningen paa en Periode. For sidste Gang samledes man i Endrægtighed om de gamle Førere, endnu en Gang lød Signalerne fra Trediverne og Fyrerne, endnu en Gang gled det dybe, fem Aar gamle Indtryk i Baggrunden. Kun to Vintre til, og den nye Tid brød frem. Men det var der ingen, der vidste.

Festen begyndte uden for Gaarden med en Middag hos Vincent. Koryfæerne kastede Glans over Mødet: Clausen, Monrad, Ploug. Festtalen holdtes, ejendommeligt nok, af Provsten, efter at Klokkeren havde budt Velkommen og udbragt Kongens Skaal, og en Række Komitémedlemmer debuterede derpaa som Talere over de obligate Emner. Men Kantaten var af Ploug, og den var smuk.

Fig. 47. Kirkesalen ved Jubilæet 1869.
(I Midten ses Helms, bæg ved ham Ploug paa Talerstolen).

Med Ærefrygt lyttede man til H. N. Clausens Ord. Og særligt Indtryk gjorde Monrad. Ikke just, at der herskede Enighed om Indtrykkets Art. De unge følte sig snarest »begeistret og henrevet« (Galschiøt), mens de ældre nok fandt hans Tale »yderst genial«, men tillige »noget urolig og synderrevet« (Gram). Skade, at den ikke er bevaret, saa at vi selv kunde dømme. Den ny-zeelandske Nybygger var kort i Forvejen vendt tilbage til Danmark, og inden Aarets Udgang holdt han paa Universitetet de mærkelige Forelæsninger, »Politiske Drømmerier«, hvori han gav Udtryk for sin dybe Fortvivlelse over Landets Stilling. Har beslægtede Strengte klinget i hans Tale denne Aften i Maj, har den i hvert Fald den Fortjeneste, ene af alle at knytte Traaden mellem Fortid og Fremtid.

Saa lød Signalet: »Til Regensen!« og uden Forskel paa Alder eller Kaar drog man i Skarer gennem Gaderne. »Porten sloges op, og alle blev stærkt grebne af det overvældende Lys, fra alle Vinduer og Træernes Kroner, fra de høje glimrende Buer, der omfattede Vinduerne paa Kirkebygningen, og Hurraraabene bølgede op mellem Træernes Grene. Alle istemte:

Saa reiste sig den gamle Gaard,
som gav os Ly i Ungdomstiden« . . .

Efter et Kvarters Forløb blev Soldet sat med det kendte Signal:

Fig. 48. Studenter ved Kommunitetsbordet 1869.
(Karton ved Jubilæet.)

»Ge—ne—ral—for—sam—ling!« og man samledes paa Læsesalen. »Hoveddecorationen i Baggrunden med Frederik II's Vaabenskjold, Christian IV's Billede og de slyngede Baand, der bare Navne paa de af Danmarks Stormænd, som Communitetet havde hjulpet fremad, og Regensen været Hjem for [lige fra Kingo, Brorson og Storm til Madvig, Steenstrup og Monrad]; paa den mod-

satte Væg to store Kulcartoner [af Aug. Jerndorff], af hvilke den ene forestillede en Scene ved Communitetsbordet 1869 . . ., den anden en Scene fra et Regenssold 1869, hvor en begeistret Yngling udbringer en Skaal, vistnok for Kvinden; — her, Rundetaarn, Regensens urokkelige Stalbroder, der som ganske speciel Æresgjæst var indbudt en miniature til denne Deel af Festen — hist, Marmormedaillon af Regensprovst Hviid, Lindens Fader, omslynget af halvt udsprungne Lindegrene«. Ogsaa her vekslede Sange og Taler af Ploug, C. F. Reinhardt, Valløe og Helms, og hvis man tør tro Referenten, var der i dem Aandrighed og Vid, blandet med en Alvor og en Bevægelse, der borgede for, at de ikke skulde glemmes hurtigt. Man samledes i Grupper ved

Smaaborde, hvor der stod Puncheboller; man fortalte ustanselig Historier, opfriskede gamle Broderskaber og hilste paa hinanden med Glasset. »Munterheden steg og steg, bragtes endnu engang over til taus Alvor, da Ploug talte varmt og gribende for Slesvig og Slesvigerne, bruste saa atter frem og brød endelig over i et skummende Hurra under den af alle Studenter saa kjendte Slutningssang:

Saa, nu er denne Aften gaa't
med Alvorsord og Gammenslag« . . .

Hvorpaa Samværet efter gammel Sæd fortsattes paa Værelserne med Kaffe og Tobak.¹⁷⁶

Kommunitetsfesten var en Sejr for Regensen og derved for Udvalget. Følgen var da ogsaa, at Galschiøt genvalgtes som Klokker om Efteraaret. Endnu en Stund blussede Energien vældigt hos Udvalget. I Febr. 1870 overtog det saaledes de Forretninger, som hidtil var udførte af Foreningen for Karles og Gangkoners Understøttelse, og Provsten overdrog det For-

Fig. 49. Regenssold 1869.
(Karton ved Jubilæet.)

delingen af Disputatser paa Regensen, dog efter bestemte Regler. Paa samme Tid sørgedes der for, at de aarlige Festligheder vederfaredes Retfærdighed, og Rækken heraf var allerede ikke ringe: Fastelavnsmandag, Lindens Fødselsdag, Skovturen (d. v. s. Stiftelsesfesten, som fra 1850erne holdtes i Juni), Ruscgildet og Julegildet. Men intet i Verden er varigt, og Popularitet mindst. I Marts havde en lang Række af »Lyrikere«, som Jerndorff, Bahnson, Stephensen, Grünfeld og Kålund, taget Afsked med Kollegiet ved en stilfuld klassisk Fest, Partiet var svækket og i Begyndelsen af Oktbr., da imens Vald. Gredsted (senere Hospitalsdirektør) var bleven Klokker, løb Oppositionen Storm imod det. 33 Alumner

begærede ekstraordinær Generalforsamling for at faa undersøgt, om det sidste Valg af Medlemmer til Udvalget fyldestgjorde Majoritetens Ønske. Den dunkle Mening af disse Ord blev klar, da Dagsordenen som Punkt 2 indeholdt »Eventuelt Valg af et nyt Udvalg«. Gram, hvis Hjerte sikkert var hos Udvalget, nægtede nu at paa tegne dette sidste Opslag, fordi det ikke var overbragt ham af det lovlige Mellemed mellem Regensianerne og Provsten, og fordi det var »logisk uforeneligt med Hovedopslagens Forhandlingsgjenstand«. Resultatet blev, at man bad Gram om at mægle mellem de stridende Parter. Det lykkedes ham at faa den uheldige Generalforsamling aflyst, men Gredsted maatte fratræde som Klokker, fordi han i Kirkebogen havde kommet med en krænkende Bemærkning om en udflyttet Alumne. Hans Afløser blev den senere Overlærer i Aalborg L. Fabritius. Men i Udvalget lykkedes det ikke herved at skabe nyt Blod, og ved de ny Valg i Marts 1871 (som foretoges efter Forholdstalsvalgmaaden med en fastsat mindste Kvotient af 10), blev ikke den nyvalgte Klokker N. F. Petersen (senere Præst i Ondløse), men derimod Karleinspektøren Formand. Saa døde Gram, og Institutionen sygnede mere og mere hen. Endelig havde den den Tort, at d. 16. Septbr. 1872, fem Dage efter, at man havde valgt et nyt Udvalg, vedtog en Generalforsamling, at hele Udvalgsinstitutionen skulde ophæves, og »et nyt Reglement for Forretningernes Fordeling til Functionærerne udarbejdes«. Hermed var for alle Tider Tanken om »et samlet Ministerium« skrinlagt, kun Klokkeratet og Karleinspektoratet overlevede Syndfloden, men de øvrige Stillinger forsvandt for i Tidens Løb at efterfølges af de nu bestaaende »Embedsstillinger«. ¹⁷⁷

Det skal have været Frygten for, at Udvalget skulde ville »spille Seniorat«, som havde fældet det. Man ønskede ikke at faa Regenslivet indpresset i Studenterforeningsformer. Men Grunden var vel ogsaa den, som saa ofte i Regensens Historie, at bestemte Aargange havde rummet en særlig høj Procent af fremragende unge Mænd, og at naar de atter gik ud fra Regensen, manglede den fornødne Reserve. Gram havde personlig støttet Udvalget i højeste Grad og endogsaa givet det Indflydelse paa ligefrem disciplinære Sager. I Sommeren 1869 havde saaledes en Alumne, hvis Rygte i Forvejen (i hvert Fald havde Nattevagten sin Mistanke til ham) ikke var det bedste, ved at bruge Magt over for Nattevagten om Natten skaffet en Officer med to Damer Adgang til Bygningen. Imidlertid holdt Udvalget straks, da Sagen blev bekendt, Møde med ca. 30 af de

ældste Regensianere, og man vedtog »saa godt som eenstemmigt« at anmode Gram om at anvende »saa mild en Straf som muligt over for paagældende«. Gram, der, som han selv siger, var klar over, at Alumnens »pligtstridige Forhold, saavel efter dets Beskaffenhed, som af Hensyn til Regentsens Ære og Værdighed, burde drage de alvorligste Følger efter sig«, havde paa dette Tidspunkt allerede haft Synderen for sig og, da han viste sig angergiven, erklæret, at »det vel strængt taget var min Pligt at indberette hans Forseelse til Stipendiebestyrelsen, og at dette utvivlsomt vilde medføre, at han med Vanære blev berøvet Stipendierne«. Men dels af Hensyn til »de undskyldende Omstændigheder «ved hans Forseelse [hvilke? det var jo ikke første Gang], dels paa Grund af hans dybe Anger vilde Provsten dog gaa en mildere Vej. »Jeg troede nemlig under behørigt Hensyn paa den ene Side til, hvad jeg skyldte min Embeds- pligt og vor Stiftelses Ære, paa den anden Side til hans Velfærd, at kunne forsvare at give ham Consilium abeundi eller at raade ham at opgive Stipendierne, men jeg maatte da holde paa, at han strax flyttede bort fra Gaarden, for at det kunde staae klart, saavel for Regentsalumnene, som de enkelte Udenforstaaende, der kom til Kundskab om det Passerede, at det var paa Grund af den begaaede Forseelse, at han maatte drage bort fra Regentsen«. Alumnen bad naturligvis om at slippe for at flytte. Gram mente imidlertid ikke at kunne finde nogen lempeligere Udvej, »der lod sig forene med min Pligt og Stiftelsens og dens Beboeres Tarv«, men han lovede dog endnu en Gang at overveje Sagen og navnlig at konferere med Udvalget, »hvis Stemme og Ønske jeg i dette Anliggende maatte tillægge betydelig Vægt«.

Efter at man var naaet til dette Stadium, indtraf Udvalgets »saa godt som eenstemmige« Forbøn. Gram fældede herpaa en ny Dom i Sagen. Af Hensyn til denne Forbøn, til Regensianernes Kendskab til Forholdet og endelig til, at Alumnen »visselig alt har lidt en følelig Straf ved, hvad der er foregaaet i Anledning af samme«, erklærede han, at han havde bestemt sig til »for denne Gang at lade Naade gaae for Ret«. Kun forlangte han, at en Skrivelse, hvori han fremstillede Sagens Gang, skulde ligge til Eftersyn hos et af Udvalgets Medlemmer efter derom sket Bekendtgørelse paa Læsesalen. Desuden blev det »paa det Alvorligste« indskærpet Natte- vagten, — der jo fuldtud havde gjort sin Pligt i dette Tilfælde, — ikke uden Provstens særlige Tilladelse at give Uvedkommende Adgang til Regensen om Natten.

Det er Grams egen Fremstilling af Sagens Forløb, der er Hovedkilden til den ovenfor givne Fremstilling. Det kan straks bemærkes, at der ikke foreligger Spor til, at han underrettede Stipendiebestyrelsen om Sagen. Der tages heller ikke Hensyn til Nattevagtens Mistanke til Alumnen for hans tidligere Optræden, ej heller til den mod Nattevagten øvede Vold. Hvad Nattevagten for sin Del fik, var en Næse. Man ser ikke en Gang, om Udvalget, der forøvrigt ikke var enigt i Sagen, skulde have ønsket en saa lemfældig Afgørelse. Naar endelig en af Grams Efterfølgere i Biogr. Lexikon roser ham for hans »ualmindelige Greb paa at hjælpe dem (d. v. s. Regensianerne) paa ret Vej igjen, naar det i en eller anden Henseende var gaaet galt«, er der hertil at bemærke, at Sager af denne Art hverken før eller efter Grams Tid er bleven afgjorte paa tilsvarende Maade. Hvad der maaske kan kaste en Smule Lys over Afgørelsen er, at Synderen lige havde været oppe til Embedseksamen og alligevel skulde være flyttet ud et Par Maaneder senere. Men netop derfor vilde ogsaa en øjeblikkelig Udflytning i Stilhed kun have betydet et ringe materiel Tab. Man kan ikke lade være med at parallelisere dette Tilfælde med Grams otteaarige »Kamp« med den fordrukne Portner.¹⁷⁸

Det mærkeligste er, at Gram ved andre Lejligheder kunde være skarp nok. I April 1867 indstillede han saaledes til Stipendiebestyrelsen, at en Alumne skulde fjernes paa Grund af Dovenskab og Bortrejse uden Tilladelse. I September samme Aar gav han paa een Gang tre Alumner et Vink om at forsvinde, og det af lignende Grunde (Dovenskab og daarlig Opførsel). Som vi tidligere har set, giver Statistiken i denne Periode Udtryk for svigtende »Arbejdsmod« hos Regensianerne, saa Bortfjernelserne har sagtens været ærligt fortjente. Men sammenholdte med det foran nævnte Tilfælde synes de at tyde paa en noget uligevægtig Karakter, som til forskellige Tidspunkter bedømte analoge Tilfælde noget forskelligt. Gram var jo ogsaa hele Tiden en syg Mand. Undertiden synes han at have været overdrevent ængstelig. Hvorfor afslog han t. Eks. i Februar 1871 Ønsket om en lille Dans, naar han ellers var en tro Ven af Livsglæden? Vist er det, at Regensballer endnu i hans Tid vedblev at være Kontrebande, skønt man nok kunde se Damer paa Regensen ved Julegilderne og de Jerndorffske Koncerter. Den smukke Urtekræmmerdatter Alma Weiss fra Hjørnet af Købmagergade og St. Kannikestræde er saaledes det lyse Minde for de faa tilbageværende Regensianere, som har boet herinde i Tredserne.¹⁷⁹

Det stundede mod Enden for Gram, men han anede det ikke. Helt vemodigt er det at læse i hans Dagbog om hans Deltagelse for den 81aarige Fabricius, der var meget svag, navnlig efter at han i Efteraaret 1870 var bleven overkørt og havde faaet et Ribben knækket. »Den brave Olding overlever det neppe«. Men lur den gamle! Det blev den 55aarige Provst, som først maatte bort. Og det kom ret pludseligt. D. 25. Marts 1871 kunde han paa Grund af Sygdom ikke deltage i Stipendiebestyrelsens Møde, men endnu gennem April Maaned var han i Stand til at lede Regensens Administration. Saa stanser imidlertid hans Optegnelser i Dagbogen, og d. 3. Juni gik han bort.¹⁸⁰ Det var 42 Aar, siden en Regensprovst var død i Funktion.

Traditionen gaar ud paa, at Gram i sine sidste Aar ikke var saa populær som tidligere, og at hans Efterfølger derfor fik en lettere Stilling hos Alumnerne. Men det bør ikke glemmes, at der i Grams Tid var foregaaet en mægtig Forandring i Regensprovstens Forhold til Regensianerne, og det en Forandring til det bedre. Selv om det vilde være overdrevet at tale om en Trældoms Aand til Frygt før hans Tid, var det dog ikke noget tomt Ord, naar Gram af sine Alumner kaldtes »Fader«. En Mur var endeligt og afgørende brudt ned; et naturligt Forhold var skabt, som ikke siden er bleven forrykket. Da Regensen nogle Aar efter Grams Tid fik sin anden betydningsfulde Periode i d. 19. Aarhundrede, da man for Alvor levede med i Samtidens betydningsfulde aandelige Rørelser, var Æren herfor for en væsentlig Del den Mands, hvis Minde allerede var blegnet hos Beboerne.

FJORTENDE KAPITEL

HALVFJERSERNES OVERGANGSTID

DET gik med den aandelige Bevægelse, som begyndte herhjemme i 1871, som saa ofte i lignende Tilfælde, at det varede nogen Tid, før den ret sank til Bunds og paavirkede de brede Lag, i dette Tilfælde den akademiske Stands Rekruter. Det var egentlig først fra 1870ernes Slutning, da Georg Brandes efter den første Kamp var draget i frivillig Landflygtighed til Berlin, og da det politiske Røre — efter det første Provisorium 1877 — forbandt sig med det aandelige, at større akademiske Kredse blev grebne deraf. Halvfjerserne er en Overgangstid, som forbereder, hvad der skal slaa ud i lys Lue i Firserne.

Men selv om mange endnu i 1870erne lukkede Øjnene for det nye, som var paa Trapperne, kunde de ikke være blinde for den rivende materielle Udvikling, som foregik omkring dem. Voldene faldt. I Tiaaret 1870—80 steg København med 75000 Indbyggere, d. v. s. lige saa meget som i de foregaaende tredive Aar, siden 1840. Firsernes Vækst blev endda større og er først bleven overgaaet et godt Stykke inde i vort Aarhundrede. København blev i disse Aar en Arbejderby; en Storindustri skabtes, der forandrede Stadens hele Fysiognomi. Samfundsformerne omdannedes med rivende Hast, selv de mest konservative maatte mærke, hvorledes Tiden skred fremad. De mange Baand, som i den foregaaende Tid var ansete for selvfølgelige, maatte nu føles trykkende, og dette kunde falde saa meget uheldigere, som der endnu ikke havde fundet den aandelige Forfinelse Sted, der gjorde Baandene overflødige. Der er intet, der nu forbavser os saa meget, naar vi stirrer ned i Datidens vældige Røre, som at faa Øje paa, hvor raa og ukultiveret Tiden i mange Henseender endnu var.

For den akademiske Ungdom laa der et særligt Memento i en Lov, som udkom i 1875. Ved denne fik Kvinder Adgang til Universitetets Undervisning og Eksaminer, ene Examen theologicum undtaget.

Men vi maa holde os til vor Lilleverden, Regensen. Halvfjersernes første Halvdel er her Nellemanns Provstetid, saa følger i den næste Snes Aar Ussing.

Professor juris J. M. V. Nellemann, der i en Alder af 40 Aar blev Grams Efterfølger, var vel nok den betydeligste af det 19de Aarhundredes Regensprovster. Historien har endnu ikke fældet sin Dom over hans politiske Livsgerning som Justitsminister i Provisorieaarene. Af hans Modstandere er det blevet sagt, at han under en from og godmodig Mine skjulte en vis Kynisme og Menneskeforagt; omvendt har hans Venner ment, at han »paa en vis Maade havde bevaret sin Naivitet overfor Menneskene, til hvem han nærede en i hans Stilling mærkværdig Tillid«. Slige Domme er ganske uforenelige. At Nellemann skulde have været naiv som Politiker, er en Udtalelse, som maa falde os noget for Brystet. Men den kom fra en tidligere Regensianer, og i det hele gør man vist klogt i at skelne mellem Nellemanns Optræden

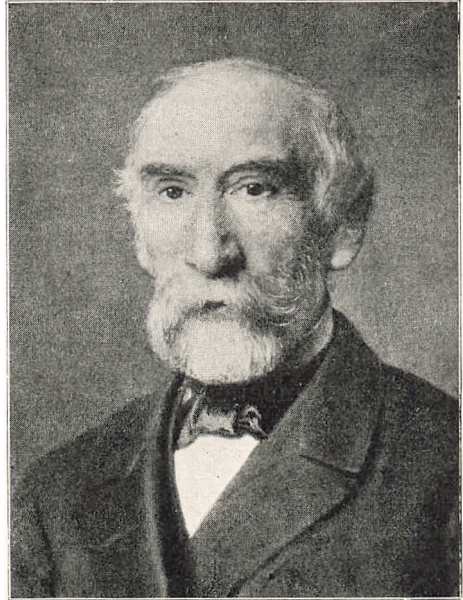

Fig. 50. J. M. V. Nellemann.

inden for og uden for Regensen. Nellemann var en Studiernes Mand, en fremragende Videnskabsmand med historisk Sans og derfor med ringe Interesse for doktrinære Synspunkter. Han havde en ualmindelig skarp Intelligens, og under hans rolige Ydre glødede en Begejstring for hans Ungdoms Ideal, den moderne offentlige Retspleje, som det dog aldrig lykkedes ham at gennemføre i Praksis. Han var en stille, beskeden og ordknap Mand, der ikke søgte Menneskers Selskab og helst opholdt sig i Studerekamret. »Der var noget ved ham, som om han var fostret i en Kælder,« siger Erik Henriksen mindre venligt. Men kom han ud heraf, var han mild, jevn af Væsen og hjælpsom, og han havde i Virkeligheden betydelige Evner til at omgaas Folk, ligesom han som Taler udmærkede sig ved Fynd og Klarhed. Disse Egenskaber viste han ogsaa over

for Regensianerne, og han fik derfor hurtigt en fast Position hos dem. Han styrede Regensen med fast Haand, men han blandede sig ikke i Enkeltheder, naar Alumnerne godt kunde klare sig selv.

Unægtelig bliver man noget forbavset, naar man ser, at han ved et Rusgilde fejredes i Verslinjer som:

Frihedens Fane folded han ud,

og at han herfor takkede med de Ord, at »han havde alle sine Dage hyldet Frihedens Fane og havde ogsaa særligt søgt at udfolde den her paa Regensen, og han maatte sige, at han havde aldrig haft Grund til at fortryde det.« Er dette da ikke de rene Fraser? Hvorledes skal man kunne forene dette med Billedet af § 25's Forsvarer, der ikke viser nogen særlig Sympati for Bonderigsdagsmændenes Frihedskamp? Var han ikke et Overklassemenneske, og hvorledes kunde han føle sig draget til Landets fattigste Studenter? Forklaringen ligger sikkert i, at Nellemann følte sig hævet over de sociale Skillelinjer, og at han kun besad een Aversion: »den fremragende Fagmands og Aandsarbejders aristokratiske Ringeagt for Dilettanteriet og Inkompetencen«. Det var dem, han mente at finde i Folkeetinget, men Regensianerne var hans unge Medarbejdere, de vordende Embedsmænd, Videnskabens Reserve. Til dem nærrede han »den mærkværdige Tillid«, og han fik til Løn nogle faa lykkelige Aar herinde. Ved hans Afgang stod der følgende »Nekrolog« i »Kirkebogen«:

»Nellemann har vundet [Regensianernes] Sympathi og Kjærlighed i saa høi Grad som vel mulig, baade ved sin bramfri og humane Karakter, og ved sin hjælpsomme Bistand i mangfoldige Tilfælde. Som Bevis paa hans Elskværdighed kan maaske den eneste ubetydelige Mangel, der klæbede ved hans Styrelse af Regensen, tjene, og det er den ubegrændsede Frihed, han i alle Retninger tilstod, en Frihed, som Regensianerne vel i det Hele benyttede med Maadehold, men som dog til sine [Tider] blev en lille Smule misbrugt. Ligesom hans Minde som Regensprovst vil blive bevaret af alle Regensalumnerne fra hans Tid, saaledes bør og maa hans Exempel staa som et lysende Forbillede for alle fremtidige Regensprovster.«¹⁸¹

Ved Rusgildet i Oktbr. 1871 var Regensgaarden illumineret, dels i Anledning af den nye Provsts Indflytning, dels paa Grund af Fabricius' 40-Aars Jubilæum som Viceinspektør. Det var smukt paa denne Maade at forene Hensynet til den nye Tid med den gamle, og Nellemann selv viste venligt Oldingen alt Hensyn. Om hans personlige Følelser taler tillige hans Dom om de tre Sange ved Rusgildet: »Synes især godt om den til Fabricius.« Men paa nogen Støtte herfra

ved Administrationen af Regensen var naturligvis ikke at tænke. Om Fabricius' Affældighed vidner, at han i to Aar ikke aflagde Regnskab for Læseindretningen; da der i 1873 klagedes herover fra Stipendiebestyrelsen, blev det endda ikke til noget, skønt Nellemann tilbød sin Assistance. Udlaansbiblioteket havde faktisk i længere Tid været lukket for Alumnerne. Alting var saaledes gaaet i Staa. Først efter Fabricius' Død lykkedes det Provsten at faa Rede i Regnskabet, da en gammel tro Karl viste Nellemann, at de manglende Penge laa oven paa Skabet i Viceprovsteboligen. Her var der endda Penge tilovers til en større Samling Skønlitteratur, og Nellemann lagde Valget heraf i Alumnernes egne Hænder, ligesom han i Fabricius' sidste Tid havde sat en Alumne i Spidsen for Læsestuen og en anden for Biblioteket.

Fabricius døde d. 13. Novbr. 1873 »af Alderdom«. Han var da over 84 Aar. Alumnerne bar hans Kiste til Frue Kirke, og hele Regensen fulgte ham tilfods herfra til Graven. Der var almindelig Vemod ved Gubbens Bortgang, og fra forskellige Sider kom forskellige Tanker op om, hvorledes hans Minde skulde bevares. Et Middel hertil var det Legat, som allerede paa hans sidste Fødselsdag var stiftet i hans Navn af Assurancemægler Hvidt; det var paa 2500 Rdlr., og Renterne skulde oppebæres af Regensalumner. Et andet Resultat var den Buste, som stadig staar paa Regensens Læsesal. Den er ganske vist kun af galvaniseret Zink, — der var ikke Raad til Marmor, — men Billedhugger Hoffmann har været heldig med den. Den afsløredes ved en Eftermiddagsfest i Oktbr. 1874 med Sang af Ernst v. d. Recke og Tale af Pastor C. Tolstrup, og en Slægtning af den afdøde gav senere et Aftenold baade for nuværende og forhenværende Regensianere¹⁸²

Fabricius' Efterfølger som Viceinspektor blev en Islænder, den arnamagnæanske Stipendiat, Ordbogsforfatteren Eiríkr Jónsson, som besejrede sine Konkurrenter A. C. Larsen, S. M. Gjellerup og M. Galschiöt. Med ham rykkede for første (og hidtil sidste) Gang en gift Viceprovst ind paa Regensen. Jónsson var personlig en skikkelig Mand, men besad ikke megen Autoritet. Hertil bidrog hans noget uheldige Ydre (han haltede og havde Klap for Øjet), men Hovedsagen var dog hans vel burschikose Væsen. Han holdt saaledes meget af at drikke Dus med Alumnerne og var virkelig ganske godt lidt af dem. Jónssons Hovedbetydning laa dog i hans Virksomhed over for hans egne Landsmænd, dem gjorde han meget for og holdt dem nok i nogen Grad fra Svir og Sværm. Paa en Tid, hvor Modsætningen mellem de danske og islandske Alumner snarest føltes skarpt

end før, havde dette sin Værdi. Under Provstens Fraværelse fungerede han forøvrigt ganske godt i Embedet for denne. Men der var ikke Tale om, at han kunde komme til at betyde noget for Nellemann eller Ussing, der svarede til, hvad Fabricius i sin Velmagt havde været for F. C. Petersen.¹⁸³

Nellemann var ogsaa Mand for at kunne klare for sig alene. Med

Fig. 51. Eiríkr Jónsson.

fast Haand tog han Tøjlerne op straks fra Begyndelsen; den ene Alumne efter den anden, som overbevistes om ikke at have Ophold paa Gaarden, maatte rømme den; det forbødes Portneren at sælge Drikkevarer efter Kl. 11 Aften; over for en uregerlig Islænder, som trods Nattevagtens Protester, tog en Kammerat med ind om Natten, truedes med Politi. Da samme Islænder efter nogen Tid viste sig at leve saa svinsk, at ingen kunde være Kontubernal med ham, fik han Valget mellem frivillig Afgang og en Indberetning til Stipendiebestyrelsen. Med Hensyn til Islænderne i Almindlighed havde Nellemann ogsaa sin

Opmærksomhed vaagen. Efter nogle Aars Virksomhed indberettede han til de overordnede Myndigheder, at en uforholdsmæssig Del af dem ikke viste samme Flid som de øvrige Alumner. Af de 70 Islændere, som havde boet paa Regensen siden 1848, havde hidtil kun 28 taget Embedseksamen, hvilket betød, at omtrent Halvdelen aldrig førte deres Studier til Ende. Af disse 28 havde endda kun 7 faaet bedste Karakter, flere af de øvrige en daarlig anden. Der fandt nu en Overvejelse Sted om, hvad der herved var at gøre, men Ministeriet kom til det magre Resultat, at man kun kunde være dobbelt forsigtig med at give Islænderne Tilladelse til at rejse hjem i Ferierne, navnlig i de første Studieaar. Nellemann passede imidlertid ogsaa paa, at de danske Regensalumner bestilte, hvad de skulde. Der synes overhovedet at have fundet en Opstramning Sted af hele

Regensens Befolkning, der afsatte sig Spor i Eksamensresultaterne, navnlig for Juristernes Vedkommende. Procenten af Laudabilister steg her fra 53 pCt. i 1865—1869 til 71 pCt. i 1870—1874.¹⁸⁴

Men samtidig gjorde Nellesmann ogsaa noget for Regensianerne. I 1872 opnaaede han, at der oprettedes otte nye Eneværelser, hvorved Tallet steg fra 18 til 26. Dette naaedes ved, at der opsattes Kakkellovne i en Række Soveværelser, saa at de kunde benyttes til Eksamenslæsning om Dagen. Dernæst foreslog han 1873 en Forhøjelse af Kommunitets- og Regensstipendiet fra henholdsvis 12 til 16 og fra 3 til 4 Rdlr. pr. Maaned. I Virkeligheden var dette højst forsvarligt. Der havde kun fundet een Forhøjelse Sted siden Reglementet af 1848, nemlig da man i 1855 forøgede Kommunitetsstipendiet fra 8 til 12 Rdlr. og Regensstipendiet fra 2 til 3 Rdlr. maanedligt. Nu pegede Nellesmann paa, at den Prisstigning, der havde fundet Sted i Tidsrummet 1855—1873, var større end den Stigning i Priserne, der havde fundet Sted 1848—1855, og at paa den anden Side Kommunitetets Indtægter var steget saa betydeligt i den samme Tid, at det fuldtud havde Evne til at bære Forøgelsen. Stipendiet var i sin Tid traadt i Stedet for en Naturalforplejning og maatte derfor naturligt følge med Priserne, navnlig paa de vigtigste Levnedsmidler, som han anslog til at være forhøjede med 30 pCt. Det lykkedes at bevæge Ministeriet til at optage Forslaget paa Finanslovsforslaget for 1874—75, men under Behandlingen blev det forkastet i Folketinget. Først paa Finansloven 1875—76 fik man det gennemført. Herom fortæller Regenstraditionen følgende: Alumnen Harald Holm var bleven forlovet med Høgsbros Datter. Man arrangerede saa et Bal, Lokalerne udstyredes paa det pragtfuldeste, og den Parole udgik, at Bergs og Høgsbros Døtre, som var blandt Gæsterne, *skulde* mores. Dette lykkedes aabenbart, thi »da Forslaget næste Gang kom for i Folketinget, mødte det — til alles Forundring — kun Venlighed«. Fra 1875 var altsaa Kommunitets- og Regensstipendiet i Forening de 40 Kr. pr. Maaned, som det i saa mange Aar blev staaende ved.¹⁸⁵

Hvad der kunde tyde paa, at Regenstraditionen her hviler paa et solidt Grundlag, er, at Nellesmann ikke havde det samme Held med sig, da han tog fat paa den tilsvarende Opgave, nemlig at faa Kommunitetsstipendiernes Antal forøget. Ogsaa her er det nødvendigt at kaste et Blik tilbage. Efter Reglementet af 1848 havde man indskrænket Portionernes Antal fra 130 til 120, men allerede i samme Aar blev det nødvendigt at skride til en ekstraordinær Forøgelse med 5 Portioner i Maj og 5 i November, da der ellers slet ingen ledige

Pladser vilde være fremkommet. Det viste sig dog i det hele snart, at Nedsættelsen til 120 ikke lod sig gennemføre. Antallet af studerende var i Begyndelsen af Halvtredserne atter stigende, og hertil kom den nye Strøm fra de sønderjydske Skoler. Paa Initiativ af Petersen opnaaede man derfor i 1853, at man genvandt de tabte 10 Portioner. Men hertil indskrænkede ogsaa Indrømmelserne i Frederik VII.s Tid sig. I 1863 foreslog ganske vist Stipendiebestyrelsen, at Portionerne skulde forøges til 150 — heri indbefattet de 20 bundne privilegerede Pladser — saaledes, at der altid vilde være 130 Stipendier til Uddeling til almindelige Ansøgere. Man paaberaabte sig, at der gennemsnitlig var mellem 130 og 140 Ansøgere til højst 20 ledige Pladser. Men Ministeriet frygtede for, at man herved skulde lokke unge Mennesker til Studierne, og afslog Indstillingen. Konsistorium forfulgte imidlertid energisk Sagen, og endelig lykkedes det i 1870 at opnaa en kgl. Resolution for en midlertidig Ordning, hvorefter Antallet i Løbet af 4 Aar forhøjedes med 10 Portioner, som derefter atter skulde bortfalde med en i hver af de følgende 10 Vakancer. Samtidig forandredes Uddelingen til normalt at gælde for 3 Aar, saaledes at man undtagelsesvis ogsaa kunde bortgive Stipendiet paa et Aar mer eller mindre.

I 1873 forsøgte Nellesmann sin Lykke. Han erklærede, at selv om man anlagde den strengeste Maalestok ved Vurderingen af Dygtighed, Flid og Trang, maatte man dog ved hver Bortgivelse beklage, at mange maatte forbigaa. Derfor foreslog han, at de 10 midlertidige Portioner skulde gøres faste og stadige. Stipendiebestyrelsen føjede yderligere 10 nye permanente Pladser til. Men skønt Ministeriet optog disse Forslag paa Finanslovsforslaget det ene Aar efter det andet, forkastedes de dog bestandig af den vrede Opposition, ogsaa i 1875. Her hjalp ingen Baller, og de udelukkede Studenter kunde trøste sig med at citere Horats' Epistel:

Quidquid delirant reges plectuntur Achivi.¹⁸⁶

Kun paa mindre væsentlige Omraader lykkedes det i de første fyrretyve Aar efter 1848 at faa Kommunitetets Rammer udvidede. Det eneste, som Reglementet af 1848 indeholdt ud over de almindelige Kommunitets- og Regensstipendier, var 5 Portioner à 100 Rdlr. til unge Videnskabsmænd, der havde taget Kandidateksamen. De fra 1844 eksisterende rentefri Laan bestemtes 1849 af Ministeriet til højst 10 Portioner à 100 Rdlr. Paa Finansloven 1852—53 oprettedes dernæst Rejseunderstøttelser for Kandidater paa ialt 2000 Rdlr.

1860 fik man yderligere 4 ekstraordinære Kommunitetsstipendier til islandske medicinske studerende, og 1863 4 Stipendier à 100 Rdlr. til polytekniske Eksaminander. Dernæst gaves der fra samme Aar et Bidrag paa højst 500 Rdlr. til Selskabet »Philadelphia«, der understøttede trængende studerende til at fuldende deres Studier, og fra 1865 forhøjedes de grønlandske Seminaristers Portioner til samme Størrelse som Kommunitets- og Regensalumnernes (altsaa 12 + 3 Rdlr.). Alle disse Smaaindrømmelser var naturligvis uden Interesse for de paa Regensen boende Alumner. Den eneste lille Fordel — foruden den omtalte Stipendieforhøjelse — som disse opnaaede i den første Menneskealder efter 1848, var, at det 1874 lykkedes Nellemann at gennemføre, at den Sum, der aarligt bevilgedes til Hospitalsophold for syge Alumner, ogsaa maatte anvendes til andre ekstraordinære Udgifter, f. Eks. naar Regenslægen fandt det rigtigst at henvise en syg til en Specialists Behandling.¹⁸⁷

Selv om Nellemann saaledes kun i ringe Grad havde Held med sig, naar han vilde forbedre de studerendes økonomiske Kaar, var hans Bestræbelser saa velkendte, at de maatte stemme Sindene blide mod ham. Den liberale Maade, hvorpaa han stillede sig over for Regensens indre Liv, bidrog til at fæstne Indtrykket. Et endnu ikke afgjort Spørgsmaal fra hans Forgængers Tid var det, om Damer skulde kunne deltage i Regensens Fester, eller om Baller skulde være Kontrebande. Der fandtes ganske vist et Par Præcedenser fra Grams Tid, men paa Grund af hans Sygdom i det sidste Aar havde Ballerne ikke naaet at blive sædvanehjemlede. Dette skete under Nellemann. Han forbeholdt sig dog at blive bekendt med den nærmere Ordning af Arrangementet, og at Festen skulde høre op til et bestemt Klokkeslet. Traditionen beretter, at Fru Nellemann, der var af et livsgladere Temperament end hendes Mand, var gaaet i Forbøn for Alumnerne ved denne Lejlighed, og hvis det var Tilfældet, var det et klogt Træk, at Klokkeren Hartvig Cohn anmodede om, at hun vilde være til Stede som en Slags Værtinde. Resultatet blev en smuk »Julefest« d. 21. Jan. 1872, hvori omtrent 50 Par deltog; først var der Juletræ, saa Dans, og i en Pavse sang Jerndorff. Maaske er det gaaet lidt stivt til, da det var første Gang; i hvert Fald skrev Provsten i sin Dagbog: »Snarere noget for stille end det Modsatte.« Den Tilføjelse fik han ingen Brug for, da Festen to Aar efter gentoges, og Salen var nu smukt dekoreret af Rustmester Christensen, foruden at man havde laant Møbler og Blomster hos de handlende. I 1875, da Nelle-

mann sidste Gang var med til Bal paa Regensen, var der baade Koncert og Komædie forinden. Nu var der skabt »Tradition« paa det omstridte Punkt, og efter hans Afgang florerede Ballerne videre i Slutningen af Halvfjerserne. Men de endte den Gang tidlig; saa vidt man kan se, senest Kl. 2 om Natten.¹⁸⁸

Afvekslende med Ballerne begynder nu ogsaa andre Former for Samkvem mellem Alumnerne. Foredragene dukkede frem, Nellemann aabnede selv Rækken ved paa Opfordring at tale om de svenske Universiteters Organisation. Ogsaa om Regensens Sangforening hører man jevnlig Tale. Provsten fik desuden Musiktiden udvidet, idet Stipendiebestyrelsen paa hans Indstilling gik med til, at Flygelet maatte benyttes hver Aften fra 8 til 11, Søn- og Helligdage endda fra Kl. 3 om Eftermiddagen. Der blev øjensynlig paa mange Punkter aabnet Ventiler for Livsglæden. Gik det saa lidt vidt, og de yngste paa Gaarden — Frederiksborgerne og Islænderne — ikke fik passet deres Filosofikumslæsning, saa Provsten gennem Fingre med det; ja selv om det gik helt galt, naar de var oppe til Eksamen. Han tillod paa den anden Side de ældre Alumners Manuduktion af uden Gaards boende, hvilket den Gang var noget nyt. Om Sommeren fandt den endogsaa Sted ved Bordet under den grønne Lind. Vist var han liberal!¹⁸⁹

Strengere Herrer regerer sjældent længe. Undertiden kan det gaa paa samme Maade med de milde. Nellemanns Regensvirksomhed blev kun kortvarig, den strakte sig over fire Aar. Den 11. Juni 1875 udnævntes han til Justitsminister og Minister for Island i det nye Ministerium Estrup. Han forbeholdt sig, at hans Embeder som Professor og Regensprovst foreløbig i et Aar skulde staa ubesatte; til Gengæld renoncerede han, for det Tilfælde at han vendte tilbage til Universitetet, paa sin Pension som Minister. Selv slog han i en Tale ved Skovturen paa, at Regensianerne nok saa ham igen, inden Aaret var omme. Saaledes kom det jo ikke til at gaa. »Jagtrubberten« varede i nitten Aar. Men Nellemann glemte ikke Regensen, og Regensianerne ikke ham. Han kaldte tredive Aar senere sin Provstperiode »fornøjelige og i alle Henseender lykkelige Aar«.¹⁹⁰

I det Overgangsaar, som nu fulgte, vikarierede Viceinspektør Jónsson som Regensprovst, dog saaledes, at han i alle Sager, der ikke kunde kaldes løbende, skulde henvende sig til Professor Aagesen, der paa Stipendiebestyrelsens Vegne førte Tilsyn med Regensen. Jónsson fik for sin Uejlighed den Pangeløn, som ellers tilfaldt Provsten. Interregnet forløb uden større Begivenheder, og Jónsson ses

at have passet Embedet godt. Det lykkedes ham oven i Købet at gennemføre en lille Forbedring, en Forhøjelse af Bevillingen til Læseindretningen fra 420 til 500 Rdlr. Den eneste Sky paa Viceinspektørens Himmel tonede frem, fjorten Dage før han fratraadte som Provst. Det var en Generalforsamlingsbeslutning om, at Regensalumnerne skulde udøve deres Rettigheder fra deres Udnævnelsesdag og til den Dag, deres Efterfølgeres Navne blev bekendtgjorte. Da Jónsson blev klar over, at der ved

»Rettigheder« ogsaa mentes Ret til at beholde Bolig paa Regensen, gjorde han opmærksom paa, at det saaledesforstaaet blev et Forslag til Stipendiebestyrelsen om en Ændring i de gældende Bestemmelser. Men der var ingen Ud-sigt til, at man vilde kunne gennemføre noget saadant, og paa Grund af den her-

skende Praksis var der heller ikke nogen Anledning til at ønske denne Forandring. Hermed endte da ogsaa Sagen, og den fik kun symptomatisk Betydning som Vidnesbyrd om, at en Bevægelse, der havde staaet i Stampe siden »det staaende Udvalgs« Opløsning, nu atter var i Færd med at vokse frem.¹⁸¹

Den 1. Novbr. 1876 udnævntes endelig J. L. Ussing til Regensprovst. Omtrent samtidigt omformedes Stipendiebestyrelsens Sammensætning efter Madvigs Forslag saaledes, at kun et af Medlemmerne for Fremtiden skulde være Theolog, mens det andet burde vælges frit, det tredje vedblev som hidtil at være en Jurist. Atter et Vidnesbyrd om, at Kommunitetet mere og mere tabte sin gamle Karakter af et Stipendium til Præsteuddannelse. Ved samme Lejlighed fjernedes ganske vist den gamle Bestemmelse fra 1829 om, at en theologisk Professor ikke kunde blive Regensprovst. Men dette har kun været en mager Erstatning til det paagældende Fakultet, da Tilfældet har voldet, at heller ikke siden 1876 en Theolog nogensinde har haft Embedet inde.

Fig. 52. Opslag til Rusgildet 16. Okt. 1875.
(Cold, Kretz, Blicher og Jungersen).

Ussing erklærer om sig selv, at det ikke var uden Bekymring, at han overtog Tøjlerne. Beskedent tilføjer han: »Jeg havde ikke noget særligt Talent til at omgaas unge Mennesker, men jeg vidste med mig selv, at jeg elskede Ungdommen.« Ordene er et af de mange Vidnesbyrd, som foreligger om Ussings grundmurede Ærlighed. Han gjorde i Virkeligheden adskilligt for at komme i Berøring med Alumnerne, selv om han maatte overlade den meste daglige Omgang til Jónsson, der jo heller ikke var optaget af anden Embedsgerning ved Universitetet. Visse Aftener i Vinterhalvaaret aabnede Ussing sit Hus for Regensianerne, som da oven i Købet fik Lejlighed til at træffe sammen med Provstens videnskabelige Venner. Men at Resultatet saa kunde blive en genert og trykket Stemning hos de unge, foreligger der adskillige Vidnesbyrd om i endnu levende Regensianekdoter. En Gang tog saaledes en zünftig Mediciner, der gerne vilde vise sig elskværdig over for Værten, en lille Lerskaal fra det gamle Troja, som stod paa Skrivebordet, og idet han til Ussings usigelige Forfærdelse balancerede med den i Haanden, udkastede han interesseret den Formodning: »Saadan en er vel over 100 Aar gammel?« Ved en anden Lejlighed havde Ussing som Gave faaet en Messingskaal, der tidligere havde staaet i en ægyptisk Moské; han havde saa vendt den om, boret Huller i Bunden og hængt den op som Lysekrone. En genert Theolog, der stod forrest i Alumneklyngen i Hjørnet af Stuen, brød Tavsheden med en Forespørgsel om Genstanden, og da han havde faaet den fornødne Forklaring af Ussing, brast det ud af ham: »Hvor kan det være, Provsten vil have saadan en hedensk Genstand hængende i sin Stue?« Men saa lød det stille henne fra Klyngen i Hjørnet: »Jamen, Jeppesen, den er jo omvendt!«

Laa saaledes Professorens arkæologiske Interesser de fleste Alumner for fjernt til at kunne danne en Bro mellem dem og ham, var han ved sin Traditionsbundethed heller ikke i en saadan Kontakt til de Nytanker paa det politiske og religiøse Omraade, der kom frem paa hans Tid, at han herved kunde komme til at betyde meget. Tilbage stod, om han var en saa overlegen Personlighed, at han herigennem kunde faa større Indflydelse paa dem. Dette maa sikkert besvares benægtende. Den, der ikke har kendt Ussing personlig, maa her henholde sig til en sagkyndig Dom fra anden Side, og en saadan foreligger fra hans yngre Studiefælle A. B. Drachmann. Ussing var i Følge ham for saa vidt kommen paa en gal Hylde, som hans Hovedinteresse var Arkæologien, hans Virkefelt Filologien. Her levede han i Madvigs Skygge og var i nogen Grad en Skygge af Madvig; ikke meget selv-

stændig eller dybtgaaende, mere arbejdende paa Inspiration end efter Metode. Han havde heller ikke megen psykologisk Sans, og han virkede i det hele noget tørt. Et iøjnefaldende Træk hos ham var hans Utaalmodighed, der kunde give sig Udtryk over for de unge i Eksplosioner af Hidsighed. Han forløb sig ofte, ikke blot under Stileøvelserne paa Universitetet, men ogsaa over for Regensens Alumner.

Men dette hang paa den anden Side sammen med en af hans værdifuldeste Egenskaber, hans varme Hjerte og hans Begejstring for alt, hvad han ansaa for ret. Nobel, som han var, var han straks rede til at gøre Afbigt, naar han indsaa, at han havde taget Fejl. Derhos var han en usnobbet og karakterfast Natur, lige rede til at hævde Sandhed og Retfærdighed over for sine underordnede og overordnede. Den lille tynde Mand — nøgtern og beskeden med en Del humoristisk Sans — var en Mand helt igennem, og Regensianerne opdagede baade dette, og at han havde Hjertet paa rette Sted.¹⁹²

Fig. 53. J. L. Ussing.

Da Ussing i Foraaret 1877 flyttede ind paa Gaarden, havde Regensianerne illumineret Vinduerne, især med Lys i Flaskehalse. Et improviseret Sold holdtes om Aftenen, men det hedder, at ikke særlig mange var mødte, og at Stemningen var noget mat. Man forholdt sig altsaa afventende, og den nye Provst var jo heller ikke nogen blændende Personlighed. Men han vandt ved nærmere Bekendtskab, og da han tre Maaneder senere holdt Sølvbryllup, var der baade Deputation og Sang under Linden, senere Illumination af samme og Fakkeltog under stor Tilslutning, hvorpaa Provsten kvitterede med Is og Vin. Endelig et Sold, der varede til Kl. 4. »Da følte min Hustru og jeg, at vi vare hjemme her, og denne Følelse af, at Regentsen var vort Hjem, og Alumnerne hørte til vor Familie, forlod os aldrig.«

Karakteristisk nok skildrer den beskedne Ussing her kun sit eget Indtryk, ikke det Indtryk, som han havde gjort paa Studenterne.¹⁹³

Der gik nogen Tid, før der kom Kurrer paa Traaden. Begyndelsen af den Ussingske Periode falder i Virkeligheden sammen med den Nellemanske. Halvfjerserne er en Tid med et Fællespræg af Hygge forbundet med Liv.

Her begynder desuden den endnu levende Tradition, thi Vidnerne om Datidens Liv færdes for en Del iblandt os. Deres Udsagn stemmer godt overens. »Vi styrede os selv, Nellesmann gjorde intet for at gribe ind heri.« Ved Valgene af Embedsmænd var der sjældent Strid. Der fandtes ingen Regenspartier. Valgene foregik ved Akklamation, man stemte paa Personerne. Og dog hedder det i Kirkebogen af den senere Departementchef O. Damkier: »Stemningen kan ingenlunde kaldes mat, den kan kaldes kammeratlig. Her er Sangforening og Kvartet, her er Huggeforening og mindst tre Vækkerforeninger«. Derimod hensov en Gymnastikforening, der var dannet i Foraaret 1875, allerede i November samme Aar.

Der var endnu ikke nogen stærk politisk Interesse paa Regensen. Der fandt nok politiske og sociale Diskussioner Sted, men de gjorde intet Skaar i det kammeratlige Forhold. Kun enkelte fulgte ivrigt med. Som Nr. 1 staa her den senere Folketingsmand, stud. theol. Harald Holm. »Han var mere moden end de fleste af os andre.« Samtidig var han velset af alle. Skønt født Københavner, havde han sluttet sig stærkt til den Retning i Venstre, der var grundtvigsk præget. Hans aandelige Centrum laa derfor uden for Gaarden, og herinde hørte han til de stille. Mindre betydelig, men nok saa iøjnefaldende var stud. med. Christophersen. Dette fulgte allerede af hans Alder, 34 Aar. Men ogsaa iøvrigt var han noget for sig. Han havde været Skolelærer i Sydsjælland og med homøopatiske Midler helbredet de syge i Sognet, saa at Befolkningen var bleven enig om at bekoste hans medicinske Uddannelse, for at han senere kunde blive Sognets homøopatiske Læge. Beregningen slog rigtignok for saa vidt fejl, som han under sit Studium tabte Troen paa sine tidligere Midler. Thi Christophersen var ikke alene i Besiddelse af en ukuelig Energi, som førte ham gennem baade Artium og Embedseksamen, den sidste endog med et særdeles fint Resultat. Han var tillige et skarpt Hoved, der søgte til Bunds i alle Problemer; han kastede sig derfor ogsaa over sociale Studier og elskede Disputer derom. Hans Interesser stillede ham paa Venstres Side paa en Tid, da Højre maatte staa for ham som repræsenterende Ubevægelighed og Tilfredshed. Chri-

stophersen holdt i Diskussionerne ensidig og fanatisk fast ved, hvad han en Gang havde sat sig i Hovedet, men han var godmodig og retsindig, saa at der aldrig opstod varige Dissonanser. Maaske hang det sammen med, hvad en gammel Regensianer siger om Nellesmanns Provstetid: »Vi lo nærmest ad Venstre.«

Sagen var vel den: Man saa lige som i Halvtredserne og Tredserne ned paa Politik og foretrak at indtage Tilskuernes Rolle. Regensianerne rekruteredes, ligesom de mere velhavende Studenter, endnu væsentlig fra Embedsstandens Rækker. Og om den unge Slægt, i Modsætning til den gamle fra Frederik VI.s og Christian VIII.s Dage, galdt det, at den holdt sig for god til rigtigt at deltage i sin Samtids Liv, da dette var blevet demokratiseret. Rammende betegner den gamle Embedsmand i Vilh. Topsøes Roman Forskellen, naar han siger til sin Søn: »Vi gav os ikke af med hele Livet paa den Maade, som I udviklede Aander nu gjør det . . . Vi holdt paa, at vi vare satte i Verden for Noget, for noget Bestemt, og paa det troede vi. Hvor smaat og beskedent det var, saa gjemte det for os baade Ansvar og Pligt. Enhver følte Noget for sin Bestilling, Skomageren som Statsministeren.« Nu var mange derimod for store til at kunne afvinde sligt Interesse. Studenterpolitikens Sæd havde ikke i alle Henseender været god.

Mere Interesse end Politiken vakte derfor Literaturen. Man diskuterede ivrigt Brandes' første Bog («Hovedstrømninger« I), men man behandlede den ret overlegent, ikke mindst paa Grund af Laanene, og man holdt snarere med hans Modstandere, som Thomas Rørdam, end med ham selv. Kun hans Stil vakte almindelig Beundring. De toneangivende Regensianere hørte til den »Soranske Klike«, som ingenlunde bestod af lutter Soranere. Det var dem, der lavede Festerne og skrev Viserne. Heriblandt var Theologen Siersted, »hvis bornholmske Dialekt gav hans i Forveien kraftfulde Udtalelser en forøget Vægt«. Han døde som Skoleinspektør i Odense, og ham skyldes en morsom Vise om Positivismen. Endvidere den tidligt afdøde Schlegel, Departementchef Damkier og de to Fætre Skouboe. Den ældste af disse, Frederik, havde været ledende inden for Udvalget i dets sidste Tid og ansaas for at høre til de mest begavede Regensianere. Den yngre, Søren, fik paa Grund af sin regensielle Interesse ganske vist en daarlig Eksamen, men blev til Gengæld senere Regensens Viceprovst.

Af andre prominente samtidige kan nævnes »Sorte Petersen«, senere Præst i Kregome og gift med en Datter af Digteren Welhaven. Han roses navnlig for sin Elskværdighed, og et Udslag af hans Popu-

laritet var det, at han efter Eksamen modtoges paa sit Værelse af fire Skeletter, som spillede Kort om Bordet, mens to andre hilste ham ved Døren med militær Honnør. Samme Petersen var forøvrigt en god Baryton og en Støtte for Sangforeningen, hvor »Lyse Møller« var Primtenor, og hvor der fandtes fremragende Bassister. Solosangen laa i sikre Hænder hos Ernst v. d. Recke, som foredrog sine Sange fra »Bertran de Born« til Kromans Guitar. Nede under Linden færdedes Simon Jensen, hvis Virksomhed tilstrækkeligt fremgaar af hans nom de guerre »Simon Klink«, mens Arctander fodrede Regens-

Fig. 54. »Kærlighedens Aldre« (frit efter Thorvaldsen).
 (Lystrup [Præst] Secher H. Møller E. Busck [Læge])
 (Figuren yderst til venstre er ukendt).

katten med Spurve, som faldt for hans sikre Salonriffel. Kendte Ansigter var desuden Højesteretsassessor Harald Johansen, Generalpostdirektør Kiörboe, Bureauchef Kretz, Filologen Baruel (kaldet »Enfin«), Professor Hector Jungersen og Kontorchef T. B. Cold (»Barnet«); endvidere »de syv store Medicinere«, deriblandt H. Møller (jfr. Gengivelsen af Thorvaldsens »Kærlighedens Aldre«), Thorborg, Stougaard og Liisberg; endelig Ingeniørerne Blicher og Holger Hansen. En vis Rolle spillede ogsaa den ortodokse Jøde og dygtige Hebræer, senere Overretssagfører Oppenheim og den senere reformerte Præst i Schweiz Honoré. Birkedommer Sylov, en Slægtning af Nellenmann, var ikke virkelig Regensianer, men boede i et Værelse af Provstelejligheden ud til Porten; han havde ikke desto mindre meget at sige og gik under Navnet »Gesandt fra den høje Port«. Meget flittige Læsere og derfor tilbagetrukne var derimod Overretsassessor Timm og Stiftamtmand Dybdal; det samme galdt om Rigsarkivar V. A. Secher, der dog, som det senere skal vises, betød meget i en

snævrere Kreds, og som derfor ogsaa er medtaget paa Frisen »Kærlighedens Aldre«.

Ja, hvor skal man holde op, naar man først er begyndt paa at nævne Navne. Men det er i hvert Fald nødvendigt endnu at anføre et Par, fordi de indtager en fremskudt Plads i Rækken af Klokkere, hvortil forøvrigt ogsaa Søren Skouboe, Theodor Siersted, Oskar Damkier og T. B. Cold hører. Den ene er Hartvig Cohn, den senere Overlærer ved den mosaiske Drengeskole. Sin Afstamning tro færdedes han i østerlandsk Dragt med rød Fez, og han forstod at forme Rusgilderne paa selvstændig Maade. En Gang var Gildet holdt i »oldnordisk« Stil, Nellesmann blev placeret paa et Højsæde, der var prydet med Odins to Ravne, og Klokkeren fremsagde et Hyldestdigt for ham, der sluttede:

»Hil ham, vor Herre —«

Ved en anden Lejlighed havde Cohn skrevet en Vise: »Regensianernes ti Bud. Et Alvorsord til Russerne.« Om indreregensiel Politik mindede her Strofen:

Af Nid og Avind — mærk dig vel —
du blive ej bedaaret,
og du maa ikke slaa ihjel
vort Udvalg, naar vi faar 'et.

En anden Klokke, der bl. a. viste sin Indflydelse ved at have Stillingen inde et helt Aar igennem (Nvbr. 1872—Sept. 1873), var Professor Kr. Kroman. Han holdt efter sine Manuduktionstimer filosofiske Diskussioner med Liebhaveere under Linden, og her sloges man bravt, saa at Kroman senere i Livet smilende erklærede: »Jeg har aldrig lært saa megen Filosofi som her.«

Glemmes maa heller ikke Islænderne, der gennemgaaende levede noget for sig selv. Nogle Stykker af dem deltog dog ivrigt i det almindelige Regensliv, især den betydelige Bjørn M. Olsson, senere Rektor for Islands Universitet, men ogsaa Indriði Einarsson (Kontorchef i det islandske Ministerium) og G. Gudmundsson (Læge paa Bornholm). Meget flittig var den senere Justitarius Kristjan Jónsson. Hvad Frederiksborgenserne angaar, er det derimod mærkeligt at se, at Stipendierne i enkelte Aar som 1871 ikke kunde uddeles, da der manglede Ansøgere med første Karakter.¹⁹⁴

Hovedforlystelsen var vel nok Komedierne. Kulminationen her var Chr. Richardts »Kong Rosmer«, som ogsaa var slaet stort op.

Scenen var arrangeret i Baggrunden af Salen, og Skuespillerne maatte skaffe sig Adgang ved at entre ind gennem Vinduerne ad lange Stiger. En stor Virkning naaedes ved, at Islænderen Bjørn Olsson overtog den germanske Kæmpes Rolle og derved gav ham et passende nationalt Særpræg. — Ved en anden Lejlighed spillede Hostrups utrykte Komedie »Medgift og Modgift«.

Fig. 55. Kr. Kroman.

Og saa var der Livet inden for Vækkerforeningerne. Damkier erklærede jo, at der var »mindst tre«. »Gamle« var ligesom bleven for stor til at afgive Grundlag for et intimere Samliv. I Halvfjerserne skød derfor stadig nye op af Jorden. »Den noble Vækkerforening«, ogsaa kaldet »Notablerne«, levede kun eet Aar, fra Juli 1874 til Oktbr. 1875; saa afløstes den af »De forenede Syvsøvere«, der synes at være sovet definitivt ind i April 1877. Begge disse Foreninger omfattede nogle af de mest kendte Regensianere som P. G. Helms, H. J. Møller, Damkier, Siersted, Schlegel, Lystrup, Thorup, Arctander og »den brave Jungersen«. Noblessen bestod i, at Medlemsantallet var begrænset til 10, Vække-

tiden en Time senere end i »Gamle«, Mulkerne højere, og at der fandtes en »Læge«, som i Tvivlsmaal skulde afgøre, om Sygdommen var ægte eller ej. Men skal man dømme efter Vækkerprotokollerne, var Løjerne nok noble, men tillige moderate, hverken originale eller morsomme.

Saa svarede »de moderate Morgenmænds humane Vækkerforening« for saa vidt mindre til sit Navn, som det her gik fornøjeligere til. Den virkede fra 1874 til 1879. Medlemsantallet var et lignende som i de foregaaende Foreninger; Moderationen viste sig i, at det var forbudt at bruge Titlen »Hr.« ved Vækningen. Livet her skyldtes især to Medlemmer. Det ene var Harald Holm, som ikke ofrede sin Fritid paa politiske Interesser alene. Han var den mest aarvaagne af alle,

forstod paa Generalforsamlingerne »at sætte en fast grænse for talernes udgydelser og med ubønhørlig strengthed at vaage over den gode tone«, samt hævdede ved selve Vækningen, at »loven skal beskytte os mod utidigt overfald, derfor har den sat sin grænse, og ve den, der overtræder denne!« Meget passende Ord for en vordende Lovgiver! Det var nok som Kælenavn, Harald Holm fik Betegnelsen »en gammel Rotte«; Tonen i hans Indlæg er rolig og samtidig lun, og som Vidnesbyrd om hans Jovialitet skal nævnes, at han paa en Generalforsamling foreslog at spille i Lotteriet for hele Kassens Indhold. Men det blev rigtignok heller ikke vedtaget. Det andet fortjenstfulde Medlem var den senere Rigsarkivar V. A. Secher. Han forstod at skabe noget af det samme voldsomt pulserende Liv, som havde eksisteret i »Gamle« i Halvtredserne, og med stor juridisk Snedighed klarede han sig altid paa Generalforsamlingerne og fik sine Modstandere idømt Bøder »for unødigt Trætte«. Bølgerne gik højt. Modstanderne skrev t. Eks.: »Hr. Secher gjør Vrøvl! Ja, når gjør han ikke det!« De talte om »Hr. Sechers velbekjendte Lyst til at genere sine Medmennesker« og titulerede ham ved Vækningen »din væmmelige Okse«. Han svarede med »Fanden«, »Helvede« og »Bæst« og talte dog paa Generalforsamlingen om »sin sædvanlige og bekendte Overbærenhed som Vækker«. Det hele var nu ikke saa alvorligt ment. Paa Grund af sin store Aktivitet blev Secher snart Formand, og han virkede som saadan stærkt, fik bl. a. ved en Lovændring Medlemstallet udvidet, hvad der ikke tyder paa, at hans Formandsskab afskrækkede fra Tilgang. Da han til sin Tid nedlagde sit Embede, »fløj en Sky hen over de tilstedeværendes Ansigter«. Han blev øjeblikkelig genvalgt, og som Formands-Insignium vedtoges paa Grund af hans Fortjenester »en Sukker- eller Kagegris til 2 eller 4 Ører samt et efter dens Farve passende Baand«. Endelig nedlagde Secher for Alvor sit Sværd i Februar 1876, og da han en Maaned senere som cand. jur. forlod Regensen, fik han det skønneste Eftermæle for sin »altid varme Kjærlighed til og Interesse for Vækkerforeningen«. »Hans Minde leve —« med tre Udraabstegn efter.¹⁹⁵

Endnu paa et Omraade havde forøvrigt Secher indlagt sig Fortjeneste. Det var ved det »Udkast til Bestemmelser for Møder af Regensalumner«, der i Sept. 1875 blev udarbejdet af ham sammen med Vennerne T. B. Cold og Richard Ekeroth og indbragt paa Generalforsamlingen d. 5. Oktbr. Meningen var at give formelle Regler for Generalforsamlingerne, som hidtil havde været meget tilfældige, og disse Regler var nedlagte i ikke mindre end 21 omhyggeligt udpenslede Paragrafer. Men netop denne Omstændelighed vakte

Opposition. Siersted fraraadede at indføre »en Slags parlamentarisk Praxis«, og andre mente, at det vilde gaa ud over Gemytligheden paa Generalforsamlingen. Forslaget faldt derfor i en for tidlig Grav, og den geniale Formløshed blev ved at præge de regensielle Generalforsamlinger, maaske til disses sande Bedste. Om Secher hedder det iøvrigt i »Kirkebogen« ved hans Udflytning, at han »havde en særegen

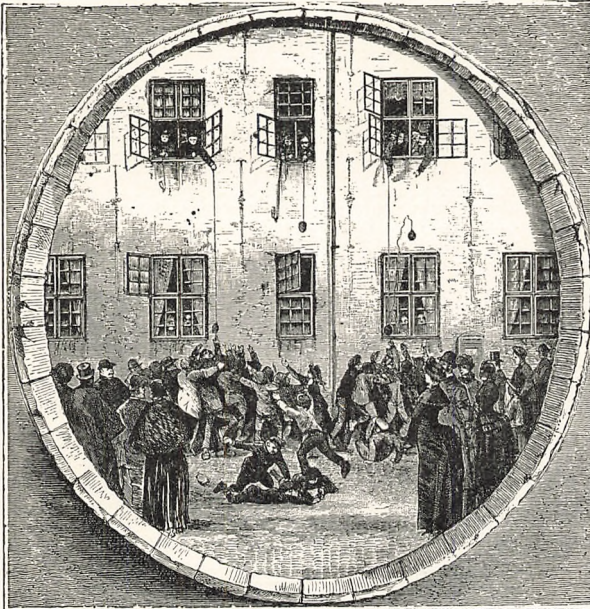

Fig. 56. Fastelavnsmandag uden for Regensen.

Gave til at opdage alle Formfejl . . . og havde sat det som sin Opgave at rette saadanne, hvilket han altid gjorde med største Grundighed og Vidtløftighed«; mens Ekeroth var »smidig og senefuld som en af de amerikanske Prairiers Sønner, hvilken Smidighed heller ikke fornægtede ham paa det Aandeliges Omraade og gjorde ham til en yndet humoristisk Taler«. ¹⁹⁶

Paa Regensens Generalforsamlinger

blev der iøvrigt i 1870erne vedtaget et Par Beslutninger af større Interesse. De angik Karlevæsenet. Ligesom Spørgsmaalet om Stipendiernes Forhøjelse i lang Tid var brændende, hang der hermed et andet Spørgsmaal sammen, nemlig om Karlens Stilling. Man ønskede at forbedre den, men man savnede de fornødne Midler hertil. Man søgte saa foreløbig paa andre Maader at lette Byrden for dem*. I 1872 ændredes Karlereglementet, saa at det gjordes til en Pligt for alle at holde Karl, og samtidig bestemtes det, at ingen Karl maatte have mere end 15 »Herrer«. To Aar senere fritoges Karlene for Dagvagt saa længe, indtil en Lønningsforbedring kunde gennemføres, og en fast Dagvagt indførtes, som lønnedes med 25 Øre maanedlig pr. Alumne. Saa kom endelig det følgende Aar

* I Tredserne var Strømmen gaet i modsat Retning, i Oktbr. 1869 havde man saaledes fastslaaet Karlens Pligt til uden Vederlag at flytte for Alumnerne.

Stipendieforhøjelsen, og straks sammenkaldte Karleinspektør Brøndsted i Forbindelse med Klokkeren en ekstraordinær Generalforsamling. Det viste sig imidlertid, at den faste Dagvagts Indførelse i nogen Grad havde vanskeliggjort en Løsning. Alle var enige om, at Karlelønne skulde forhøjes fra 3 til 4 Kr. maanedlig pr. Alumne, men mange mente, at naar Karlene til Gengæld atter skulde overtage Dagvagten, vilde Fordelen for dem herved til en væsentlig Grad ophæves. Derfor vandt et Forslag af Skouboe om, at Alumnerne ogsaa fremtidig skulde lønne den faste Dagvagt, ved Harald Holms Støtte Flertal paa Mødet. Karlernes Stilling var saaledes i Løbet af kort Tid bleven underkastet en Forbedring i to forskellige Henseender. Selv om Vedtagelsen betegnedes som provisorisk, var det dog sandsynligt, at man ikke senere vilde kunne komme bort derfra. »Saaledes endte den anden puniske Krig,« hedder det i Kirkebogen.¹⁹⁷

Nogle Maaneder efter afgik Harald Holm fra Regensen; »omnium, qui nunc sunt, Regensiorum facile princeps«, som han elegant betitles i Kirkebogens Nekrolog. Med Henblik paa hans senere politiske Virksomhed har det sin Interesse at høre den nærmere Motivering:

»Som »Regensmenneske« er han knap 2 år gammel; ikke desto mindre var hans deltagelse i Regenslivet så stor som vel muligt. Denne kirkebog vil give læseren et svagt begreb om hans optræden på generalforsamlingerne, hvor hans begavelse og veltalenhed skaffede ham den største indflydelse: særlig er det da hans fortjeneste at have rammet en pæl gennem udvalgs-spøgelset. Men, hvad denne bog ikke efter sin opgave kan give noget begreb om, er den elskværdighed og det mådehold, hvormed H. optrådte i det daglige liv herinde, og den geniets gave, hvormed han ved vore fester og sold forstod at gribe øjeblikkets stemning og give den udtryk i sine kunstløse og dog så indholdsrige taler. Og således skete det da, at H., der efter sin hele *ejendommelige* [udhævet her] politiske retning snarest måtte stå i opposition til det hele nuværende studenterliv, dog blev en slags leder af det herinde på Regensen.«¹⁹⁸

Ogsaa gennem Ord som disse mærker man, hvorledes Halvfjerserne var Overgangsaaer i Studenterlivet, og at noget nyt var ved at bryde sig Vej. Hos hensynsfulde Naturer som Harald Holm kunde der være Tale om en Forsoning mellem det gamle og det nye, men det var ikke at vente, at Fortsættelsen skulde blive Begyndelsen lig. Noget af den samme Følelse af, at man stod over for Nydannelser, gaar gennem Colds Betragtninger, da han i Begyndelsen af 1876 fratraadte sit Klokkerembede. Han hørte ikke selv til denne nye Tid, men han forstod, at de gamle Forkæmpere for det »traditionelle« og overleverede var dragne ud, uden at blive erstattede af nye Kræfter.

En ny Retning havde stille, uden Brask og Bram, vundet Terræn paa deres Plads. Regenslivet var tidligere mere »storartet« end nu; de Frembringelser, man saa ved Festerne, stod langt over de nuværende. Men til Gengæld var alle nu med, i langt højere Grad end tidligere. Den Gang var der mange Generaler, nu en Masse Underofficerer og Soldater, men saa at sigen ingen Generaler. Og tillige betød det daglige Samliv mere end før. »Den ny retning har den overordentlig store fordel at være et naturligt produkt af tidsomstændighederne, og den står i en nøje samklang med hele den fremadskridende udvikling i landet, ja i hele verden.«¹⁹⁹

Her er klart udtrykt, at det nye laa i to Retninger, i en Demokratisering af Regensianerne, saa at de enkelte betød mere end før, og i en Forlæggelse af Tyngdepunktet i Regenslivet fra Festerne med deres store Taler til den daglige Paavirkning Mand og Mand imellem. Selv om man forholdt sig afventende og ikke tog Stilling til de store Spørgsmaal i Landet, blev man dog Aar for Aar stærkere interesseret deri. Navnlig i Slutningen af Halvfjerserne er der sikkert blevet diskuteret vældigt paa Værelserne. I en saadan Overgangstid vil adskillige ikke have Kræfter til at staa Brydningerne igennem, navnlig naar de fremkommer paa det religiøse Omraade. Er det en Tilfældighed, at vi netop nu har en Række Eksempler paa, at Alumner maatte opgive Studierne paa Grund af Sindssyge (20. Sept. 1874, 3. Juli 1875, 20. April 1876 og 25. April 1879)? Ussing taler om dette Forhold i sine Erindringer, naar han siger, at Kontubernalskabet frembød store Fordele, naar saadanne Studenter grublede over »de Gaader, som intet Menneske kan løse«, thi de unge taaler ikke et Eneboerliv, og »de rette Læger ere jo ogsaa de jævndrende Kammerater«. Hvorom nu alting er, skulde det ikke vare længe, før Livet uden for Murene bjergtog Gaardens Beboere, og Tilfældet førte med sig, at der samtidig inden for denne opstod Brydninger, som skærpedes ved det udefra givne Eksempel og førte til en unaturlig høj Temperatur.

FEMTENDE KAPITEL

PROVISORIEAARENE

HVILKEN forunderlig Tid! Paa den ene Side bevæget og lidenskabelig, et folkeligt Røre, som vi ikke har kendt det siden Reformationen, ja i Virkeligheden, ligesom denne, næsten en Revolution. Og samtidig saa under ligtør og glansløs; rig paa interessante, men dog lidet frodige Personligheder; utilfredsstillende i sit Forløb og sine Virkninger. Kommer dette af, at denne Tid, hvad enten det gælder den politiske eller den literære Strid, ved Siden af megen Idealisme dog som Hovedpræg har noget jordbundet og selvisk, der gør, at Hjertet ikke rigtigt er med, naar man ser tilbage paa den? Men det var utænkeligt, at den Ungdom, som oplevede den, skulde kunne staa som lidenskabsløse Tilskuere over for den.

Samme Aar, som Georg Brandes eksilerer sig selv, kommer det første Provisorium (April 1877). En ny Klasse kæmper sig frem til politisk Magt. Længe havde det groet i det Stille, og opmærksomme Betragtere havde set Strømmens Retning. Saaledes har en anonym Forfatter i Dansk Maanedsskrift 1866 skildret Samfundsforholdene i Sydfyn, med Tilbagegang paa de store Gaarde, trykkede Kaar hos Embedsstanden, Afhængighed i Købmandsklassen, kun hos den jævne Landbefolkning Velstand. Men Bonden »har ingen Anelse om sin virkelige Stilling, om den Betydning, som hans Formue og hans Uafhængighed giver ham, og det er næsten rørende at see hans Taknemlighed og hans gode Takt, naar man ikke paatager sig Overlegenhed, men behandler ham høfligt og som en Ligemand. Paa den anden Side har han en overvættets Følelse af, hvad der er hans Ret, og i den Henseende giver han ikke efter for Nogen . . . I nær Forbindelse med Bondens altfor stærke Følelse for, hvad der er hans Ret, staar hans politiske Sands«. — De forløbne ti Aar havde draget Sløret fra Bøndernes Øjne, de kendte nu deres Kraft og vilde bruge den.

Den store Strid i Halvfjerserne og Firserne drejede sig aldrig om, hvor vidt Danmark skulde forsvares eller ej; den handlede i Begyndelsen ikke en Gang om Problemet Københavns Befæstning; det tilgrundliggende i den var derimod Retsspørgsmaalet, om Bøndernes »Venstres«, Ret til at faa Indflydelse paa Administrationen, ligesom de allerede havde paa Lovgivningen. Men Striden om Parlamentarismen var ikke det eneste, som laa Partierne imellem. Ogsaa paa det kirkelige Livs Organisation og paa Finansvæsenets Grundprinciper saa Venstre og Højre helt forskelligt. Da man fra Begyndelsen af Firserne gik over til at holde store Folkemøder og at stifte en Mængde nye Foreninger, som »Højres Arbejder- og Vælgerforening«, »Kjøbenhavns liberale Vælgerforening«, »Studentersamfundet« og de konservative Klubber i Provinsbyerne, droges stadig større Kredse ind i Bevægelsen.

Hertil kom saa yderligere den aandelige Bevægelse. Edvard Brandes' Valg paa Langeland 1880 beseglede Alliancen mellem »det literære« og »det politiske« Venstre, men allerede før dette Tidspunkt var det gamle Aandslivs Repræsentanter som Ploug, Erik Bøgh, Kaalund, Chr. Richardt og Rudolf Schmidt i stærkere eller svagere Grad i Kamp mod Brandesianismen og Venstre. Kun Hostrup indtog en væsentlig forskellig Holdning. Aar for Aar skærpedes Modsætningen. Endnu i 1877 havde Mænd som Goos, Vilh. Thomsen og Wimmer kunnet skrive under paa en Adresse til Georg Brandes, skønt de tog Afstand fra hans yderliggaaende Standpunkter. Men snart blev en saa rolig Betragtning meget sjælden. Samtidig med den politiske Strid skærpedes ogsaa den literære. Navnlig blev 1879 et Kampaar. Kaalund pegede da paa, at der hos den nye Retning savnedes Tro i Kunsten som i Livet, og ham svarede Schandorph ganske vist respektfuldt ud af Kærlighed til sin gamle Ven, men da Ploug senere paa Aaret fejrede sit Studenterjubilæum med skarpe Artikler i »Fædrelandet« mod Schandorph og Drachmann, lod de to Modstandere ham ikke dø i Synden. Schandorph talte om hans »lille og halvstuderede Røverdom« og kaldte Studenterne til Samling mod »den sejge gamle Tyran, Obskurantismens haandgangne Mand«. »Morgenbladet« bragte en Liste over de Skældsord, som Ploug i de senere Aar havde anvendt i »Fædrelandet«, og Pingel angreb ham som den rette Ophavsmand til Ulykken 1864. Ploug var virkelig bleven en i vide Kredse forhadt Mand. Den bundforskellige Holdning som han og Hostrup indtog til det nye (se saaledes den sidstes »Andemadsviser« med dens: »Skaal for dem som rører op!«) maatte

ogsaa paavirke Stemningen paa det Sted, hvor de begge havde tilbragt lykkelige Ungdomsaar. Den førstes Vægtskaal sank paa den sidstes Bekostning.

Men ogsaa en indre Uro bidrog til at skabe Liv paa Regensen. Det var det Modsætningsforhold, som ved forskellige Lejligheder fremtraadte mellem Alumnerne og deres nye Provst.

Ussing havde egentlig begyndt ganske heldigt. Han havde vist sin Velvilje over for Alumnerne ved at fortsætte med den Praksis, som Viceprovsten havde indført, nemlig at kautionere for deres Laan. Som Kuriosum kan det nævnes, at i et Tilfælde, hvor han ikke vilde gaa ind herpaa, fik han til Gengæld et grovt Brev fra vedkommende Alumne. Ved en anden Lejlighed skrev Alumnen et falsk Kautionsbevis i Ussings Navn og maatte, da dette kom frem, opgive sine Stipendier. Fra nu af synes forøvrigt hele denne Kautionspraksis, der ikke havde gamle Aner, at være bleven opgivet.²⁰¹

Dernæst holdt Ussing skarpt Øje med Renligheden paa Regensen. Gangkonerne fik strengt Tilhold om ingensinde at lade den daglige Fejning eller Gulvvasken gaa over. Samtidig paalagdes det Alumnerne »ved passende Imødekommenhed [at] berøve dem ethvert Paaskud dertil«. For at sikre sig et effektivt Arbejde udstrakte Provsten til Gengæld Fristen for Afslutningen fra Kl. 12 til Kl. 2, undtagen naar der vaskedes Gulv og poleredes Vinduer. I 1878 fik han desuden opsat faste Klædeskabe i de 8 Eneværelser paa 1ste og 2den Gang, som var bleven indrettede under hans Forgænger seks Aar tidligere.²⁰²

Men Ussings Hovedfortjeneste var dog, at det lykkedes ham at vælte den Sten, som Nellemann havde maattet lade ligge: Kommunitetsstipendiernes Forøgelse. I Nvbr. 1879 sendte han en lang Skrivelse til Stipendiebestyrelsen med Klage over, at det nu var saa galt med Portionernes Antal, at kun en Syvendedel af Ansøgerne kunde gøre sig Haab om at komme i Betragtning. Aar for Aar blev det endda værre paa Grund af Studentertallets Stigning. Man maatte have 30 nye Pladser (fra 130 til 160) og samtidig Gratialesummen forhøjet fra 2000 til 3000 Kr. Ussing fik virkelig sat Fart i Sagen, selv om Stipendiebestyrelsen blev nødt til at gøre opmærksom paa, at han havde overdrevet Tilstanden ved ikke at regne med, at mange af de halvaarlige Ansøgere i Virkeligheden var Gengangere; herved blev det ikke en Syvendedel, med en Tredjedel af Ansøgerne, som kunde naa deres Ønskers Maal. Ministeriet udbad sig ganske vist

et fyldigere statistisk Materiale*, men stillede i saa Fald ogsaa i Udsigt at ville optage Sagen paa Finanslovsforslaget for 1881—82 (man kunde nemlig ikke naa 1880—81). Følgen blev virkelig, at Bevillingen fandtes paa den midlertidige Finanslov 1881, dog saaledes, at Ministeriet erklærede, at de 30 nye Pladser vilde bortfalde med en i hver Vakance, første Gang d. 1. Sept. 1889.²⁰³

Paa den anden Side var Ussing lige fra Begyndelsen af meget ivrig for at genskabe den gode Tone paa Regensen, som i Slutningen af Halvfjerserne i nogen Grad var bleven rokket. Det var ikke blot de ældgamle Vanskeligheder med Islænderes Drukkenskab, som atter viste sig. Ogsaa blandt de danske Alumner var der braadne Kar. Det grelleste Eksempel frembød en Regensianer, der var »i den Grad forfalden til al Slags Udsvævelse«, at han selv foretrak i Stilhed at forsvinde til Amerika. Maaske var det i Anledning af denne Sag, at Ussing efter Stipendiebestyrelsens Anmodning henvendte sig til Politidirektøren. »I Anledning af de uhyggelige Rygter« bad han om, at saa snart Politiet fik Sikkerhed for, at slige Forbrydelser var begaaede, skulde de underrette ham derom. »Det er af den allerstørste Vigtighed for den Stiftelse, jeg har den Ære at forestaa, at der ikke hæfter nogen Mistanke ved den«. Om hvad der videre er foregaaet i denne Sag, foreligger der ikke noget.

Et ganske mærkeligt Tilfælde kom til at foreligge det følgende Aar 1878. Frederiksberg Politi sigtede da en Regensalumne for at have skrevet Trudselbreve og forsøgt Indbrudstyveri. Det var en meget romantisk Historie om en maskeret Tyv, der havde vekslet Revolver-skud med en frederiksbergsk Smedemester. »For enhver, der kjender N. N., er dette i højeste Grad usandsynligt«, skriver Provsten i sin Dagbog. Men Politiet erklærede, at Studenten var »alt andet end fordelagtig kjendt derude«, og det anholdt ham paa selve Regensen. Der oplystes dog intet andet ufordelagtigt om Regensianeren end et lille Bedrageri (Pantsætning af en laant Paraply), og efter tre Dages Forløb blev han atter sluppet løs af Arresten. Det var et helt Nick Cartersk Eventyr, før denne Person var opfunden. Studenten endte for Resten senere paa en Sindssygeanstalt.²⁰⁴

* Dette kunde Ussing dog kun til Dels give, »eftersom Arkivet ikke var i fuldstændig Ordens«. Formodentlig var da allerede den Gang, ligesom nu, Forholdet det, at Provste-arkivet ganske manglede for Begyndelsen af 1870erne. Samtidig opnaaede man paa Kommunitetets Budget en Bevilling til Boglegater. Det var her Studenterne selv, som havde taget Initiativet. Betingelsen var dog, at Bøgerne skulde være nødvendige til de afsluttende Eksaminer. Endelig forhøjedes Udgiftsposten til Pleje af syge Kommunitetsalumner paa den midlertidige Finanslov 1881.

Saadanne isolerede Begivenheder er naturligvis mindre karakteristiske for Regenslivet paa denne Tid. Mere siger hele den Undersøgelse om Flidsattester og Trangsvindnesbyrd, som Ussing tog opstraks efter sin Indflytning.

Stipendiebestyrelsen havde allerede i Nellemanns sidste Tid henvendt hans Opmærksomhed paa »den Lethed, hvormed Trangsattester fremskaffedes, og den Ugenerthed, hvormed de paaberaabtes«. Sagen hvilede imidlertid, indtil Ussing i Juni 1877 forespurgte om, hvad han skulde stille op med to Jurister, hvis Oplysninger baade om Trang og Flid var meget mangelfulde. Der viste sig desværre snart efter flere Eksempler paa det samme. Man satte da atter de gamle Bestemmelser fra Halvtredserne i Kraft, nemlig at alle saadanne Dokumenter skulde forelægges Stipendiebestyrelsen med Regensprovstens Bemærkninger, og at Eksamenslæsning ikke skulde gælde som Undskyldning, undtagen naar vedkommende virkelig var oppe til Eksamen i samme Semester. Om det staar i Forbindelse hermed, at man i den følgende Tid ser nogle Alumner opgive deres Regenspladser mod at beholde Kommunitetsstipendiet, kan ikke oplyses, da der ikke angives Grunde for disse Afkald. Men vist er det, at Tilfældene er hyppigere end ellers.²⁰⁵

Endelig er der Anledning til at pege paa en Omstændighed, som synes at bevise, at der virkelig ikke blev arbejdet saa godt paa Regensen i Slutningen af Halvfjernerne som tidligere. Det er den mærkelige Nedgang i Eksamensresultaterne, som finder Sted for Alumnerne fra alle tre Hovedfakulteter, en Nedgang, der er saa meget mere iøjnefaldende, som den ikke deles af Studenternes store Masse ved Universitetet. Af theologiske Kommunitetsalumner fik i Femaaaret 1875—1879 kun 44 pCt. Laud (i Modsætning til 50 pCt. i det foregaaende Femaar), af Jurister kun 65 pCt. (tidligere 71 pCt.) og af Medicinere kun 49 pCt. (det tidligere Tal er her misvisende). Tagne for sig vilde disse Tal maaske ikke sigge tilstrækkeligt, men naar de sammenholdes med de førnævnte Enkelttilfælde, faar man rigtignok den Mistanke, at der har været saa meget i Tiden, der lagde Beslag paa Opmærksomheden, at Regensianerne (og Kommunitetsalumnerne overhovedet) ikke fik læst saa flittigt som tidligere.

Det kan ikke nægtes, at Ussing selv i nogen Grad var skyldig i denne Uro, fordi han med sin udprægede Handlelyst greb ind i Forhold, hvor dette ikke var nødvendigt.

I Juli 1878 fik Regensen efter de bedste Mønstre sin første Strike. Paa en livlig Generalforsamling havde Allianceøllets Tilhængere

sejret over Carlsberg-Lagerøllets, og man stillede det Krav til Portneren, at han skulde føre den første af disse Sorter, og det til en Pris af 11 Øre pr. Flaske. Da Portneren ikke vilde gaa lavere end til 12 Øre, forpligtede ca. 50 Regensianere sig skriftligt til at blokere hans Forretning saa længe, indtil han gav efter. Men Portneren havde imens paakaldt Ussings Mægling. Provsten misbilligede mundtlig den anvendte Fremgangsmaade, og da dette ikke hjalp, kom der et Opslag fra ham. Heri erklærede han Striken for utilstedelig og Regensianerne uværdig, og han opfordrede Deltagerne til at sønderrive det Papir, hvorpaa de havde tegnet sig; i saa Fald skulde han bringe Sagen til en forønsket Afslutning. Da imidlertid heller ikke dette virkede, indberettede Ussing Sagen til Stipendiebestyrelsen. Efter nogle Dages Forløb svarede denne med at misbillige Striken og at udtale, at den rette Vej til at afhjælpe en Misfornøjelse mod Portneren vilde have været at gaa til Provsten. Da Bestyrelsen dog ikke ligefrem havde forbudt Striken, fortsattes denne. Men nu kom Sommerferien, og i Løbet af denne opløstes Protestanternes Hær. Saa holdtes der i September Maaned en bevæget Generalforsamling. De moderate foreslog her en Dagsorden om »det Ønskelige i, at Striken ophører«, og at man derfor beder Ussing om at bringe Sagen til Afslutning, men det lykkedes dog en af de sidste standhaftige Krigere, cand. theol. P. E. Th. Olsen, for saa vidt at bevare Decorum, som man tilsidst vedtog en Udtalelse om, at man »erkender, at den af Alumnerne anvendte Fremgangsmaade ikke har naaet det forønskede Resultat« og derfor indgaar til Provsten med en Misbilligelse af Portnerens Optræden og at Andragende om, at Øllets Pris maa blive de 11 Øre. Slaget var imidlertid tabt, og skønt Ussing udtalte sin Enighed med Alumnerne i selve Stridsspørgsmaalet, blev Resultatet, at Portneren blev ved at tage sine 12 Øre. »Hermed endte altsaa 11-Øre-Krigen.«²⁰⁶

Det lykkedes hurtigt at fjerne Følgerne af denne Konflikt, for saa vidt som der ikke fulgte nogen varig Misstemning mellem Regensianerne og Provsten. Allerede det følgende Aar 1879 var det dog nærvædet at komme til en ny Misforstaaelse. Det var i Anledning af Universitetets Firehundredaars Jubilæum. Som bekendt var det den oprindelige Plan at fejre dette som en evropæisk videnskabelig Fest, og for at gøre Rammen saa værdig som mulig havde man valgt den hæderkronede Olding Madvig til Universitetets Rektor. Saa kom imidlertid i Februar Efterretningen om § 5's Ophævelse ved Overenskomst mellem Preussen og Østrig. Under det nedstemmende

Indtryk besluttede Universitetet, som efter det skete ikke kunde tænke sig at se tyske Gæster hos sig, at kun nordiske Videnskabsmænd skulde indbydes. Men paa mange Sider var der Misfornøjelse med dette Skridt, og Protestadresser fremlagdes hos Boghandlerne. En saadan anonym Adresse indleveredes ogsaa paa Regensen, man vidste ikke af hvem, og det hedder om den i »Kirkebogen«, at den var »temmelig uskyldig af Indhold«, men »noget usikker i Form«. Straks for Ussing ud af sin Hule og konfiskerede Adressen med de Underskrifter, den allerede havde faaet, og i et samtidigt Cirkulære (af 6. Marts) til Underskriverne anbefalede han dem at lægge Sagens Afgørelse samme Aften i Universitetslærernes Hænder. Spørgsmaalet var, om man kunde »afholde Festen uden at prisgive vor egen og vort Fædrelands Værdighed og derved skade Danmarks Fremtid langt mere, end Traktat af 11te Oktbr. har kunnet gøre«. Næste Dag sammenkaldte Provsten ydermere Alumnerne til Møde paa Læsesalen og redegjorde for, hvad han var berettiget til at meddele om Konsistoriums Forhandlinger. Resultatet var nemlig her blevet, at man yderligere indskrænkede Højtideligheden til en simpel akademisk Fest uden alle fremmede Gæster. Hermed faldt ogsaa Uroen paa Regensen bort. Ikke alene opnaaede ved Jubilæet d. 4.—6. Juni alle de i Byen værende Regensianere Billetter dertil, men Regensen fik ogsaa Ret til at besætte to Pladser i Studenterkomiteens Lykønskingsdeputation til Universitetet. Ja, Klokkeren, stud. polyt. Bast, kom endogsaa med til Kongens Galataffel paa Christiansborg. Endelig strømmede der saadanne Bunker af Disputatser ind paa Gaarden i Festens Anledning, at Alumnernes Bogsamlinger fik en vægtig Forøgelse.²⁰⁷

Saaledes endte alt paa bedste Maade. Men det kan ikke skjules, at Adressens Konfiskation og Cirkulærets kraftige Tone havde frembudt Mulighed for et andet Resultat.

Næste Gang endte det imidlertid mindre fredeligt. En Søndag-aften i Februar 1880 kom Viceprovsten op til Ussing og meldte ham, at der var støjende Gilde hos to Alumner paa fjerde Gang. Ussing begav sig derhen, og da han fandt Døren aflaaset, lod han Portneren lukke den op. Der viste sig nu i Værelset et Selskab paa ti Personer, deraf Halvdelen Damer; paa Bordet stod der tomme Bayerflasker og en næsten tom Punschebolle. Ussing pegede paa Reglementets § 8, hvorefter Gilder var forbudte, »og jeg anmodede Damerne om at forføje sig bort«. Næste Dag kom Værelsets Indhaver op til ham og bad om Undskyldning for at have holdt Selskab uden

Tilladelse. Han forsikrede samtidig, at Damerne var »ordentlige og pæne«, der havde været en gift Mand og hans Kone blandt Gæsterne, og den ene af Damerne var hans egen Forlovede. Han endte derfor med at bede om, at Sagen maatte blive holdt hemmelig, for at ikke Damerne skulde have yderligere Ubehageligheder deraf, og heri erklærede Ussing sig for enig med ham.

Men det er meget lettere at rejse en Sag, end at bringe den til Ende. Viceprovsten snakkede om den paa Gaarden, og snart vidste hele Regensen derom. Nu blev der virkelig Opstandelse, da man mente, at en ved en lang Praksis opstaaet Rettighed var bleven krænket af Provsten uden særlig Grund, og at man kunde risikere ved Lejlighed at se sin kvindelige Bekendtskabskreds udsat for lignende Udvisninger. Først underskrev 85 Regensianere en Erklæring om, at ingen af dem havde »spillet en Angivers Rolle« med Hensyn til Selskabet paa fjerde Gang; — en, som det synes, temmelig overflødig Erklæring; — og derefter bad Klokkeren (senere Rigsdagskasserer Bierring Provsten om en Udtalelse om, hvor vidt Gildet var blevet afbrudt, fordi det var uanstændigt, eller blot fordi det formentlig stred mod Forholdsreglerne. Ved et Opslag bekræftede Ussing, at det sidste var Tilfældet. Selv om Aftenselskaber med Damer ikke var udtrykkeligt forbudte i Reglementets § 8, tilføjede han nogle Dage senere, hang dette sammen med, at man paa Affattelsestiden havde anset sligt for ganske utænkeligt; Manglen skulde nok blive afhjulpet i den nye Udgave af Forholdsreglerne, som han stillede i snarlig Udsigt. Dette Løfte førte naturligvis til en Generalforsamling, hvor man med 43 Stemmer mod 6 ansøgte Stipendiebestyrelsen om, at et saadant krænkende Forbud ikke maatte blive udstedt. Man fik det mundtlige Svar, at der »saavidt muligt« skulde blive taget Hensyn til Regensianernes Ønske. Det kan med det samme bemærkes, at da det nye Regensreglement i Efteraaret 1880 forelaa, viste det sig ved nærmere Undersøgelse ikke væsentlig forskelligt fra det gamle. Hermed var altsaa hele Sagen løbet ud i Sandet.

Paa Regensianernes Side roses navnlig to Alumner (Olsen og Constantin Hansen), fordi de ved »deres resolute private Henvendelse paa rette Sted« havde ført Sagen til en saa god Afslutning. Dunkle Ord, som baade kan tyde paa Underhaandsforhandlinger med Ussing og med Bestyrelsen! Værst medtaget i det offentlige Omdømme var Viceprovsten, hvis »meget betydelige, men lidet lønnende Rolle« man i Kirkebogen erklærede at ville forbigaa i Tavshed. Men ogsaa Ussing, — der for Resten til sine sidste Dage vedblev at være en haardnakket

Modstander af regensielle Dameselskaber, — havde faaet sig en Smøre i denne Fægtning. »Paa Grund af den paa Gaarden herskende Disharmoni blev en paatænkt Aftenunderholdning med Dans opgivet.« Ved Skovturen i Juni, da Provsten holdt »en meget hjertelig Tale« for Ungdommen, maa dog Dissonansen være ophævet. Det følgende Aar, da han skulde paa en længere Udenlandsrejse, fejredes han forinden med et Sold, og alt syntes nu glemmt. Men det blev ikke sidste Gang, Ussing i sin første Opbrusning vovede sig for langt ud, saa at han siden nødtes til et kedeligt Tilbage-tog.²⁰⁸ —

Fjerde Gang, da det kom til Konflikt mellem Provsten og Alumnerne, blev det — næsten — til Alvor. Det var ved »Rudeaffæren« i Septbr. 1882.

»Naar En med et velrettet Spark foraarsager en alvorlig Beskadigelse af Inventar og Beboere i en Myretue, indtræder der øjeblikkelig en babylonisk Forvirring, idet Myrerne for en kort Stund synes at være berøvede enhver anden Evne end Brugen af deres Ben; men snart seer det anderledes ud. Sindigheden vender tilbage, og Myrerne give sig til at udbedre den anrettede Skade samt bruge mod Forstyrren de Vaaben, Naturen har begavet dem med.«

Saa poetisk begynder Klokkeren sin Beretning derom i »Kirkebogen«, og de sidste Ord antyder en ubestridelig Bitterhed. Hvad var der da sket? En Morgen fandt man paa Læsestuen et af »Ussing paa Stipendiebestyrelsens Vegne« underskrevet Opslag, som hævdede, at Alumnerne havde vist »drengeagtig Kaadhed« ved at kaste Smaasten i stort Antal gennem Gaardens Ruder, at de skyldige ikke havde villet melde sig, og at, hvis dette ikke skete, vilde der blive gjort Ansvar gældende over for de mistænkte, som i Tilfælde af Gentagelse vilde blive straffede med Bortvisning fra Regensen.

Man kan ikke undre sig over, at dette vakte Opsigt og Ophidselse. »Efter utrolig kort Tids Forløb lykkedes det, navnlig ved Hjælp af J. K. Lauridsens Allestedsnærværelse med sindrige Tydninger af Opslagets Udtryk og latinske ildnende Kampraab, at faa slukket de faa Fredspiber, der røg hist og her«. Man var parat til at tage Kampen, og samme J. K. udmalede Fremtidsfantasier om, hvorledes de in pleno forjagne Regensianere skulde slaa Lejr mellem Frue Kirke og Universitetet.

Klokkeren søgte ved et Besøg hos Provsten at komme til at spille en mæglende Rolle. Denne afvistes dog pure. Ussing hævdede, at Bygningsinspektøren havde nægtet at dække den uhyre Glarmester-

regning, og at Stipendiebestyrelsen var enig med ham om Opslagets Indhold og Form, ja at dette var fremkaldt af selve Bestyrelsen.

Nu sammenkaldtes naturligvis en Generalforsamling. Endnu da Dagsordenen forevistes for Provsten, fastholdt han sine Udtalelser »i en højst uforsonlig Aand«. Men i selve Forsamlingen indfandt ogsaa Ussing sig, og han indledede den med den Tilstaaelse, at han tog det personlige Ansvar for Opslagets Form, og ydermere, at han nu fandt denne Form uheldig og gjorde Undskyldning derfor. Da han derpaa havde trukket sig tilbage, vedtog Generalforsamlingen efter en Drøftelse Berings Dagsorden om, at den »efter Omstændighederne« følte sig tilfreds med Provstens Undskyldning, hvorefter den maatte anse hans Beskyldninger og Trudser for tilbagetagne. En skarpere Dagsorden af J. K. Lauridsen og en blidere af K. Hude fik derimod ikke Flertal. Nogle Dage efter Mødet fremkom der saa et Opslag fra Stipendiebestyrelsen (Goos, Reisz og H. Scharling), der i moderate Udtryk opfordrede til Varsomhed med Gaardens Ruder. Heri var som Hovedregel opstillet Erstatningspligt, og kun, naar der var Tale om forsætlig Ødelæggelse gentagne Gange, »kan dette, ligesom andet Brud paa Gaardens Orden, medføre, at han mister Regensbeneficiet«. Paa det fjorten Dage senere afholdte Rusgilde var Ussing kun til Stede ved den indledende Bortlodning, men trak sig tilbage, da Soldet skulde begynde. Senere i Maaneden, da en af hans Sønner holdt Bryllup paa Gaarden, optraadte imidlertid Klokkeren med en Lykønskning, der modtoges »overordentlig venligt«, og ved Ballet i Januar 1883 bød Ussing Gæsterne velkomne »i en overordentlig smuktformet og velfølt Tale«. Herefter maatte vel den endelige Fred siges at være undertegnet.²⁰⁹

Under sin senere Administration forstod Ussing i højere Grad at lægge Baand paa sin Ilterhed, om den end af og til kom til Udbrud. Selv om det aldrig kom saa vidt, at den gjorde ham upopulær, bidrog den ganske sikkert til i Forholdet mellem ham og Alumnerne at skabe en vis Usikkerhed, der var uheldig. Det var paa Baggrund af dette Forhold, at det politiske Røre paa Regensen udfoldede sig, og det kunde ikke undgaa at paavirkes heraf.

Det var, som nævnt, først i Halvfjersernes Slutning, at den politiske Strid gav Genlyd inden for Regensen. Før den Tid havde Gaarden snarest Ry som en Slags Konservatismens Jomsborg.

I Rantzaus Vise »Syl som dansk Kommunist« hedder det om denne Herres Omvæltningsplaner:

»Ja immer lystig gaar'en,
 Vi vælte Rundetaarn,
 Det falder paa Regentsen,
 Og Studiosus Svendsen,
 Og Candidatus Jensen
 Bli'r i en Vælling knust.
 Hurra! Hurra! Revolte skal vi ha',
 Hurra! Hurra! aa Jøsses! Jøsses jal!»

Det hændte en Aften, at et Par islandske Alumner blev forfulgte paa Gaden med Injurier og Trudslar af nogle Socialister, fordi »de fortærede Landets Penge, uden at kunne tale dets Sprog«. I 1876 hedder det i »Kirkebogen« om en nystiftet »Arbejderforening« paa Regensen, at den »ikke i nogen højere Grad har noget at gjøre med den nutildags i hele Verden om sig gribende Arbejderbevægelse«, da den netop vil det modsatte af at indskrænke Arbejdet og Arbejdstiden, da der arbejdes paa parole d'honneur, og da den ikke virker ved »Talmajestæten og Massernes knusende Overvægt«. Om de gamle Idealers Eksistens vidner det ligeledes, at man de følgende Aar havde Indkvartering af svenske Studentersangere, og ved Lindefesten i 1878 blev der holdet »højstemte skandinaviske Taler« til en tilfældigt tilstedeværende Svensker. Dog er Referenten i »Kirkebogen« klar over, at »den skandinaviske Idé er her som saa mange andre Steder en Drivhusplante, der som alle Drivhusplanter kun udfolder sig bag »Glas« og under Indflydelse af »varm Fugtighed«. Strømkæntningen viser sig, da i 1880 Tanken om et nordisk Studentermøde var oppe. En ret stærk Gruppe, hvortil Klokkeren (Hude), Bierring og Hertz hørte, var da, trods Ussings Iver derfor, Modstander af Regensens Deltagelse i Mødet, og ganske vist sejrede den gamle Retning paa Generalforsamlingen (34 mod 14 Stemmer), men denne Sejr var frugtesløs, da Mødet aldrig kom i Stand. Studentermødernes Tid var forbi, og Skandinavismen var død paa Regensen. Anderledes gik det med det andet hidtilværende Ideal, det sønderjydske, men dette skyldtes for en ikke uvæsentlig Del, at det fandt en varm Tilhænger i en enkelt Mand, Johan Ottosen.²¹⁰

Radikalismens Frembrud paa Regensen er mer end til noget andet Navn knyttet til den nuværende Rektor Karl Hudes. Han og hans Kontubernal (senere Rigsdagskasserer) Viggo Bierring supplerede fortræffeligt hinanden. Mens Bierrings Taler paa Generalforsamlingerne var letflydende, »men ikke altid lige vægtfyldige«, hedder det om Hude: »Hude var ikke Taler, men hans Ord vare velovervejede. Fyndige og ligefremme, som hans Udtalelser faldt, kunde de

vel synes Meningsmodstandere skarpe og stødende, men denne Virkning var sikkert ikke tilsigtet.« Til Gengæld var Hude i Forhandlinger med Autoriteterne paa en Gang bestemt og facil; fast, naar det behøvedes (Striden om »Germanernes Lærling«), men utilbøjelig til at forfølge en Sejr alt for langt (»Rudeaffæren«). Overgik saaledes Hude Bierring paa Prosa, var denne omvendt hans Mester i Poesien.

Fig. 57. Karl Hude.

Bierrings Viser under Pseudonymet »En glad Laks fra Gudenaen« var Regensens bedste, men ogsaa Hudes, der skreves under Mærket »En uden Laks«, var gode, »altid indholdsrige, ofte spækkede med tørt Humor«.

Hude afløste Bierring som Klokker i Septbr. 1879, og han havde Stillingen inde et helt Aar igennem. Valgkampen havde været hed, og Modkandidaten (Aarberg) havde ligeledes tilhørt den radikale Gruppe. Et karakteristisk nyt Træk ved Bierrings og Hudes Klokkerater var den store Interesse for Foredrag i Modsætning til Sold. Der var saa mange Spørgsmaal oppe i Tiden, som man ønskede at tage Stilling til. Det bekendteste

Udslag af denne Stræben var nogle Aar efter »Studentersamfundets« Stiftelse. Under Bierring blev der paa Regensen holdt Foredrag om »Kunstværdi« (af Constantin Hansen), »Nationalitetsfølelse« (Dybdahl), »Kvindeemancipation« (Ipsen), »Spencers Forhold til Religionen« (Ussings Søn) og »Islands naturlige Forhold« (Thoroddsen). I Hudes Tid talte Ussing selv om »Kristus i ældre kristelig Kunst«, Aarberg om »Camille Desmoulins« og Budtz om »Menneskeracerne«. Navnlig i Begyndelsen var Resultatet saa som saa; Constantin Hansens Foredrag betegnes som vanskeligt tilgængeligt for Flertallet, Dybdahls som for abstrakt, Ipsens som ikke rigtigt velforberedt, og hvad Provstens angaar, mente han selv, at »for det store Flertal var det dog en altfor fremmed Verden, det førte dem ind i«. Men efterhaanden gik det bedre og bedre, og man valgte

ligefremme Foredragskomiteer til at forberede disse Møder. En særlig vellykket Aften var d. 13. Novbr. 1880, da den tykke og gemytlige Dr. S. Schandorph som Gæst først læste op af sine Bondenoveller og siden ved Soldet holdt mange og gode Taler. Han fremlagde ved denne Lejlighed »Europæernes« Program i en morsom Tale om den danske Nationalejendommelighed, den gode Fordøjelse, idet han hævdede, at den sunde danske Konstitution uden at miste sit Særpræg godt kunde optage fremmede Elementer i sig. Talen vandt almindeligt Bifald, og da Schandorph senere paa Aftenen holdt en ny Tale om det nationales Betydning og endte med et Leve for Danskheden, kan man forstaa, at Europæismen i ham havde faaet en meget forsigtig og vindende Talsmand paa Regensen. Efter Hudes Klokkerat forsvandt ganske vist de egentlige Foredragsaftener for en Tid, men til Gengæld blev det Skik ved Festerne at holde længere Taler over aktuelle ikke-regensielle Emner, som da Joh. Ottosen ved Rusgildet 1882 talte om »Nationalliberalisme og Skandinavisme« og J. K. Lauridsen drog en »Parallel mellem Godsejerpolitikens Maal og Adams og Evas Beklædningstilstand før Syndefaldet«. Her mindedes ogsaa Sønderjyderne ved en Tale af Russen Askov.²¹¹

De som hyldede de nye Idealer, kunde naturligvis som Regel ikke nære nogen Interesse for de gamle Ideers Haandhævere. Kom saa hertil, at disse stillede sig som Modstandere af den nye Tid, udvikledes den manglende Interesse til ligefrem Antipati. Heraf følger den forskellige Holdning over for Ploug og Hostrup. Da Ploug i 1879 holdt 50 Aars Studenterjubilæum, lykkedes det kun efter en skarp Opposition af en Nimandsgruppe at faa vedtaget, at Regensen skulde optræde som Medindbyder, og paa Schandorphaftenen det næste Aar blev en Skaal for ham modtaget »med delt Bifald«, mens Hostrup og Monrad hyldedes uden Mislyd. Ved Lindens Hundredaarsfødselsdag 1885 kulminerede Uviljen mod Ploug. Komiteen kunde ikke enes om, hvor vidt han skulde indbydes eller ej, og henskød Afgørelsen til en Generalforsamling, hvor det kun lykkedes at føre en Beslutning om Indbydelse igennem med 28 Stemmer mod 21. Men de slagte, herimellem Niels Møller og Niels Finsen, fik derefter samlet 51 Navne paa en af Møller forfattet Adresse mod Ploug, »en Mand, der for mange af os er en Modbydelighed, og for hvem ingen af os nærer fuld Agtelse.« En voldsom Kamp udspandt sig nu og førte til tre nye Generalforsamlinger; paa den sidste af disse samledes man endelig om en »Enighedsformel«, der gik ud paa; at ingen Æresgæster — altsaa heller ikke Hostrup — skulde indbydes. Det stigende

Stemmetal mod Ploug er ogsaa en Barometerstand, der viser Radikalismens Stiging i den første Halvdel af Firserne.²¹²

Omvendt med Hostrup. Ved hans Sølvbryllup 1880 indkøbte man en stor antik Terrakottavase, der paa selve Regensen blev dekoreret med et Billede af Gaarden, en Indskrift og mange smukke Ornamenter (af Constantin Hansen og Bast). Derefter afleveredes den af Klokkeren og de to Kunstnere personligt i Digterens Hjem i Hillerød. Hostrup blev meget glad derover. I Kirkebogen gives der »en lille Conturtegning« af ham ved denne Lejlighed, fordi det maaske var sidste Gang, Regensen traadte i Forbindelse med ham: »En lille mager Mand, der trods Dagens Højtidelighed var iført en bekvem, noget ungdommelig Jakke, og hvis paa Kryds og Tvers rynkede Ansigt, saa længe det var i Ro, saa baade bekymret og ældet ud; men begyndte han at tale paa sin joviale, i god Forstand folkelige Maade, kom der Liv i det ældede, rynkede Ansigt, og kom der ham saa en lille Aandrigthed eller en eller anden godmodig Skjemt paa Læben, saa straaede den skjelske Student fra Genboerne ud af de dejlige, mørkeblaa Øjne«.

Heldigvis slog den melankolske Spaadom ikke til, Regensen kom endnu nogle Gange til at staa over for Hostrup og at modtage Indtrykket af hans friske, aldrig ældede Personlighed. Ved Julegildet i Jan. 1882 var han og Goos med som Æresgæster. I 1885, da Sammenkædningen af hans og Plougs Navne havde medført, at ingen af dem blev Æresgæster, var han dog til Stede og talte for Linden som Bedestedet ved Vejen, hvor Slægt efter Slægt mødes. Endelig holdtes der i Maj 1888 akademisk Fakkeltog til ham i Anledning af hans 70 Aars Fødselsdag; det udgik fra Regensgaarden, og Regensianerne sendte en særlig tre Mands Deputation ud til ham paa Frederiksberg, ligesom man gav Bidrag til en Folkegave. Da han saa i 1892 var gaaet bort, viste Regensianerne ham den sidste Ære. Tolv Alumner stod under Begravelsen Æresvagt ved Kisten og bar den derefter ud af Kirken. Nu, efter hans Død traadte Studenterforeningen og Regensen for een Gangs Skyld sammen om en fælles Opgave. »Genboerne« blev opført paa Folketeatret af Studenter, og Udbyttet anvendtes til Buster af Hostrup paa begge Steder. Den paa Regensen, som er af Bronze, skyldes Billedhuggeren Axel Hansen. Man ser altsaa, at Regensianerne viste stor Trofasthed over for Mindet om Hostrup, baade mens han levede, og efter hans Død.²¹³

Den politiske og literære Opposition følte naturligvis snart Trang til sit Særliv, og paa samme Maade som tidligere »den aristokratiske«

og »den moderate« opstod nu »den radicale Vækkerforening« i Juni 1879. Som Foreningens Formaal opstilledes i § 1 »Menneskeslægtens Udvikling efter dens sædelige Bestemmelse«. Dette forklaredes nærmere ved § 3: »Det er almindelig anerkjendt, at intet i den Grad styrker Karakteren (Cuvier—Robespierre—Feuerbach) som Overvindelsen af den i Menneskets Karakter bundende Ulyst til at forlade sit yppige Leje.« I den Anledning vækkede man til en Begyndelse Kl. 6. Det var tilladt Vækkeren at bruge de i Lovene fastsatte Skældsord (»Dalstrøg«, »Høvl«, »Kapellan«, »Moderat« o. s. v.); hans egen Person var derimod hellig og ukrænkelig, »saavel i Ord, Gjærning, som særlig i Tanke«. Af Lovens øvrige Paragrafer bør endnu Nr. 17 nævnes, nemlig at »Foreningens Midler anvendes til Medlemmernes Bedste og Øl«.

Den første Formand var Juristen Peter Dilling, i hvis Værelse Ussing det følgende Aar fandt det Selskab, der gav Anledning til Kampen om »Kvindesagen«. Han betegnes som Fører for den Opposition, som fandtes paa Regensen. »Som Menneske«, hedder det om ham, »frastødte han i begyndelsen de fleste en del ved sin temmelig kyniske måde at tage sagerne på; men ved nærmere bekendtskab viste han sig som en elskværdig kammerat, og man bar over med meget i følelsen af, at man havde en sjælden udpræget karakter for sig.« Sekretær var Lægen Gustav Ottesen. Han var altid sikker paa en Tilhørerkreds ved Regensens Generalforsamlinger »paa Grund af de bizarre Forslag, han stillede, Forslag, som røbede hans Tilbøjelighed til at gøre Grin med det hele«. Denne Bestyrelse maatte dog finde sig i undertiden at vige Pladsen for andre, og i det hele var den lille elleve-Mands Forening allerede i Septbr. meget truet ved Konkurrence af andre. Dette hidrog vel til, at man udformede sit Særpræg videre. I Oktbr. viste man sit røde Sindelag ved at vedtage følgende obligatoriske Vækkeformel: »Borger N. N., er De vaagen, det er Robespierre!« Generalforsamlingen blev omdøbt til »Nationalconvent«, og i Septbr. 1880 vedtog man efter Forslag af stud. polit. Aarberg, at alle Foreningens Medlemmer skulde antage republikanske Navne. En Komité blev nedsat til at ordne det fornødne. Maaske er det rigtigst her at lade Vækkerprotokollen selv skildre Fremgangsmaaden:

»Efter at et Udvalg af de mest bekjendte Revolutionsmænd fra 1790 var gjort, blev de opskrevne paa Papirsedler og kastede i Urnen. Borger Østerby oplæste derefter Medlemmernes Navne, og efterhaanden som de blev oplæste, udtrak Borger Aarberg Sedlerne. Undertegnede [L. Damm] »holdt Huen« ved denne enestaaende Daab.

Resultatet blev som følger: Borger Michelsen = Danton, Borger Østerby = Fouquier-Tinville; Borger Bjarnarson = Égalité; Borger Zoëga = Santerre; Borger Aarberg = Camille Desmoulins; Borger Klingemann = Tallien; Borger Damm = Marat; Borger Friis = Henriot; Borger Skuli Thoroddsen = Saint Just; Borger Hertz = Carrier; Borger Jespersen = Collot d'Herbois; Borger Schiøler = Lebon; Borger Schou = Barrère.«

Den fungerende Vækker blev ved at hedde Robespierre. Et endnu levende Medlem af Foreningen erklærer, at det var af gribende Virkning om Morgenens at blive vækket af en islandsk klingende Røst, altsaa: »Borger Collot d'Herbois, err De vaagen, det err Robespierre!« At Bestyrelsen samtidig blev til »Velfærdskomiteen«, og et Soveværelse til »chambre de lit« behøver knap at nævnes. Derimod bør det udtrykkelig betones, at man ikke gik saa vidt som til Guillotins Indførelse, ja ikke en Gang til at anlægge den republikanske Kalender, formodentlig fordi den med sit Titalssystem vilde neutralisere selve Foreningens Hovedopgave: Vækningen.

Foreløbig viste Midlet sig probat, Foreningen blomstrede op. »Det radikale, republikanske Blod er langtfra at staa paa Frysepunktet,« siger Marat i Protokollen; »det ruller ildfuldt og sydende i vore Aarer, og som en Lavastrøm, der baner sig Vej fra Krateret, bryder det enhver Modstand« o. s. v. Navnlig Islænderne befandt sig vel ved de republikanske Former og passede bedst til Stilen. »Retfærdige, radikale Medborgere!« udbryder Skuli Thoroddsen, da han anklages for Vold; »Borger St. Just har forsvaret sig, og De har allerede i Deres Sind frifundet ham; lad Deres Stemme vidne om denne Deres retfærdige Overbevisning! Frifinder St. Just!« Ved Siden af ham spiller navnlig Collot d'Herbois sin Rolle med megen Værdighed. I Marts 1881 var dog denne Leg leget til Ende. I Nationalkonventet pegede da Collot d'Herbois paa Foreningens Formaal: Menneskeslægtens Udvikling efter dens sædelige Bestemmelse, og udraabte: »Kan det virkelig siges at være en stræben henimod dette mål, at man antager navne på personer, der forlængst ere dekapiterede? Er det ikke langt snarere et tilbageskridt? Er radikalismen ikke skredet frem siden 1792? Er standpunktet »Collot d'Herbois« ikke forlængst opgivet af moderne radikale?« Saa var der da snarere Grund, fortsætter han, til at tage Navne fra Pariserkommunen som Rochefort og Louise Michel, eller Navne som Bradlaugh og Parnell, for ikke at tale om Berg, Busk, Brandes og Hørup. Men det hele er overhovedet unødvendigt. »Jeg vil derfor med den store radikale Jean Jacques Rousseau sige »Revenous à la nature!« Lad os også i radikalismens

tjeneste bære vore borgerlige navne; det er ikke navnet, der gør os til radikale. Lad os tværtimod stræbe henimod det efter min mening skønnere mål at virke ved dåd under radikalismens fane således, at vore navne engang komme til at stå som mærkepæle i menneskeslægtens udviklingshistorie!« Dette Forslag var skrevet »sangvine meo proprio«, d. v. s. med rødt Blæk.

Otto Jespersen havde for saa vist Glæde af sit Forslag, som de franske Navne ophævedes paa næste Generalforsamling, men rigtignok kun for at give Plads for, hvad han havde betegnet som det næstbedste: Navne paa moderne radikale i Ind- og Udland. At han selv ved den Bortlodning, hvorved Borger Carrier fungerede som Waisenhusbarn, fik Navnet Bradlaugh, var maaske et fint Vink af Skæbnen om hans Fremtidsstudium; de fleste af de andre maatte tage til Takke med Navne som Berg, Jens Busk, Fr. Bajer, Edv. Brandes, Brix, Hørup og Zahle. Bradlaugh, der var Formand for Foreningen, nedlagde imidlertid straks efter sit Embede »paa Grund af forandret

Fig. 58. Foreningen »Peter«.
(Krag, Jespersen, Hertz, Finsen.)

Livsanskuelse og Studium«. Foreningen var nu igen i Nedgang, da man paa Grund af den indførte senere Vækketid »trods sin Radikalisme«, ikke kunde trække Mulkt. Flere af Medlemmerne var nemlig samtidig Medlemmer af andre Vækkeforeninger. Mærkeligt nok var der ogsaa i Vækkeforeningen baade Skytter og Theologer. Foreningen levede derfor endnu kun et halvt Aar og hensov stille d. 7. Oktbr. 1881, da den »ikke længer kunde siges at svare til sit Formaal«. ²¹⁴

Det lader til, at det var Jespersen, der for en væsentlig Del holdt Liv i »den radikale« i dens senere Stadier, men dette var ikke den eneste Forening, hvori han udfoldede sig. En meget eksklusiv Sammenlutning var saaledes »Peter«, hvis Formaal kort og godt var: at gavne og fornøje, og hvor hvert Medlem ved Optagelsen fik et Navn, hvoraf »Peter« udgjorde en integrerende Bestanddel. Vækkeren her hed

»Dumme Peter«, han bar Hædersnavnet og havde det dermed følgende Besvær otte Dage ad Gangen. Vækkeformularen var: »Op, Peter!« Svaret herpaa ved anden Vækning: »Oppe, Peter!« og de da sovende tilraabtes der: »Petrinel!« En aabenbar Hentydning til den politiske Strid laa i § 11:

»Dumme Peters« person er hellig og ukrænkelig,
den vakttes person er heldig og ubestænkelig,
undladelse af at vække er uheldig og utænkelig.

Lovene endte med § 22:

Foreningen har ét livsvarigt æresmedlem, nemlig gnomen Peter. Han må dog aldrig underrettes om denne sin værdighed

Foreningen »Peter« |omfattede kun fire Medlemmer: G. Krag (senere Kammerherre), V. Hertz (Provst i Vestsjælland), Otto Jespersen (Professor) og Jon Finsen (Dommer). Jespersen var Sjælen. Ved sin Udflytning i Septbr. 1881 fik han det Skudsmaal at være »et hyggeligt menneske og en af regenslivets bedste støtter«. Han havde bl. a. været Karleinspektør, »hvorved hans juridiske skarphed (han studerede oprindelig Jura) kom ham til god nytte«. Der tilføjes: »Han var morsom, mere i det daglige liv og i skrift, end som taler.«

Der har tit i det foregaaende været Grund til at citere Kirkebogens »Nekrologer« over de udflyttede, og det vil ske endnu oftere i det følgende. Kammerater har et skarpt Blik for hverandres Ejendommeligheder og lader sig i Længden ikke blænde. Der er da Grund til at nævne, at det paa en Generalforsamling i Septbr. 1881 vedtoges, at Klokkeren for Fremtiden skulde skrive Nekrologer over alle »afdøde« Regensianere, men at disse historiske Domme skulde censureres af et tre Mands Udvalg, valgt efter Forholdstalsvalgmaaden. Ogsaa denne Bestemmelse skyldtes Jespersen, der efter det foregaaende Aar at være bleven Rigsdagsstenograf vilde overføre saa mange parlamentariske Former som muligt paa Regenslivet.²¹⁶ —

Den første Gang, de nye Strømninger paa Regensen blev bekendte for Offentligheden, var ved en saa ceber Anledning som Mordet paa den russiske Czar Aleksander II i Mars 1881. Medicineren Gustav Ottesen, som nævnt en af den radikale Vækkerforenings Stiftere, havde under den russisk-tyrkiske Krig med et af sine bisarre Indfald tonet tyrkisk Flag og derfor meget passende til sin Fødselsdag faaet et ægte tyrkisk rødt Flag med Halvmaane og Stjerne, som han

havde hængende i sit Værelse. Da Budskabet om Kejsermordet kom, var der en Kreds samlet herinde, og den Bemærkning faldt, at nu maatte Tyrkerne være glade, hvorpaa en af de tilstedeværende stak Fanen ud af Vinduet. Det varede kun et Øjeblik, inden en anden radikal, stud. jur. L. Damm («Marat»), fik den halet ind igen, men Ulykken var sket. Sagen var bleven bemærket og kom i Bladene. Det hjalp jo ikke stort, at Ottesen kom op til Ussing for at undskylde Affæren. Ussing tog imidlertid Tilfældet roligt og forstandigt. Han lod sig ikke bringe ud af Fatning ved et Bombardement med anonyme Breve af »en gammel Regensianer«, der naturligvis beklagede Regensens Dekadence, og han lod sig heller ikke paavirke af Pressens Angreb. Over for Stipendiebestyrelsen bestred han, at der skulde være Grund til at udvise den uheldige Alumne, og han ønskede overhovedet Sagen omtalt saa lidt som muligt. Han foretrak derfor en misbilligende Skrivelse fra Stipendiebestyrelsen til Ottesen for et Opslag, der var rettet til hele Regensen. Saaledes endte det i Virkeligheden, og dette var til Ussings Ære, men selvfølgelig hed det nu i Bladene, at Regensen var en Rede af Nihilister.²¹⁷

Naar Rusland vakte de frisindedes Antipati, var det modsatte naturligvis Tilfældet med Norge, hvis indrepolitiske Kamp under Johan Sverdrups Ledelse for mange danske stod som et Forbillede til Efterfølgelse. Det var derfor uden Forbindelse med den gamle Skandinavisme, naar man i Juni 1882 modtog ca. 20 norske Studenter fra »Studenterhjemmet« i Kristiania paa den hjerteligste Maade og fejrede dem med et stort Sold. Joh. Ottosen havde lige forinden, efter kun to Maaneders Virksomhed, nedlagt sin Klokkerstilling for helt at kunne vie sig til Arbejdet i det nystiftede »Studenter-samfund«, men han blev naturligt nok Aftenens Hovedtaler. Joh. Ottosen var den Venstrefører paa Regensen, der samlede mest Sympati om sin Person, maaske særlig fordi han var fri for de skarpe Kanter, som flere af hans Forgængere havde ejet. Tilhørernes Øjne hvilede gerne paa hans smukke og mandige Skikkelse, mens man lyttede til hans Ord, der røbede omfattende Interesser og Kundskaber og en hurtig og klar Tanke. Hans Fremstilling var frisk med en Underbund af Stemningsfylde, der klang frem i Molltoner, thi der stak i Virkeligheden et Stykke Romantiker i Ottosen, og det er karakteristisk for ham, at han var »særdeles meget musikalsk« («Det haver saa nyligen regnet»). Skarptskuende Kammerater havde dog Blik for, at disse Taler undertiden skæmmes af et »selvglad — docerende skær, der som bekendt let kommer frem hos dem, der er fuldkommen sikre

paa sig selv«. Det var hans Achilles-Hæl, og med Aarene skulde denne Mangel desværre træde mere og mere frem.

Soldet for Normændene i Regensgaarden fik i flere Henseender et bevæget Forløb. Ottosen talte smukt for Norge og det Opsving i digterisk Henseende, som det i den sidste Tid havde taget, hvorved det nu stod forrest blandt de skandinaviske Lande. Talen forløb uden Mislyd, og det samme var Tilfældet med en senere Tale af ham for Sønderjylland. Men da derefter Islænderen Thoroddsen løftede sit Glas for Joh. Sverdrup, skete der det overraskende, at en stor Del af Forsamlingen, ikke blot de danske Højremænd, men ogsaa mange Normænd gav deres Mishag til Kende ved at blive siddende og hysse. Man var aabenbart kommet ud paa farlig Grund, og Festen truede med at blive politisk. Denne Dissonans lykkedes det ganske vist at overvinde, men senere paa Aftenen eksploderede en ny Bombe, som fik varigere Virkninger. Da (den senere første islandske Minister) Hannes Hafstein var bleven afbrudt i sin Tale ved Tilraab, tabte han Selvbeherskelsen og angreb i meget voldsomme Udtryk de danske Regensianeres Opførsel over for deres islandske Kammerater. Følgen blev en saadan Misstemning, at Soldet maatte afbrydes. Rygtet gik, at Ussing af Harme over dette Oprin senere havde stævnet Islænderne for sig, men om dette virkelig er sket, kan ikke oplyses af de bevarede Papirer. Derimod fik de danske Regensianere kort efter en Lejlighed til at lægge deres venskabelige Sindelag for Dagen, da en Islænder, Arne Finsen, ved et Ulykkestilfælde var druknet paa Inderreden, og saa mange af Regensens Beboere, som var i Hovedstaden, mødte ved Begravelsen. Hafstein kom først til at klare for sig, da han i Efteraaret blev opstillet som Kandidat til Klokkerstillingen mod den ligeledes liberale Chr. Riis (senere Overlæge i Aarhus). Det drejede sig her om en Styrkeprøve mellem to Retninger, af hvilke den ene, paavirket af Studentersamfundets Stiftelse, vilde føre den politiske Kamp ind paa Regensen: »Kamp over hele Linjen«, medens Riis som Repræsentant for den anden Retning erklærede sig for »Fremskridtsmand udadtil, men konservativ som Regensianer«. Ved Prøvevalget sejrede Hafstein, men paa den endelige Generalforsamling, hvor Joh. Ottosen mere elegant end tydeligt havde sammenlignet Riis med Lord Beaconsfield, vandt den ædle Lord med 39 mod 37 Stemmer over sin islandske Modstander.²¹⁸

Der var allerede ved denne Lejlighed klaget over »hensygnende Liv«, hvilket virker forbavsende, men i hvert Fald gik der kun otte Dage, inden den ovenfor omtalte »Rudeaffære« med Ussing forefaldt,

og lidt senere paa Aaret kom Episoden med »Germanernes Lærling«, saa at Bebrejdelsen synes temmelig ufortjent.

I November 1882 indeholdt »Morgenbladet« efter »Østsjællands Folkeblad« en temmelig ondsindet Meddelelse om, at Ussing havde konfiskeret Læseindretningens Eksemplar af Gjellerups nye Roman »Germanernes Lærling«, oven i Købet under den odiøse Form, at tage det ud af Haanden paa en Regensianer, som han fandt liggende og læsende Bogen i Sengen. Dette skulde være sket, fordi den handlede om en Højremand, der »kom til bedre Erkjendelse« og omvendte sig til Venstre. Nu er der hertil at sige, at »Germanernes Lærling« den Gang vakte almindelig Forargelse af andre Grunde, nemlig fordi den skildrede samme Helts Overgang fra Kristendommen til et ædelt schillersk-haeckelsk Fritænkeri, og i Forbindelse hermed gav et meget morsomt, men ogsaa meget nærgaaende Billede af en ortodoks theologisk Professor Petersen, under hvilket Pseudonym alle let genkendte en virkelig Universitetslærer paa Frue Plads. Ydermere kunde Viceprovsten som Læseindretningens Bestyrer i »Morgenbladet« dementere væsentlige Træk af Fremstillingen, idet Fortællingen om Ussings Besøg hos Regensianeren var ganske usand. Den virkelige Sammenhæng var, at Stipendiebestyrelsen havde faaet at vide, at Bogen var indkøbt til Læseindretningen, og havde bedt om at maatte laane den til Gennemlæsning. Bogen var nogle Dage efter kommet tilbage med en Følgeskrivelse fra Goos som Stipendiebestyrelsens Formand. Heri hed det, at den »efter sit Indhold og Beskaffenhed« ikke burde have været anskaffet, dog, da dette nu en Gang var sket, vilde man ikke beslaglægge den, men nærede fuld Fortrøstning til, at Regensianerne vilde »vide at fælde den Dom over Bogen, som den fortjener«. Hvor vidt dette fromme Haab gik i Opfyldelse, er en Sag for sig, men at Røverhistorien om Ussing i »Morgenbladet« hverken kunde være ham behagelig eller nyttig, kan ikke betvivles.²¹⁹

Ikke længe efter skulde dog Regensen faa en af sine store Dage. Der havde længe været Tale om en rigtig politisk Debat; Joh. Ottosen havde lyst efter en socialdemokratisk Indleder, men Klokkeren (Chr. Riis) havde indvendt, at en saadan kunde man jo høre alle andre Steder. Paa den følgende Generalforsamling slap imidlertid Riis med Nød og næppe for et Mistillidsvotum, og hans Efterfølger C. C. Varming (senere Sognepræst til Ørsted—Daastrup) erklærede at ville lægge mere Vægt paa Foredrag og Diskussioner end paa Sold, som jo dog kun forstyrredes ved Partimodsætningen. Det hedder nok, at adskillige »sørgede, da Politiken blev en Modesag«, men Be-

vægelsen var uimodstaaelig, og d. 17. April 1883 holdt Ottosen Foredrag om »det forenede Venstres Program«. Herved var ikke blot Ussing, men — med hans Tilladelse — ogsaa Folketingsmand Jens Busk til Stede. Ikke alene Indlederen, men ogsaa Provsten, J. K. Lauridsen o. fl., kritiserede Venstre, og det var derfor naturligt, at Jens Busk i flere udførlige Indlæg forsvarede sit Partis Standpunkt. Ussing mente, at Busk næppe havde vundet flere Tilhængere end dem, han havde i Forvejen. Saa meget er i hvert Fald sikkert, at Forhand-

Fig. 59. Joh. Ottosen.

lingen forløb roligt og elskværdigt, som en i Ordets gode Forstand akademisk Diskussion. Det interessanteste Indlæg var vel nok J. K. Lauridsens, hvori han polemiserede mod Jens Busks Ønske om, at der skulde oprettes Friskoler, unddragne Statens Tilsyn. Dette vilde efter J. K.s Mening føre til en Adskillelse mellem Gaardmænd og Husmænd, da kun de første vilde have Raad til at give deres Børn en bedre Undervisning end den nuværende. Her ser man et Eksempel paa Datidens Liberalisme og Eftertidens Demokrati i Modsætning til hinanden inden for samme Parti.

Dagen efter, d. 18de April, trak der imidlertid mørke Skyer op over Regensen. Jens Busk kunde ikke bare sig for at prale i Folketings-salen af, at »han havde været oppe og præke for Studenterne«. Men desuden havde »Dagsavisen« faaet fat i Sagen. Fra Goos som Stipendiebestyrelsens Formand indløb der en Billet til Ussing, der ganske vist begyndte med Ordene »Kjære Kollega«, men som fortsatte med, at det »har vist været en Fejl med det Møde, som er bleven tilladt paa Regensen«. Han mente, at »Stipendiebestyrelsen vilde have sagt Nej,« hvilket altsaa betød en Næse til Provsten, fordi han ikke havde spurgt den om Forlov. Goos endte med: »Konsekvenserne er de værste, thi næste Gang bliver det Skrædermester Holm, og i Virkeligheden er ogsaa Jens Busk under Kritik. Skulde der komme noget fra Ministeriet, er De vel belavet paa en nærmere Forklaring.« Det lød som en Trussel.

Og den blev indfriet. Provinsbladene havde faaet fat i »Dagsavisens« Notits, »Ølandenes Dagblad« bryggede en Leder deraf, som blev sendt til Kultusminister Scavenius. Konsistorium fik Ordre til at udtale sig om, »med hvilken Ret Hr. Professoren har tilladt Afholdelsen af et politisk Møde paa Regensen.« Denne Ordre gik naturligvis videre til Ussing. Han svarede, at der i de sidste tre Aar flere Gange havde været holdt Foredrag paa Regensen, f. Eks. af Hostrup og Schandorph, og at Jens Busk ingenlunde var bleven opfordret til at holde et saadant, men at han kun var bleven indbudt til at være til Stede som særlig sagkyndig. Da man bad om Tilladelse hertil, »svarede jeg, at det vist vilde blive en tarvelig Fornøjelse, men jeg var slet ikke bange for Jens Busk . . . Hvis jeg havde nægtet Tilladelsen, havde dette vakt stor Utilfredshed paa Regentsen, og Venstrebladene vilde have benyttet det til et hadefuldt Angreb paa Universitetet.« Desuden havde Provsten ved sin Tilstedeværelse og Deltagelse i Diskussionen mod Jens Busk skabt de fornødne Garantier for, at det gik, som det skulde. »Det var en i en bestemt begrænset Kreds og indenfor fire Vægge foretagen theoretisk Drøftelse af politiske Spørgsmaal, uden den fjerneste Tanke om, at Forhandlingen skulde kunne sluttes med en Afstemning eller en Fællesudtalelse af nogen som helst Art eller overhovedet kunne lede til noget praktisk Resultat. Hvis man derfor vil kalde det et politisk Møde, synes man unægtelig at tage dette Udtryk i en anden Betydning end den, hvori det plejer at tages.«

Ussing tilføjede følgende moderate Ord: »At forbyde Studenterne at politisere, er selvfølgelig en Umulighed, og et flittigt Examensstudium lader sig meget godt forene med Interesse for, hvad der foregaar udenfor i Livet. At en stor Del af Studenterne have mere Sympathie med det, der anbefaler sig som radikalt og yderlig frisindet, end med en besindig og forstandig Politik, er en ligefrem Følge af, at det er unge uerfarne Mennesker, og dersom man ønsker at opdrage dem til andre Anskuelser, kan man næppe finde noget slettere Middel dertil, end at prøve paa at lægge Baand paa deres Ytringsfrihed.«

Et Par Dage efter stod der i den stadig geskæftige »Dagsavis« et Rygte om, at Ussing havde en Næse i Udsigt af Ministeriet, den 81de Næse, som Scavenius saa havde tildelt sine Embedsmænd. Følgen blev en eenstemmig Tillidsadresse fra Regensianerne til deres Provst, hvori de tilkendegav ham deres Sympati og takkede for hans humane og liberale Optræden i Spørgsmaalet om Foredrags- og Diskussionsfrihed. Ussing tog med Tak imod den, »uagtet der maaske

kunde have været indvendt en del imod dens form« (Klokkerens Ord). Naturligvis kom ogsaa dette i Pressen, og alle var — med Urette — enige om, at Regensen nu virkelig havde hejst det røde Banner. Paa Ussings Indlæg til Ministeriet fulgte der intet Svar, men Goos opfordrede ham nogle Dage efter til at affatte et Forslag til en Til-lægsparagraf til Reglementet af 8. Sept. 1880 om Foredrag o. l. Herom manglede nemlig enhver Bestemmelse, og af Tavsheden kunde man intet slutte om Tilstedeligheden. Resultatet af denne Drøftelse blev i Efteraaret, at Regensprovsten fik modificeret Stipendiebestyrelsens mere rigoristiske Forslag derhen, at vel krævedes for Fremtiden Stipendiebestyrelsens Tilladelse til fremmedes Nærværelse paa Regensen som Talere eller Tilhørere, men at dette dog ikke skulde gælde for forhenværende Regensalumner i de første tre Aar efter deres Udflytning. Det skulde ikke vare længe, før denne Paragraf fik Anvendelse i Praksis.

For Ussing betød utvivlsomt Jens Busk Aftenen i dens Følger en Styrkelse af hans Stilling paa Gaarden. Han havde faaet Lejlighed til at lægge sine bedste Egenskaber, sit Frisind og sin Mandighed, for Dagen, og ligesom andre af sine Standsfæller at vise, at fordi han var bleven Højremand, havde han derfor ikke glemt sin Ungdoms Nationalliberalisme. Regensianerne huskede ham dette under de Rivninger, som ikke helt udeblev i hans følgende Provstetid.²²⁰

Langt stærkere fæster dog Opmærksomheden sig ved en af Alumnerne, som allerede er omtalt flere Gange, baade naar det som i »Rudeaffæren« stod paa Strid med Provsten, og naar det gjaldt om udadtil at hævde Regensens Radikalisme. Je Kaa Lauridsen — som han selv udtalte sit Navn — »vogtede ligesom Madvig sin faders hjerde i sin ungdom,« d. v. s. han var en begavet Bolsmandssøn fra et stærkt religiøst Hjem i Herningegnen, og som saa ofte i vor Historie gav den religiøse Vækkelse her Stødet til en politisk Interesse. Lauridsen boede paa Regensen fra Foraaret 1882 til Januar 1884, og kom i denne Tid ind i Studentersamfundets Bestyrelse, hvad der betød, at han var en af de første, som slog Bro mellem Landbovenstre og Byernes Industrierbejdere, var altsaa hvad vi nu vilde kalde en radikal Venstre-mand. Men hans Basis var paa Landet, han vilde politisk bygge paa en Koalition mellem Gaardmænd og Husmænd, og han nærede Bondens Uvilje mod Godsejere og Embedsmænd, ligesom han var en fuldtro Antimilitarist og Rationalist. Der er, som man ser, Forbindelseslinjer fra ham tilbage til Bjørnbak og I. A. Hansen.

Hans baroke Lune og Virkemaade træder ogsaa frem i den »Ne-

krolog«, han ved sin Afgang som juridisk Kandidat fik i »Kirkebogen«, og paa Grund af hans almindelige Betydning skal der her citeres et Stykke af den:

»Der har næppe været nogen, der har deltaget mere i alt muligt gøgl og leben på og udenfor gården, end han. Altid var han tilstæde på generalforsamlingerne og holdt store taler, fulde af de dristigste vendinger og de mest overraskende billeder. De var i reglen, ligesom han selv, alt andet end formfuldendte, snarere var de aldeles umulige i den henseende. Sin virkning gjorde han ved den kunst, hvormed han forstod at benytte ethvert nok så ubetydeligt bidrag, der kom fra forsamlingen, som altid var i høj grad »med«, når han talte, og gøre det til et led i sin tale. Der kom derved ofte en springen og en afveksling i foredraget, som kunde være meget spændende at følge. . . .

Hans stemme var svag, hans udtale et såre mærkeligt produkt af jysk dialect og højdansk, der især udmærkede sig ved en aldeles original brug af stødtonerne; hans gestus var mildest talt underlige. . . .

Hans ydre betingelser, der altså ikke var så store som Orla Lehmanns, bidrog til at forhøje det humoristiske i hans taler, og han beregnede vist nok selv denne virkning. Talte han derimod alvorlig, så gik han i den grad op i, hvad han sagde, og hævdede sig ofte til en så ægte patos, at han tog tilhørerne med sig og fik dem til at glemme det kantede, springende og bisarre i formen. —

Det var ikke blot ved mere offentlige lejligheder, at han meddelte sig. Traf man ham på læsestuen eller i gården eller i hans værelse, altid var han lige rede til at indlade sig i en diskussion om det meste af, hvad der forefaldt mellem himmel og jord. Ti hans interesser var omfattende, han havde læst meget og fulgte ivrigt med sin tid. Politikken drøftede han gjerne, skønt han sagde, at han ikke interesserede sig for den i og for sig, men kun for den sociale side af sagen.

Han var meget demokratisk sindet og snarere socialist end venstremand. Landbodemokratiet vil i ham have en født fører. Hans kritik af personer og sager kunde være bidende vittig, ikke sjældent kynisk. Med alle hans mærkeligheder var hans underholdning derfor interessant, og da han dermed forbandt en ualmindelig stor personlig elskværdighed, så er det intet under, at han var afholdt af alle, endog af de mest reaktionære, det sidste roste han sig gjerne af. —

Jo mere jeg tænker derover, desto mindre kan jeg begribe, når han egenlig fik sin jura læst!

Men det sidste maa virkelig være sket, for til juridisk Embeds-eksamen fik J. K. otte Laurer. Anekdoterne om ham ere Legio. Een maa her være nok. Da han skulde bestille Smørrebrød til et Regensbal, gik han over i »Helvede« og sagde: »Go' Da', mo je beh om en Kop Kaffe og segs hunder Støkker Smørrebrø'; Kaffen ka' di gi mej i Da' og Smørrebrøet i Mårren«. Sporene af ham i Generalfor-

samlingsreferaterne er ogsaa mange. Den 14. Sept. 1883 fik han saaledes paa een Gang et Forslag antaget og et andet forkastet. Det første gik ud paa at ansøge Stipendiebestyrelsen om at maatte vælge en Tremandskommission, der skulde være raadgivende ved Anskaffelsen af Bøger til Læsestuen; dette afvistes imidlertid rent ud af Bestyrelsen. Det sidste var at indskrænke Flagningen til Kongens Fødselsdag, Grundlovsdag samt de Lejligheder, da Klokkeren selv fandt for godt; dette faldt paa selve Mødet. Det magre Resultat af de store Tilløb var typisk for hele J. K.s senere Liv.²²¹*

Alt eftersom den politiske Strid uden for Regensen skærpedes i Løbet af Firserne, voksede naturligvis ogsaa den politiske Interesse paa Gaarden. Den radikale Fløj var meget ivrig og lod idelig høre fra sig. Dog gik paa god regensiel Vis Alvor og Gammen Haand i Haand. I Slutningen af Maj 1884 skulde der være Lindegilde. Opslaget til det blev formet efter et »allerhøjeste Reskript«, som i de samme Dage var blevet udstedt af Kongen til Dronningen qua Protektrice for Vallø Kloster, i en temmelig gammeldags og højtidelig Sprogdragt, og den regensielle Karrikatur var af gribende Virkning. Gaardens »Negre«, d. v. s. Medarbejderne ved »Morgenbladet« og »Dagsavisen«, var allerede betænkte paa at give et større Publikum et Indtryk af regensielt Vid. Rygtet bredte sig i Byen, og lidt efter kom Universitetspedellen »tilfældigvis« ind paa Gaarden. Han var naturligvis betænkelig ved Sagen, men indrømmede, at Klokkeren ikke kunde gøre ved, at han hed Christian ligesom Kongen. Provsten var bortrejst, og Viceprovsten var fortvivlet; paa den ene Side vilde han nødig gribe ind i Regensianernes Frihed, og Opslaget morede ham; paa den anden Side var han bange for sin Stilling. Klokkeren løste saa Konflikten i hans Sind ved at flytte Opslaget op paa Spillestuen, og »Negrene« blev enige om at holde tæt med Sagen over for Omverdenen, »da det dog maaske kunde skaffe Klokkeren gratis Logis«. Saaledes endte denne Storm i et Glas Vand.²²²

Alvorligere var en Begivenhed i Septbr. Maaned. Paa Viceprovstens Forslag havde Stipendiebestyrelsen besluttet at afskaffe »Social-Demokraten« paa Læsesalen. Klokkeren, Chr. Bjerre, mindede paa en Generalforsamling om, at man undertiden følte, at man kun sad til Huse ligesom de gamle Ægyptere i Goos-ens Land, og paa hans

* Desværre har det ikke været muligt at bringe noget samtidigt Billede af J. K., da det eneste Sted, hvor han findes fotograferet, er paa et stort regensielt Gruppébillede. Her ligger han i Forgrunden i saa stærk Forkortning, at en Forstørrelse af Figuren vilde give et ganske misvisende Indtryk.

Forslag vedtog man, med alle Stemmer mod een, en Forespørgsel til Bestyrelsen, om dette Skridt skulde betyde »en Ophævelse af den os hidtil tilstaaede raadgivende Stemme ved An- og Afskaffelse af Blade og Tidsskrifter«. Man tilføjede, at der i Forespørgslen ikke laa en Tilslutning til »Social-Demokraten«, men en Frygt for, at Afskaffelsen skulde betyde »en Censur af, hvad vi kan taale at læse, — en Ydmygelse, vi mener ikke at have fortjent«. Stipendiebestyrelsen tog imidlertid ganske formelt paa Spørgsmaalet og bestred, at Alumnerne enten ved Lov eller Praksis skulde have nogen raadgivende Stemme, ganske simpelt, fordi Læseindretningen ikke blev baaret af dem, men af Kommunitetet. Og dette var en Fordel, thi det gjaldt om at holde den »fri for Trykket af raadende Stemninger til en givet Tid«. Derimod vilde man gerne tage Hensyn til ethvert rimeligt Ønske hos Regensianerne. Da Klokkeren havde oplæst dette Svar paa en ny Generalforsamling, tilføjede han kun en ironisk Bemærkning om, at han var glad over, at Alumnerne endnu maatte bede. Men to Dage senere, d. 4. Oktbr. 1884, stiftedes »Bladforeningen«, der havde til Formaal at anskaffe de manglende Hovedstadsblade og forære dem til Læseindretningen. Den vandt stor Tilslutning, og den Spaadom, at den vilde blive en varig Institution, gik i Opfyldelse. Med sin Formand i Spidsen bestaar den den Dag i Dag.²²³

Det kritiske Aar 1885 begyndte. De Stemninger, som raadede paa Regensen, kan til en vis Grad udlæses af to Foredrag, som i Begyndelsen af Aaret blev holdte. Stud. jur. Niels Møller talte om »Demokratiets Ret«, som han hævdede ud fra den Betragtning, at den enkelte bedst maatte kende sit eget Vé og Vel, og at — »følgelig« — Flertallet altid i Længden vilde opretholde de Tilstande, som var de mest retfærdige for Flertallet af Statens Borgere. Fjorten Dage senere holdt Joh. Ottosen et Foredrag med den friske Titel: »Hvad er det, der sker i Danmark?« Han mente, at »den demokratiske Bølge« vel for Tiden var i Dalen, men at den efter Bølgers Skik vilde rejse sig igen, højere end nogensinde før. Diskussionen var begge Gange meget livlig, ogsaa fra Højres Side var der Indlæg af Alumnerne Dinsen, H. Pedersen, P. Nielsen og N. Godskesen. Særlig fremhæves dog J. K. Lauridsens Philippikon mod Højre, hvis Politik efter hans Paastand førte lige lukt i Tyskernes Arme, og som, mens det raabte paa Oplysning som Betingelse for Frihed, havde forsømt Almueoplysningen alle sine Dage.²²⁴

Der gik kun en lille Maaned hen efter disse Møder, saa havde man d. 1ste April det store Provisorium. Ottosens Spaadom gik i Op-

fyldelse, Bølgen steg. I Løbet af Sommeren mistede to Regensalumner (Islænderen Kuld og den tidligere Klokker Chr. Riis) Kommunitets- og Regensstipendierne, da det ved Forhør i Kriminal- og Politiretten var oplyst, at de havde overtraadt Straffelovens § 90. Denne Bestemmelse handlede om, »naar Nogen ellers ved Trusler, Forhaanelser eller anden fornærmelig Adfærd krænker den Ærbødighed, der skyldes Kongen« o. s. v.²²⁵ Der er næppe Tvivl om, at »Kirkebogen« har Ret, naar den hævder, at Størsteparten af Regensianerne paa denne Tid nærrede radikale Anskuelser. Klokker var i ikke mindre end halvandet Aar (Marts 1884—Septbr. 1885) den førnævnte Chr. Bjerre, senere Forstander for Kerteminde Højskole. Han var sin Tids mest afholdte Regensianer og med god Grund. Han ejede paa een Gang det lyse Sind og den uforsagte Mandighed og Trofasthed over for Vennerne. Derfor var han i lige Grad paa sin Plads, naar han skulde skabe Feststemning under de sønderjyske Pigers Besøg eller ved Linde-jubilæet, og naar han dystede med Autoriteterne og forfægtede Regensianernes Ret. Niels Møller skildrer ham, naar han sad med Piben under Linden: »Da så han så mild og skælmsk ud bag sine briller, mens han ydede alle et vindende smil; . . . der var saa meget ejegodt og barnerart i Bjerre. Jeg véd ikke bedre minde at fæste til hans grav i Regensens kirkegård end de ord, Walt Whitman læste i Virginiens skove:

»tapper, forsigtig, tro — og min kære kammerat—«^{226, 227}

Den sidste Linje er dog vist mere karakteristisk for Niels Møller selv end for Chr. Bjerre, nemlig som Prøve paa hans noget fjernt-hentede Paralleler. Niels Møller blev Bjerres Efterfølger som Klokker i Septbr. 1885.

Valgkampen blev haard. Fra modsat Side var opstillet stud. jur. Bjørndahl-Poulsen, der fremsatte som sit Program, at Politikens skarpe Brydninger ikke burde indvirke paa Regensalumnernes Samliv. Et interessant Intermezzo var det, at en af hans Meningsfæller rettede stærke Angreb paa Niels Møller som Ikke-Kristen (»Møller ansaa sig selv for et Dyr, en potenseret Abekat, der vilde fordærve Moralen paa Gaarden«). Dog vilde Taleren, mærkeligt nok, stemme paa ham som Klokker, hvis han vilde give ham Haanden paa, hver Søndag, saa længe han var Klokker, at følge med i Jakobskirken. Da Møller imidlertid ikke fandt Klokkeren den Messe værd, afslog han Tilbudet og opnaaede ogsaa alligevel Valg med 41 mod 32 Stemmer.²²⁸

Efter Valget samledes en Skare af de sejrende radikale hos den nye Klokker til et lille Symposion. Til Stede var ogsaa nogle forhenværende Regensianere, deriblandt J. K. Lauridsen. Han omtalte ved denne Lejlighed Sognefoged Peder Rasmussen i Jeksen, der var gaaet i Fængsel for at afsone den Bøde, han var bleven idømt, fordi han ikke havde villet udpante for Skatter i Følge den provisoriske Finanslov. Paa Lauridsens Forslag sendte man Sognefogden et Sympatitelegram, og da der indløb Svar herpaa, opsløges dette paa Klokkerens Tavle i Gaarden, hvorfra det ganske vist atter paa Provstens Henstilling fjernedes. Bladene fik nu fat i Sagen, og ad denne Vej kom den ogsaa Stipendiebestyrelsen for Øje. Det lykkedes ganske vist Using at redde Synderne for et personligt Møde med Bestyrelsen, men denne lod paa Læsestuen anbringe et Opslag, hvori man gjorde Afsenderne opmærksomme paa, »at det ikke stemmer med deres Stilling som de, der modtage Statens Understøttelse for at uddanne sig til at virke i Statens eller det Offentliges Tjeneste, at udtale Billigelse af en Embedsmands Opsætsighed mod Loven og de ham paahvilende Pligter«. Til Slut true-des de i Gentagelsestilfælde med al Landsens Ulykker, d. v. s. Stipendiets Fortabelse. En særlig Røffel fik Niels Møller, fordi han havde ophængt Svaret paa sin Tavle.

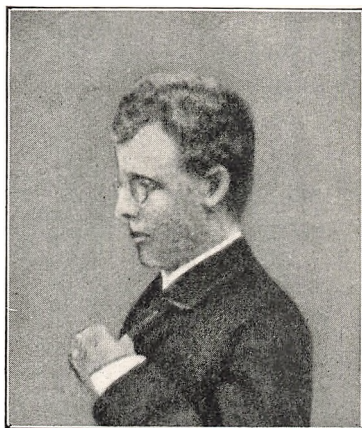

Fig. 60. Niels Møller.

Affæren havde ogsaa indrepolitiske Følger paa Regensen. Oppositionspresen tog nemlig for anden Gang fat paa Sagen og refererede den med nogle venlige Sidebemærkninger til Stipendiebestyrelsen. Det konservative Parti, eller rettere, alle de der mente, at Regensen skulde leve sit Særliv uafhængig af ydre Indblanding, samlede nu 33 Underskrifter paa en Adresse til Klokkeren, hvori han opfordredes til at paatale over for Bladene, at de havde indblandet sig i Regensianernes private Anliggender. Herpaa vilde Niels Møller ikke indlade sig, og under en Generalforsamling d. 9de Oktbr. præciserede han sit Standpunkt saaledes, at Regensanliggender kunde deles i 3 Klasser: Saadanne der vedkom Regensen som offentlig Institution; Regensianernes private Anliggender; endelig de indre Regensanlig-

gender, alt det der vedrørte Fælleslivet derinde (Generalforsamlinger, Klokker- og Inspektørvæsenet, Fester o. s. v.). Kun den tredje Klasse hørte under hans Ressor, og paa dette Omraade var der i det Hele ikke fremkommet noget i Bladene, som gav Anledning til Paatale. Hans Standpunkt vandt ved Afstemningen et Flertal af 43 Stemmer mod 22, og den radikale Gruppe havde herved atter dokumenteret sin overvejende Indflydelse paa Regensen. Et lille »Nachspiel« bestod i, at »Politiken« havde faaet opspurgt en Ytring af en konservativ om, at det var »Fandens privilegerede Organ« og naturligvis ikke kunde dy sig for at servere denne Lækkerbiscen.²²⁹

Lidt senere paa Efteraaret tildrog Regensen sig atter »Politiken« Opmærksomhed, da den indeholdt en Artikel med Overskriften »Ringstedbøndernes Besøg hos Studentersamfundet«, og heri ogsaa omtalte en Visit af ca. 30 Bønder paa Regensen. Den afgaaede Klokker Bjerre beklagede i et Brev til Ussing ret skarpt Artiklens Fremkomst og erklærede, at heller ikke hans Kammerater ønskede Regensen brugt til »utidig partidemonstreren«. Som man ser, var der inden for selve den radikale Fløj Betænkelighed ved i for høj Grad at aabne Regensen for ydre Indblanding, men denne Betænkelighed fandtes dog i højere Grad hos Bjerre end hos Niels Møller.²³⁰

Klokkeren havde vundet en Sejr i »Telegramkrigen«, men at hans Optræden havde skærpet de indre Modsætninger, var tydeligt. Hos Højres Førere som Bjørndahl-Poulsen, Dinsen og N. Godskesen herskede der en ikke ringe Bitterhed, og denne Misstemning kom frem, da det egentlige Højre holdt sig borte fra Rusgildet i Efteraaret 1885. Festen blev forøvrigt vellykket, om end stærkt præget af en bestemt politisk Retning; til det gode Resultat bidrog dog særlig Klokkerens og Iver Iversens lyriske Talenter. Navnlig viste dette sig i en morsom Vise af Niels Møller, der raillerede over Stipendiebestyrelsens Irettesættelse i »Telegramsagen«. Aftenens Helt blev dog, til almindelig Overraskelse, Provsten, der producerede sig som Ironiker i en Skaal for Klokkeren, hans »Medarbejder«, »som i sine morsomme Sange med saa bidende Satire snærtede dem, der . . . prostituerede sig ved at gøre sig skyldig i Ting, der var endnu værre end at »sende Telegrammer«, saasom at give Bidrag til de skruende Smede og at gøre sig selv til Heste« (vel et Hib til Møllers Darwinisme). Om sig selv skriver Klokkeren i Kirkebogen: »For ikke at forstyrre festen undlod han at give et hårdt gensvar, men indskrænkede sig til at erklære, at han ikke kunde modtage skålen med den givne motivering«. Han ender — efter at have sagt, at Viceprovsten af-

brød Gildet »med vrede ord og onde øjne« — Referatet af Rusgildet med Ordene:

»Jeg bringer efterkommerne min undskyldning for dette tørre og lidet lystelige referat; de forhold, hvorunder der leves i Danmark for øjeblikket, får være min undskyldning; på den dag, det estrupske ministerium forkynder sin hensigt at hværve sig et korps mod de danske frisindede mænd, den dag, der indvarsler de mørkeste tider for landet, kan man vel føle sig opfordret til at berede sit bo og føre kirkebogen à jour, men at vække feststemning i sig falder lidt vanskeligt«²³¹.

Den gode Klokker havde aabenbart ikke saa megen Sans for den Ironi, der var rettet imod ham selv. Der var noget bidsk, surt og selv-godt ved ham, som neutraliserede hans betydelige Egenskaber, og som gjorde, at man fra alle Sider var enig om, at hans Klokkerat ikke opfyldte de Forventninger, man havde stillet til det. Alligevel kunde man ikke lukke Øjnene for, at han ved sin Kundskabsfylde og Intelligens, sin Evne til at beherske sine Omgivelser og sin Digtarevne ragede op over sine Omgivelser. »Paa generalforsamlingerne førte han altid de haardeste stød, modtog de drøjeste tårn; naar

Fig. 61. Niels Finsen.

han stod oppe ved bordenden og talte i sin korte jakke, den ene haand plantet i bordet, den anden om piben, med blikket rettet skraat fremad paa en imaginær gjenstand henne paa bordet, hvilede alles øjne paa ham, og man lyttede i spændt forventning.« Skønt han ikke var egentlig veltalende, bed hans vægtige og tanketunge Ord igennem, som naar han sagde: »Den er ikke ung, der aldrig har følt Begejstringen isne ned i sin Nakke.« Men Hidsigheden løb let af med ham, og saa trumfede han vældigt i Bordet.²³²

Under Niels Møller kovedte den radikale Strøm paa Regensen, en Modbevægelse begyndte at sætte ind. Som en Slags Forløber

herfor kan man maaske betragte Holger Drachmanns Optræden ved Rusgildet i Nvbr. 1883, da han oplæste en Del af de polemiske Rejse-skildringer, som senere udkom under Titlen »Ostende—Brügge«. Det var heri, han tog Afstand fra sine tidligere Venner, det literære Venstre. Da Klokkeren (Varming) havde hyldet ham som »det danske Folks Digter«, svarede Drachmann, at han hidtil ikke havde været det, han havde staaet for yderligt til at være Folkets Digter. Først i den sidste Sommer havde han faaet Øjnene op for, hvor meget skævt der var i det literære Venstres Retning; han havde faaet en Skade paa sit venstre Øje, som han udtrykte sig, idet han symbolsk pegede paa en sort Klap, som han bar for dette Øje. Den moderne Livsanskuelse vilde gøre Ungdommen til Oldinge, og han endte med et Leve for Regensen. Drachmanns Ord modtoges med respektfuld Tavshed, og Joh. Ottosen gjorde ham forsigtigt opmærksom paa, at han vilde blive taget til Indtægt for Reaktionen. Men Drachmann replicerede, at han nok, naar det kom til Stykket, skulde vise, at han var Demokrat i Sind og Skind. Det har sikkert været med blandede Følelser, den nye Tids Mænd overværede denne Scene, og hvad Drachmann selv angaar, skulde det snart vise sig, at hans Spaadom ikke gik i Opfyldelse²³³.

I det Stille forberedtes der dog i disse Aar en Modbevægelse i konservativ Retning, og de radikales Modstand mod Plougs Indbydelse til Lindejubilæet 1885 slog Hovedet paa Sømmet og skabte megen Vrede. Lederen heraf var Theologen P. G. Mynster, som forøvrigt senere blev gift med en Datter af Hostrup. Omkring ham dannede der sig en Fylking, bl. a. af Theologen C. J. F. Dinsen; Juristparret P. Bjørndahl Poulsen og P. Skouenborg, ogsaa kaldet »Orestes og Pylades«, den sidste af disse, en Satiriker, som »havde et fint Blik for Folks Pudsigheder og en vis kunstnerisk Evne til at tage dem paa Kornet«; Fysikeren Th. Sundorph; Medicineren Niels Godskesen, en formfuldendt Taler »for Kvinden«; Juristen Dabelsten-Jensen, den ideale Generalforsamlingsdirigent, samtidig human og karakterfast; og flere. De var ikke alle renlivede Højremænd, men hvad der forenede dem, var Ønsket om at holde Politiken ude fra Regensen og genskabe et Regensliv, som havde sit Indhold i sig selv. Bruddet mellem denne Kreds og de radikale indtraf gennem Vækkerforeningen »Gamle«, som i de sidste Aar efter »den radikale Vækkerforenings« dødelige Afgang havde antaget rød Farve. Den 1ste Maj 1885 var der bleven stiftet en ny Vækkerforening »Pip«, som til en Begyndelse omfattede 17 Medlemmer; den blev straks stemplet

som en Provisoristforening, og da det viste sig, at fem af dens Medlemmer, deriblandt Mynster, ogsaa stod i »Gamle«, ekskluderede den fungerende »Gamle«-Vækker Søren Hansen dem øjeblikkelig paa egen Haand. Det var første Gang, det Princip blev hævdet, at man ikke samtidig skulde kunne være Medlem af to Vækkerforeninger, et Tegn paa, at en vis Partifanatisme nu begyndte at gøre sig gældende.

»Pip« beviste sin Eksistensberettigelse ved hurtigt at vokse til et lignende Antal Medlemmer som »Gamle«. Den dokumenterede sin Levedygtighed ved i Modsætning til de tidligere at kunne hævde sig ved Siden af den oprindelige Vækkerforening lige til Nutiden. Men den formaaede endnu ikke i disse Aar at skabe nye Former for regensielt Liv, saaledes som »Den moderate« og »Den radikale« havde gjort det. Dens Vækkerprotokoller fra Provisorietiden er ikke synderligt morsomme. Man faar det Indtryk, at Oppositionen trods alt trak de bedste Hoveder til sig.²³⁴

De radikale vedblev derfor at være de førende paa Regensen i Slutningen af Firserne, og efter Niels Møller fik de en lige saa fortræffelig og samtidig mindre skarpkantet Klokker i Chr. Saugmann (senere Overlæge paa Vejlefjords Sanatorium), der opstillede Bjerre som sit Ideal. I en Regenstale blev han en Gang sammenlignet med den blide Søndenvind, der var kommen i Stedet for Vinterens barske Nordenvinde, men de mest radikale var til Gengæld tilbøjelige til at finde ham lidt vel veg. I den Henseende fik de Oprejsning med hans Efterfølger, Islænderen Klemens Jónsson, senere Landssekretær i Islands Ministerium (Sept. 1886—Marts 1887). Hermed besegledes Alliancen mellem Venstre og Islænderne, som gav en solid Basis for radikale Klokkerater. I Løbet af disse Aar fortsattes Diskussionerne; i Marts 1886 indledede saaledes cand. theol. Karl Christoffersen om »Staten som sædeligt Begreb«. Herefter drejede Drøftelsen sig navnlig om Lighedsprincippet, men kom dog ogsaa ind paa Begreber som Kongedømmet af Guds Naade, der uden Held forsvarede af en Højremand. Det siges, at Indlederen »rammede en Pæl gennem Kongedømmet baade af Guds Naade og af Guds Vrede«. En Maaned senere talte Professor Høffding ved Rusgildet om »social Oplysning«, et Foredrag, der vakte stor Interesse, men som Klokkeren viseligt renoncerede paa at referere i Kirkebogen for Efterverdenen. I Oktbr. samme Aar var Schandorph anden Gang Regensens Gæst og oplæste foruden af Holberg en af sine den Gang saa populære Bondenoveller; ved Soldet opfordrede han Regensianerne til aldrig at glemme det

franske »noblesse oblige«. Men saa indtraadte der en Pavse i den mere aktuelle Underholdning, thi ikke alene forbød Stipendiebestyrelsen en »magnetisk Seance« paa Regensen, men, hvad der er mærkeligere, den vilde ikke give en Eksregensianer som Niels Møller Lov til at tale herinde om »politisk Myndighed«. Ussing havde ved denne Lejlighed ikke ment at kunne støtte Alumnernes Ønske, og Bestyrelsen beraabte sig paa de Bestemmelser, der i sin Tid var bleven truffet efter Jens-Busk-Aftenen om fremmede Foredragsholdere paa Regensen. Niels Møller var saa elskværdig at trøste sine gamle Kammerater med et udmærket upolitisk Foredrag om den svenske Digter Snoilsky.

Det Tidspunkt var imidlertid nu kommet, da de ledende radikale havde forladt Regensen, og det var svært for Efterfølgerne af Hude, Ottosen, Bjerre og Møller at holde Fanen oppe. Fra Højres Side paastodes det, at Regenslivet sygnede hen, og at det var Venstres, særlig de sidste Klokkeres, Skyld, under hvem det stadig var gaaet ned ad Bakke. Nu skulde efter Højres Mening det hældende Venstrehus kun behøve et lille Stød for at vælte. Dette var imidlertid overdrevet, de radikale besatte endnu to Gange Klokkerposten (med senere Overlærer i Aalborg, Ove Simonsen, — en ypperlig Visedigter — og nuværende Professor Adolf Jensen, sidstnævnte Aug. 1887 til April 1888). Men det var jo i denne Tid, at der, som Folketingsvalgene i 1887 viste det, gik en konservativ og forsvarsvenlig Bølge hen over Landet, og den virkede ogsaa ind paa Regensen.²³⁵

Af Begivenheder under Venstres sidste Stormagtstid var der ikke mange. Men for Omverdenen tonede Gaarden stadig radikalt Flag, rent bogstaveligt. Under Saugmanns Klokkerat viste det sig, at Regensflaget var »laset, falmet, lappet«, saa at et nyt maatte anskaffes. Men hvis var Flaget? Klokkeren mente, at Flaget var Regensianernes, mens Provsten holdt paa, at det tilhørte Regensen som Institution, og raadede til at ansøge Stipendiebestyrelsen om et nyt. Saugmann fandt imidlertid en Generalforsamlingsbeslutning fra 1866 frem, hvorefter Arkivkassen skulde afholde Reparationer af Flaget; han mente heraf at kunne slutte, at Flaget maatte være Regensianernes, og at disse havde Ret til at bestemme, naar der skulde flages (se S. 221 f.). Man vedtog herefter ved Subskription at anskaffe et nyt. At Rets-hjemmelen imidlertid ikke var saa ganske sikker, skulde senere vise sig. Forøvrigt var man jo »Hans Majestæts lojale Opposition«, som foruden at flage paa Grundlovsdag ogsaa viste Kongens og Kronprinsens Fødselsdage al skyldig Respekt.²³⁶

Dette var omtrent det sidste Udslag af den kamplystne Oppositionsaand. Iøvrigt kom det radikale Sindelag i disse Aar kun frem, naar det gjaldt om at vise Omverdenen, at man stadig var med inde paa Regensen. Man lagde saaledes Krans paa Biskop Monrads, Grundlovens Faders, Kiste i April 1887, og en Maaned senere deltog man i Festen for Hostrup paa Skodsborg, men Hostrupdyrkelsen var nu i den Grad bleven en Partisag, at kun ca. 20 Regensianere, næsten udelukkende Venstremænd, var til Stede ved denne Lejlighed. Da man det følgende Aar deltog i Studentertoget til Frihedsstøtten paa Hundreedaarsdagen for Stavnsbaandets Løsning, drejede det sig derimod om et almen-akademisk Foretagende, hvorved baade Studentersamfundet og Studenterforeningen stod som Indbydere.²³⁷ De politiske Bølger paa Regensen var nu i Færd med at lægge sig, man havde det Indtryk, at en altfor vidt dreven Partitagen kunde føre til aandelig Fattigdom. Da Venstres sidste Klokker Adolf Jensen blev valgt i Efteraaret 1887, erklærede han — efter sit eget Referat, — at han vilde »virke for at bringe noget mere Lystighed herind«. Han lovede sit Parti, at han paa alle Maader vilde arbejde for dets Interesse, »uden dog derfor at søge nogen Konflikt med Modpartiet, men bevare det gode Forhold, som havde hersket herinde i den sidste Tid«. Ved dette Valg hører man iøvrigt for første Gang Tale om en samlet Optræden fra »de uafhængiges« Side, som ikke vilde følge noget af de to politiske Partier.²³⁸

Upolitiske Interesser begyndte desuden at gøre sig gældende. I Efteraaret 1886 kom den Plan frem at stifte en Roklub. Dette blev ganske vist ikke til noget, men mere nærliggende var ogsaa den Tanke, som samtidig greb to Alumner, stud. mag. I. M. Kier og stud. jur. Bunkeflod, nemlig at skaffe Regensen et Gymnastiklokale. De tog Sagen praktisk og fik en Tømmermester til at give Tegning og Overslag paa en Bygning i Gaarden, som beregnedes at ville koste ca. 3500 Kr. Efter at en Generalforsamling havde hilst Tanken med Jubel, gik man til Provsten og Stipendiebestyrelsens Formand, der begge stillede sig meget venligt dertil; Goos kom ved den Lejlighed med den karakteristiske Ytring, at Folketingets Finansudvalg næppe vilde gøre Vanskeligheder ved Bevillingen, da »Regensianerne havde et godt Lov paa sig hos Venstre«. Da det imidlertid alligevel trak ud med Sagens Gennemførelse i Rigsdagen, stiftede man det følgende Efteraar en Kricketklub: »Regensianernes Boldklub«, som Klokkeren Adolf Jensen sagde, navnlig for »fremme Kammeratskabet, som han ikke i nogen særlig Grad havde lagt Mærke til paa

Gaarden«. I Virkeligheden gik der mange Aar hen, før Regensianerne opnaaede at faa det ønskede Gymnastiklokale.²³⁹

I Foraaret 1888 lykkedes det endelig Højre at komme til Magten, altsaa at besætte Klokkerstillingen. Senere Herredsfoged A. W. Hornemann blev den lykkelige Indehaver. Stillingen var imidlertid den mærkelige, at Venstre og Islænderne endnu ikke var bleven Minoritet, men at de ikke havde nogen »stor Mand« at opstille til Pladsen. Deres Ordfører paa Generalforsamlingen gjorde den overraskende Indrømmelse, at man var kommet ind paa et Skraaplau ved Klokkevalgene, man burde uden Partihensyn vælge Gaardens bedste Mand. Kun fordi man ikke betragtede Hornemann som dette, vilde man ikke stemme paa ham, men forholde sig passiv. Højres Kandidat blev saa uden Modkandidat valgt med et saa lavt Stemmetal som 30.²⁴⁰

Et andet Udslag af den forandrede Stemning paa Gaarden var fremkommet kort før Valget. Det var en Adresse fra 29 Regensianere til Stipendiebestyrelsen om Tilladelse til at maatte benytte Musikstuen til en kort Morgenandagt (»Morgensang«). Sagen gav Anledning til en ret bitter Generalforsamlingsdebat, hvorunder de 29s Optræden betegnedes som ukammeratlig, og man med Henblik paa Scenen ved Niels Møllers Valg (S. 282) erklærede: »Kommer Regensen ikke til Jakobskirken, kommer den til Regensen«. Morgensangerne svarede imidlertid, at de kammeratligt vilde bøje sig for Generalforsamlingens Beslutning, og da nogle radikale som Saugmann havde støttet dem ved at hævde Tolerancens Princip, ogsaa over for de kristne, endte det med, at man med lille Majoritet (36 mod 29) vedtog, at man intet havde at indvende mod en ti Minutters Morgenandagt fra Kl. 7,50 til Kl. 8. Stipendiebestyrelsen besluttede imidlertid at vente med Afgørelsen til Ussings Hjemkomst fra hans Udenlandsrejse. Da den var sket, bevilgedes den saakaldte »Gaardmissions« Adresse.²⁴¹

Hornemanns Klokkerat blev ikke indholdsrigt, og dette var vel en medvirkende Grund til, at Venstre allerede ved det følgende Valg i Efteraaret 1888 igen kom til Magten. Forinden havde man vedtaget en Omordning af Klokkerembedet, hvorefter Arrangementet af Festlighederne fremtidig udelukkende skulde paahvile en for hvert enkelt Tilfælde sammenkaldt Komité. Meningen dermed var, at det saa skulde »blive lettere at faa en Klokker«. En Tillægsbestemmelse om, at Klokkeren heller ikke skulde præsidere ved Festlighederne, vedtoges paa Forslag af Saugmann, men den ses rigtignok ikke at være bleven overholdt i den følgende Tid, og godt var vel det.

Til Klokker blev den senere Overlærer i Horsens V. Bjerre valgt; han ankede selv over »den næsten beklagelsesværdige Enighed, som for Tiden herskede herinde«, og som gjorde det meget vanskeligt at være Klokker. Bjerre blev ikke desto mindre en værdig Efterfølger af sin Navne fra 1885 og vandt en Popularitet som hans. Han bar stort Fuldkæg og var i en Alder af 22 Aar bleven kasseret paa Sessionen for Fedme, to Egenskaber, der naturligvis maatte være en

Fig. 62. Store Kirkegangsværelse 1889.
(I Flugtstolen stud. med. G. Pontoppidan).

ypperlig Introduktion for ham paa Regensen, og da hertil kom, at han snart viste sig at være en livlig og spøgefuldt Taler, en dygtig Arrangør, en vældig Lhombrespiller og om Sommeren en fast »Gaardmand«, var hans Stilling sikret. Hans første Bedrift havde været at faa Vækkerforeningen »Gamle« kaldt til Live igen, og som Klokker svarede han fuldtud til de Forventninger, som han havde vakt. Men man skønner allerede af dette Billede af Klokkeren, at Regensen var i Færd med at blive meget mindre »politisk«, end det havde været Tilfældet et Par Aar tidligere.²⁴²

Dog var Oppositionsaanden endnu ikke død. I August 1888 fik en Regensalumne efter Ministeriets Ordre en Tilrettevisning, fordi han i en Ansøgning om Boglegat paa en upassende Maade havde

kritiseret den ministerielle Fremgangsmaade over for en tidligere Ansøgning fra ham.²⁴³ Mere Opsigt gjorde en Episode, som forefaldt, mens Studentertoget ved Christian IX.s Regeringsjubilæum d. 15. Novbr. 1888 passerede forbi Regensen. Scenen kom Offentligheden for Øre gennem »Dagbladets« Referat den følgende Dag, der oplyste, at nogle Regensianere, som sad i et Vindue paa første Sal ud til Købmagergade, havde hysset ad Toget, og da man fra Gaden svarede paa samme Maade til Regensen, var der under Forbimarschen gængagne Gange blevet hysset og pebet fra et Par af Regensens Vinduer. Artiklen endte med Ordene: »At Sligt overhovedet kan ske, vidner om, hvilket utroligt Lavmaal af Opdragelse radikale Regensianere i vore Dage kunne være i Besiddelse af«.

Goos tog nu øjeblikkelig Affære. Hvad der gjorde Sagen pikant, var, at han ved Siden af at være Stipendiebestyrelsens Formand efter Topsøes Død tillige var bleven »den officielle Leder« af »Dagbladet«, og det skulde snart vise sig, at det var meget vanskeligt at holde disse to Virksomheder ude fra hinanden. Goos gjorde Ussing opmærksom paa Referatet, og Ussing svarede med et Brev, hvori han bebudede et Søgmaal mod Bladet, og han vedlagde et Udkast til et Dementi, udstedt i Redaktionens Navn, hvori Artiklen erklæredes for en fuldstændig Misforstaaelse. Regensianerne var bleven udæskede ved Tilraab fra selve Toget: — »Hvorfor er I ikke med? Sikke Radikale!«— og som Svar herpaa havde en tilstedeværende Ikke-Regensianer hysset, hvad der var bleven besvaret med Hyssen af flere Deltagere i Toget. Dette Brev og dette Dementi krænkede i høj Grad Goos. Han gjorde opmærksom paa, at han havde handlet paa Stipendiebestyrelsens Vegne, ikke som »Dagbladets« Leder, og at han maatte anse det for »naturligt«, at Ussing gav Bestyrelsen Meddelelse om, hvorledes han mente, at Sagen forholdt sig. »Men jeg maatte rigtignok indstændig bede om, at Meddelelsen til Stipendiebestyrelsen blev saa objektiv, at den ikke blev fornærmelig for mig. Ved det Brev, som De har tilstillet mig, har jeg unægtelig følt mig saaret«. Samtidig optraadte Goos rigtignok i Egenskab af »Dagbladets« Mand, da han bebudede et Besøg hos Regensprovsten samme Aften for at faa en forandret Erklæring til Bladet. »Men om videre »Vrøvl« kan undgaas, beror ganske vist paa, om Meddelelsen bliver provoceret i Erklæringen eller ikke«, var Slutningsordene i Goos' Billet.

Hvorledes Samtalen mellem de to Herrer er forløbet, kan til en vis Grad udlæses af den Erklæring, som fandtes i »Dagbladet« næste Morgen. Den var ganske vist nu udstedt i Ussings Navn, men den

fastholdt alle de tidligere Momenter, at Demonstrationen havde sit Udspring fra selve Togets Optræden, og at paa Gaarden kun en Ikke-Regensianer havde hysset. Naturligvis fastholdt nu ogsaa Bladets egen Meddeler sin Fremstilling, og »Politiken« blandede sig i Striden for at stille sig paa Regensens og Ussings Side. Offentlighedens Opmærksomhed var altsaa vakt, og paa Universitetet havde man travlt med at indhente Vidnesbyrd fra begge Parter — Gaardens og Fanetogets — Side, for at komme til Klarhed over, fra hvem Provokationen var udgaet. Ussing stod stejlt paa sine Alumners Side. Han hævdede saaledes, at Vidnesbyrdene fra Toget stammede fra dem, der havde gaaet foran og havde maattet vende sig om for at se, hvad der var paa Færde. Stipendiebestyrelsens Dom faldt først efter Jul og gik ud paa, at den skyldige, der nu viste sig at være Eksregensianeren stud. mag. Chr. Hude, ved sin usømmelige Adfærd havde forbrudt sin Ret til i de første 3 Aar efter Udflytningen at deltage i regensielle Møder og Fester. Samme Straf ramte en Ven af ham, cand. mag. Hjuler, som havde udtalt Sympati med Misdæderen, fordi »der for hans Vedkommende mangler den Betyggelse for sømmelig Opførsel, som den i Tillæget til Forholdsreglernes § 8 hjemlede Ret forudsætter«. Ydermere tog Bestyrelsen under Overvejelse, om ikke den saa omtalte Gæsteret burde ophæves. Man indskrænkede sig dog til i et Opslag paa Læsestuen at true hermed i Tilfælde af en Gentagelse.²⁴⁴

Det skyldtes vistnok Ussing, at denne almindelige Bestemmelse ikke blev truffet, og det er i hvert Fald hans Ære, at Regensens Beboere blev diskulperede i Fanetogssagen. Det var ikke første Gang, han havde vist en Fasthed opadtil, som afbalancerede den Stejlhed, han undertiden viste til den modsatte Side. Der er adskillige Træk, som tyder paa, at han var naaet til at komme i et virkeligt godt Forhold til sine Regensianere, som da disse sendte ham et Fødselsdags-Telegram paa Latin til Italien, og han svarede med en Skrivelse paa samme Tungemaal »poetice et eleganter«.²⁴⁵

Det samme kloge Maadehold, som Ussing havde vist i Sagen om Jubilæumstoget 1888, lagde han for Dagen et Par Aar senere ved et lignende Tilfælde. Der var imens foregaaet en Opblussen af den politiske Interesse paa Regensen; det hedder saaledes om Folketingsvalget i Jan. 1890: »Venstrebarometret steg, men nogen Hoveren mærkede man ikke«. I Oktober samme Aar indeholdt Bladet »København«, der den Gang havde Ry for at være Organ for ung radikal Bohème, under Mærket »Cham« en Artikel: »En ny Religion«, der

skildrede en Edens Have med de kristnes Gud som en mondæn ældre Herre af et velvilligt Udseende. Dette blev Avisen en dyr Artikel, thi den opfattedes som blasfemisk. Redaktøren, Ove Rode, der, skønt fraværende, stod som ansvarshavende for Bladet, dømtes i April det følgende Aar for Offentliggørelsen til 2 Maaneders Fængsel paa simpel Fangekost. Efter »Københavns« Kommentar til Dommen den følgende Dag synes det forøvrigt, som om Redaktionen har ærgret sig mere over Defensorens (Klubiens) Forsvar end over Aktors Indlæg og selve Dommen. Det er heller ikke saa underligt, da Klubien endte med den Spaadom, at den 23aarige Redaktør sikkert med Aarene vilde bøde paa sine Mangler, erhverve sig Respekt for andres Følelser og Tro paa Religionens Magt i Livet, uden at behøve Vand- og Brødstraf. Ove Rode blev dog ikke den eneste lidende i denne Affære. »Avisen« bragte nogen Tid efter det Forlydende, at den blasfemiske Artikel skulde stamme fra en Regensianer, Eksklokkeren stud. med. R. Panduro, der var fast Medarbejder ved »København«. Stipendiebestyrelsen, d. v. s. Goos, satte sig nu i Bevægelse. Ussing fik Ordre til at kalde Panduro for sig og forelægge ham det Spørgsmaal, om han kunde og vilde fralægge sig Forfatterskabet, da Stipendiet i modsat Fald vilde blive frataget ham. Man ser, at Provsten nødvendig vilde til det, men han kunde jo kun parere Ordre, og da Panduro nægtede at svare paa Spørgsmaalet, gik Retten sin Gang og Synderen udjoges af Edens Have. Saaledes havde man naaet at straffe to Mænd for een Artikel.²⁴⁶

Det var vel Regensprovstens forsonligere Holdning ved disse Lejligheder, som gjorde sit til, at den sidste Konflikt, der opkom mellem ham og Alumnerne, forløb paa en roligere Maade, end det havde været Tilfældet i J. K. Lauridsens Dage. Den kom til at hedde »Damekrig Nr. 2«, men Klokkeren noterer selv, at »Krig« maaske er for stærkt et Udtryk, da det blev unødvendigt at gaa til Stipendiebestyrelsen som i »Rudesagen« og »Damekrig Nr. 1«. Om en Forløbelse og et Tilbageset blev der dog ligesom tidligere Tale.

Klokkeren, senere Borgmester i Skagen, W. Bjørn-Jensen, havde i Foraaret 1891 faaet en Generalforsamling til at vedtage en Aftenunderholdning med Damer, hvorpaa det var Tanken, at Damerne skulde beværtet rundt om paa Værelserne. Men da han kom op til Ussing med Planen, fandt han ikke megen Forstaaelse derfor. Provsten syntes ikke om at faa en hel Række private Smaasold, overhovedet hævdede han, at »Damer, navnlig om Aftenen, var forbudt, — som Regel«. Ussing talte med Goos og fik sin Opfattelse bestyrket;

dog ønskede han ikke at meddele Stipendiebestyrelsens Svar i et Opslag, men tilbød at motivere det paa en ekstraordinær Generalforsamling og betonedede, at det var Bestyrelsen, ikke han selv, som gav Afslaget.

Det siges, at Nyheden om Provstens Holdning »vakte almindelig Forbavselse og megen Vrede«. Generalforsamlingen blev sat. Da man forudsaa, at Ussings Udtalelser vilde være af mer end almindelig Interesse, var Regensens to dygtigste Stenografer sat til at referere hans Tale. Ussing erklærede straks, at Besøg og Beværtning om Formiddagen af kvindelige Slægtninge eller Kærester faldt inden for det tilladeliges Rammer, om end en Forhaandsmeddelelse til Provsten var »naturlig«. Men naar Talen var om Traktering om Aftenen, gjaldt det modsatte. »Nu vilde D'Hrr. sige, at det staar ikke i Forholdsreglerne, men saa vil jeg sige, ligesom Solon i sin Tid, at der staar intet i Loven om, at man ikke maa slaa sin Fader ihjel«. Det vigtigste var, at Omverdenen ikke fik Grund til at beskæftige sig med Regensen, men den foreslaaede Festlighed »vilde ødelægge Regensens Rygte i hele Byen«. Man skulde ikke alene være pletfri, men ogsaa synes det fuldtud for udenfor staaende. Han endte med at opfordre dem, der ønskede at sige noget, til at komme frem dermed.

Under Ussings Tale havde der hersket fuldstændig Tavshed, og ingen Meningsytringer havde fundet Sted. Da ingen derefter begærede Ordet, forlod han Salen. Men saa meget ivrigere blev Drøftelsen nu. Klokkeren mente, det var bedst at vente med videre Skridt, til Provsten søgte at hævde sit Forbud. En anden Alumne foreslog, at man skulde bede Provsten om Lov til at modtage Besøg af Regensianernes Mødre. Enden blev imidlertid, at man vedtog, at man tog Afstand fra Ussings Anskuelser, og at der skulde udarbejdes en Adresse til ham.

I de følgende Dage ventede man spændt paa, om Provsten vilde træffe Foranstaltninger til at hævde sit Forbud. Men Damer passerede som hidtil ud og ind ved Dag og Aften, uden at Portneren gjorde Mine til at antaste dem. Imens udarbejdedes Adressen, og den fik 98 Underskrifter. Den var i Virkeligheden meget moderat og gik ud paa, at Forbudet sikkert var fremgaaet af Ussings velkendte Interesse for Regensens Vel, men man henstillede alligevel ærbødigt til ham at ophæve det, da Folk vilde tro, at der havde fundet Tildragelser Sted, der gjorde det nødvendigt. Regensianerne mente, at deres egen Interesse for, at Sømmelighed og god Orden iagttoges paa Gaarden, vilde være et tilstrækkeligt Værn. »I den Humanitet,

som Hr. Professoren altid har lagt for Dagen overfor os, se vi en Borgen for, at denne ærbødige Henvendelse vil blive optaget i den gode Mening, hvori den fremkommer«.

Ussing fik Adressen og erklærede, at han syntes rigtig godt om den; han ønskede imidlertid at tale med Stipendiebestyrelsen, før han svarede. Resultatet blev et Opslag fra Provsten d. 2den Maj, der begyndte med at beklage, at Regensianerne ikke havde fulgt hans Opfordring paa Generalforsamlingen til at drøfte Sagen med ham, da Adressen saa vilde have været overflødig. Han ansaa selv nye reglementariske Bestemmelser for overflødige. Opslaget endte med den forsonlige Udtalelse:

»Det har ikke været min Hensigt at lægge Vanskeligheder i Veien for de Besøg, De modtage af Slægt og Venner, og jeg er overbevist om, at de nuværende Regensianere, ligesom de hidtil have gjort, overholde alle Sømmelighedens Fordringer og værne Regentsens Ære«. —

Provsten maatte altsaa have misforstaaet Stipendiebestyrelsens Standpunkt ved sin første Samtale med Goos, og anden Gang have faaet sin Opfattelse rektificeret. Sagen var endt med et tydeligt Tilbagetog af ham, — ikke det første. Det er imidlertid karakteristisk for det Forhold, som nu havde udviklet sig mellem ham og Alumnerne, at Affæren ikke efterlod uheldige Virkninger. Et Par Uger efter var der Lindegilde, og uden Dissonans deltog Ussing i Festen det meste af Aftenen igennem, skønt han havde erklæret kun at ville blive et Øjeblik — af Helbredshensyn. Da man den følgende Vinter havde Regensbal, var Komiteen saa fiffig, for at Provsten ikke skulde blive ophidset, stadig at servere Forfriskninger paa Salen og derved holde de dansende fra at trække sig tilbage til Værelserne. Man kendte aabenbart nu den gamle; vidste, at han var gammeldags, men ikke saa farlig, som det straks lød. Der var skabt en *modus vivendi* mellem ham og Regensianerne.²⁴⁷ —

Provisorietiden paa Regensen ender med Aaret 1893. Da forefalder de sidste politiske Sammenstød herinde, som henleder Yderverdenens Opmærksomhed paa Gaarden. Det konservative Blad »Avisen« ankede saaledes over, at et Selskab Studenter med deres Damer fra et aabent Vindu paa Regensen skulde have haanet Højres Fanetog paa Grundlovsdagen ved at række Tunge ad det og tilraabe det »saa uhøviske Ord, at ethvert dannet Menneske maatte skamme sig derved«. Professor Matzen, der nu var Stipendiebestyrelsens Formand, forlangte nærmere Oplysninger af Viceprovsten,

der under Ussings Fraværelse i Udlandet fungerede for ham. Det viste sig, at »Avisen« Fremstilling var meget farvet, men noget sandt var der i den. To medicinske Studenter, E. Faber og A. Mortensen, havde siddet med deres Venner i 2den Gang Nr. 4, de havde i Forvejen lovet Jónsson ikke at lave Demonstrationer, men da de havde faaet Øje paa »Avisens« populære og tykke Redaktør Frederik Hansen, havde de ikke kunnet styre sig. »Der er Frederik!« og »Frederik, se herop!« lød det, og da Redaktøren uvilkaarligt vendte Hovedet mod det aabne Vindu, svarede hele Selskabet med et højlydt Latterudbrud. Det var de »saa uhøviske Ord«, og hvad der var fulgt efter. Men man forstaaer godt Stipendiebestyrelsen, naar den ikke kunde gaa med til Ussings Forslag om at sagsøge Bladet for ubeføjede Sigtelser og i Stedet fraraadede ham at røre videre op i Sagen. Den paa-lagde Provsten at give de to Alumner en Irettesættelse; — Ussing kalder den oven i Købet »lempelig«; — idet man mindede om Bestyrelsens Paalæg fra 1888 om, at Alumnerne var forpligtede til at undgaa alt, hvad der kunde føre til offentlige Angreb paa Gaarden.²⁴⁸

Vindusscenen var imidlertid kun et Led i et større Hele, den almindelige Ophidselse, der herskede paa Gaarden under Grundlovsdagen. Aarsagen var Flagningspørgsmaalet. Siden Saugmanns Klokkerat havde Striden herom hvilet indtil Efteraaret 1892, da nogle Regensianeres Kærester havde tilbudt at forære Regensen et nyt Splitflag, men Ussing havde igen hævdet, at Flaget tilhørte Stipendiebestyrelsen. Nogen praktisk Virkning havde dette dog ikke hidtil faaet. Nu gjorde den usalige Grundlovsdag 1893 atter Spørgsmaalet aktuelt, da Klokkeren (senere Overretssagfører J. Rosendahl) ikke blot hejsede det store Flag, men ogsaa to mindre, et svenskt og et norskt. De radikale Beboere protesterede herimod som en Hyldest af Højres specielle Grundlovstog, Stemningen blev i høj Grad ophidset, Klokkeren nedlagde sin Værdighed, og Flagene blev strøgne. Men netop herved henledtes Udenverdenens Opmærksomhed paa hele Flagsagen. »Avisen« fik ogsaa fat i Flagenes Strygning og fremstillede dette som en socialistisk Demonstration, og — Ussing ærgrede sig. Et Par Maaneder senere, paa Prins Christians Fødselsdag d. 26. Septbr., forlangte nu han Flaget hejst. Klokkeren (Læge Arnold Møller) gjorde Indvendinger, men Provsten vilde ikke lade sig sige, saa takkede Klokkeren af, og en Generalforsamling besluttede at spørge Stipendiebestyrelsen. Matzens Svar til Ussing gik ud, at Stipendiebestyrelsen havde besluttet at anskaffe et nyt Flag til Regensen, som skulde være under Provstens Varetægt, og hvormed der alene

skulde flages fra Regensbygningen efter dennes nærmere Bestemmelse. Det nuværende Flag overlodes derimod til Alumnernes Brug inde i Regensgaarden, naar de ønskede at flage paa regensielle Festdage, dog ogsaa dette »efter forudgaaet nærmere Aftale med Regensprovsten«. At Alumnerne ikke var tilfredse med denne Afgørelse, men idet mindste søgte at faa fri Flagningsret med deres eget Flag i Gaarden, er forstaaeligt. Stipendiebestyrelsen opfordrede dem da til at formulere deres Krav nærmere, og en Komité nedsattes i den Anledning, men hermed synes ogsaa Sagen at være endt, nogen Komitébetænkning ses ikke at være fremkommet. Striden var altsaa endt med Alumnernes Nederlag i Flagsagen.²⁴⁹

Det er næsten symbolsk, at den provisoriske Periode paa Regensen, der var indledet med det røde Flags Hejsning 1881, endte med det rød-hvide Flags Strygning 1893. Tiden var bleven en anden. Ligesom Striden i den ydre Verden omtrent samtidig endte med det politiske Forlig i 1894, var ogsaa Interessen paa Regensen fra Firsernes Slutning bleven stærkt afdæmpet. Det er karakteristisk, at en Venstrekandidat til Klokkeratet i Foraaret 1891 kunde stille sig paa Programmet: »Muntre Fester, værdig Repræsentation udadtil og Theaterbilletter«. Man var ikke blot blevet træt af den politiske Strid, men ogsaa af de oplysende Foredrag med Diskussioner. De virkelig politisk interesserede svandt atter ind til at blive en Minoritet, ligesom det havde været Tilfældet før 1880. —

En af de sidste radikale Klokkere, nuværende Folketingsmand Vilh. Rasmussen, har i Kirkebogen fremsat nogle Betragtninger herover. Han erklærede, at »man stod sig ved ikke at overdrive Regenslivets Værdi«, og endte med at sige:

»Grundfejlen synes mig at være den, at meget smaa Spørgsmaal meget let kunne pustes op til store Sager, saa at altfor ukritiske Personer lettelig miste Maalestocken for Spørgsmaalenes relative Værdi, sammenlignet med de, der ere paa Bane i det store Samfundsliv uden for Regensen. Ret forstaaet kan dog ogsaa jeg afslutte min Beretning med Ønsket om en god Fremtid for Regensen, d. v. s. en Tid, hvor Regensianerne leve udenfor Regensen med Hensyn til Interesser og Stræben«.

Der vil senere være Lejlighed til at vende tilbage til det principielle i disse Betragtninger; her skal de kun drøftes, for saa vidt de refererer sig til en bestemt Periode i Regensens Historie, den som hermed afsluttes. Det kan da næppe bestrides, at Provisorietiden ikke alene hører til de interessanteste, men ogsaa til de værdifuldeste Tidsrum,

som Gaarden har gennemlevet. Den politiske Vækkelse gav Stødet til en Fordybelse og en Berigelse paa en Række aandelige Omraader, og Paavirkningen paa de studerende var af en langt kraftigere og alvorligere Karakter, end det havde været Tilfældet i Nationalliberalismens og Skandinavismens Dage. Den Begejstring, som greb en stor Del af Alumnerne, var ægte og ideel, hvad enten de stillede sig paa det ene eller det andet politiske Partis Side. Lad være, at der ogsaa skabtes en Del Selvgodhed og Fanatisme, ikke mindst da Strømmen efterhaanden blev mere grundet. Firserne vil dog sikkert endnu i mange Aar staa som en af Regensens mest særprægede Perioder, der frembragte en Række af dens ejendommeligste Skikkelser.

SEKSTENDE KAPITEL

DAGLIGT LIV I FIRSERNE OG HALVFEMSERNE

Nu maa man ikke tro, at det stærkt bevægede Liv, som i Provisorietiden rørte sig paa Regensen, skulde have givet Anledning til daglig Kiv og Strid, saa at det gamle Kammeratskab blev ødelagt. Tværtimod. Bølgerne gik aldrig saa højt, at der skabtes Nid og Hadskhed. Skikkelser som Lauridsen, Ottosen og de to Bjerrer med deres almindelige Popularitet vidner om det modsatte. Men der var ogsaa Idealer inden og uden for Gaarden, som kunde samle alle.

Der var først og fremmest det store nationale Spørgsmaal, som Joh. Ottosen navnlig holdt Interessen vaagen for. Da de sønderjyske Piger i Juni 1884 besøgte København, stod Regensen derfor ikke tilbage i Gæstfrihed for Hovedstadens øvrige Institutioner; alle paa Gaarden værende Alumner deltog aktivt, Viceprovstinden kogte Chokolade, Provsten og Klokkeren (C. Bjerre) holdt Taler, den sidste saagar paa Vers, hvorpaa den bekendte Peder Skau som Gæsternes Talsmand takkede; ja en udengaards Student, Forfatteren Alex. Svedstrup, ydede endog sit Bidrag ved i Løbet af 3 Dage at tegne 300 forskellige »Mindeblade« til de fremmede. Det var en mægtig Forsamling paa ikke mindre end 600 Mennesker, der St. Hansdag var samlet under Linden, thi enhver af »Pigerne« havde taget sin københavnske Vært med, men det viste sig hurtigt, at der var Plads til alle, og skønt Samværet blev kort, var Indtrykket uforglemmeligt. Gæsterne erklærede senere, baade mundtligt og skriftligt, at »Regensfesten« var Toppunktet af »alt det skønne, de havde frydet sig over paa deres Rejse«. Værterne var saa begejstrede, at de spekulerede paa at holde Skovtur til Sønderjylland, en Plan, der dog hurtigt blev opgivet, da man blev klar over, at man aldeles ikke vilde faa Lov af de preussiske Myndigheder til at komme i Land.

Fra nu af sluktes aldrig den sønderjyske Flamme, der jo forøvrigt allerede fra 1865 havde brændt paa Regensen. I 1887 deltog saaledes Redaktør Jessen i Rusgildet og høstede stærkt Bifald for en Tale om Junggreen, hvorpaa Klokkeren talte varmt for Jessen, der ligesom Danskheden lignedes med en Prometeusskikkelse, i hvem Ørnen stadigt hakkede. Ogsaa syd for Grænsen mindedes man de danske Studenter paa Regensen. Ved Borgerforeningen i Flensborgs 50 Aars Jubilæum d. 12. Maj 1885 holdt et af dens faa akademisk dannede Medlemmer, Advokat Ebsen, paa Dansk en Tale for Regenslinden, der samtidig havde 100 Aars Jubilæum, ja der var endog skrevet en Sang til Ære for de to Jubilarer. At der kom Telegrammer til Linden baade herfra, og fra »de sønderjydske Piger« i Aabenraa og i Haderslev, behøver knapt at nævnes.²⁵¹

Mere betød dog afgjort de egentlige regensielle Minder som Samlingspunkt. Som Symbol for dette Fælleseje kom efterhaanden Regenslinden til at staa. Da dens hundreदारige Fødselsdag i 1885 stundede til, besluttede man at fejre den paa en særligt højtidelig Maade, og Stipendiebestyrelsen gav sit Samtykke til, at der blev Adgang for alle forhenværende Regensianere. Resultatet blev en samlet Deltagelse paa henimod 200. Vaaren var en af de svale, og man blev enig om at udskyde Festen til d. 1. Juni, for at Træet kunde vise sig i sin mest pragtfulde Skikkelse. Da Dagen kom, anbragtes et Dannebrogslag i Lindens Top, og Stammen omvandt med en mægtig Guirlande, hvori der var et Billede af gamle Hviid; desuden fandtes der en rig Udsmykning af Flag, Rosetter og Vaabenskjolde paa de øvrige Træer og Murene. Vejret var imidlertid stadig ikke godt, saa at Seksaen maatte indtages i den gamle Frimurerloge i Kronprinsensgade, men da man med Madvig og Ussing i Spidsen syngende var vendt tilbage til den illuminerede Gaard, hvor Linden straaled i et magisk grønligt Skær, kunde Soldet sættes under Træet, og man begyndte med Iver Iversens smukke Kantate, der den Dag i Dag har bevaret sin Livskraft. Nye Toner blev anslaaede heri, som man ikke havde mødt i Plougs og Hostrups Digte, og som viste, at selv ved denne neutrale Lejlighed brød Halvfjersernes Tankegang igennem, baade Troen paa alts absolute Forgængelighed uden Evighedshaab:

Det blanke Blad paa Kviste
 fløj visnet over Vang; —
 Du selv skal Skæbne friste
 med Lindens Lov engang.

Ligeledes Appellen til den almindelige Valgrets Grundlag:

Student! Du er et Skud af Folkets Kærne,
 Du suged Kræfter af dets rige Grund;
 Din Sonnepligt det bliver tro at værne
 dets Frihedstrang, som var din Spirebund.

Noget lignende kom frem i Niels Møllers smukke og mandige Sang
 »Lyse Lind i Blade-Vrimmel«:

Fri og frejdig Fremskridts-Flaget
 — Haabets grønne Flag —
 svang Du over Rødstenstaget
 som den Dag i Dag.

Disse to Digtere sammen med Klokkeren C. Bjerre, der bl. a. holdt en stor og god Tale for Linden — den, der bandt Regensianerne til Gaarden, saa at de ikke lyttede til Forslaget om at flytte Regensen; — disse tre bar Aftenen, naturligvis i Forbindelse med Hostrup, der, som tidligere nævnt, var til Stede. Derimod holdt Ploug sig ganske stille, skønt ogsaa han var med. For Ussing rummede Aftenen bl. a. den Tilfredsstillelse, at det hed om ham i en Sang:

Thi han har Kærlighed til vor Gaard
 som sikkert ikke nogen anden.

Man husker, at han paa den Tid havde Jens Busk-Aftenen bag sig, der havde styrket hans Stilling hos Alumnerne.²⁵²

Ja, den politiske og religiøse Kamp paa Gaarden var som et Slag i Valhal, hvorefter Einherjarne muntert drak og spiste sammen. Foruden Førerne, der for en stor Del naaede frem til Klokkerstillingen, var Regensen i disse Aar rig paa Personligheder, der hævede sig over det sædvanlige Niveau. De stod dels paa Højres Side, som den fra Tyrkerflagsagen bekendte L. Damm, J. K. Lauridsens Kontubernal, der skildres i Ordene: »Rødmusset, firskaaren, jovial og slog en proper Næve, han var nemlig baade Kulsvier og Skytte . . . Hans politiske Trosbekendelse var: Estrup«. Andre prominente, men mere stilfærdige Højremænd var den senere Biskop Harald Ostenfeld og Professor J. P. Bang; om den sidste hedder det: »Man skulde se to Gange paa ham, inden man kunde skjønne om, hvad han bestod af, for der var baade Humør og Tænksomhed i Manden,

men han gik lunt med det«. Paa den modsatte politiske Side stod de senere Rektorer V. Boëtius og G. M. Bruun; om den første siger Kirkebogen: »Hans Taler var altid i høj Grad saftige og kraftige. I Retning af Ævne til at »håne« Folk søgte han sin lige. Det morede ham i høj Grad, naar Folk var saa naive at blive fornærmede over hans »Antydninger« af, at deres Mening var Idiotisme«. Om Bruun sagde man: »Hans Felt var Agitationen mellem Mand og Mand . . . Dette gav ham i den almene Bevidsthed et vist formummet og for-dægtigt Skær, — dog vistnok med Urette«. Til Venstre sluttede i Reglen Islændere og Færinger sig, men de spillede en mere afdæmpet

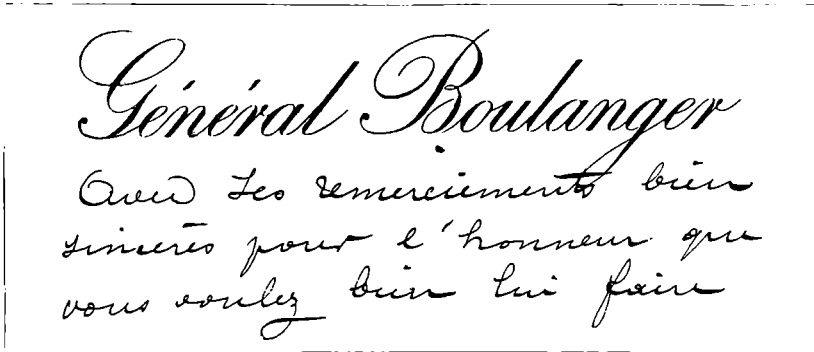

Fig. 63. Boulangers Visitkort.

Rolle, saaledes Lægen Niels Finsen (Fig. 61), »under vanskelige Forhold den gamle Vækkerforenings gode Aand«; Filologen Jakob Jakobsen og Valtyr Gudmundson, »meget stille, sikker Venstremand«. ²⁵³

Om Lindekantatens Forfatter, Iver Iversen, »Regensianeren par excellence« efter Bjerres Afgang, sagde man, at det skyldtes ham mer end nogen anden, at Politiken ikke slugte alt kammeratligt Liv i sine Bølger. Sang og Musik vedblev at have et Hjem paa Regensen. Der var ogsaa en vældig Teaterinteresse paa Regensen, som førte til, at »Sekondteatrenes« Direktører liberalt stillede Fri-billetter til Raadighed. Navnlig efterhaanden som den politiske Interesse svækkedes, udfoldede der sig mere Liv paa andre aandelige Omraader. ²⁵⁴

»Pip« havde henimod 1890 en Glansperiode, saa at det endogsaa hed, at Regensianere var eet, Pipianere noget andet; man ofrede for meget paa »Pip« til at kunne være noget rigtigt for Regensen. Det var den Gang, Foreningen havde sit store Øjeblik, da dens

begavede Formand, Severin Thomsen, paa en Generalforsamling d. 28de Jan. 1889 hævdede Foreningens evropæiske Betydning og foreslog, at man til Æresmedlem skulde kaare en Mand af lignende evropæisk Betydning, for at de kunde staa paa lige Fod med hinanden. Denne Mand var »Pip«s Ideal, General Boulanger, der lige var bleven valgt til deputeret for Paris med 250000 Stemmer, hvilket endogsaa var mere, end der i sin Tid var faldet paa »Pips« Formand. Da Forslaget var vedtaget og ført ud i Livet, indløb der

Fig. 64. Jon Helgason.

virkelig nogle Dage efter et Brev fra Paris til »Mr. le Président de la Société de Vigilance »Pip«, hvori den tapre General bragte sin hjerteligste Tak for den Ære, man havde vist ham. Boulangers Brev opbevares endnu i Arkivet blandt dettes interessanteste Relikvier. Fra nu af opførtes ofte i Vækkerprotokollen som »bortrejst«: »Hr. Boulanger«, indtil Formanden fritog ham for Vækning »indtil videre«. Ved de følgende Fastelavnsløjer deltog Pip »in corpore«, forrest Generalen »in effigie« (»repræsenteret af Pagh med meget lignende Maske«). Han var i fuld Uniform med Formanden under Armen; over dem bar en Slave en pragtfuld Baldakin; saa fulgte Musikken og

et pragtfuldt Banner med »Pip«s Motto: »Liggende Ulv ej Skin-ker finder, sovende Mand ej Sejer vinder«; endelig det menige Folk. Ved Tøndeslagningen var Generalen første Mand, ridende paa Formandens Skulder, men Kattekonge blev Islands nuværende Biskop Jon Helgason. »Desværre var hans Belønning en Flaske Cognac — desværre, da han er Totalafholdsmand«. Efter det paafølgende Bal viste endelig General Boulanger sig paa Læsestuen for den paa Køb-mergsgade forsamlede Mængde og kastede »Guldstykker« i Grams til den.

Man forstaar, at det herefter blev nødvendigt at udvide Foreningens lovmæssige Medlemstal fra 25 til 30.²⁵⁵

Den anden store upolitiske Begivenhed paa Firsernes Regens var Gamélaaffæren. Det var den, som gav Anledning til en Berigelse af det danske Sprog, nemlig med Ordet »Gaméleon«, hvilket er udlagt:

»En paa Siden af Hovedet«. Sagen var kortelig sagt den, at ved Lægekongressen i København i Aug. 1884 bad Kaffe-grosserer Augustin Gamél Modtagelseskomiteen om at maatte faa en sprogkyndig medicinsk Student stillet til Raadighed, for at denne kunde fungere som en Slags Vicevært over for hans Gæster, mens Hr. Gamél selv laa paa Landet. Den lykkelige blev Regensianeren stud. med. J. J. Raahauge. Hvorledes Forholdet mellem ham og Gamél udviklede sig i de følgende Dage, kan ikke oplyses i Enkelthederne, da Ord staar mod Ord. Men saa meget er vist, at Raahauge mente at maatte føle sig saa krænket over den Mangel paa Hensynsfuldhed, som blev vist ham i det Gamélske Hjem, at han derfor opgav sin Rolle som »Vicevært« og blev borte fra Huset. Under den paafølgende Fest i »National« havde han saa et Sammenstød med Gamél, der, idet han lagde Haanden paa sine Ordener, sagde: »De glemmer vist, hvem Jeg er! Jeg er Hr. Gamél af København, som kan købe 500 saadan nogle som Dem«. Da Raahauge var Marschal ved Festen, maatte han i Øjeblikket bide Fornærmelsen i sig, men efter Kongressen opstod der en Polemik i »Socialdemokraten« mellem ham og Gamél, der ikke styrkede sidstnævntes Anseelse, og Enden paa det hele blev, at Raahauge sammen med en Ven en Dag passede Gamél op paa Østergade og gav ham den omtalte korporlige Revselse. Da Gamél ved samme Lejlighed havde kaldt Vennen »en Fyr«, fik han

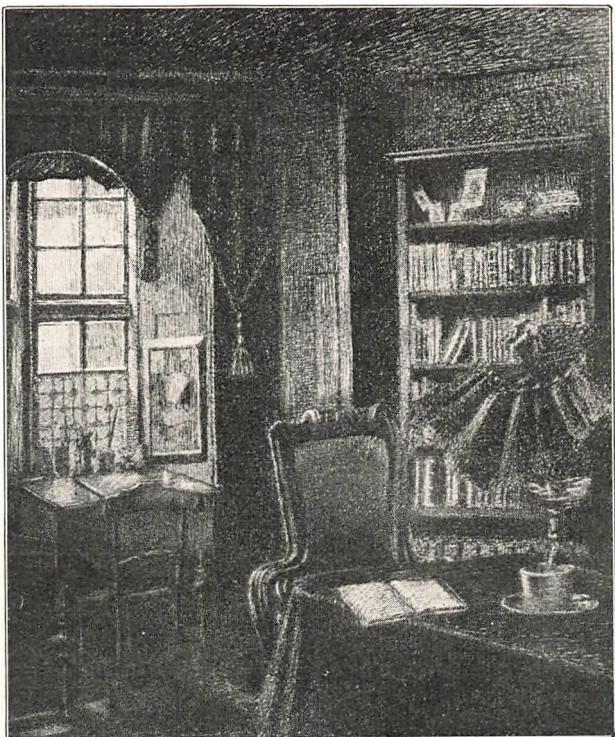

Fig. 65. Regensværelse omtr. 1900.

20

Udnævnte <i>1880-84</i> 194 Alumner, heraf	Udnævnte <i>1885-89</i> 262 Alumner, heraf	Udnævnte <i>1890-94</i> 277 Alumner, heraf	Udnævnte <i>1895-99</i> 315 Alumner, heraf
<i>Theologer</i> 62 = 32 % Heraf fik Egr.: 0 } = 45 % Laud: 25 } Haud: 30 Non: 1	<i>Theologer</i> 105 = 40 % Heraf fik Egr.: 0 } = 68 % Laud: 66 } Haud: 30 Non: 1	<i>Theologer</i> 93 = 34 % Heraf fik Egr.: 0 } = 57 % Laud: 49 } Haud: 35 Non: 2	<i>Theologer</i> 107 = 34 % Heraf fik Egr.: 1 } = 56 % Laud: 56 } Haud: 45 Non: 0
<i>Jurister</i> 51 = 26 % Heraf fik Laud: 36 = 67 % Haud: 17 Non: 1	<i>Jurister</i> 50 = 19 % Heraf fik Laud: 28 = 61 % Haud: 18 Non: 0	<i>Jurister</i> 50 = 18 % Heraf fik Laud: 30 = 71 % Haud: 12 Non: 0	<i>Jurister</i> 57 = 18 % Heraf fik Laud: 42* = 84 % Haud: 8 Non: 0 * Heraf 1 Egregie
<i>Medicinere</i> 39 = 20 % Heraf fik Laud: 23 = 61 % Haud: 15	<i>Medicinere</i> 73 = 28 % Heraf fik Laud: 41* = 65 % Haud: 22 * Heraf 2 Egregie	<i>Medicinere</i> 69 = 25 % Heraf fik Laud: 48 = 74 % Haud: 17	<i>Medicinere</i> 80 = 25 % Heraf fik Laud: 59 = 75 % Haud: 20
<i>Filologer</i> 14 = 7 % Heraf fik Laud: 3 = 30 % Haud: 7	<i>Filologer</i> 21 = 8 % Heraf fik Laud: 10 = 71 % Haud: 4	<i>Filologer</i> 33 = 12 % Heraf fik Laud: 19* = 70 % Haud: 8 * Heraf 1 Egregie	<i>Filologer</i> 39 = 12 % Heraf fik Laud: 20* = 57 % Haud: 15 * Heraf 1 Egregie
<i>Mat.-naturv.</i> 4 = 2 % Heraf fik Laud: 2 = 100 % Haud: 0	<i>Mat.-naturv.</i> 7 = 3 % Heraf fik Laud: 5 = 83 % Haud: 1	<i>Mat.-naturv.</i> 18 = 7 % Heraf fik Laud: 11 = 79 % Haud: 3	<i>Mat.-naturv.</i> 21 = 7 % Heraf fik Laud: 15 = 94 % Haud: 1
<i>Polyteknikere</i> 14 = 7 % Heraf fik Laud: 4 = 44 % Haud: 5	<i>Polyteknikere</i> 8 = 3 % Heraf fik Laud: 4 = 67 % Haud: 2	<i>Polyteknikere</i> 14 = 5 % Heraf fik Laud: 8* = 67 % Haud: 4 * Heraf 2 Udmrk.	<i>Polyteknikere</i> 11 = 3 % Heraf fik Laud: 8* = 80 % Haud: 2 * Heraf 2 Udmrk.

i Tilgift et lignende Traktement af denne. Sagen vakte enorm Opsigt, saa at den afgjordes i den offentlige Politiret under almindelig Tilstrømning, og Sommerens Viser handlede hovedsageligt om dette fede Emne (den første af Viserne solgtes i Løbet af faa Dage i 6000 Eksemplarer). Sympatien var almindeligvis med Studenten, og Grosserereren betragtedes som en naragtig Person. Sin Hovedinteresse har Tilfældet ved at vise, hvilken Selvfølelse Provisorietidens Studenter kunde sidde inde med, men tillige, at de ofte forenede en vis Mangel paa human Dannelse med Karakterfuldhed. Dette mente ogsaa Stipendiebestyrelsen, da den lod Ussing give Raa-hauge en Irettesættelse, fordi han havde tilsidesat de Pligter, som Universitetet maatte forlange opfyldt af de studerende.²⁵⁶

Men var der et haardere Præg over den Tids Regensianere, saa viste det sig ogsaa i, at de kunde arbejde haardt, samtidig med at de dog forstod at faa Tid til overs til at pleje deres friere Interesser. Den Nedgang, som øjensynligt havde eksisteret i Ussings første Aar (S. 259, jfr. S. 214), ophørte nu. Ser man paa alle Fakulteter efter 1880, stiller Tallene for Laudabilister blandt Kommunitetsalumnerne sig som Tabel (S. 306) viser.

De tilsvarende Tal for samtlige Kandidater paa Universitetet var for de tre større Fakulteters Vedkommende som Tabel (S. 308) viser.*

Kan der ud af disse Tal drages nogle Slutninger om, hvorledes der blev arbejdet inden for Kommunitet og Regens i disse Aar? Ja, sikkert. De almindelige Kandidater ved Universitetet har aabenbart ingen Grund til at være stolte; Procenten af Theologer med første Karakter er synkende fra 1880 til 1899 fra 39 til 32, af Medicinere fra 55 til 50, kun Juristerne holder nogenlunde deres Standpunkt med henholdsvis 60 og 63 pCt. Dette vil altsaa sige, at ved Aarhundredets Udgang fik knap en Tredjedel af de almindelige Theologer Laudabilis, Halvdelen af Medicinerne og henimod to Tredjedele af Juristerne.

Væsentlig anderledes former derimod Billedet sig, naar vi vender os til Kommunitetsalumnerne. Her stiger blandt Theologerne Lau-

* Det ses let, at der — ligesom tidligere (S. 214) — er den Skævhed ved en Sammenligning mellem Kommunitetsalumnerne og de almindelige Kandidater, at Aarstallene for de første er Udnævnelsesaarene, for de sidste Eksamensaaarene, saaledes at t. Eks. Kommunitetsalumnerne fra 1880 rettelig burde sammenlignes med de almindelige Kandidater fra 1883—84, da de første ikke forinden kan have absolveret deres Eksaminer. Denne Fejl lader sig dog af praktiske Grunde ikke rette og er forøvrigt af meget ringe Betydning, naar de to Kategorier sammenlignes for en længere Perodes Vedkommende.

Eksamen 1880-84	Eksamen 1885-89	Eksamen 1890-94	Eksamen 1895-99
<i>Theologer</i> Egr.: 0 } = 39% Laud: 72 } Haud: 103 Non: 8	<i>Theologer</i> Egr.: 0 } = 41% Laud: 106 } Haud: 140 Non: 11	<i>Theologer</i> Egr.: 0 } = 35% Laud: 127 } Haud: 214 Non: 17	<i>Theologer</i> Egr.: 2 } = 32% Laud: 122 } Haud: 248 Non: 18
<i>Jurister</i> Egr.: 0 } = 60% Laud: 132 } Haud: 87 Non: 2	<i>Jurister</i> Egr.: 0 } = 50% Laud: 124 } Haud: 124 Non: 2	<i>Jurister</i> Egr.: 0 } = 56% Laud: 167 } Haud: 129 Non: 2	<i>Jurister</i> Egr.: 1 } = 63% Laud: 182 } Haud: 107 Non: 0
<i>Medicinere</i> Egr.: 0 } = 55% Laud: 73 } Haud: 59 Non: 0	<i>Medicinere</i> Egr.: 3 } = 58% Laud: 107 } Haud: 72 Non: 1	<i>Medicinere</i> Egr.: 0 } = 53% Laud: 159 } Haud: 141 Non: 2	<i>Medicinere</i> Egr.: 0 } = 50% Laud: 177 } Haud: 178 Non: 0

dabilis-Procenten hos de i den 20aarige Periode udnævnte fra 45 til 56 (er endda til Tider inden for denne betydeligt højere); Medicinerne stiger ligeledes, men jævnt, fra 61 til 75 pCt, men navnlig fremviser Juristerne en højst imponerende Opgang fra 67 til 84 pCt. Med andre Ord fik her tilsidst over Halvdelen af Theologerne, tre Fjerdedele af Medicinerne og — praktisk taget — næsten alle Jurister Laud. Det skal med det samme bemærkes, at dette Indtryk ikke ændres væsentlig, naar man vender sig til det tyvende Aarhundrede. Hos de i de tre Femaar 1900—04, 1905—09 og 1910—14 udnævnte Kommunitetsalumner var Laudabilis-Procenten: Hos Theologerne henholdsvis 52, 61 og 55 pCt, hos Juristerne 86, 76 og 79 pCt., altsaa lignende Tal som før 1900, mens Procenten hos Medicinerne endog avancerede yderligere, nemlig til henholdsvis 80, 78 og 78 pCt. Fire Femtedele af Kommunitetsalumnerne inden for disse Fag naaede saaledes første Karakter i de første Aar af indeværende Aarhundrede.

Endnu lønner det sig at kaste et Blik paa de mindre Fakulteters Kommunitetsalumner, der i Tiden før 1848 var saa faatallige, at det den Gang maatte anses for rigtigst ikke at medtage dem ved Opstillingen af en Statistik. Nu er Forholdet et andet, og det kan med det samme bemærkes, at der ogsaa for de større Fakulteters Ved-

kommende er indtraadt en vigtig Forandring, idet Theologernes Antal er sunket meget stærkt (fra ca. 60 pCt. af alle Kommunitetsalumner til ca. 33 pCt.), omvendt Juristernes Tal steget noget (fra en halv Snes Procent til det dobbelte), og Medicinernes det samme (fra ca. 15 til ca. 25 pCt.). Hvad det filosofiske Fakultet angaar, steg Antallet af studerende meget betydeligt efter Oprettelsen af Skoleembedseksamen i Begyndelsen af 1880erne; ved Aarhundredets Slutning udgjorde Antallet af Kommunitetsalumner herfra 12 pCt; af de i hele Perioden 1880—99 udnævnte fik henimod Halvdelen (49 pCt.) Laud. Tallet steg endda fra og med 1900 og var for de i 1900—04 udnævnte: 71 pCt., 1905—09: 63 pCt. og 1910—14: 75 pCt. Forholdet nærmer sig altsaa til at være et lignende som hos Jurister og Medicinere. Det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet har ikke haft en saa stærk Tilgang som det filosofiske, af Kommunitetsalumnerne tilhørte i 1899 kun 7 pCt. dette, men til Gengæld var Eksamensresultaterne her endnu mere straalende, nemlig for de i Perioden 1880—99 udnævnte to Tredjedele (66 pCt.) Laudabilister, og de tilsvarende Tal for de tre følgende Femaar er 81, 88 og 88 pCt. Tilbage staar Polyteknikerne, som møder med det mindste Antal Kommunitetsalumner (1899: 3 pCt.). Af de i 1880—99 udnævnte fik Halvdelen (51 pCt.) 1ste Karakter; for Perioden 1900 til 1914 svarer Procenten her til de math.-naturvidenskabeliges (86, 70, og 83 pCt.), hvortil kommer, at ingen Kommunitetsalumner fra denne Tid har hjemført saa mange Udmærkelser som Polyteknikerne.

Korteligt udtrykt kan det altsaa siges, at for ca. syv Aar siden (1917—18), da vor Statistik af praktiske Grunde maa standse, fik over Halvdelen af Kommunitetets Theologer, tre Fjerdedele af Historikere og Filologer, fire Femtedele af Jurister og Medicinere og en endnu større Del af Matematikere og Polyteknikere første Karakter. Der er hermed sat en Rekord, der ikke blot viser, hvor meget mere kritisk Udvalget gøres i vore Dage end tidligere, men som ogsaa er til stor Ære for Alumnerne selv.

Endnu skal nævnes de ulykkelige, som aldrig blev færdige med deres Studier og indstillede sig til Eksamen. Det vil huskes, at Tallet paa disse før 1848 svingede mellem 15 og 20 pCt. (S. 147), et Tal, der var højt nok til at kunne vække Betæneligheder, naar man iøvrigt glædede sig ved Fremgangen i Prof. F. C. Petersens bedste Aar. Ser man paa de behandlede fire sidste Femaar af det 19de Aarh., er Tallene for alle Fakulteters Vedkommende henholdsvis 25, 30, 31 og 23; d. v. s. 13, 12, 11 og 7 pCt. Ogsaa disse Tal holder

sig i de tre første Femaar af vort Aarhundrede med 31, 35 og 28, d. v. s. 10, 11 og 9 pCt. Tager man alle 35 Aar fra 1880 til 1914 under eet, bliver de strandedes Antal godt en Tiendedel (10,7 pCt.), atter et Vidnesbyrd om, i hvor høj Grad Niveaueet for Kommunitetsalumnernes Dygtighed var højnet i Sammenligning med tidligere Tider. Det bør tilføjes, at de Alumner, som ikke opnaaede Eksamen, i meget høj Grad tilhørte de smaa Fakulteter, hvor den større Selvstændighed ved Studiet frister de studerende til ikke altid at holde sig Eksamensmaalet for Øje.

Æren for det gode Resultat af Alumnernes Arbejde tilkommer dog sikkert ogsaa for en Del en enkelt Mand. Det er nævnt (S. 259), at Ussing straks fra sin Tiltrædelse som Regensprovst havde et vaagent Øje med, hvorledes der blev arbejdet, og den Kontrol, som kunde føres gennem de halvårlige Flids- og Transgattester. Aar efter Aar henledte han utrætteligt Stipendiebestyrelsens Opmærksomhed paa Mangler i Opgivelserne, og mindre og mindre blev de Masker i Nættet, hvorigennem de efterladende kunde sno sig ud. De skyldige straffedes for den første Forseelse med at miste Stipendiet for en Maaned, og videre end hertil viste det sig aldrig nødvendigt at gaa. Fra Begyndelsen af Halvfemserne var det en fast Regel, at Stipendiet automatisk holdtes tilbage for den Maaned, som fulgte paa de to halvårlige Afleveringsterminer, naar Aflevering ikke havde fundet Sted. Ogsaa Stipendiebestyrelsen hjalp med ved Kontrollen ved at underkaste de afleverede Dokumenter en Realkritik. Resultatet var, at i Slutningen af Ussings Embedstid var Flidsattesterne fra alle Fakulteterne i Orden. Samtidig fornyedes Reglementet ved »Forholdsregler for Regensens Alumner af 8. Sept. 1880«, og det følgende Aar fulgte »Bestemmelser for den daglige Orden i Regensens Læseindretning og for Udlaanet af Bøger fra samme« (14. Okt. 1881). I Løbet af Firserne blev det dernæst Skik, at Konsistorium fra Københavns Politi fik Udskrift af de Sager, som havde været anlagte mod Studenter, som Regel for Forseelser mod den offentlige Gadeorden. Naar disse Studenter viste sig at være Kommunitets- eller Regensalumner, fik de saa som Tillægsgevinst en Irettesættelse af Konsistorium.^{257*}

* Af mindre Interesse for Regensalumnerne var en Række Fremskridt, som i disse Aar opnaaedes for Kommunitetet som Helhed, især takket være Ussings utrættelige Virksomhed. Medens de i 1881 opnaaede 30 nye Pladser egentlig skulde have begyndt at bortfalde fra September 1889 (se Side 258), lykkedes det ikke blot, da dette Tidspunkt kom, at faa Inddragelsen stillet i Bero, men oven i Købet at faa oprettet 25 nye person-

»Tages Arbeit, Abends Feste«, kunde altsaa sættes som Motto over denne Regensperiode, og det fulgtes baade af Styrelsen og Alumnerne. Autoriteterne var aldrig karrige, naar det drejede sig om at skabe et hyggeligt og smukt Hjem paa Regensen for Beboerne. I 1883 ansøgte Regensianerne om en Forøgelse af Eneværelserne, thi Kontubernalinstitutionen virkede mindre heldigt nu, da man fik Regensbolig et godt Stykke hen i Studietiden. Dette førte til, at man 1887 opnaaede 6 nye Eneværelser. Man fik endvidere en

Fig. 66. Foreningen »Hussvampen« 1894.

Formaal: At drikke Nattevagtsøl.

Christopher Jørgensen,
stud. mag.

Ove Degenkolw,
stud. theol.

Rosenmeier,
stud. jur.

Vilh. Jensen.
stud. med. («flau»).

Søren Petersen,
stud. med.

Jens Lund,
stud. med.

Einar Erslev,
stud. mag.

Joh. P. Hansen,
stud. med.

»Folkets Kærlighed min Styrke«.

lige Pladser, der skulde bortfalde ved indtrædende Vakancer. Ja, selv for disse nye Pladser gjaldt det samme, at man foreløbig lod dem bestaa alle, indtil det i 1895 bestemtes, at de først skulde bortfalde, efterhaanden som de efter deres 3dje Bortgivelse blev ledige. Det var naturligvis det stadigt voksende Studentertal, som blødgjorde Rigsdagens Hjerter, og det samme var Grunden til, at man i 1892 opnaaede en Forhøjelse af Summen til Boglegaterne fra 4 til 6000 Kr. Derimod nægtede Folketinget i mange Aar at gaa med til en Forhøjelse af Rejsestipendierne (Side 240) fra 4 til 6000 Kr. eller til at udvide Kandidatstipendierne fra 200 til 1000 Kr. hvert. Man betragtede vistnok de paagældende Personer som Overklasse, og det samme Synspunkt forhindrede vistnok de Forhøjelser af Honorarerne til Provsten (1000 Kr.) og til Stipendiebestyrelsens Medlemmer (å 300 Kr.), som i 1891 var bleven foreslaaede (Aarvog 1884—85, 120 f.; 1888—89, 762 ff.; 1890—91, 399, 578 ff. og 1894—95, 725 ff.).

Bevilling paa ca. 4000 Kr. til at istandsætte den store Læsesal, og de derværende gamle Malerier, nemlig Koops »Kristus som Barn i Templet med de skriftlærde« — et Minde om »Kirkesalen«s tidligere Anvendelse — og Christian IV, blev desuden Genstand for en vel-fortjent Restaurering. Regensianerne støttede paa deres Vis disse pietetsfulde Bestræbelser ved 1887 gennem Bladene at opfordre forhenværende Regensianere til at indsende deres Portrætter til et Arkivalbum. Ved Lindens 103 Aars Fødselsdag 1888 omtales for første Gang den nu saa traditionelle »Haand«; som de to store Aars-fester fæstnedes omtrent samtidig Lindegildet i Maj og Rusgildet i Slutningen af Oktober. Ved Lindefesten 1891 slog Provsten paa det ønskelige i at faa en særlig Regens-Visebog; -- det var ingenlunde den første, men i Løbet af de forudgaaende bevægede Aar var vel Erindringen herom forflygtiget; — og ved Rusgildet 1891 høres for første Gang Tale om en Revu. Kun een Ting havde Ussing svært ved at forsone sig med; »baade Provsten og Stipendiebestyrelsen er af den Anskuelse, at Bal som Regel kun bør holdes hvert andet Aar«, nedskriver Klokkeren 1891 i Kirkebogen.²⁵⁸

En særlig Farve havde Regenslivet endnu paa den Tid ved den meget store Procent af Alumnerne, som stammede fra Island. Mens Reglementet af 1848 satte Maksimum for de privilegerede Kommunitetsalumner til 20 og lod Resten understøttes ekstraordinært, var noget lignende ikke Tilfældet ved Regensen. Her gik de privilegerede forud for alle andre, lige meget hvor mange de var. Følgen blev, at de tilsidst næsten havde 40 af de 100 eksisterende Pladser inde. Da foreslog Stipendiebestyrelsen 1883, at der skulde sættes et lignende Maksimum for privilegerede Regensianere som for Kommunitetsalumnerne, og at de overskydende skulde henvises til at faa en Boliggodtgørelse paa 20 Kr. maanedligt, saaledes som det hidtil havde været brugt over for privilegerede, der meldte sig mellem to Vakancer. Konsistorium kom ind paa den Tanke, at man ogsaa skulde lade uprivilegerede faa Adgang til Boliggodtgørelserne, men man blev hurtigt klar over den Ulempe, som dette vilde medføre, nemlig at mange Kommunitetsalumner, der for Øjeblikket ikke søgte Regens, fordi de boede hos Familie, i Fremtiden vilde gøre det i Haab om at opnaa Godtgørelse. Resultatet blev derfor, at der paa Finansloven 1884—85 bevilgedes 2000 Kr. til de over-tallige privilegerede Regensansøgere, dog saaledes, at det stilledes frit for disse at vælge mellem Regensbolig og Huslejhjælp.

Hermed blev man dog ikke staaende. Der blæste en ugunstig Vind

for Islænderne paa de højere Steder; Stipendiebestyrelsens Formand Goos var ked af, at deres Privilegium var saa vidtgaende, men saa ikke, hvorledes man kunde komme bort fra det; Ussing derimod gik aabent til Angreb derimod, ogsaa i den Skikkelse, det nu havde faaet, at Boliggodtgørelse til en vis Grad kunde træde i Stedet for Regensbolig. Men var overhovedet ikke dette Privilegium en urimelig Byrde for Kommunitetet? Aarligt kom der nu en halv Snes islandske Studenter til København; saa godt som ingen fuldendte Eksamenstudiet i de privilegerede fire Aar, enkelte i det hele aldrig. Da Privilegiet altsaa ogsaa var af tvivlsom Fordel for Island, og der desuden var oprettet en Læge- og Præsteskole i Reykjavik, maatte Grundlaget for Islændernes Særstilling synes at være bortfaldet. Regensprovsten foreslog derfor Privilegiet ophævet eller i hvert Fald indskrænket. Man burde, ligesom af Frederiksborgerne, kræve første Karakter og fastsætte et bestemt Antal islandske Studenter, som hvert Aar kunde faa Regens, f. Eks. 4. Disse fire maatte da udpeges af Rektoren for Reykjavik Skole, for at de islandske Studenter ikke skulde være nødt til at foretage den kostbare Københavnsrejse paa det uvisse. Samtidig foreslog Ussing Husleje-godtgørelsen for de privilegerede nedsat til 12 eller 15 Kr. for Sommerhalvaaret, da 20 Kr. i disse Maaneder formentlig var for rigeligt tilmaalt.

Stipendiebestyrelsen mente dog ikke at kunne gaa saa vidt som Ussing i Beklipningen af Islændernes Privilegium, og Ministeriet gav den Medhold (Kgl. Resol. 11. Dec. 1885). I Stedet for første Karakter nøjedes man at forlange anden; derimod gennemførtes Ussings Forslag om, at Privilegiet ikke skulde gælde for Elever fra Reykjavik, som, efter at være udviste af Skolen, senere havde taget Privatisteksamen i København. Tallet paa dem, som hvert Aar fik Regensbolig, fastsattes til 5; da hver af disse var udnævnt for fire Aar, beslaglagdes altsaa ialt tyve Regenspladser. Endelig sattes Boliggodtgørelsen for de øvrige til 18 Kr. for otte Maaneder og 14 for fire, altsaa meget nær ved det samlede Beløb, som Ussing havde foreslaaet.

Ogsaa i de enkelte Tilfælde mærker man fra Bestyrelsens Side en skarpere Kontrol med Islænderne. Naar islandske Alumner fik Lov til at rejse hjem om Sommeren, holdtes Stipendierne tilbage i den Tid, de var borte, og kom de ikke igen inden for den bevilgede Tidsfrist, betragtedes Pengene som forbrudte. Først Jul. Lassen fik som Regensprovst 1909 gennemført den Lempelse heri, at de Islændere,

som rejste efter at have bestaaet Filosofikum for at fortsætte Studierne hjemme, fik Stipendierne udbetalt til den næstfølgende September Maaned. Desværre maa det indrømmes, at der endnu i Firserne ikke helt sjældent var Islændere, som kom i Konflikt med Politiet, og som følgelig senere kunde vente sig en Efterregning hos Konsistorium. Et grelt Eksempel frembyder en Alumne, som med et halvt Aars Mellemlum to Gange var ude for denne Medfart, sidste Gang endda »for at have ladet Vandet paa offentlig Gade her i Staden«. En anden vandt et Væddemaal ved en Aften at tage Tøjet af paa Christiansborg Rideplads og danse rundt i bar Skjorte.

Hvad blev da Resultatet af Bestyrelsens Opstrammingsforsøg? For en lidt senere Tids Vedkommende har den daværende Viceinspektør gjort Forsøg paa at opstille en Statistik over Islændernes Eksamensresultater. 1904—05 beregnede Justitsraad Skouboe Tallet paa de Islændere, som i Perioden 1891—1900 havde haft Kommunitet og Regens, til 87. Af disse havde i Følge ham kun 32 fuldendt deres Studier, 17 studerede endnu, 29 havde forladt Universitetet uden Eksamen, og de sidste 9 var døde eller paa anden Maade gledet ud af den almindelige Bevidsthed. Om de 32 Kandidater oplyses ikke en Gang, hvilket Resultat de havde naaet. Der er mod denne Statistik blevet indvendt, at den ikke er fyldestgørende, da det t. Eks. ikke er undersøgt, hvor mange af de 29, som siden tog Eksamen hjemme paa Island. Nægtes kan det dog ikke, at den giver et væsentlig mørkere Billede end det, som de danske Alumner frembyder. Den Tanke maatte sætte sig fast, om ikke hele det gamle Forhold havde overlevet sig selv og fortjente at afløses, da det følte trykkende under den stigende Mangel paa Pladser til de egentlige danske.²⁵⁹

Paa lignende Maade skærpedes Tilsynet med de grønlandske Seminarister, der fra gammel Tid kunde besætte fire Kommunitets- og Regenspladser. Spørgsmaalet blev aktuelt i 1884, da en af dem efter at have opgivet sin Regensbolig ansøgte om den nyoprettede Boliggodtgørelse til Erstatning herfor. Ussing protesterede da skarpt mod Udtrykket »Erstatning«; ingen havde taget Boligen fra ham, men skønt han havde haft Eneværelse, hvor der var lige saa megen Ro som noget Steds uden for Gaarden, havde han absolut villet flytte; nu kom han bagefter og opstillede et Krav, som han fra først af ikke havde paatænkt. Overhovedet burde der fordres strengere Garantier for de grønlandske Alumners Flid, f. Eks. Flidsattest fra Seminariet. Vedkommende Alumnes Ansøgning blev herefter

afslaaet, og nogle Aar senere, 1893, opnaaede Ussing sit Ønskes Opfyldelse, et ministerielt Reglement om et nøjere Tilsyn. Der var nemlig i Mellemtiden forefaldet saa mange Eksempler paa grønlandske Alumner, som var dumpet til Eksamen, i et enkelt Tilfælde oven i Købet to Gange, saa at det var naturligt, om Myndighedernes Taalmodighed nu bristede. ^{259.}

Som Alumnernes Undersaatter stod stadig de almindelige Re-

Fig. 67. Dagvagt Frederiksen.

genskarle. Det indbyrdes Forhold var bestemt ved et Reglement, og til Ændringer heri krævedes Stipendiebestyrelsens Stadfæstelse. De to Parter synes at være kommet godt ud af det indbyrdes, og mange Smaatræk i den Retning er bevarede. Da saaledes Dagvagt Frederiksen i Marts 1894 fik tilbudt Fribillet til Jubilæumsopførelsen af »Genboerne«, afviste han den med den ædle Motivering, at han »ikke vilde grine ad sine Herrer«. Maaske bidrog det til at styrke Venskabet, at Karlene ved deres Budtjeneste let kom til at staa i Forskud for Regensianerne, men tilsidst udartede dette i den Grad, at en Generalforsamling i 1884 maatte forhandle om Forholdet til

uvederheftige Debitorer. Provsten vilde ikke gaa med til at betragte Karlens Fordringer som privilegerede, saa at de kunde tages forlods af vedkommende Alumners Kommunitet, og en ny Generalforsamling vedtog da, at de Karle, som følte sig brøstholdne, skulde melde sig til 1ste Karleinspektør og ikke give deres Herrer yderligere Kredit, hvorpaa vedkommende Alumners Navne, naar de ikke havde betalt inden to Maaneder, sattes paa den sorte Tavle.

Heller ikke denne Ordning viste sig tilfredsstillende, og paa en Generalforsamling i Sept. 1892 dukkede da den Tanke op, at skabe et direkte Kredit- og Garantisystem mellem Regensianerne og de handlende indbyrdes. To Maaneder senere foreslog den nylig afgaaede Klokker H. C. Lange ligefrem at danne en Forbrugsforening for at faa bedre Varer, men man nøjedes paa Generalforsamlingen d. 8. Decbr. 1892 med at vedtage den Ændring i Forholdet til Karlene, at Alumnerne for Fremtiden blev Selvskyldnere til Leverandørerne, og at disse, naar Betalingen udeblev, gennem Karleinspektoratet fik Sikkerhed for deres Penge i Kommunitetet for den følgende Maaned. Da Ussing og Stipendiebestyrelsen gik med hertil, var der nu kun et lille Skridt til Brugsforeningens Opstaaen. Den nævnes første Gang som eksisterende i et Forslag til Vedtægter for Laanekassen af 4de Maj 1893, og det siges ikke, hvornaar den er stiftet. Man ser imidlertid let, at Forholdet til Leverandørerne i Virkeligheden var Karleinspektørerne uvedkommende, og formodentlig er derfor Brugsforeningen opstaaet i Følge Aftale med de handlende, saa snart den nye Ordning om det direkte Forhold var traadt i Kraft. Da dette skete d. 1. Jan. 1893, maa denne Dag betragtes som Brugsforeningens Fødselsdag, og H. C. Lange som dens Fader. Først d. 22. Decbr. 1893 fik man dog et af Stipendiebestyrelsen stadfæstet »Reglement for Regensens Brugsforening«, der nu traadte selvstændigt ud i Livet med sin første Formand, stud. theol. F. F. Nielsen.

Ingen af Regensens Foreninger har faaet en Betydning som denne, og det er derfor let forklarligt, at Fødselsvanskelighederne var saa mange. Rom blev heller ikke bygget paa een Dag. Det varede ikke længe, før det nye Reglement viste sig utilstrækkeligt, navnlig var det muligt for det enkelte Medlem at stifte for stor Gæld. Nu traadte Stipendiebestyrelsen hjælpende til. Man foreslog, at Brugsforeningen skulde have sin egen Generalforsamling, og at § 2 i Reglementet skulde lyde: »Medlem af Brugsforeningen er enhver Regensianer, der indmelder sig i den og handler i den. Den der i en hel Maaned ikke har benyttet Foreningen, betragtes som udtraadt af den. Den,

hvis Kredit i Henhold til § 6 er standset, har ingen Stemmeret, saa længe dette Forhold varer«. Nævnte § 6 burde lyde: »Intet Medlem maa i nogen Maaned have en større Gæld til Brugsforeningen end 40 Kr., deri indbefattet Karlelønnen. Det tilkendegives Høkeren og Urtekræmmeren, at Foreningen kun vil være ansvarlig for det halve af dette Beløb hos enhver af dem (altsaa 18 Kr.), saa at den handlende selv maa stanse Krediten, naar dette Beløb er naaet«. Endelig indrømmede Stipendiebestyrelsen, at der paahvilede Formanden et stort Arbejde, som forklarede, at han honoreredes, men »man vilde dog finde det smukkere, om dette Arbejde udførtes uden Vederlag«, i hvert Fald, at Honoraret først begyndte at udbetales, naar det i Reglementet omtalte Reservefond var tilvejebragt.

Siden da har Brugsforeningen været af stadig stigende Betydning for Regensen, indtil den i dette Aarhundrede er blevet Alumnernes store Fælleskasse, der forvalter deres økonomiske Midler, og hvis Overskud benyttes til de fælles regensielle Fester.²⁰⁰

I Forbindelse med Brugsforeningens Dannelse blev Laanekassen nævnet. De er lige gamle. Før den Tid tjente Karlekassen som Laanekasse. I Maj 1893 oprettedes imidlertid med Stipendiebestyrelsens Sanktion en særlig Laanekasse, der ganske vist foreløbig bestyredes af 1ste Karleinspektør. Betingelserne for at være Medlem var, foruden et 50 Øres Indskud, at være Regensalumne med Bolig paa Regensen (de privilegerede Alumner med Boliggodtgørelse kaldtes nemlig ogsaa Regensalumner) og at have betalt alt forfalden Gæld til Regensens handlende. Ingen kunde laane mere end 20 Kr. ad Gangen, og der var meget indskrænkende Betingelser for Optagelsen af nye Laan, naar det første ikke var tilbagebetalt. Laanene gaves paa 6 Maaneder, og den aarlige Rente var 4 pCt.; betaltes Afdragene ikke i rette Tid, forfaldt hele Laanet til Udbetaling paa førstkommende Kommunitetsdag, hvor da Laantageren var forpligtet

Fig. 68. Kr. Sandfeld Jensen.
(Regensalumne 1895-96.)

til at give Karleinspektøren Kvittering til at hæve hans Tilgodehavende. Laanekassens kontante Beholdning maatte aldrig overstige 50 Kr., undtagen paa Kommunitetsdagen og de tre paafølgende Dage, Resten af Pengene skulde indsættes i en Sparekasse paa Opsigelse uden Varsel. Mindst een Gang maanedlig skulde to Revisorer efterse Formandens Bøger og Kassebeholdning.

Først i Jul. Lassens Provstetid gik Laanekassen over til at have en selvstændig Bestyrelse, og samtidig indskrænkedes Karleinspektørernes Antal til een. Selv om Laaneforeningens Betydning ikke kan maale sig med Brugsforeningens, har den ofte ved at give en Haandsrækning i en snæver Vending dokumenteret sin Eksistensberettigelse i Alumnernes Øjne.²⁶¹

Den store Succes, som Brugsforeningen fik, hang vel sammen med det daarlige Forhold, som hele Perioden igennem blev ved at herske mellem Regensianerne og Portneren, navnlig paa Grund af de Varer, som han leverede til dem. Og dog havde man i 1885 faaet en ny Portner, Lars Andersen, der ved samme Lejlighed havde opnaaet en Lønningsforbedring. Men allerede det følgende Aar var ogsaa han i Konflikt med Beboerne, der mente, at han trak dem op, og forgæves ansøgte de Stipendiebestyrelsen om Maksimalpriser, særlig paa Kaffe og Chokolade. Fem Aar senere, i Marts 1890, da en Henvendelse til Ussing angaaende Portnerens elendige og dyre Kaffe ikke havde frugtet, udbrød Kaffe- og anden Strejke mod Portneren. Ca. 40 Regensianere lovede i Løbet af en Maaned ikke at ville købe det mindste hos Portneren, men han holdt sig stiv, og efter Maanedens Forløb faldt saa de fleste tilbage. Et Par Maaneder senere gik det Rygte, at Portneren »huggede« af Regensianernes Brændselsoplæg, men da hans Karl blev grebet paa fersk Gerning, søgte hans Principal at forsvare sig med at have handlet i god Tro, og Provsten lod ham slippe med en Røffel. Under disse Forhold forstaar man Langes Ord om, at en Brugsforening ikke blot vilde gøre Regensianerne uafhængige af Karlene, men ogsaa af Portneren og hans Varer, og at praktisk taget alle Regensianere efterhaanden sluttede sig til den.²⁶²

Derimod var Alumnernes Forhold til Portnerens Karl stadig godt; et morsomt Vidnesbyrd herom forefaldt, da Jens 1881 skulde rejse. Han fik da som Afskedsgave af Regensianerne Ingemanns Romaner; »Maanedsdagen derefter« kom han imidlertid tilbage, og Smerten varede altsaa kun kort. Men det er jo ogsaa lettere at komme ud af det med andres undergivne end med sine egne. Dette viste sig, da

en Generalforsamling 1890 havde besluttet at forhøje den i 1874 (S. 252) indførte Dagvagts Løn fra 30 til 40 Kr. maanedligt, thi man lagde da uden videre hans Tillæg paa de øvrige Regenskarles Skuldre, og skønt Stipendiebestyrelsen henstillede, at den nye Afgift paa Karlene først skulde indføres, naar nye blev ansatte, stod Alumnerne dog fast paa deres Anmodning om Sanktion og opnaaede den virkelig ogsaa. Den nye Ordning traadte i Kraft d. 1. Marts 1891.

Regensbestyrelsen blev altsaa sit gamle Princip tro, at lade Alumnerne have frie Hænder over for det af dem selv ansatte Personale. Noget andet var derimod Forholdet over for Kommunitetets egne Betjente. Her fortsatte Ussing med det skærpede Tilsyn, som han straks fra Begyndelsen havde indført. Der kom nye Instrukser for Rengøringskonerne og Nattevagten, den sidste d. 15. Juli 1879. Heri forbødes det ham at indlade andre end Regensens Beboere mellem Kl. 11 og 5^{1/2}, og det overdroges ham ligefrem i denne Tid at paase, at der var Ro og Orden paa Gaarden, med andre Ord delegeredes om Natten den disciplinære Myndighed til Nattevagten. Hver Formiddag Kl. 9 skulde han derfor møde hos Provsten for at forevise Kontroluret og berette, om der maatte være forefaldet noget usædvanligt i Nattens Løb. Hans Arbejde forøgedes ydermere ved Paabudet om at slukke Lygterne om Aftenen, stikke Fyr paa Komfuret i Thekælderen og lægge i Badehuskakkellovnen om Morgenens samt vække de Alumner, som ønskede det, paa den af dem fastsatte Tid. Til Gengæld forhøjedes Nattevagtens Løn ved et personligt Tillæg til ialt 624 Kr. aarligt. ²⁶³

Firserne var i det Hele de nye Instruksers Tid. Selv Regenslægen fik en saadan i 1891, da Pladsen var ledig ved Prof. Warnckes Død og besattes med Dr. med. (senere Prof.) Jul. Petersen (Honorar 600 Kr.). Han kom til at staa i et godt Forhold til Regensianerne, men da det mere og mere blev Skik at forlange hans Attester ved Forlængelsen af Regensstipendier, undgik han ikke helt det Skær, som altid i saa Tilfælde truer. Dette fremgaar af Ordene i en af Matzens Betænkninger: »Jeg henstiller, om Prof. Reisz vil tale . . . med Regenslægen om Indholdet eller rettere Indholdsløsheden af hans Attester. De anfører ingen Kjendsgerninger, men Bevidnelserne er altid eller dog regelmæssig løse og svævende, hvormed stemmer, at Professor Petersens Yndlings Sygdom er den af Professor Reisz som i en særlig Grad mistænkelig stemplede Nervøsitet«. ²⁶⁴

Provisorieaarene var altsaa en overordentlig frugtbar Tid for

Regensen. Det gjaldt ikke alene for dens Forhold til den ydre Verden, ogsaa det indre Liv rørte sig kraftigere end i snart sagt nogen anden Periode. Selv om det ikke som tidligere samlede sig om Provsten som et naturligt Centrum, var Ussing dog saa meget Mand, at han forstod af hævde sig midt i Røret, at aftvinge Respekt og vinde Sympati. Med Aarene blev dette vistnok stærkere og stærkere Tilfældet. Hans efterladte Papirer indeholder Vidnesbyrd derom i Form af Breve fra Regensianere, men ogsaa som Korporation gav Regensianerne jevnlig Udtryk derfor, navnlig ved de Jubilæer, som i stort Tal forefaldt i Ussings Liv. Det vægtigste Skridt var vel den Ansøgning fra Alumnerne in pleno, som indsendtes til Stipendiebestyrelsen, da Ussing i 1895 havde søgt sin Afsked som Professor. De bad heri om, trods Afskedsansøgningen at maatte beholde ham som Regensprovst. Ussing havde mærkelig nok anset dette for muligt, men Konsistorium paaviste, at den kgl. Resolution af 1829 krævede Professorat som Forudsætning for Provstiet, for at Provsten kunde staa i stadig Forbindelse med Professorer og Studenter, og den kunde ikke gaa med til at anbefale Andragendet. Til Gengæld viste da Regensianerne deres Hengivenhed ved, saa længe Ussing levede, at indbyde ham til at deltage i deres Fester.

Karakteristisk for Ussing var den Scene, som foregik ved hans sidste Rusgilde d. 9. Novbr. 1895, hvor tre bekendte københavnske Skuespillere var til Stede som Gæster. Et Par Alumner havde da drukket sig fulde og gjort saa megen Støj, at de maatte fjernes. En tredje tilstedeværende tillod sig senere at foreslaa en Skaal for dem. Ussing skriver herom i Dagbogen: »Den afbrød jeg med de Ord: »Vil De sætte Dem ned strax; den Skaal maa ikke drikkes. Sker det, hæver jeg Soldet og lader Gassen slukke«. I hvilken Anledning Just Lund udbragte en Skaal for Provsten som den, der forstod at gribe ind, hvor det behøvedes, og undlod det, hvor det ikke var nødvendigt, en Skaal som modtoges med almindelig Jubel«. ²⁶⁵

J. L. Ussing traadte tilbage som Regensprovst d. 31. Marts 1896.

SYTTENDE KAPITEL

HOVEDTRÆK AF DE SIDSTE 25 AARS BEGIVENHEDER

MED Julius Lassens Udnævnelse til Regensprovst begynder Regensens »nyeste Tid«, den som endnu ikke er blevet til Historie. Begivenhederne og Personerne ligger os for nær, til at vi kan danne os et objektivt Billede af dem. Hertil kommer, at disse 25 Aar for Regensen betyder et langt mere indadvendt Liv, end det har været Tilfældet siden Grams Dage. Der er foregaaet meget mindre af offentlig Interesse end i Petersens og Ussings Dage. Begge Hensyn gør, at det i Øjeblikket er naturligere at underkaste denne sidste Aarrække en refererende Behandling end at fremsætte Domine, og at dette Referat efter Sagens Natur maa faa en mere kortfattet Form, end hvad der er blevet de tidligere Perioder til Del.

Den Mand, som fra 1. April 1896 til 1. Oktbr. 1918 ledede Regensen, var ved sin Tiltrædelse ikke ubekendt med dens Liv og Traditioner. Jul. Lassen havde i sin Onkel Grams Tid færdedes meget paa Regensen, fattet Kærlighed til Gaarden og lært, hvorledes Popularitet blandt Studenterne skabes. Han var siden da blevet en berømt Retslærd, men havde ikke glemt sin gamle Kærlighed. Da han nu overtog Stillingen som Regensprovst, føjede han til de idelle Forudsætninger økonomisk Uafhængighed og et barnløst Ægteskab, som gjorde det naturligt, at Alumnerne blev ham og hans Hustru i Børns Sted.

Alt dette var dog kun ydre Betingelser, ikke af afgørende Betydning for den enestaaende Indflydelse, han kom til at faa paa Alumnerne. Hvis en ældre Akademiker, som ikke selv har været Regensianer, skal udtale sit Skøn om Grunden til Jul. Lassens enestaaende Position paa Regensen, tænker han først og fremmest paa, at der var en ejendommelig høj og ren Luft om denne Personlighed. Det var, som om meget af det lave og smudsige i Livet ikke naaede

frem til ham. Aldrig hørte man ham sige et ondt, ja ikke en Gang et kritisk Ord om et Medmenneske. Han kom alle i Møde med en Tillid, som gjorde, at naar den skuffedes, følte han det meget dybt. Men jevnlig blev ogsaa Følgen, at Tilliden avlede Tillid. Regensianerne saa op til Jul. Lassen som en ædel, lidt verdensfjern Skikkelse, der med stærk Interesse fulgte deres Vé og Vel, mens de boede paa Gaarden, og efter at de havde forladt den.²⁶⁶

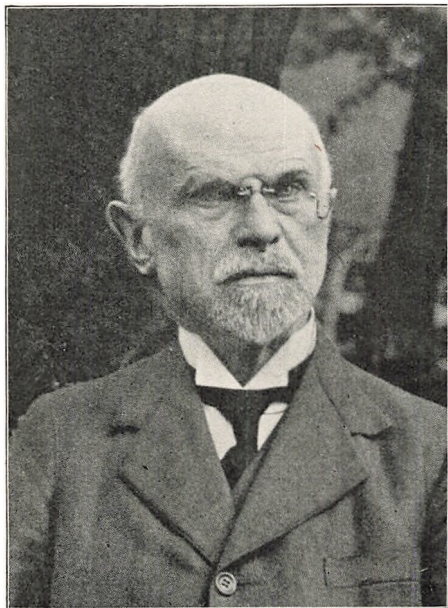

Fig. 69. Jul. Lassen.

Som fremragende Jurist havde Lassen ypperlige Forbindelser med Administrationen, der ogsaa kom Kommunitetet og Regensen til Gode paa forskellige Maader. Først og fremmest gjaldt dette de økonomiske Forbedringer, der fandt Sted i hans Tid. Hvad Antallet af Pladser angaar, forlængedes de i 1889 oprettede 25 »personlige« Kommunitetsstipendier atter i 1898, da det godtgjordes, at stadig kun Halvdelen af Ansøgerne opnaaede Legatet, og paa Finansloven 1903—04 gennemførte man overhovedet, at Bortgivelsen af Stipendierne sikredes »indtil videre«, d. v. s., at man for Fremtiden kunde regne med 185 bestemte Pladser. Nogle Aar senere, 1906, fastslog Stipendiebestyrelsen, at det ganske vist var tvivlsomt, om de polytekniske studerende burde have haft Adgang til Kommunitet og Regens, men at Praksis nu en Gang gav dem denne Adgang. Da Reglementet af 1848 imidlertid krævede eet Aars Studium ved Universitetet, og da Filosofikum var det bedste Bevis paa, at denne Bestemmelse virkelig blev overholdt, stillede man, ligeledes efter Praksis, det Krav, at Polyteknikerne skulde have bestaaet Filosofikum for at blive Alumner.²⁶⁷

De 185 faste Kommunitetspladser blev altsaa bestaaende gennem hele Jul. Lassens Provstetid. Imidlertid fandt der i 1914 en foreløbig Udvidelse Sted, da Spørgsmaalet om Kvinders Adgang til Stipendierne kom op. Stipendiebestyrelsen forespurgte hos Kvæsturen

herom (med den Tilføjelse, at Huslejegodtgørelse vel maatte træde i Stedet for Regensbolig); Forholdet mellem de mandlige og de kvindelige Studenters Antal vilde give en henholdsvis Forøgelse af 17 og 11 Portioner. Universitetskvæsturen fandt det imidlertid betænkeligt under Kommunitetets nedadgaende Overskud at gaa med til en saa stor Nyudgift, og foreslog i Stedet en midlertidig

Fig. 70. Et »Ulykkestilfælde« 1903.

Ordning, hvorefter der uden Huslejegodtgørelse oprettedes 12 Kommunitetspladser for Kvinder. Paa Finansloven 1915—16 bevilgedes derefter den fornødne Sum til en femaarig Ordning, og efter at denne Periode var udløbet, fandt Fornyelse kun Sted for eet Aar, hvorpaa de kvindelige studerende fik Adgang til de almindelige faste Pladser i Konkurrence med deres mandlige Kollegaer.^{268*}

* I 1901 var Bevillingen til syge Regensalumners Kur og Pleje bleven forhojet og udvidet til at gælde for alle Kommunitetsalumner med den Motivering: »Naar der nu var Grund til at udstrække Kommunitetets Forsorg for en Regensalumne til at sørge for, at han traadte ind i Embedslivet med ordentlige Tænder, og derfor med en god

Mens det ikke ses, om Regensprovsten har taget Initiativet til disse Forbedringer for de almindelige Kommunitetsalumner, har han i hvert Fald en væsentlig Del af Æren for de Forhøjelser af Stipendierne, som fandt Sted to Gange i Løbet af hans Tid, 1901 og 1912. Motiveringen var naturligvis de stadig stigende Priser. Første Gang fik man Kommunitetsstipendiet hævet fra 32 til 40 Kr. maanedligt og Regensstipendiet fra 8 til 10 Kr.; anden Gang forhøjedes det førstnævnte yderligere til 50 Kr. Da Verdenskrigens Prisstigning kom til, forslod dette ikke, og ved en Række Love i Aarene 1916—19 (sidste Gang under den nuværende Regensprovst) bragtes Kommunitetsstipendiet op paa sin nuværende Højde af 75 Kr. pr. Maaned, medens Regensstipendiet interimistisk forhøjedes til 11¹/₂ Kr., og Huslejegodtgørelserne for de privilegerede Alumner blev 30 Kr. maanedligt. Hermed maa Stipendierne siges at være paa et rimeligt Niveau, hvis Talen alene er om at dække Udgiften for Husly og Mad til en Student i Hovedstaden, men hvis man, som i sin Tid Nellemann, hævder, at der deri maa være indbefattet Bekostningen for Klæder, Bøger og Rejser, ses det let, at der mangler meget i, at en Regensalumne kan klare sig uden Støtte fra Hjemmet eller Indtægt gennem Arbejde.²⁶⁹

Lassen opnaaede dog mere for sine Regensianere end Stipendiernes Forhøjelse. I 1900 anbragtes Linoleum i alle Regensværelserne, et Udtryk for Alumnernes stigende Trang til Renlighed og Hygge, og der bevilgedes Penge til et Flygel som Erstatning for Fortepianoet, der var fra 1865 og derfor ganske brøstfældigt. Det følgende Aar fik man ikke alene et nyt Taarnur (fra Bertram Larsen), men nyt Inventar paa Læse- og Musikstuen, samtidig med at Tilskudet til Læseindretningen forhøjedes fra 1000 til 1500 Kr. Da en ny Sangbog var fremkommet under Redaktion af Viceprovsten, beko-stede Kommunitetet Anskaffelsen af 100 Eksemplarer til Regensbrug. Endelig lønnedes fra 1907 en Sanglærer for Sangforeningen af Kommunitetets Kasse. Lassen havde interesseret sig særligt for denne sidste Sag og anbefalet den med Ordene: »Ved Siden af Sangens almindelige kulturelle Betydning skal jeg særligt fremhæve dens Evne til at samle. Der er for Tiden vel nok nogen Tilbøjelighed hos Studenterne, ogsaa uden for Regensen, til at udskille sig i Grup-

Fordøjelse og en tydelig Udtale, — en Velgerning mod ham, der ikke var uden Interesse for det Offentlige, — synes der at være selv samme Grund til en saadan Forsorg ogsaa for den Kommunitetsalumnus, der ikke tillige er Regensalumnus« (Aarb. 1901—02, S. 103—107.

per, og de uheldige Følger heraf vilde Sangforeningen kunne danne en heldig Modvægt imod«. Som et andet Samlingsmiddel stod i disse Aar Fægtningen, og fra 1898 modtog Regensianerne, Tak være Klokkeren Johs. Lindhards Virksomhed, et aarligt Tilskud til Lønning af en Fægtelærer. Fægtesporten dreves i denne Tid flittigt, og aarligt fandt der en Opvisning Sted paa Læsesalen med efterfølgende Fest og Dans.²⁷⁰

Ogsaa Regensens Embeds- og Bestillingsmænd nød godt af denne stigende Om-sorg fra Kommunitets Side. Lønningerne for Regenslægen* og Portneren forbedredes, og Gangkonernes Antal øgedes fra 5 til 7. Samtidig skærpedes Tilsynet og Ansvarfølelsen gennem nye Instruks for Regenslægen, Portneren, Nattevagten og Rengøringskonerne; ogsaa Viceinspektor fik fra 1900 for første Gang sin Instruks. At alt dette indirekte var

Fig. 71. Søren Skouboe.

til Alumnernes Fordel, kan næppe betvivles. Det var Lassens Ønske at gøre Regensen til en Mønsteranstalt i eet og alt.²⁷¹

Ved Provstens Side stod under den overvejende Del af hans Funktionstid — fra 1899 til 1916 — en Viceinspektor, som paa en heldig Maade supplerede ham. Søren Skouboe er bleven nævnet blandt Halvfjersernes prominente Regensianere, han havde efter Embeds-eksamen været Adjunkt, men tidlig taget sin Afsked paa Grund af Svagelighed. Da Jónsson døde d. 30. April 1899, blev han hans

* Dette skyldtes dog til Dels, at han fra 1901 ogsaa blev Læge for Hassagers Kollegium.

Efterfølger. Forholdet mellem Jónsson og Alumnerne havde ikke altid været godt; en Gang havde han saaledes ved Opslag forment Udflytterne Adgang til Læsesalen, en anden Gang havde han forlangt et Bal afbrudt paa Grund af sin Kones Sygdom. Den Slags Kurrer kom der aldrig paa Traaden mellem Skouboe og Regensianerne. Med en Videnskabsmands Udseende forbandt han et betydeligt Fond af literær Kultur, som gjorde, at han i aandelig Henseende kunde være meget mere for de unge end sin Forgænger. Tillige havde han en Kundskab og Kærlighed til Regensens Fortid, som ingen tidligere Regensebedsmand, og han blev derfor den trofaste Vogter af Regenstraditionerne i en Tid, da selv Hostrups Anseelse, der dog havde overlevet Provisorietiden, var stærkt dalende. Selv om Justitsraad Skouboe, paa Grund af sit kritiske og satiriske Anlæg, ikke naaede Jul. Lassens almindelige Folkeyndest, havde han derfor i sin bedste Tid, før Aarenes Tryk gjorde ham vranten, en fast Position og en god Del Indflydelse paa Gaarden.²⁷²

De to vigtigste Begivenheder i Jul. Lassens Provstetid var sikkert den store Ombygning og Regensianersamfundets Stiftelse. Før disse skildres, er det dog nødvendigt at dvæle lidt ved det regensielle Liv, som udviklede sig i disse Decennier.

Det er allerede sagt, at Livet paa Gaarden i denne Tid blev mere indadvendt. Det kan tilføjes, at dette skete i stadig højere Grad. Indtil ca. 1900 sporer man endnu nogen Indvirkning fra Omverdenen; i 1896 blev der saaledes stiftet en Diskussionsklub for at drøfte Emner af almen Interesse, i 1898 havde man Gilde i Gaarden for en Del Veteraner fra 1848, og ved Rusgildet samme Efteraar var der bevægede Taler om Udvisningerne i Sønderjylland og om Forkæmperne for Dreyfussagens Revision. Der blev telegraferet af Klokkeren til Brisson og Picquart, oven i Købet paa Latin; men de havde maaske hørt om »Pip«s Forbindelse med Boulanger, i hvert Fald svarede de ikke. Ligeledes hedder det det følgende Aar i Provstetagsbogen, at der ved Rusfesten blev holdt en Tale for Nationalitetsprincippet, som »gav Anledning til flere andre«. Om dette sidste betyder, at den gav Anledning til Meningskamp, ser man ikke, men man aner det. I hvert Fald blev det sidste Gang, sligt fandt Sted, undtagen hvis man vil medregne, at der i de følgende Aar hvert Foraar fandt en privat Modtagelse af »sønderjydske Piger« Sted under Linden. I denne Festlighed deltog Provst og Viceprovst dog ikke.

Til denne Udvikling har maaske den stærke Vækst af den »indrepolitiske« Interesse bidraget sit. Mens man i Lassens første Aar

endnu møder Partimodsætninger, der klart udtrykkes i Øgenavne som »Kammerjunkerne« og »vadmelsklædte Demokrater«, varer det ikke længe, før Vækkerforeningerne optræder som altomspændende Organisationer. Forholdet mellem de to Foreninger »Gamle« og »Pip« var i disse Aar ret skarpt, skønt de en Gang imellem holdt Forsoningsgilde (f. Eks. Fastelavnsmandag 1897 paa Ehlers Kollegium). Fra Foraaret 1900 optraadte de paa Generalforsamlingerne som Regenspartier og gjorde Valgene »politiske«. Om der end var meget delte Meninger om det heldige heri, er det i hvert Fald vist, at det i Begyndelsen skabte en hel Del Liv.²⁷³

Aarene før 1900 betegner ogsaa i en anden Henseende en Afvikling af Arven fra Ussings Dage. Da har man i 1896 den sidste Strid med Portneren om hans Varers Kvalitet og Priser. I Revuen samme Aar dræbes Dragen, som bevogter Prinsessen, ved Portnerkaffe. Iøvrigt kritiseres hans raadne Æg. I Maj 1897 sluttedes Freden, der for saa vidt blev en Sejr for Alumnerne, som de Priser, hvormed man enedes, harmonerede med, hvad Regensianerne 1886 havde foreslaaet over for Stipendiebestyrelsen. Til Gengæld opnaaede dog Portneren, at han for Gæld skulde kunne hæve indtil 10 Kr. af den paagældende Alumnes sidste Maanedsstipendium. Det var altsaa en Overenskomst med Fordele for begge Parter, hvormed man samledes, og dette var maaske Grunden til, at man for Fremtiden holdt Fred.²⁷⁴

Fig. 72. Fastelavnsmandag 1905.

»Regensen for Regensianerne« blev i disse sidste Aar af d. 19. Aarhundrede gennemført med en Konsekvens, som aldrig før, og det er næppe urigtigt heri at se et Værk af Jul. Lassen. Det var i disse Aar, han grundlagde sin sjældne Position, og en af Grundene hertil var, at han viste en overordentlig Interesse for det indre regensielle Liv. Han deltog med Iver i Festerne, som han altid støttede med Gaver; t. Eks. gav han Præmier til de bedste Masker

Fig. 73. Finsens Værelse 3die Gang Nr. 11. (Fot. 1923).

paa Fastelavnsmandag, naar Katten sloges af Tønden i Regensgaarden under livlig Tilstrømning af Kannikestrædes Ungdom. Uden at være nogen stor Taler formaaede han ved Festerne i faa og jevne Ord at udtrykke den almindelige Stemning, og han tog aldrig Tonen fra Degnen, d. v. s. han overlod de oratoriske Præstationer til Klokkeren, som han i det hele efter Grams Mønster gerne lod træde i Forgrunden som Regensianernes Repræsentant.

Det er da ogsaa en statelig Række Klokkere, man møder her i Slutningen af Halvfemserne, Mænd som Benedikt Thomsen, Ditlef Nielsen, A. G. J. Elmquist og V. Byrdal. Det var i denne Tid, Regensens yngste Embedsplads, Arkivaren, oprettedes 1898, et Udtryk for den historiske Sans, der samtidig vaagnede hos Regensianerne og

den nye Viceprovst. Aaret efter blev Klokkerkassen stiftet i Axel Rafaels Klokkerat, dens Statuter sanktioneredes af Stipendiebestyrelsen. Klokkerstillingen vandt utvivlsomt herved i Uafhængighed og Anseelse.

Mange muntre Minder vil træde frem for dem, som tænker paa

Fig. 74. Børnehjælpsdagen 1918.

hine Aars Festaftener. Skal man fremhæve en enkelt, maa det vel være det Rusgilde i 1897, da »Atleten« d. v. s. Ditlef Nielsen under Kanonsalut og Kongesang fremtraadte som selve Christian IV og med Humor og Værdighed præsidere for Gildet, hvor han skemtede med Stipendiebestyrelsen og Gaardens Indvaanere uden noget Øjeblik at falde ud af Rollen. Samme Atlet var endda Mand for en Maaned senere at indlede en Diskussion paa Læsesalen om gammeltestamentelig Kritik, hvori han kritiserede den moderne Bibelforskning, dog ikke uden selv at blive Genstand for en ret kraftig Kritik, bl. a. af en senere saa bekendt Forsker som Ammundsen. Intet Under, at Ditlef Nielsen det følgende Foraar blev valgt til Klokker,

hvor han indlagde sig en stadigvarende Fortjeneste ved at faa »det plumpe Drikkegilde« afløst af det endnu bestaaende Lindebal.²⁷⁵

Aarhundredskiftet betegner som nævnt intet Brud paa denne Udvikling, men den fortsættes i forstærket Grad i Aarene til Verdenskrigen. Skal man her fremhæve nogle særligt vellykkede Aar,

Fig. 75. Børnehjælpsdagen 1918.

maa det vel være 1903—04, hvis Klokkerater Lassen selv plejede at betegne som nogle af de bedste, han havde oplevet. Der er hermed forbundet Navne som Otto Bjørneboe (Larsen), Hakon Jørgensen og Kai Bredsdorff. Regensrevuen 1903, »De tre Bjørne«, var skrevet af Jørgensen og Bredsdorff og ansaas for at staa over Gennemsnitsniveauet, navnlig paa Grund af de morsomme Sange, som fremførtes af Hj. Elmquist o. fl. Det var ogsaa i dette Aar, at Regensianerne, da deres store Landsmand og Gaardbroder Niels Finsen — tidligere Formand for »Gamle« — havde faaet Nobelpræ-

mien, tog Anledning heraf til at sende ham en smuk Adresse med Digt af Bredsdorff og Tegning af N. C. Schmidt. Det medførte en Indbydelse til at bese Lysinstituttet, hvorunder der oplæstes en smuk Takketales af den syge Finsen, som mindedes Aarene 1882—86, da han som »maaske altfor fuldblods Regensianer« tilbragte sin meste Tid under Linden eller paa Læsestuen. Desværre gik der kun nogle faa Maaneder, inden Niels Finsens Død atter kaldte Mindet om ham frem paa Regensen. En anden vigtig Begivenhed i Bredsdorffs Klokkerat var den første Børnehjælpsdag d. 6. Maj 1904. Den omfattedes med største Sympati af alle, ganske særligt af Jul. Lassen, og da den gentoges, blev det snart Skik at foretage Indsamling i Bøsser fra Vinduerne til Købmagergade, med tilhørende Hurra- raab for glade Givere.²⁷⁶

Umiddelbart efter at Bredsdorffs Klokkerat var afsluttet, stiftedes d. 16. Oktober Regensianersamfundet. Ideen var dog noget ældre og opstod hos »Pipianeren« Gunnar Glarbo ved hans Udflytning i Marts 1902. Først i Sommeren 1904 lykkedes det ham paa et Møde i Odense med Hj. Elmquist, Henr. Ussing og Har. Stamer at faa Stenen sat i Bevægelse, og den omtalte Oktoberaften holdtes under Ledelse af Regensens første Klokke, Gehejmeetatsraad H. Hørring, paa Læsesalen et konstituerende Møde af gamle Regensianere, hvor Tanken blev til Virkelighed. Der blev herefter dannet en Sammenslutning af forhenværende Regensianere, der foruden at udgive et Fællesorgan »Regensen« (dog først fra 1908), jævnlig samledes til Fester paa Regensen for at opfriske fælles Minder fra deres Samliv i Studenteraarene. Møderne fandt i de første Aar regelmæssigt Sted paa Stiftelsesdagen d. 1. Juli, som herved atter fremdroges fra en ufortjent Glemsel, og selv om denne Tradition desværre ikke bevarede, kan »Regensianersamfundet« efter en tyveaarig Virksomhed (1925) pege paa en Række betydelige Indsatser, som er kommet baade nu- og forhenværende Regensianere til Gode. Saaledes holdt man efter Ombygningen i 1909 en Indvielsesfest med Foredrag af Arkitekt Martin Borch, som samlede Veteraner lige fra Aargangen 1856 til de senest udflyttede. 1911 skaffede man Regenssalen fra Frederiksborgmuseet et Maleri af Frederik II, Regensens virkelige Grundlægger, og det afsløredes med en Tale af Magister O. Andrup, »fyndigt, klart og tiltalende«. Men navnlig fejrede man Gang paa Gang sin elskede Provst, saaledes 1913 ved at lade Hans Nikolaj Hansen udføre den bekendte Radering af ham, og to Aar senere ved Indstiftelsen af Provstekæden, der overrakte

Jul. Lassen ved den af Regensianersamfundet arrangerede Jubilæumsfest for Klokkerinstitutionens 50aarige Bestaaen. Professor Lassen havde i den foregaaende Vinter haft et tre Maaneders Sygeleje efter at være bleven paakørt af en Cyklist paa Købmagergade. Gæden over at gense ham var derfor ved denne Lejlighed særlig stor, men desværre forvandt Lassen aldrig fuldstændig Følgerne af sit Fald, og det varede ikke længe, før han begyndte at slaa paa at ville trække sig tilbage fra sin Virksomhed.²⁷⁷

Den anden Hovedbegivenhed i Jul. Lassens Provstetid var Regensens Ombygning. Den har været af en saa gennemgribende Betydning for Livet herinde, paa Grund af det dermed følgende Ophør af Kontubernalvæsenet, at den danner Epoke i hele Regensens Historie.

Stødet kom her fra Regensprovsten, som i Febr. 1903 fik Spørgsmaalet under Drøftelse i Stipendiebestyrelsen. Man indsaa, at Tiden var løbet fra Kontubernalsystemet, og at man maatte stræbe at skaffe alle Studenterne Eneværelser. Den første Plan, som udkastedes af Bygningsinspektør Martin Borch, gik ud paa en Forhøjelse af Krystalgadefløjen, Tilvejebringelse af Eneværelser i Fløjene mod Kannikestræde og Krystalgade ved Anbringelse af Længdekorridorer og Opførelse af en ny fjerde Fløj med Trinitatis Præstegaards Mur som Baggrund. Herimod indvendtes dog, at Lys- og Luftforholdene saa vilde blive forværrede ved Gaardens Beskæring, og Universitetskvæstor Hørring foreslog derfor, at man i Stedet skulde erhverve Trinitatis Præstegaards Grund, hvorved Nybygningen vilde blive rykket betydeligt tilbage. Omkostningerne ved dette Projekts Gennemførelse beregnedes til en lille halv Million (428,740 Kr.). Da der yderligere i Konsistorium havde rejst sig Kritik mod Længdekorridorerne, — der formentlig vilde blive Mødesaloner, — og mod Indretning af Eneværelser i de gamle Fløje, — som for dyre i Forhold til Fremskridtet, — nedsatte Konsistorium d. 27. Juni 1904 et Udvalg (Chr. Bohr, Kr. Erslev, K. Faber, Jul. Lassen og T. N. Thiele), som foruden at overveje, hvor mange Alumner der hygiejnisk forsvarligt kunde være Plads til i den gamle Bygning, skulde afveje Fordelene ved en Tilbygning paa Præstegaardsgrunden eller en Filial-Regens paa en fjernere liggende Plads mod hinanden.

Universitetsudvalget naaede til det Resultat, at ved at lade hvert Dobbeltværelse i uforandret Skik bebo af en Alumne, og ved at opløse de 6 Treværelseslejligheder, idet man omdannede det ene til Køkken, vilde der i de gamle Fløje kunne skaffes Bolig til ialt

52 Alumner. I en Tilbygning paa Præstegaardsjorden, der ligeledes kom til væsentligt at indeholde Toværelseslejligheder, kunde der anbringes ialt 38. Altsaa vilde det samlede Tal paa Alumner synke fra 100 til 90, et Tab som paalagdes Islænderne, der da vilde være at soulagere med Huslejegodtgørelse. Hele Udgiften med denne Plan beregnedes til 309,940 Kr.

Men Tanken om en Filialregens? Den gik jo tilbage til 1830erne og vaagnede nu atter uventet til Liv, ja, fik en særlig Betydning

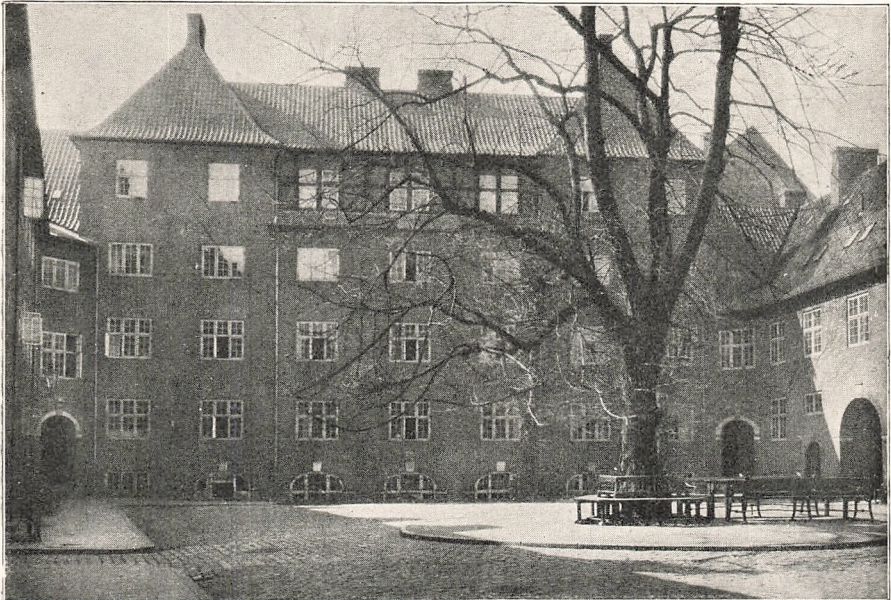

Fig. 76. Den nye Fløj.

ved at kalde et endnu langt videregaende Projekt frem i sit Følge. Thi da Udvalget var bleven klar over, at en Filial med Dobbeltværelser for 48 Alumner vilde koste 467,500 Kr., altsaa være praktisk talt urealisabel, optog man i Forbindelse hermed den Tanke at opføre en helt ny Regensbygning paa et hygieinisk set bedre Sted og sælge den gamles Grund. Dette viste sig at blive relativt taget billigere, idet man med en forventet Salgssum af $\frac{1}{2}$ Mill. for den nuværende Regens beregnede at kunne opføre den nye for en Merudgift af 347,600 Kr.

Martin Borch skrev dog selv til Lassen, da Værdien af den gamle Regens' Grund skulde opgøres, at en saadan Værdi afgang af, hvor

stor Pris den enkelte satte paa de Minder, der knyttede sig til Stedet. »Dog tør jeg sige, at det er et Sted, der for hele Nationen er kært og værdifuldt og vil blive det mere og mere i Tidens Løb, men det er en Værdi, som ikke kan vurderes i Penge«. Udvalget, der var enig i Borchs Konklusion, kom rigtignok dertil ud fra noget forskellige Præmisser. Man mente, at Samlivet paa et Kollegium var

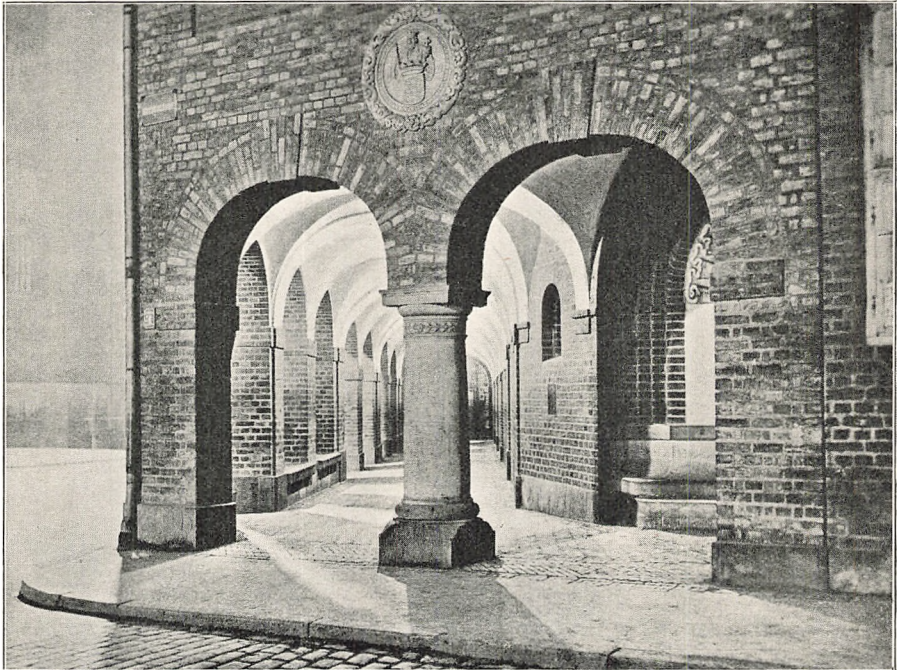

Fig. 77. Buegangen.

af en saadan Værdi, at det ikke burde opgives. Men Hovedargumentet mod Regensens Flytning var de mærkelige Ord: »Opførelsen af en ny Regens paa nyt Sted vilde paa en Gang være et væsentlig Brud paa Traditionen og samtidig for saa vidt en *betænkelig Fastholden af denne, som man derved for en meget lang Frentid vilde slaa Kollegiesystemet fast*«.

Konsistorium sluttede sig i Maj 1905 til Udvalgets Tilbygningsplan, men da Sagen blev forelagt for den akademiske Lærerforsamling, viste det sig, at der ved Tanken om en Flytning af Regensen var sluppet Kræfter løs, som det ikke var saa let at stanse. Navnlig hos Professor Otto Jespersen havde Tanken om at skabe noget lig-

nende som de engelske Kollegier med deres udprægede Friluftsliv og Sport fæstet Rod, skønt han selv var gammel Regensianer. Men hertil krævedes, at Regensen flyttedes ud fra København under landlige Omgivelser. Bevægelsen fik den Betydning, at Lærerforsamlingen besluttede at henvise Regenssagen til et nyt Udvalg, der foruden af de tidligere 5 Medlemmer bestod af Professorerne Drachmann, Jespersen og Zeuthen, Kvæstor Hørring og kgl. Bygningsinspektør Martin Borch. Men skønt Drachmann og Jespersen her afgav et Votum, som gik ud paa, at Tilbygningsprojektet kun skaffede de enkelte Alumner »mere Luft, men ikke mere Lys og Sol«, og skønt de sammenfattede deres Dom derover i Ordene: »I det Hele synes den foreslaaede Ombygning ikke at være meget andet end Flikværk og halvgjort Gerning«, lykkedes det dem i Oktober 1905 ikke at faa Lærerforsamlingen til at følge sig. Afgørende var her sikkert Kr. Erslevs Betragtning, der gik ud paa, at medens en Huslejeportion til en privilegeret Alumne for Øjeblikket var 224 Kr. aarligt, og en Regensplads, hvad enten Regensen ombyggedes eller flyttedes, vilde komme til at staa i 600 Kr., var det ikke forsvarligt, samtidig med at man brød Traditionen ved en Flytning, at give lige saa meget ud for at skaffe 100 Studenter Friboliger, som vilde være tilstrækkeligt til at skaffe 250 Studenter Tag over Hovedet (nemlig gennem Huslejeportioner). Altsaa blev Lærerforsamlingen staaende ved det første Udvalgs Forslag om en Om- og Tilbygning, der vilde give Plads til 90 Alumner. Sagen gik nu hurtigt gennem Ministeriet til Finansudvalget, men inden dette havde naaet at afgive Betænkning, var et nyt Moment opdukket, som endnu en Gang tvang Martin Borch til at omforme sine Udkast.

Som det vil erindres, var den Gang Færdselsforholdene paa Købmagergade under livlig offentlig Diskussion, og navnlig havde det vanskelige Pas mellem Rundetaarn og Regensen givet Anledning til forskellige Planer, f. Eks. om en Gennembrydning af Rundetaarns Fod til Passage for Fodgængere eller en Buegang i Regensens Stueetage til samme Øjemed. I Decbr. 1905 henvendte nu Overpræsidenten sig til Borgmester Marstrand og anbefalede ham at benytte det gunstige Øjeblik til at tage Buegangsplanen op, og Marstrand gav Stadsarkitekten Ordre til at træde i Forbindelse med Martin Borch om Sagen. Borch blev i første Øjeblik mindre glad over denne Henvendelse, da han forudsaa, at dette nye Spørgsmaal kunde lægge Sten i Vejen for Lovforslaget om Udvidelsen. Ved Buegangsprojektets Gennemførelse vilde 5 Alumneværelser og Viceprovstens Lejlig-

hed gaa i Løbet, og det vilde ikke være let, naar de 90 Alumner skulde »holdes«, at faa disse Rum puttede ind i Nybygningen.

Det skulde imidlertid snart vise sig, at denne nye Vanskelighed kun blev Stof til en ny Sejr for Martin Borch. Og da Københavns Kommune ydermere fra første Færd viste sig villig til at betale, hvad Buegangen kostede, og hvad Indretningen af Erstatningsrummene vilde beløbe sig til, bidrog dette Forhold snarest til at

Fig. 78. Den nye Læsesal.

stille Bevillingsmyndighederne endnu gunstigere for Lovforslaget. Finansudvalget rejste kun det ene Krav, at Regensalumnernes Tal skulde vedblive som hidtil at være 100, og anviste som Udvej hertil i Stedet for Dobbeltværelser at indrette Enkeltværelser i den nye Fløj, saaledes at der herved skaffedes Plads til mindst 48 i Stedet for 38 Regensianere. Da det kom til Stykket, kom den nye Del til at rumme ikke mindre end 60 Alumner, som hver fik eet større Værelse. Af Udgiften faldt kun ca. 213,000 Kr. (foruden ca. 18,000 Kr. til Møbler) paa Kommunitetet, mens Københavns Kommune for sin Buegang kom til at betale 73,000 Kr. Loven gennemførtes den 6. April 1906.

Og Resultatet? Ja, for den der havde sit tidligere Indtryk af

Regensen fra en mørk Vinterdag og mindedes et fattigt, næsten frastødende Ydre af snavset-røde Mure, var det i Virkeligheden en Forvandling, som foregik. De gamle Mure blev atter levende, da de overfledes med Murhammer, og de nye Mure fik Skønhed og Værdighed ved samme Behandling. De forvitrede Skjolde af Sandsten fornyedes. Paa Toppen af Kirkefløjens Frontespiece anbragtes atter, som i gamle Dage, en forgyldt Morgenstjerne. De gamle Værelser

Fig. 79. Den nye Musikstue.

hvidlakeredes og forsynedes med nogle Møbler og Fajancehaandvask; desuden kom der Thekøkken og W. C. i hver Etage. Viceprovsten fik en solrig Lejlighed paa 1. Sal i Krystalgadefløjen mellem 1. og 2. Gang. Læsesalen blev udvidet med den tidligere Musikstue, og en ny Musikstue blev indrettet paa 1. Gang.

Men Hovedopmærksomheden vakte dog de to store Nyerhvervelser: Buegangen og den fjerde Fløj. Om den første var den almindelige Mening, at en meget vanskelig Opgave her var løst originalt; de fleste fandt endda: meget lykkeligt. Kun den svære Sandstensøjle ved Indgangen til den kunde næppe siges at være stilsvarende. Om den nye Fløj med dens nye Gange (7.—9.) var der derimod kun

Fig. 80. »Karrig Nidding«s Opførelse i Regensgaarden 1910.

Fig. 81. Lindens Fødseldag 1918.

een Mening. Den vakte den højeste Beundring og betragtes endnu som en af Hovedstadens værdifuldeste arkitektoniske Erhvervelser i vort Aarhundrede. Alt var desuden her tip-top moderne og gav de bedste Studiebetingelser. Og i Kælderen havde Regensen foruden Baderum faaet en Fægtesal, der meget praktisk ogsaa kunde benyttes til mindre Festligheder.²⁷⁸

Fig. 82. Koncert i Gaarden 1918.

(Knud Pedersen, Rosing Schov, Dahlerup Petersen, Reumert, Vimtrup, O. Mikkelsen).

I disse gode Omgivelser gled Regensens indre Liv hen uden større Oplevelser eller Anfægtelser i den Aarrække, som fulgte. Det var næsten symbolsk, at Gaarden nu hvilede paa Præstegaards Grund; der var en Stemning af Sommersøndageftermiddag i Præstegaards-haven over disse Aar. Mens Høvdingen selv blev staaende, men ældedes, skiftede han efterhaanden helt Besætning. I 1908 afløste Henrik Frederiksen Lars Andersen som Portner, i 1912 blev Prof. V. Maar Regenslæge efter Jul. Petersen, og i 1916 Cand. Thune Jacobsen

Viceinspektør ved Søren Skouboes Død. Uafhængigt af alle disse Forandringer fortsattes under den samme Fører det samme glade, sorgfri og harmløse Regensliv. Med dyb Ærbødighed saa alle op til Skudens Fører og vilde gerne gøre ham og den gamle, og dog nye Gaard Ære.

I selve Kommunitetets Styrelse var der derimod i disse Aar foregaaet betydningsfulde Forandringer. Efter at Prof. Wimmer i 1898

Fig. 83. Læsesalen som Hospital under den spanske Syge 1918.

førgæves havde foreslaaet, at Stipendiebestyrelsens Medlemmer skulde forøges til 5, eet for hvert Fakultet, fordi det filosofiske og det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet siden Skoleembeds-eksamens Indførelse var vokset saa stærkt, at de, navnlig da det førstnævnte, med Hensyn til de studerendes Antal næsten var paa Højde med de tre store Fakulteter, lykkedes det i 1905 Prof. Kr. Erslev at gennemføre Udvidelsen, dog saaledes, at de to nye Medlemmer af Stipendiebestyrelsen kun kom til at deltage i Forhandlingerne om Stipendiernes Uddeling, uden at der tillagdes dem Honorar derfor. Det var dog umuligt andet, end at dette kun kunde være et før-

ste Skridt, og siden da er det da ogsaa lykkedes at faa disse to Fakulteter stillet ganske jevnbyrdige med de tre ældre i Stipendiebestyrelsens Sammensætning.²⁷⁹

En interessant Episode indtraf Aaret efter, da Islands Minister 1906 foreslog en ændret Ordning af Kommunitetet for Islænderne, saa at paa den ene Side Reglerne for Uddelingen ændredes, og derhos en vis Del af et nærmere fikseret Beløb anvendtes ved Universitetet i Reykjavik og andre højere Undervisningsanstalter i Danmark uden for Universitetet. Stipendiebestyrelsen stillede sig absolut afvisende over for dette Forslag, der efter dens Skøn gik ganske uden for det fundamentale i hele Tanken med Kommunitet og Regens. Planen blev da ogsaa for denne Gang skrinlagt, men at den ikke var fremsat omsonst, viste sig i 1918, da der i Forbindelse med den nye dansk-islandske Forbundslov fandt en Afløsning af det hidtil værende Privilegium for islandske studerende Sted.

I Efteraaret 1918 blev det derfor sidste Gang, at islandske Studenter udnævntes til privilegerede Kommunitets- og Regensalumner ved Københavns Universitet.²⁸⁰

Fandt der allerede herved en Lettelse af Kommunitetets Budget Sted, som kom de danske Studenter til Gode, kunde det ikke vare længe, før man overhovedet blev klar over, at Kommunitetsbudgettet var belastet med mange andre Udgifter, som ikke vedkom dets egentlige Formaal, og som det under det voldsomt stigende

Fig. 84. »Obersten« (Vimtrup) synger Visen om Barberen.

Tal paa danske Studenter var uforsvarligt at bibeholde. Det vilde føre for vidt her nærmere at gaa ind paa, til hvor mange og heterogene Formaal Kommunitetets Midler var bleven brugte i Aarene efter 1848, ligesom vi tidligere har set, at dette allerede skete i Enevældens Tid. Spørgsmaalet blev fremdraget ved Universitetsfesten i Anledning af Kommunitetets 350 Aars Jubilæum 1919, men der er saa meget mindre Grund til at komme nærmere ind paa dette her, som da ved Prof. Jul. Lassens Afgang den Tidsgrænse var overskredet, med hvilken nærværende Værk efter sin Plan slutter.²⁸¹ Det er hævet over enhver Tvivl, at han, hvis han da havde forestaaet Regensen, efter sin hele Fortid vilde have medvirket kraftigt til denne Sags Løsning²⁸¹.

Men i Efteraaret 1918 gjorde Jul. Lassen Alvor af sin tidligere fremsatte Trudsel og trak sig under stærk Deltagelse tilbage fra sine Embeder ved Universitetet og Regensen.

ER de Tider de bedste for Regensen, da de almindelige Interesser griber Sindene herinde (Liberalisme, Skandinavisme, Parlamentarisme), eller de, hvor Gaarden lever sit eget Liv (Sangforening, »Genboerne«, Vækkerforeninger, Klokkerat og Selvstyre)? I første Tilfælde kommer det som Regel til at dreje sig om en Afglans, naar da ikke Regensen, som ved Plougs Læseforening, blev et Centrum for en ydre Bevægelse, hvilket var endnu værre. I sidste Fald er de Blomster, som vokser op, beskedne, men de er originale. Og dog er det paa den anden Side nødvendigt, at et Studenterkollegium ikke afgrænser sig kunstigt fra Samtidens Rørelser. Resultatet bliver vel, at hver Ting er god for sin Tid, at der maa finde en Afveksling Sted mellem Perioder, hvor Fangtraadene udstrækkes for at indsuge Paavirkning fra det ydre, og andre Tider, da den lille Verden hviler i sig selv og omformer det erhvervede efter sit eget Tarv. Saaledes har det i hvert Fald hidtil været, og saaledes vil det forhaabentlig vedblive at være.

Fig. 85. Tavle paa Regensmuren fra Grundstensnedleggelsen 1623.

HENVISNINGER

- ¹ Det theol. Fakultets Kopibog [Univ. ark.] Nr. 661—2.
- ² De fleste af de nedenfor benyttede Dok. om Fundatsen 1818 findes i Univ.direktionens kgl. Forestillinger for 1818 Nr. 619 [Rigsarkivet].
- ³ Theol. Fak. Kopibog Nr. 699: ²/₁₂ 1816.
- ⁴ Univ. Aarb. 1847 pp. 1—14.
- ⁵ Aarb. 1837 p. 108 (jfr. 1839 p. 92) og 1844 p. 63, jfr. 166.
- ⁶ Selmer: Akad. Tidender III, 201. — Aarb. 1843 p. 65.
- ⁷ Aarb. 1847 p. 71.
- ⁸ Om Tilskuddene til Univ., se Aarb. 1847 p. 1—14.
- ⁹ Aarb. 1839 p. 44.
- ¹⁰ Diariet ²⁶/₁₁ 1833.
- ¹¹ De opgivne Tal fra Regensprovstens Diarier.
- ¹² Fak. Kopibog Nr. 190: ¹²/₇ 1834.
- ¹³ Fak. Kopibog Nr. 193: ²⁴/₁ og ¹⁴/₃ 1837.
- ¹⁴ Fakultetets Papirer, Pakken »Regensens Læseselskab«. — Dets Kopibog Nr. 254: ¹⁵/₇ 1840.
- ¹⁵ Stds. Nr. 258: ¹⁰/₉ 1840.
- ¹⁶ Aarvog 1838, p. 169 ff.; 1839, 104 ff.; 1842, 83 ff.; 1846, 77 f.
- ¹⁷ Stds. 1843, p. 12 ff.
- ¹⁸ Om hele tredje Kap. se spredte Træk i C. E. F. Reinhardt: Kommunitet og Regentsen fra deres Stiftelse indtil vore Dage [d.v. s. til 1848] i Hist. Tidsskr. 3. R. III, 272—338; særlig 280, 305 ff., 311, 321 og 331 f. Desuden Provstearkivet før 1838 (Lægget »Sang paa Regentsen«).
- ¹⁹ Andr. Chr. Hviid: Worm, Lexicon over lærde Mænd III, 373. — Minerva 1788, IV, 7. — Hviids Dagbog I, 146, 186 ff., 217 o. s. v. — Optegnelse af P. T. Hansen bag i Univ. bibl.s Eks. af Nyerups »Solennia secularia« 1823.
- ²⁰ Aarb. 1845, 22.
- ²¹ Balth. Bangs Selvbiografi, ed. C. Otto 1867. — Bang, »Caprifolier« I (1826).
- ²² Theol. Fak. Kopibog Nr. 686 ff.: ⁶/₁₁, ¹⁷/₁₁ 1815.
- ²³ Stds. Nr. 666: ¹²/₁ 1815.
- ²⁴ Stds. Nr. 759—762: Nvb. 1827.
- ²⁵ Rasmus Nyerups Levnetsløb, beskrevet af ham selv, ed. C. L. Strøm (1829), navnlig p. 39 ff. — Joh. Steenstrup, Historieskrivn. i Danm. i 19. Aarb. p. 230 f. — Birket Smith: Til Belysn. af lit. Personer og Forhold p. 203. — Dansk Lit. Tid. 1829 p. 502. — N.s Breve til Rahbek i Ny kgl. Sml. 4° 2494.

- ²⁶ Schulze u. Ssymank, Das deutsche Studententum von den aeltesten Zeiten bis zur Gegenwart (1910) p. 178, 180, 193.
- ²⁷ Jødefejden 1819: Nyerups Levnetsløb p. 70 ff. — Universitetsdirektionens Arkiv, Konceptforest. 1819 Nr. 689 b.
- ²⁸ Regensgildet 1820: Reinhardt p. 373 f. — H. C. A. Lund, Studenterforeningens Hist. 1820—70 I p. 49—54. — C. Dumreicher, Fra Regensen til Studenterforeningen (1920). — Schulze u. Ssymank p. 181—85. — Soranerbladet 4. Aarg. Nr. 8 (Nvbr. 1918).
- ²⁹ Theol. Fak. Kopibog Nrr. 734—38 og 744—45. — H. C. A. Lund I p. 144.
- ³⁰ Toget til Sorgenfri 1822: Reinhardt p. 376. — H. C. A. Lund I p. 189.
- ³¹ Tohundredaarsjubilæet: Reinhardt p. 377 ff. — Fak. Kopibog Nr. 756—65: $\frac{7}{8}$ — $\frac{27}{8}$ 1823 samt u. D. — Provsteark.: Kgl. Res. $\frac{21}{6}$ paa Mallings Ans. $\frac{17}{8}$. — Af de fire Bestyrere for Festen, hvortil siden sluttede sig den senere Overlærer F. C. Olsen (Poul Møllers Udgiver og Biografi), blev H. G. Henningsen Præst paa Als (Asserballe og Lysabild), Cl. Holm endte som Præst i Udby paa Fyn og L. J. N. Høyberg i Sneum—Tjæreborg. Endnu kan det dog tilføjes, at den sidste Sang ved Festen havde Melodien »Lützows wilde, verwegene Jagd« og begyndte:
 »Hvo kjemper ved Lampen i Midienat
 for Viisdom og Frihed og Ære« o. s. v.
 Den var forfattet af en Beboer paa 2den Gang Nr. 12. (Sange i Anledning af Regentsens anden Jubelfest d. 1ste Julii 1823).
- ³² Nyerups Breve til Rahbek i Ny kgl. Sml. 4° 2494.
- ³³ Nyerups Levnetsløb p. 82—89, 128—40.
- ³⁴ Th. Fak. Kopibog Nr. 768: $\frac{16}{2}$ og $\frac{18}{2}$ 1824. — Provst Petersens Diarium $\frac{7}{6}$ 1836. — Th. Fak. Sager: Koncept $\frac{16}{5}$ 1825.
- ³⁵ Reinhardt p. 384. — Provsteark. 1825 $\frac{8}{5}$ og $\frac{9}{5}$ (Læg »Excesser begaaede af Regentsianere«). — H. C. A. Lund I p. 271. — Th. Fak. Sager: $\frac{4}{12}$ 1826 og $\frac{22}{1}$ 1827.
- ³⁶ Th. Fak. Kopibog Nr. 788—790: $\frac{12}{2}$ og $\frac{22}{2}$ 1829.
- ³⁷ Nyerups Begravelse: Levnetsløb p. 89 ff., 142 ff.
- ³⁸ F. C. Petersens Udnævnelse: Univ. dir.s Forestillinger 1829 Nr. 1196 og 1208.
- ³⁹ Provstens Instruks: Univ.dir.s Arkiv. E. Instruxer og Reglementer ca. 1801—46: $\frac{23}{11}$ 1829.
- ⁴⁰ Petersens tidligere Udvikling: Breve til Kamma Rahbek i Ny kgl. Sml. Fol. 1456, og til Mynster stds. 4to 2312.
- ⁴¹ Diariet $\frac{23}{11}$ 1835. — H. C. A. Lund, Studenterfor.s Hist. I p. 200.
- ^{41 a} Kommunitetspladserne: Fak. Kopibog Nr. 786: $\frac{3}{11}$ 1828. — Diar. $\frac{13}{9}$ 1831 og $\frac{18}{4}$ 1832.
- ⁴² Nøglerne: Diariet $\frac{14}{12}$ 1829 og iøvrigt ved Slutn. af hver Maaned. $\frac{31}{12}$ 1831 forøges Tallet fra 6 til 12; naar der er blevet 18, ses ikke, men 1841 $\frac{5}{1}$ (Fak.s Arkiv) ansøger P. om at maatte forøge det yderligere ud herover.
- ⁴³ »Grisene«: Diariet 1830 $\frac{20}{4}$, Oktbr., Nvbr.; 1834 Sept.; 1835 Okt. og Nvb.
- ⁴⁴ Haven: Diariet 1830 $\frac{21}{3}$.
- ⁴⁵ Læseforeningen: Diariet. — Ophævelsen af Regentsens Læseforening,

- et Supplementblad til Universitetets indre Hist. (1839). — F. Fabricius, Et Par Ord i Anledn. af Skriftet »Ophævelsen af Regentsens Læseforening« (1839). [Viceprovst Skouboes Bemærkninger bag i Regensens Eks. af samme]. — H. Ploug, Carl Parmo Ploug I p. 39. — Th. Fak. Kopibog Nr. 44: 1831 $\frac{8}{10}$ (Alumnernes Andragende), ibid. Nr. 45—46: $\frac{1}{11}$ og $\frac{26}{11}$; Nr. 97: 1833 $\frac{4}{1}$.
- ⁴⁶ Ganginspektører: Diariet 1829 $\frac{20}{12}$, 1831 $\frac{2}{1}$, 1836 $\frac{17}{8}$.
- ⁴⁷ Viceinspector: Fak. Kopibog Nr. 36: $\frac{30}{8}$ 1831. — Universitetsdir.s Kopibog 1831 Nr. 947: $\frac{24}{9}$ 1831. — Sammes Refer. og Resol. Prot. 1831—34 Nr. 33: $\frac{29}{9}$ 1831. — Provstens Diar. 1832 $\frac{5}{7}$, $\frac{16}{7}$, $\frac{25}{7}$, $\frac{3}{9}$, $\frac{16}{9}$; 1836 $\frac{14}{7}$, $\frac{13}{8}$. — Chr. Bruun, Erindringer fra det gamle kgl. Bibl., S. 47 ff.
- ⁴⁸ Regenslægen: Diariet 1830 $\frac{1}{2}$; 1831 $\frac{11}{1}$, $\frac{24}{8}$, $\frac{18}{10}$, $\frac{23}{10}$; 1832 $\frac{17}{10}$. — Fak. Kopibog 1831 $\frac{29}{1}$, $\frac{9}{2}$, $\frac{11}{3}$, $\frac{9}{7}$, $\frac{24}{8}$ (Instruksen). — Kr. Carøe, Den danske Lægestand 1786—1838 p. 35. — Vilh. Bergsøe, De forbistrede Dreng p. 92 og 164.
- ⁴⁹ Underbetjent og Karleinspektører: Diar., 1830 Okt.; 1831 $\frac{1}{2}$; 1832 $\frac{1}{4}$, Maj; 1833 $\frac{10}{11}$; 1836 $\frac{7}{6}$, $\frac{12}{8}$; — Fak. Arkiv 1838 $\frac{16}{8}$.
- ⁵⁰ Reparation 1833—35: Diar. 1830 $\frac{12}{5}$, $\frac{24}{7}$; 1831 $\frac{2}{4}$, $\frac{8}{6}$; 1832 $\frac{2}{4}$; 1833 Sommeren, 1835 $\frac{13}{7}$ og $\frac{16}{9}$.
- ⁵¹ Lindetræer: Diar. 1831.
- ⁵² Trinitatis Præstegaard: Diar. 1831 $\frac{17}{1}$.
- ⁵³ Sang: Diar. 1829 $\frac{5}{12}$; 1830 Marts; 1831 $\frac{6}{5}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{9}{7}$, $\frac{11}{7}$; 1832 $\frac{24}{2}$, 1833 Juli.
- ⁵⁴ Uro og Slagsmaal: Diar. 1830 $\frac{10}{2}$, 1831 Juni og Jan., 1832 $\frac{6}{10}$, Nvbr.
- ⁵⁵ Stiftelsesfesten: Diariet.
- ⁵⁶ Breve fra P. V. Jacobsen, udg. af Jul. Clausen (1899) p. 130.
- ⁵⁷ Fakkeltog til Kongen 1833: Diar. 1833 Marts. — J. H. Lorck, Femoghalvfjerdssindstykke Aar (1885) p. 90 f. — Protester mod Engelstoft: Diar. $\frac{28}{4}$ 33, $\frac{21}{4}$ 35.
- ⁵⁸ Stiftelsesfesten: Diariet. — Th. Fak. Kopibog Nr 160 ($\frac{17}{8}$ 35) — Fak. Arkiv $\frac{13}{6}$ 37, $\frac{16}{6}$ 38. — Provstens Optegn. 1842 i Fak.s Arkiv.
- ⁵⁹ Julegilde 1833: Diar.
- ⁶⁰ Fastelavnsløjer: Diar. — Provstens Opt. 1842 i Fak. Arkiv. — Læssøes og Stausholms Ansøgning i Fak.s Arkiv $\frac{5}{2}$ 1837. Faks. Svar er konc. af Clausen og meget moderat.
- ⁶¹ 28. Majfesten: Diar. — Provstens Opt. 1842 i Fak. Ark.
- ⁶² Sang og Uro: Diar. $\frac{12}{12}$ 35, $\frac{4}{5}$ 35, $\frac{30}{8}$ 36, $\frac{12}{1}$ 36.
- ⁶³ Professor David: Diar. $\frac{20}{5}$ 1835, $\frac{22}{5}$ 1836.
- ⁶⁴ Petition om Stændernes Offentlighed: Diar. $\frac{17}{11}$ 1835.
- ⁶⁵ Fakkeltog til Ørsted: ib. $\frac{21}{12}$ 35.
- ⁶⁶ Forbud mod alm. Studentermøde: ib. $\frac{13}{4}$ 36.
- ⁶⁷ Om Manuduktionsvæsenet se foruden Fr. Petersen: Erlebniise eines Schleswigschen Predigers 1838—50, p. 97, en Drøftelse i »Kjøbenhavnsposten« 1836—37 mellem stud. polyt. C. H. Biering, H. N. Clausen o. fl., hvoraf det fremgaar, at Prof. theol. J. Møller dog havde indført Øvelser af skriftlig og mundtlig Art med de Studerende (1836 Nrr. 346, 355 og 358 samt 1837 Nrr. 7 og 11). — Clausen, Opt. om mit Levned og min Tids Hist., p. 147. — Fak. Kopibog Nr. 152.

- ⁶⁸ Regenskroens Ophævelse: Diariet Apr. 1833. — Fak. Kopibog Nr. 105 (1833 ²⁹/₄ om Møder hos Provsten); *ibid.* 1833 ²⁸/₈ (Provstens Svar). — Diar. 1835 ¹/₃, ⁴/₂, ¹⁰/₅, ¹²/₅, ¹⁵/₅, ⁶/₅—¹/₁₀. — Fak. Ark.: Komm. o. Reg. Papirer 1835. — Kopibog Nr. 170 (De 72.s Petition ²⁶/₈ 35), Nr. 170 b (Fak.s Afslag ²⁶/₉), Nr. 171 (Underbetj.s Instruks), Nrr. 188, 195, 306, 312 (Yderligere Instrukser).
- ⁶⁹ Læseforeningens Bemærkningsbog.
- ⁷⁰ Sammesteds.
- ⁷¹ Diariet 1835 ⁵/₂, ⁹/₂, ²⁷/₅, ⁸/₁₂; 1836 ²/₂, ⁵/₂, ⁷/₂, ¹⁰/₂, ⁴/₃, ¹⁰/₃. Ophævelsen af Regentsens Læseforening (Kbh. 1839) p. 17 ff. — F. Fabricius, Et Par Ord i Anledn. af Skriftet »Ophævelsen . . .« (stds.). — Bemærkningsbogen 1835 ²¹/₁, ³⁰/₁, ⁷/₂.
- ⁷² Bemærkningsbogen. — Diariet.
- ⁷³ Skriftet »Ophævelsen af Regentsens Læseforening«. — Diariet 1837 ²/₁.
- ⁷⁴ Samme Skrift. — Fak. Ark.: Lægget »Regensens Læseselskab«. — Diar. 1837 ²²/₃.
- ⁷⁵ Bemærkningsbogen.
- ⁷⁶ Diar. 1837 ¹⁸/₁₂; 1838 ⁹/₁, ²²/₁. — Fak. Ark.: »Reg. Læseselskab«. — Diar. 1838 ³/₂. — Det trykte Skrift.
- ⁷⁷ Lægget »Regensens Læseselskab« (Rasm. Niensens og Steenstrups Forslag).
- ⁷⁸ Det trykte Skrift. — Diar. 1838 ¹³/₇. — Petersens Skrivelser i »Regensens Læseselskab«. — Drejer i Bemærkningsbogen ¹⁸/₁₁.
- ⁷⁹ Skriftet. — Diar. 1839 ³/₂, ⁵/₃, ¹⁰/₃. — Om »Læseindretningen« Brevveksling i »Regensens Læseselskab«.
- ⁸⁰ Fak. Kopibog 238, 252, 255. — Univ. dir. Ark. Konceptforest. 1830 Nr. 1293. — Diar. 1839 ³¹/₃. — Bemærkn.bogen ²²/₁ 39.
- ⁸¹ Læseindretningen efter 1. Apr. 39: Papirerne i Fak. Ark. (»Regensens Læseselskab«) og Regensprovstens Ark. (heri Fabricius' Breve til Petersen).
- ⁸² Sommerfester 1839: Diariet.
- ⁸³ Røret ved Kongens Død: stds. — H. C. Lund, Stud. for. Hist. II med de der anførte Henviisninger. — Provsteark.
- ⁸⁴ Sørgedragt: Fak. Kopibog Nr. 144. — Fabricius i Provsteark.
- ⁸⁵ Rolig Stemning 1840—41: Diariet ¹⁰/₅, ¹⁶/₅, ²⁴/₅ 40 og ²²/₈ 41; ⁴/₇ 40 og ¹/₇ 41. — Fabricius i Provsteark.
- ⁸⁶ Karlespørgsmaalet: Provsteark. — De 71.s Adresse med Provstens Skriv. desang. og Fak.s Svar i Fak. Ark. Ligeledes Akterne i Inspektorstriden.
- ⁸⁷ Fastelavn 1842 og Regensreglem.: Diar. ⁶/₂ o. flg. D. — Læggene »Forhandlinger om Regensregl.« i Provsteark. 1842—3. — Alumnernes Protest ¹/₃ i Fak. Ark. — Fak.s Svar til Alumnerne ⁵/₃; Kopibog Nr. 296. — Diar. ³/₃ f. f. til Juni. — Reglem., ³⁰/₁ 1843: Kopibog Nr. 317.
- ⁸⁸ Sang: Diar. 1841 ¹⁶/₈, ⁸/₉; 1842 ¹⁰/₆, ²²/₆, ³¹/₁₂. — Hostrups Erindr. fra min Barndom og Ungdom p. 99—106.
- ⁸⁹ Skandin. Møde 1842: Jul. Clausen, Skandinavismen p. 51. — Diar. ¹⁴/₅—⁶/₈.
- ⁹⁰ Upsalarejsen 1843: Clausen p. 55—65. — Beretn. om Studenter-toget, afg. af den danske Bestyr. (1844). — Provsteark. — Diar. ¹/₆—⁷/₈.
- ⁹¹ Stiftelsesfesten 1843: Diar. ²/₇.

- ⁹² Ploug og Eibe: Diar. $27/6$, $13/7$, $18/8$ 43.
- ⁹³ Regensbilledet: Diar. $6/10$, $28/10$, $18/11$. — Provsteark.: Fabricius $5/10$, $28/10$.
- ⁹⁴ 1844: Provsteark. $22/6$ (Lamper), $1/7$ (Provstens Fortuntale), $1/3$ (Genboerne).
- ⁹⁵ Skandin. Møde 1845: Clausen p. 89—101. — Berättelse om Studenttågen (1846). — Lægget »De sv. og no. Studenters Besøg« i Provsteark. — Diariet.
- ⁹⁶ Ansøgninger: Diar. 1830 Marts, 1831 $12/10$, 1836 $19/6$.
- ⁹⁷ Indtrædelsestale: Diar. 1831 $11/11$ og Koncepter i Diar. 1835 og 1836.
- ⁹⁸ Udbetalinger: Diar. 1829 Dec., 1830 Marts.
- ⁹⁹ Værelser: Diar. 1831 $1/10$. — Provsteark. 1844 $17/8$, $3/9$. — Aarb. 1840, 55. — Stipb. Ark. 1847 $29/11$.
- ¹⁰⁰ Opholdspligt: Diar. 1831 $28/4$, $18/8$, 1833 Okt. — Provsteark. 1850 $18/8$.
- ¹⁰¹ Non contemnendus: Fak. Kopibog 1828 Nr. 779. — Diar. Apr. 1830, 1833 Jan., 1839 $30/4$. — Fak. Ark. 1842 $30/4$.
- ¹⁰² Flidsattester og Testimonier: Diar. 1830 $9/4$, 1831 Okt. — Fak. Kopibog 1840 Nr. 263; 1841 Nr. 269. — Diar. 1830 $3/11$. — Kopibog 1833 Nr. 111. — Petersen til Collin 1847 $7/10$ i »Nyere Breve« paa Kgl. Bibl.
- ¹⁰³ Forlængelse: Fak. Kopibog 1828 Nrr. 767 og 769. — Diar. 1833 Dec. — Aarb. 1845, p. 40; 1847 p. 78. — Diar. 1835 $13/8$, $19/9$.
- ¹⁰⁴ Medicin og Hospital: Fak. Ark. 1824 $2/2$, 1826 $2/4$. — Diar. 1831 $17/1$, $2/4$; 1835 $7/4$.
- ¹⁰⁵ Brænde og Renlighed: Diar 1831 $2/4$. — Provsteark. 1846 $8/9$. — Diar. 1845 $22/5$. — Provsteark. 1841 $18/1$.
- ¹⁰⁶ Fornøjelser: Provsteark. 1845 $25/2$. — Diar. 1836 $23/4$; 1841 $10/8$, $8/9$; 1842 $5/2$ (Provsteark. og Diar. 1845 $7/6$, $8/6$ om Vindueslaase).
- ¹⁰⁷ Forfalden Regensianer: Diar. 1843 $20/11$, 1844 $8/11$, 1848 $13/2$. — Provsteark. 1848 $11/2$.
- ¹⁰⁸ W. Hjort, Nikolaj Gottlieb Blædel (1881) p. 20.
- ¹⁰⁹ Visbys Regnskabsbog er godhedsfuldt stillet til min Raadighed af Pastor Vilh. Visby, Kongstrup ved Kalundborg.
- ¹¹⁰ Mosaiter: Fak. Kopibog 1840 $27/10$ (Nr. 261). — Provsteark. $10/10$. — Diar. $26/10$ og $12/11$. — Aarb. 1840 S. 55.
- ¹¹¹ Privilegerede: Selmers Akad. Tidender II, 176 f. — Aarb. 1841, p. 68, 1840 p. 57. — Provsteark. 1841 $19/3$. — Fak. Kopibog Nr. 224 ($25/11$ 1838), Nrr. 274, 286 og 290 ($10/4$, $16/10$ og $6/11$ 1841). Stds. 1828 $3/11$ (N. 786), $27/12$ (N. 787).
- ¹¹² Forulykkede Islændere: Exx. i Diar. 1840 $7/3$, $25/4$, $2/5$, 1836 $11/4$.
- ¹¹³ Grimur Thomsen: Fak. Ark. $5/10$ 41. — Diar. 1840 $29/11$, 1841 Apr. og $8/10$.
- ¹¹⁴ Øst- og Vestindien: Aarb. 1840 p. 59. — Fak. Kopibog Nr. 235 og 295.
- ¹¹⁵ Grønland. Missionærer: Fak. Kopibog N. 783 ($27/8$ 28). — Diar. 1833 $19/5$. — Provsteark. 1845 $24/4$ og $19/5$.
- ¹¹⁶ De 32 Mænds Skole: Fak. Kopibog N. 278 ($20/4$ 41).
- ¹¹⁷ Ombygning: Aarb. 1843 p. 31; 1844 p. 40, 166; 1845 p. 22, 147; 1846 p. 48. — Provsteark. 1845 $12/3$ og $13/7$ (Fabricius). — Diariet 1845 $12/3$. — Stip. best. Ark. 1846 $10/1$ og $4/9$.

- 118 Linden: Diar. 1845 $14/3$, $15/3$. — Provsteark. 1845 $15/3$ (Schouw og Fabricius).
- 119 Regenslegater: Aarbog 1838, 192; 1839, 102; 1841, 54 ff.
- 120 Dyrtidstillæg: Aarb. 1847, 78.
- 121 Studielaan: Aarb. 1844, 61. — Goos, Legater 92 f.
- 122 Bestillingsmænd: Fak. Kopibog N. 313 ($5/12$ 42). — Stipb. Ark 1847 $13/2$, $23/2$, $10/4$, $6/9$, $9/10$. — Provsteark. 1847 $20/2$, $6/5$. — Diariet.
- 123 Karlene: Stipb. Ark. 1847 $3/12$. — Diariet.
- 124 Stipendiebestyrelsens Oprettelse: Aarb. 1843, p. 12—24; 1844 p. 43 f.
- 125 Ændring af Stipendierne: Petersens Forslag $9/1$ 45 (Provsteark). — Diar. 1845 $30/8$, $18/11$, $15/12$.
- 126 Fabricius Bem. $16/12$ 44: Provsteark.
- 127 Forestillingen til Kongen i Da. Kanc. — Diar. 1845 $10/1$, $29/4$, $11/6$, $10/10$, $24/11$, $5/12$. — Petersens Koncept i Provsteark. 1846 Novbr. — Fabricius 1845 $15/10$, $2/11$ (Provsteark.). — 16 Alumners Ansøgn. 1845 $20/10$.
- 128 Diar. 1846 $24/1$, $4/3$, $27/3$, $23/5$, $22/6$ (se ogsaa Stipb. Ark.), $20/8$, $23/10$, $30/10$, $16/11$, $25/11$. — 10 Alumners Ansøgn. 1846 $26/3$ med Fabricius Bem. (Provsteark.). — Petersens Notitser om Prof. Larsen paa Konc. til Komitébetænkn. af Novbr. 1846 (i Provsteark.).
- 129 Diar. 1847 $14/1$, $23/1$, $1/2$, $27/2$, $2/7$, $31/12$. — Ansøgn. om Dyrtidstillæg 1847 $3/5$ med Akter af $4/5$, $3/6$ og $4/6$ (Provsteark.).
- 130 Forestillingen til Kongen $11/2$ 1848 i Da. Konc. Ark. (med Bilag).
- 131 Martsdagene 1848: Fabricius $19/3$, $25/3$; Refslund $22/3$ (Stipb. Ark.). Petersens Opslag $1/4$, samme til Stipbest. $31/3$, $28/5$ (alle i Provsteark.).
- 132 De slesvigske frivillige: Flor $26/5$, Bruun $28/5$, Refslund $25/8$ (ibid.).
- 133 Vacancerne: Petersen til Stipb. $20/9$ 48 (Stipb. Ark.).
- 134 Kolerafrygt: Regenslægen til Provsten 48 $1/9$ (Provsteark.).
- 135 Almindelig Værnepligt: Provstens Betænkn. over de 44 Alumners Andr. $13/10$, Scharlings Rundskriv. $14/10$ (ib. og Stipb. Ark.).
- 136 De Værnepligtige 1849: Provstens Bekg. $18/1$, samme til Stipb. $30/3$, $9/3$, $20/9$. — Fabr. til Provsten i Marts (Provsteark.).
- 137 Firskillingssubskription: Fabr. i April og $4/6$ samt 1850 (ib.).
- 138 Regensielt Selvstyre i 1848: Scharling til Provsten 48 $27/2$, $29/2$. — Forsk. Skriv. fra Juni i Provsteark.
- 139 Samme 1849: Lægget »Extraord. Regentsmøder fra Oct. 1849 til henimod Julen« (Provsteark.). — Diariet S. 62, 65 f., 68, 76 f.
- 140 Samme 1850: Diar. $2/2$. — Fabr. $1/2$ (Provsteark.). — Algreen anmelder Generalfors. om Karlevæsenet $14/3$ (ib.).
- 141 Vækkerforeningen: Om denne henvises i Alm. til Protokollerne i Regensianerarkivet.
- 142 R. Nielsen, Regensen, Erindringer fra 1858—62, bl. a. S. 72. — Fr. Bokkenheuser, Det var i Aaret . . ., S. 106 ff. (Et udførligere Manuskript til samme er velvilligt laant mig af Forfatterens Søn). — Diariet 1857 $16/4$.
- 143 Skandinavisme 1851—56: Ansøgn. fra 21 Al. 1851 $28/5$ (Provsteark.) — Fabr. Breve 52 $3/6$ o. flg. Dage samt andre Dok. (stds.) — Diar. $17-22/6$. Diar. 55 $16-23/3$. — Provsteark. 1856 $12/6$ og Oktbr. — Diar. 1856 $10/6$ — $23/6$.
- 144 Aandeligt Røre: se t. Eks. Pastor H. E. Meylings Livserindringer,

- nedskrevne 1912. Velvilligt laante mig af kgl. Bibliotekar Jul. Clausen. — Om det Spandetske Forslag se Provstens Skriv. 1851 $\frac{4}{1}$ til Stipbest. (Provsteark.).
- 144 a Festerne: Diariet og Provsteark. 58. — Regensianerark. A 2 p. 2.
- 145 Karleinspektører: Beretn. om Generalfors. 1851 $\frac{6}{6}$ og 1856 $\frac{29}{2}$ (Provsteark.). — Hornum: stds. 58 $\frac{7}{10}$ (Rasmus Nielsen p. 47 siger fejlagtigt, at han »opsagde sin Bestilling som Regenskarl«). — Understøttelsesselskabet Diar. 57 $\frac{23}{9}$, 58 $\frac{30}{1}$ o. s. v.
- 146 Reglement af 1857: Læg herom i Provsteark. 48. Ligesaa 51 $\frac{22}{9}$, 52 $\frac{5}{1}$ samt 1856—57 stds.
- 147 Haven: Provsteark.: Konk. 52 $\frac{14}{5}$. — Væggetøj: Konk. i Provsteark. $\frac{11}{6}$ (jfr. Diar. p. 67) og Fabr. $\frac{13}{9}$ (ib.). — Hasardspil: Provsteark. 51 $\frac{20}{3}$ og $\frac{1}{4}$ (Fabr. til Pr.). Diar. 57 $\frac{25}{4}$.
- 148 Islænderne: Fabr. 50 $\frac{28}{10}$ (Provsteark.). — Diar. 57 $\frac{1}{10}$. — Udat. Optegn. 1854—57 i Provsteark. om Syndere. En Fortegnelse over isl. Al. for Aarene 1848—58 giver pr. Aar Tal mellem 15 og 22. Trinitatis Præstegaard: Diar. 57 $\frac{23}{5}$ og $\frac{30}{5}$. — Betænkning af
- 149 Petersen i Provsteark. (Konc.). — Jfr. Petersens Udtalelser om et Studenterliv 1856 i H. C. A. Lund: Studenterfor. Hist. II, 423 f.
- 150 Petersens sidste Aar: Diariet.
- 151 Grams Udnævnelse: Univ. Aarb. 1857 ff., 167 f. — Provsteark. 1859 (Lægget: »Skrivelser vedk. Provsteboligen etc.«).
- 152 Hans Virksomhed: Galschiøt i »Studenterbogen« (1896), 33 ff. — Rasm. Nielsen, Regensen 31 ff. — Fabr. til Gram $\frac{22}{5}$ 63 (Provsteark.).
- 153 Nattevagten: Aarb. 1857 ff., 653 f. — Grams udat. Forslag i Provsteark. 1859; to Udkast af samme til Instruks: ibid. 1860; Bornemanns Forslag: ib. $\frac{10}{3}$; Stipbest. Udnævnelse: ib. $\frac{22}{6}$, $\frac{8}{9}$.
- 154 Kirkesalen: Provsteark: Generalfors. 59 $\frac{9}{12}$, $\frac{13}{12}$, $\frac{21}{12}$. — Koncept til Skriv. fra Gram til Stipbest. 61 $\frac{19}{4}$ om Anvend. af nogle Lokaler paa Reg. (ib.).
- 155 Nye Værelser og Viceprovstelejlighed: Samme Skrivelse. — Fabr. til Gram $\frac{17}{4}$ 61 (ib.). — Aarb. 1857 ff., 652 f.
- 156 Fortepiano: Provsteark. Generalfors. 63 $\frac{15}{5}$; Fabricius Brev $\frac{22}{5}$. — Diariet 63 $\frac{1}{6}$, $\frac{16}{10}$; 64 $\frac{7}{6}$, $\frac{6}{7}$, $\frac{26}{12}$.
- 157 Alumnernes Mistillid: Diar. 60 $\frac{26}{11}$, $\frac{5}{12}$. — Provsteark.: Generalfors. $\frac{8}{12}$.
- 158 Provsteark. $\frac{1}{9}$ 62; ib. Generalfors. 63 $\frac{7}{1}$ (jfr. Diar.), ib. 65 $\frac{15}{1}$.
- 159 Grams Sygdomme: Fabr.s Breve i Provsteark. — Diar. 65 $\frac{14}{1}$.
- 160 Portnerens Drukkenskab: Fabr. i Provsteark. 1860 u. D. — Diar. 1860—68. — Konk. t. Indstilling om Suspension 1866 $\frac{9}{5}$, lign. t. Indstill. om Afskedigelse 1868 $\frac{14}{2}$ (Provsteark.).
- 161 Fabricius i Grams Tid: Breve i Provsteark. 59 $\frac{24}{1}$, $\frac{27}{4}$, $\frac{27}{9}$; 60 $\frac{5}{6}$, $\frac{26}{6}$; 61 $\frac{2}{4}$, $\frac{4}{4}$, $\frac{17}{4}$ m. fl.; 62 $\frac{30}{5}$, $\frac{26}{3}$; 64 $\frac{15}{10}$, $\frac{21}{10}$, $\frac{13}{11}$. — Galschiøt loc. cit., 36.
- 162 Studentermødet i Juni 1862: H. N. Clausen til Gram $\frac{19}{4}$; Koncepter af Gram $\frac{23}{4}$ og u. D.; Scharling til Gram $\frac{24}{6}$; Generalfors. besl. $\frac{28}{3}$, $\frac{27}{6}$, $\frac{30}{5}$; Fabricius t. Gram $\frac{26}{3}$ og $\frac{28}{5}$ (alle i Provsteark.). — Diariet. — Regensianerark. A 2, 44 ff.

- 163 Patriotiske Ofre: Generalfors. 61 $\frac{25}{11}$; 63 $\frac{10}{1}$, $\frac{4}{3}$, $\frac{16}{4}$, $\frac{27}{4}$, $\frac{23}{9}$ (Provsteark.).
- 164 Krigen 1864: Grams Forslag 63 $\frac{9}{12}$, Scharlings Medd. $\frac{26}{3}$ af Min. Resol. af $\frac{22}{3}$ 64 (Provsteark.). — Generalfors. $\frac{27}{5}$, $\frac{21}{10}$, $\frac{28}{10}$, $\frac{19}{12}$. Per- mission $\frac{25}{4}$ (stds.).
- 165 Hørring: N. D. Dalhoff i »Regensen« III. R. Nr. 5—7. — Nationaltid. 1909 $\frac{14}{2}$.
- 166 Generalfors. 64 $\frac{23}{3}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{10}{8}$ (Provsteark.).
- 167 Slesvigernes Besøg 1865: Generalf. $\frac{28}{8}$, $\frac{29}{8}$ (Provsteark.). — Diariet $\frac{29}{8}$, $\frac{2}{8}$. — Galschiøt i »Studenterbogen«, 30 ff.
- 168 Klokkeratets Oprettelse: Generalfors. 65 $\frac{11}{9}$. — Galschiøt, 32.
- 169 Flagning: Generalfors. 65 $\frac{30}{10}$, 66 $\frac{5}{8}$, 67 $\frac{30}{4}$ (Provsteark.). — Diar. 65 $\frac{31}{10}$, 1870 $\frac{20}{9}$ og 71 $\frac{28}{1}$.
- 170 Diar. 67 $\frac{17.18}{12}$.
- 171 V. Petersen og Egernet: Diar. 66 $\frac{8}{6}$. — Kjærbøllings Klage 66 $\frac{30}{9}$ (Reg. Ark. A 2 p. 51). Petersens Kontraindlæg 66 $\frac{8}{11}$ (ib.). — Galschiøt p. 39 synes at ville tillægge V. Kornerup Æren for Eventyret, men siger dog kun, at han »havde været med« til at fange Egernet. Paa en eller anden Maade synes forøvrigt det kære Dyr at være bleven bevaret for Regensen, thi ved Lindefesten $\frac{11}{5}$ 1876 siges det at befinde sig i udstoppet Tilstand, mens det fordem var et »punctum saliens«.
- 172 Udvalget af Okt. 68: Lægget »Generalforsaml.« $\frac{6}{10}$ og $\frac{12}{10}$. (Provsteark.). — Diar.
- 173 Skuffe, Nøgler og »Trekroner«: Diar. 68 $\frac{17}{10}$, $\frac{29}{10}$, $\frac{10}{12}$. — Generalfors. 68 $\frac{9}{12}$, 69 $\frac{22}{3}$ (Provsteark.).
- 174 Styrtebad: Diar. 69 $\frac{2}{2}$. — Gram til Stipb. $\frac{25}{6}$ (Provsteark.).
- 175 Fotografisamling og opvarmet Læsestue: Diar. 69 $\frac{23}{9}$, $\frac{3}{11}$. — Udvalgmøde $\frac{23}{7}$, $\frac{1}{10}$, $\frac{28}{10}$ samt Opslag $\frac{4}{11}$ (alle i Provsteark.).
- 176 Kommunitetsjubilæet 1869: Gram t. Stipbest. $\frac{26}{3}$, Generalfors. $\frac{7}{4}$ og $\frac{12}{4}$, Konsist. til Stipb. $\frac{24}{4}$, Komiteens Kvittering til Gram $\frac{6}{5}$ (alle i Provsteark.). — Diar. $\frac{26}{3}$ — $\frac{1}{5}$. — »Illustr. Tid.« $\frac{6}{8}$ (af Galschiøt). — Studenterbogen 51 ff. (sammø.).
- 177 Udvalgets sidste Tid: Diar. 70 $\frac{4}{2}$, $\frac{28}{2}$, $\frac{6.8}{10}$, $\frac{12}{10}$; 71 $\frac{23}{2}$, $\frac{9}{3}$; 72 $\frac{12}{3}$ (Forandr. i Karleregl.), $\frac{14}{3}$, $\frac{11}{9}$, $\frac{18}{9}$. — Studenterbogen 65 f.
- 178 Den disciplinære Sag: Nattevagtens Indberetn. c. $\frac{29}{8}$ 69, Fabr. til Gram $\frac{29}{6}$, Udvalgets Forbøn $\frac{30}{6}$, Gram til Udv. u. Dato (alle i Provsteark.). — Diariet indeholder intet om Sagen.
- 179 Consilium abeundi: Diar. 67 $\frac{2}{4}$. — Gram i »Fædrelandet« 68 $\frac{16}{10}$. Balønsker: Diar. 71 $\frac{4.6}{2}$. — Regensen III Nr. 11 (Alma Weiss).
- 180 Grams Død: Diar. 70 $\frac{24}{9}$, $\frac{16.17}{10}$; 71 $\frac{25}{3}$, $\frac{29}{3}$.
- 181 Nellemann som Provst: Biogr. Lex. (M. P. Friis). — Dansk biogr. Haandleks. (Frantz Dahl). — Erik Henrichsen: Mændene fra Forfatningskampen I, 236 ff. — Bahnson i Vort Land $\frac{28}{8}$ 06. — Nationaltidende $\frac{27}{8}$ 06. — Regensen I Nr. 1 (S. Skouboe). — Kirkebog II, 56 f, 168.
- 182 Fabricius' sidste Dage: Diar. 71 $\frac{19}{10}$, $\frac{21}{10}$; 73 $\frac{27}{3}$, $\frac{10.16}{4}$, $\frac{28}{7}$, $\frac{20}{9}$, $\frac{13}{11}$, $\frac{20}{11}$; 74 $\frac{28}{10}$, $\frac{31}{10}$. — Regensen I Nr. 1. — Regensarkivet: Kl. 9. 1.
- 183 Eirikr Jonsson: Diar. 73 $\frac{4}{12}$; 74 $\frac{14}{1}$ og oftere. — T. B. Cold i Regensen III Nr. 4 samt mundtlige Oplysn. af samme.

- 184 Nellemanns disciplinære Virksomhed: Diar. 71 $6\frac{7}{11}$, 72 $18\frac{1}{5}$, $1\frac{1}{5}$ f.f. — ib. 72 $27\frac{2}{2}$. — ib. 1872 $2\frac{1}{1}$; 73 $21\frac{1}{6}$. — Univ. Aarbog 1875—76 p. 74—79.
- 185 Stipendieforhøjelsen 1875: Univ. Meddel. 1848—56 p. 844 ff.; Aarb. 1871—73 p. 124 ff.; stds. 1873—75 p. 151. — Regensen II Nr. 7—8.
- 186 Arbejde paa Stipendiernes Forøgelse: Univ. Meddel. 1848—56 p. 839—44; stds. 1857—63 p. 589; Aarb. 1864—71 p. 586—94.
- 187 Andre Understøttelser: Meddel. 1848—56 p. 871 og 873; stds. 1857—63 p. 585—89; Aarbog 1864—71 p. 615 f.; stds. 1873—75 p. 151.
- 188 Fest med Damer: Diar. 72 $21\frac{1}{1}$, 73 $31\frac{1}{1}$, 74 $31\frac{1}{1}$, 75 $27\frac{1}{1}$. — 1874 $31\frac{3}{3}$ planlagdes en Aftenunderholdning med Damer; om realiseret, ses ikke.
- 189 Diar. 72 $30\frac{10}{11}$, 73 $10\frac{10}{11}$. — Meddelelser fra Prof. Kroman.
- 190 Nellemanns Afgang: Diar. 75 $11\frac{1}{8}$. — Regensen I Nr. 1.
- 191 Jonssons Vikariat: Diar. 75 $3\frac{7}{7}$, 76 $16\frac{10}{10}$. — Aarb. 1875—76 p. 83.
- 192 Ussings Tiltrædelse: Aarb. 1876—77 p. 112 ff. — A. B. Drachmann, Udv. Afh. p. 239, 249, 252 ff. — J. L. Ussing, Af mit Levned. særlig p. 174—188.
- 193 Kirkebog II, 190 ff., 206 ff. (Reg.ark.). — Ussing p. 185.
- 194 Halvfjersernes Profiler: Kirkebog II, 37, 128 ff. — Regensen III Nr. 4. — Mundtlige Meddelelser af Prof. Kroman og Kontorchef Cold.
- 195 Regensen III Nr. 4. — Vækkerforeningsprotokollerne i Reg.ark.
- 196 Regler for Generalforsamlinger: Bidrag t. Reg. indre Hist., S. 73 ff. (Reg.ark.). — Kirkebog II, 113 ff., 149.
- 197 Karlene: Diar. 72 $12\frac{3}{3}$, 74 $18\frac{4}{4}$. — Kirkebog II, 85 ff.
- 198 Harald Holms »Nekrolog«: Kirkebog II, 111 f.
- 199 Halvfjersernes Præg: ib. 137 f.
- 200 Sindssyge: Diar. de anførte Datoer. — Ussing, Af mit Levned, 176.
- 201 Kautioner: Diar. 76 Nvbr.—Decbr.
- 202 Renligholdelsen: Diar. 77 $9\frac{11}{11}$. — Klædeskabe: ib. 78 $28\frac{9}{9}$. — Aagesen til Ussing $8\frac{11}{11}$ (Provsteark.). — 7. Maj 1880 maatte for Resten Ussing efter en Generalforsamling gentage sit Paabud til Gangkonerne om Renligheden (Diar.).
- 203 Kommunitetsstipendiernes Forøgelse: Aarb. 1880—81, 1153—66. — Ussing t. Stipb. 79 $25\frac{11}{11}$; Goos' Bemærkn. hertil $5\frac{12}{12}$ (Provsteark.). — Boglegater: Aarb. 1878—79, 654—57; stds. 1879—80, 918; stds. 1880—81, 1166—68. — Sygepleje: stds. p. 1168 f.
- 204 Disciplinære Forhold: Diar. 77 $12\frac{1}{1}$, $16\frac{4}{4}$, $20\frac{5}{5}$; 78 $14\frac{8}{8}$. — Jónsson t. Ussing samme Dag (Provsteark.) Vedkomm. Alumne endte som sindssyg (Diar. 79 $25\frac{4}{4}$).
- 205 Flidsattester og Trangsvidnesbyrd: Aarb. 1875—76, 73. — Ussings Brevveksl. med Prof. Aagesen i Juni 77 (Provsteark.) (Stds. om Afkald paa Regensen 1877 $16\frac{8}{8}$ og $7\frac{9}{9}$ (to) samt 1880 $13\frac{1}{1}$).
- 206 »Ølstriken«: Diar. 78 $2\frac{7}{7}$, $6\frac{7}{7}$. — Kirkebog II p. 259 f. og 269 f. — Kl, rf 1 (Lægget 1878) (Regensianerark.).
- 207 Universitetsjubilæet 1879: Kirkebog II p. 287 og 299. — Kl, i 1 p. 76 (Regensianerark.).
- 208 »Kvindesagen«: Diar. 80 $15\frac{2}{2}$ — $23\frac{2}{2}$. — Kirkebog III, 3—8, 31, 75. — Kl, i 1 p. 81 f. — Kl, rf 1 (Læg 1880).

- 209 »Rudeaffæren«: Diar. 82 ²/₁₀. — Kirkebog III, 114—117, 119 f., 123. Kl, rf 1 (Læg 1882).
- 210 Konservatisme og Skandinavisme: Diar. 77 ¹⁴/₃. — Kirkeb. II, 155 f., 193 ff., 246 f.; III, 35. — Kl, rf 1 (Læg 1880).
- 211 Hude og Foredragsbevægelsen: Kirkeb. III, 25 ff., 36—41, 46, 119, 138.
- 212 Stemning mod Ploug: Kirkeb. III, 1, 36—41, 219—25.
- 213 Stemning overfor Hostrup: Kirkeb. III, 17 f., 77; IV, 72—76, 277—281, 287—289. — Aarb. 1894—95, 731. — Provsteark.: Stipb. Skr. 88 ¹⁶/₃; Ussing til Stipb. 94 Marts; Konsist. til Ussing 94 ⁶/₁₀. — Bogen »Regenslinden« (1885) p. 46 ff.
- 214 Radikal Vækkerforening: Kirkeb. III, 29, 108. — Sammes Protokol.
- 215 Foreningen »Peter«: Lovene i Prof. Jespersens Eje. — Kirkeb. III, 65.
- 216 Nekrologer: Kirkeb. III, 61.
- 217 Aleksander II.s Mord: Anonyme Breve til Ussing 81 ²⁰/₃, ²²/₃; U. t. Stipbest. u. D.; Goos t. Ussing ¹/₄ (alle Breve i Provsteark.). — Senere og ukorrekt Beretn. (med morsom Anekdote) i Ussings Af mit Levned, 177. — Kirkeb. III, 146 om Damm. (Denne Beretn., som først er skrevet 1883, tillægger fejlagtig Vald. Jantzen Oprinet).
- 218 Joh. Ottosen og Normandsgildet: Nekrolog i Kirkeb. III, 216 ff. — Stds. 101 ff., 104, 109—114.
- 219 »Germanernes Lærling« 1882: Diar. ¹²/₁₀, ¹⁸/₁₁. — »Morgenbladet« ¹⁶/₁₁, ¹⁸/₁₁.
- 220 Jens Buskafteinen: Diar. 83 ¹⁷/₄ ff. — Univ. Aarb. 1883—84, 68—72. — Kirkebog III, 134 ff. — Goos t. Ussing ¹⁸/₄; Konsist. t. samme ²⁷/₄; Ussings Erklæring ²⁹/₄; Goos t. Ussing ⁴/₅ og ²⁷/₁₀ (alle i Provsteark.). — »Dagsavisen«. — Ussing, Af mit Levned 178 f.
- 221 J. K. Lauridsen: P. Engelstoft i Da. biogr. Haandleksikon (med de der anførte Henvisninger). — Varming i Kirkebog III, 167 ff. — Se stds. p. 143 ff.
- 222 Lindegildeopslaget 1884: Kirkebog III, 162 f.
- 223 Bladforeningens Stiftelse: Stipb. Skrivelse 1884 ²⁹/₉ (Provsteark.). — Kirkebog III, 184 f., 187 f. (Jeppe Jensen og Søren Hansen opgives her begge som Fædre til Foreningen).
- 224 Niels Møllers og Ottosens Foredrag: Kirkebog III, 206.
- 225 Straffelovens § 90: Goos til Ussing ²²/₆, Stipb. til U. ⁸/₇ (Provsteark.).
- 226.227 Chr. Bjerre: Nekrolog i Kirkeb. III, 263.
- 228 Niels Møllers Valg: Stds. p. 230 ff.
- 229 Telegram til Sognefogden i Jeksen: Stds. 234—238. — »Politiken« ¹⁴/₉, ²⁴/₉. — »Dagbl.« ¹⁴/₉. — Goos til Ussing ²⁹/₉, ³/₁₀.
- 230 Ringstedbøndernes Besøg: Bjerre t. Ussing ²³/₁₁ (Provsteark.).
- 231 Rusgildet i Oktbr. 85: Kirkeb. III, 238 ff. — Diar. ¹⁹/₁₀.
- 232 Niels Møllers Nekrolog i Kirkeb. III, 298 ff.
- 233 Ostende-Brüggeepisoden: Stds. 149 ff.
- 234 Højremændene og Pips Stiftelse: Kirkebog III, 243, 303 f.: IV, 27, 45. — Pips Vækkerprot. (Reg.ark.). — Gamles Vækkerpr. XIII, 612 ff.
- 235 Radikalismens Nedgangsaaer: Kirkebog III, 250, 267, 292, 305, 314. — Stipb. Skrivelser 86 ¹⁹/₁₀, ²⁰/₁₁; 87 ¹⁷/₂. — Kirkeb. III, 312.

- 236 Flagsag: Kirkeb. III, 260, 262.
- 237 Monrad, Hostrup og Stavnsbaandsløsn.: Kirkebog IV, 7, 31, 66.
- 238 De sidste Venstreklokkere: ib. IV, 8, 31, 33, 36, 45, 66.
- 239 Roning, Gymnastik og Boldtspil: ib. III, 284, 287—291, 312; IV, 37 f.
- 240 Hornemanns Valg 1888: ib. IV, 69 ff.
- 241 Morgensang: ib. IV, 56—61. — Diar. 1888 $\frac{7}{7}$. — Stipb. t. Ussing $\frac{24}{6}$, dennes Svar $\frac{26}{6}$ (Provsteark.).
- 242 Omordning af Klokkerembedet, Bjerres Valg: ib. 79 f., 93 f.
- 243 Ministeriel Tilrettevisning: Kons. til Ussing 88 $\frac{25}{8}$ (Provsteark.).
- 244 Jubilæumstoget 1888: Goos t. Ussing $\frac{16}{11}$; Anonymt Brev til samme $\frac{16}{11}$ (Provsteark.). — »Dagbladet« $\frac{16}{11}$ — $\frac{18}{11}$. — »Politiken« $\frac{18}{11}$. — Goos t. Ussing $\frac{30}{11}$, Ussings udat. Konc. t. Svar, Stipbest. t. Ussing $\frac{23}{12}$, Goos t. U. $\frac{29}{12}$. — Univ. Aarb. 1888—89, 705; 1892—93, 76 f. — Kirkeb. IV, 85, jfr. 87. — Diar. $\frac{15}{11}$.
- 245 Latinsk Telegram: Kirkeb. IV, 66.
- 246 Panduros Udvisning: Kirkeb. IV, 128, 196 f. — Diar. 91 $\frac{30}{4}$, $\frac{6}{6}$. — »København« $\frac{22}{4}$. — Goos t. Ussing $\frac{30}{4}$, $\frac{4}{5}$, $\frac{6}{6}$. — Univ. Aarb. 1890—91, 514. — Velvillig Meddelelse fra Folketingsmand Ove Rode. — Som Hævn for »Avisen« Angiveri af Panduro m. m. vedtog Bladforeningsgeneralfors. 1891 $\frac{8}{6}$ at afsige Bladet (Kirkeb. IV, 201).
- 247 Damekrig Nr. 2: Kirkeb. IV, 172—187, 222 f. — Adressen i Provsteark. — Diariet indeholder ikke eet Ord om Affæren. — Nogle Aar senere, 9. Okt. 1894, mistede stud. med. Heerfordt efter Stipendiebestyrelsens Besl. Bings Legat p. G. a. »upassende Opførsel over for Regensprovsten«. Han havde — urigtigt — paastaet at have U.s Tilladelse til at lade Loftet i sin Stue hvidte (l). (Diar.) — Matzen t. U. (Provsteark.). — Univ. Aarb. 1894—95, 730).
- 248 Grundlovstoget 1893: »Avisen« $\frac{6}{6}$ — $\frac{9}{6}$ (under Overskriften »Socialister paa Regentsen«; paastaar opr., at Regensianerne sang Socialistmarschen). Matzen til Viceprovsten $\frac{9}{6}$; dennes Svar samme Dag; Matzen t. Ussing $\frac{10}{6}$; Stipb. t. U. $\frac{21}{6}$ (alle i Provsteark.). — Diariet. — Kirkebogen er ikke ført for denne Tids Vedkomm.
- 249 Flagspørgsmaalets Afgørelse: Diar. 93 $\frac{26}{6}$. — Kirkebog V, 2—4. — Matzen t. Ussing $\frac{7}{10}$, $\frac{23}{12}$ (Provsteark.). — Aarb. 1893—94, 424.
- 250 Vilh. Rasmussens Dom: Kirkeb. IV, 361 ff.
- 251 Sønderjysk Interesse: Kirkeb. III, 172—179; IV, 8 ff. — Goos t. Ussing 1887 $\frac{26}{4}$ (Provsteark.). — Martha Ottosen, Danmarks Grænsevagt mod Syd, 123. — Skriftet »Regenslinden« (1885), 60.
- 252 Lindejubilæet: Ovennævnte Skrift. — Stipb. Skriv. $\frac{25}{4}$ (Provsteark.).
- 253 Damm: Kirkeb. III, 146. — Ostenfeld: ib. IV, 43. — Bang: ib. 39. — Boëtius: ib. III, 213. — Bruun: ib. — Finsen: ib. 303. — Jakobsen: ib. IV, 42. — Gudmundson: ib. 41.
- 254 Iver Iversens Indflydelse: Kirkeb. III, 300 ff., 74; II, 80.
- 255 Pip og Boulanger: Kirkeb. IV. — Pips Generalfors. Prot. II, 33 ff. — Vækkerprot. IV, 265 ff. — »Aftenbladet« 1889 $\frac{3}{3}$. — Boulangers Brev indlagt i A 1 i Reg.ark.
- 256 Gamélaaffæren: »Socialdemokraten« 1884 $\frac{21}{6}$ — $\frac{23}{6}$; »Dagbladet« $\frac{26}{6}$,

- $\frac{28}{8}$, $\frac{3}{9}$; »Morgenbladet« $\frac{3}{9}$. — Ussing t. Stipb. $\frac{3}{9}$, sammes Svar $\frac{17}{9}$ (Provsteark.). — Kirkeb. II, 89; III, 180 ff.
- 257 Disciplin: Talrige Skrivv. i Provsteark. om Studieerkl., vekslede mell. Ussing og Stipb. 1882—96. Univaarb. 1885—86, 97 f.; 1890—91, 584; 1894—95, 729 f. — Regl. 1880: Aarb. 1883—84, 72 ff. — Læseindretn. best.: ib., 75. — Politiforseelser: ib. 1887—88, 270.
- 258 Eneværelser: A 2 p. 84 (Reg.ark.). Provsteark. 1887 $\frac{3}{5}$. — Læsesalen og Billederne: Provsteark. 89 $\frac{15}{4}$, $\frac{29}{11}$. — Portrætter: Kirkeb. IV, 9. — Lindens Haand: ib. 72. — Visebog ib. 190. — Revu: ib. 217. — Baller: ib. 160.
- 259 Islænderne: Aarb. 1882—83, 126 ff. — Goos t. Ussing 84 $\frac{5}{3}$; Ussings Konk. Juli 85; samme $\frac{30}{10}$ (alle i Provsteark.). — Aarb. 1885—86, 93—96. — Rejsetill. 87 $\frac{8}{6}$ (Provsteark.); jfr. Aarb. 1909—10 p. 1115 f. — Irettesættelser: 88 $\frac{12}{7}$, 89 $\frac{13}{2}$ (Provsteark.). — Statistik: Aarb. 1904—05, 98.
- 259 a Grønlandere: Aarb. 1884—85, 117 ff. (ib. 1882—83, 121—126). — Min. t. Ussing 89 $\frac{16}{9}$, $\frac{12}{10}$; Goos t. U. 90 $\frac{25}{11}$; Min. t. U. 91 $\frac{11}{2}$, $\frac{30}{9}$; 92 $\frac{29}{6}$ (alle i Provsteark.). — Aarb. 1892—93, 79 f.
- 260 Brugsforeningens Dannelse: Kirkeb. V, 27 (Dagvagt Frederiksen). — Stds. III, 186 f., 200. (Karlegæld 1884). — Do. IV, 194 f., 269 ff., 283 f. (1891—1892). — Karleinsp. Ans. om Ændring i Karleregl. 1892 $\frac{9}{12}$; Forslag til Vedtægter for Laanekassen 1893 $\frac{4}{5}$ (begge i Provsteark.). — Regl. f. Brugsfor. 1893 $\frac{22}{12}$ (Kirkeb. V, 6—18); Stadfæstelsen i Provsteark. Konk. t. Opslag af Ussing 1894 $\frac{20}{9}$ (stds.).
- 261 Laanekassens Dannelse: Kirkeb. IV, 81 f., V, 22, 123. — Forslag t. Vedtægter 93 $\frac{4}{5}$ og Stipb. Approb. $\frac{15}{5}$ (Provsteark.).
- 262 Forholdet til Portneren: Ny Instruks 85 $\frac{4}{3}$, Nyudnævnelse $\frac{31}{3}$, Løn $\frac{17}{4}$, $\frac{23}{4}$ (alle i Provsteark.; se Aarb. 1884—85, 271—274. — Konflikter: A 2, 907; Kirkebog III, 256—61; IV, 134 f., 146.
- 263 Portnerkarlen: Kirkebog III, 73. — Dagvagt: Approbationer 85 $\frac{23}{4}$ og 90 $\frac{4}{11}$, $\frac{25}{11}$ (Provsteark.). — Konernes Instruks 85 $\frac{24}{3}$: Aarb. 1884—85, 274 f. — Nattevagten: Instruks 1879 (Provsteark. samt i A 2, 75 f.; Løn: Provsteark. 1885 $\frac{17}{4}$; Brænde: Aarb. 1894—95, 961 f.
- 264 Regenslægen: Konsist. t. U. 91 $\frac{17}{1}$ (Provsteark.). — Instruks 91 $\frac{11}{2}$ (Aarb. 1890—91, 589 f.). — Matzen 93 $\frac{5}{3}$ (Provsteark.). — Samtidig ($\frac{6}{4}$ 93) fik Viceinspektør som pers. Tillæg 200 Kr. aarl.
- 265 Ussings sidste Tid: Kirkeb. IV, 137 f.; V, 193. — A 2, 97. — Aarb. 1895—96, 104 f.
- 266 Jul. Lassen: Univ. Aarb. 1895—96, 105. — Kirkeb. V, 193. — Tale for Lassen ved Rusgildet $\frac{30}{10}$ 97: ibid. 240. — »Regensen« 3. Serie Nr. 22 (Mindenmr.).
- 267 Kommunitetsstip. Førøgelse: Aarb. 1897—98, 716—21; 1903—04, 938—43; 1905—06, 460—61 (Polyteknikerne).
- 268 Kvind. Alumner: Aarb. 1914—15, 826—29; 1915—20, 415.
- 269 Kommunitetsstip. Forhøjelse: Aarb. 1900—01, 805 ff.; 1911—12, 837 f.; 1915—20, 391—414.
- 270 Mindre Bevillinger: Aarb. 1899—00, 444 f.; 1900—10, 812 f.; 1901—02,

- 111 f.; 1905—06, 464. — Kirkeb. V, 218, 415. — Aarb. 1901—02, 113; 1906—07, 819 f.; 1896—97, 420 f. — Kirkeb. V, 185 ff.
- ²⁷¹ Forbedringer for Embedsmændene: Aarb. 1900—01, 811 f.; 1905—06, 464 f. — Instrukser: For Regenslægen: ib. 1905—06, 463 f. og 1912—13, 1334 ff. (jfr. 1911—12, 850). For Bestillingsmændene: ib. 1902—03, 574; 1911—12, 850—56. For Viceinspektør: ib. 1899—1900, 443 f.
- ²⁷² Søren Skoubøe: »Regensen« 3. Ser. Nrr. 10 og 12. — (Kirkeb. IV, 48—52 og V, 209a ff. om Jónssons sidste Aar).
- ²⁷³ Halvfemsernes Interesser: Regensianerark.: A 2 p. 102 og 100. — Kirkeb. V, 202, 233, 318, 402. — Diariet.
- ²⁷⁴ Sidste Portnerkrig: Kirkeb. V, 209a ff. og 229 f. — A 2 p. 99 f.
- ²⁷⁵ Livet i Halvfemserne: Provstediariet passim. — Kirkeb. V, 260 f. (Arkivarembudet); jfr. A 2 p. 18. — Kirkeb. V, 376 (Klokkerkassen). — »Regensen« 2. Ser. Nrr. 2—3 (Christian IV). Diar. 1897 ¹⁰/₁₂. »Regensen« 3. Ser. Nr. 5—7.
- ²⁷⁶ Provstediariet 1903 ⁷/₁₁, 1904 ⁹/₁₁, ¹⁴/₁₁, ⁶/₆. — »Regensen« 3. Ser. Nr. 5—7.
- ²⁷⁷ Regensianersamfundets Stiftelse og Virksomhed: »Regensen« III Nr. 12; samme I Nr. 2, II Nrr. 5—6, III Nr. 2 og 5—9.
- ²⁷⁸ Ombygningen: Særskilt Læg i Provsteark. — Aarb. 1908—09, 610.
- ²⁷⁹ Stipendiebestyrelsens Udvidelse: Aarb. 1898—99, 96—102; jfr. 1901—02, 97 f. (Fil. Fak.s Klage); 1903—04, 933—38.
- ²⁸⁰ Islændernes Stilling: Aarb. 1905—06, 452—59.
- ²⁸¹ Forfatterens Universitetstale 1919 ¹/₅: »Ugens Tilskuer« IX Nr. 377.

RETTELSER

- Side 28: Billedet: »Fjerde Gang med Trappe«, læs: »Sjette Gang med Trappe«.
 — 34, Lin. 13: »Hyklerpræsten« er ikke Grundtvig, men Præsten J. O. Thisted.
 — 39, Lin. 22: »Zoologi«, læs: »Filologi«.
 — 40, Lin. 5: »Professor i Zoologi«, læs: »Zoolog«.

PERSONREGISTER

- Aagesen, Andr., Prof. 242.
Aarberg, J. J. C., polit., 266, 269 f.
Adler, P. Chr., Adjunkt i Ribe, 75.
Ahrensen, A. A. B., Regenslæge, 140.
Aleksander II, Czar, 272.
Algreen, P. K., th., 182, 184.
Allen, C. F., th., 60, 92 ff.
Ammundsen, Vald., th., 329.
Andersen, Lars, Portner, 318, 326, 339.
Andrup, O., Magister, 331.
Arctander, H., med., 248, 250.
Arendrup, C. R., Karleinsp., 46 f.
Arntzen, Ludv., jur., 223.
Askov, A., med., 267.
Asmussen, V. F., jur., 223.
Baggesen, Jens, Forf., 27, 34, 60.
Bagger, C. L., th., 94.
Bahnsen, Carl, th., 223, 226, 229.
Bang, Balthasar, Forf., 29, 148.
Bang, J. H., th., 58.
Bang, J. P., th., 302.
Barfod, Frederik, Historiker, 125, 131.
Baruel, J. G. E., filol., 248.
Bast, J., polyt., Klokker, 261, 268.
Baudissin-Rantzau, Greve, 51.
Begtrup, G., Prof., 50.
Bendix, P. V., th., 76.
Bendixen, Madam, Regenskroens In-
dehaver, 64, 88.
Bendtsen, N. G., med., 123.
Berg, Chr., Folketingsmand, 239.
Bergenshammer, C. B. K., th., 76.
Berggreen, A. P., Komponist, 40, 43.
Bjarnarson, B., jur., 270.
Bjerre, Chr., th., Klokker, 280 f.,
284, 300, 302.
— V., th., Klokker, 291.
Bierring, V. M., jur., 262, 264—266.
Bindesbøll, cand. theol., 110.
Bjørndahl-Poulsen, P., jur., 282, 284,
286.
Bjørneboe (Larsen), O., mag., Klok-
ker, 330.
Bjørn-Jensen, W., jur., Klokker,
294 f.
Blicher, H., polyt., 248.
Bloch, O. D., Prof., Kommunitets-
bibliotekar, 60 f.
Blædel, N. G., th., 119 f., 143.
Boethe, W., th., 76.
Boetius, V., mag., 303.
Bohr, Chr., Professor, 332.
Bojsen, F., Præst i Stege, 213.
Bokkenheuser, C. H. F., th., 194, 217.
Borch, Martin, kgl. Bygningsinspek-
tør, 331—339.
Bornemann, F. C., Professor, 206.
Boulanger, G. E. J. M., fransk Gene-
ral, 304.
Brandt, P., polyt., 218.
Brask, E. T., th., 141.
Bredsdorff, Kai, mag., Klokker, 330 f.
Bregendahl, L. N., jur., 93.
Breinholm, A. A., th., 76, 104, 115.
Bretteville, N. de, th., 117 f.
Brisson, E. H., fransk Politiker, 326.
Brix, J. B., th., 188.
Bruun, G. M., mag., 303.
— P., jur., 179.

- Brøndsted, M., th., 253.
 Budtz, T. E., jur., 266.
 Buhl, H. T., jur., 190 f.
 Bunkelof, T., jur., 289.
 Busck, Arnold, Boghandler, 158.
 — E., med., 248.
 Busk, Jens, Folketingsmand, 276 f.
 Byrdal, V., jur., Klokker, 328.
 Bærentzen, E. D., Litograf, 127.
 Bøggild, D. H., phil., 191.
 Bølling, Bibliotekssekretær, 111.
 Cathinka, Madama, 141.
 Christensen, Balthasar, Politiker, 116.
 — G. H. K., Rustmester, 241.
 Christian VIII, Konge, 40, 88, 115 f.,
 176 f.
 — IX, Konge, 222, 280, 292.
 — X, Konge, 297.
 Christoffersen, Karl, cand. theol., 287.
 Christophersen, N., med., 246 f.
 Clausen, H. N., Prof., Medl. af Stip.-
 best., 14, 19—21, 50, 58, 71 f., 75,
 86, 104 f., 108, 118, 123, 129 ff.,
 146, 149, 156, 180, 197, 227.
 Cohn, Hartvig, filol., Klokker, 241, 249.
 Cold, T. B., polit., Klokker, 248 f.,
 251, 253.
 Cronc, Regenslæge, 63 f.
 Dabelsten-Jensen, J. P. T., jur., 286.
 Dahlmann, F. C., Professor, 51 f.
 Dahlstrøm, F. C. E., jur., 100.
 Damkjer, J. E., jur., 79.
 Damkier, O., jur., 246 f., 249 f.
 Damm, L., jur., 269 f., 273, 302.
 Danner, Grevinde, 198, 216.
 David, C. N., Prof., 75, 83 f.
 Degenkolw, Ove, th., 311.
 Dilling, Peter, jur., 269.
 Dinsen, C. J. F., th., 281, 284, 286.
 Drachmann, A. B., Professor, 335.
 — H., Digter, 286.
 Drejer, Ove, med., 73, 94.
 — Salomon, Botaniker, 103 ff., 106
 f., 110, 115, 126.
 Dumreicher, C., Forf., 38.
 Dybdal, A., jur., 248.
 Dybdahl, V., th., 266.
 Ebsen, Advokat i Flensborg, 301.
 Eibe, F. H., th., 119 ff., 125 f., 134.
 Einarsson, G., jur., 152.
 — Indridi, polit., 249.
 Ekeroth, Richard, jur., 251 f.
 Elmqvist, A. G. J., med., Klokker, 328.
 — Hj., th., 330 f.
 Engelbreth, Provst, 51.
 Engelstoft, Chr. T., Prof., Biskop, 78,
 110.
 — Laurids, Prof., Medl. af Univ.-
 dir., 7—12, 168, 173.
 Erslev, E. J., mag., 311.
 — Kr., Professor 332, 335, 340.
 Faaborg, R. Chr., Operasanger, 69.
 Faber, E., med., 297.
 — K., Professor, 332.
 Fabricius, Frederik, Viceinsp., 61 ff.,
 72, 78 f., 88, 96, 98, 104, 107, 110—
 114, 116, 117—122, 124, 126—130,
 141, 156, 158 ff., 162, 166, 169 f.,
 177, 181—185, 196, 200, 202, 205—
 210, 213—217, 233, 236 ff.
 — Knud, Prof., Regensprovst, 324,
 342.
 Fabritius, L., filol., 230.
 Fasting, Elersianer, 39.
 Ferslev, R. W. A., th., 186.
 Fibiger, J., th., 120.
 Finsen, Arne, jur., 274.
 — Jon, jur., 271 f.
 — Niels, med., Prof., 267, 285, 303,
 330 f.
 Flach, Th., jur., 220.
 Flor, Chr., Professor, 178.
 Fog, Bruun Juul, th., 126.
 Frederik VI, Konge, 12, 37, 42, 49,
 77, 113, 115.
 — VII, Konge, 117, 176, 216.
 Frederik Christian, Hertug af Augu-
 stenborg 7 f.
 Frederiksen, Dagvagt, 315.
 — Henrik, Portner, 339.
 Freiligrath, Ferd., tysk Digter, 102.
 Friis, A. H., med., 270.
 Galschjot, M., fil., 223—229, 237.
 Gamborg, Andr., Regensprovst, 128.
 Gamél, Augustin, Grosserer, 304 f.,
 307.

- Gerner, A., med., 77.
 Gertz, M. Cl., filol., 223.
 Gjellerup, Karl, Digter, 275.
 Gierløff, L. T., th., 184.
 Gjellerup, S. M., Bibliotekar, 237.
 Glarbo, Gunnar, jur., 331.
 Godskesen, N., med., 281, 284, 286.
 Goos, A. H. F. C., Professor, Stipb.
   Fmd., 256, 264, 268, 275 f., 278,
   280, 289, 292, 294, 313.
 Gorm, Institutbestyrer, 39.
 Gram, Chr., Prof., 158.
   — F. T. J., Prof., Regensprovst,
   199, 204—218, 220 ff., 224—227,
   230—233, 321.
   — Louise Christiane, Fru, 205.
 Gredsted, Vald., jur., 229 f.
 Grove, C. T., th., 186.
 Grundtvig, N. F. S., Biskop, 34 (fejl
   Oplysn.), 36, 44, 51, 131, 186, 198.
 Grünfeld, Fr., med., 224, 226, 229.
 Gudmundsson, G., med., 249.
 Gudmundson, Valtyr, mag., 303.
 Gunløgsen, S., jur., 178.
 Hafstein, Hannes, jur., 274.
 Hage, Hother, Politiker og Byfoged,
   213.
 Hall, L. M. E., th., 94.
 Hallager, L. N., th., 102.
 Hammer, M. F. D., th., 96.
 Hansen, Konduktør, 212.
   — Axel, Billedhugger, 268.
   — Constantin, th., 262, 266, 268.
   — Frederik, Redaktør, 297.
   — G. Demant, Nattevagt, 206.
   — H. Chr., Etatsraad, Bygnings-
   inspektør, 225.
   — Hans Nikolaj, Kunstmaler, 331.
   — Heinrich, Arkitekturmaler, 203.
   — Holger, polyt., 248.
   — Jens, Olaus, Dept.chef, Medlem
   af Univ.dir., 168 f., 172.
   — Joh. P., med., 311.
   — Søren, mag., 287.
 Hasselberg, J. A., jur., 101.
 Haurowitz, J. W., med., 149.
 Heegaard, S., th., (Filosof), 193.
 Heiberg, J. L., Digter, 44.
 Heiberg, Johanne Louise, Fru, 132.
 Helgason, Jon, th., 304.
 Helms, Johannes, fil., 181, 186—192,
   228.
   — P. G., th., 250.
 Henningsen, Alumne (1823), 40.
 Hertel, R. V., th., 217.
 Hertz, V., th., 265, 270 ff.
 Hindenburg, T., jur., 193.
 Hjort, jur., 46.
   — H. C., med., 220.
 Hjulær, A. E. cand. mag., 293.
 Hoffmann, H. B. M. J., Billedhugger,
   237.
 Hohlenberg, M. H., Professor, 18—21,
   61, 110, 129, 146.
 Holm, Alumne (1823), 40.
   — Harald, th., 239, 246, 250 f., 253.
   — P., Skræderm., social. Folket-
   md., 276.
 Honoré, C., th., 248.
 Hornemann, A. W., jur., Klokker,
   290.
   — C. F., Prof., 6 ff., 11, 29, 34.
 Hornum, Christen Johansen, Regens-
   karl, 199.
 Hostrup, Jens Christian, th., Digter,
   124—129, 133 ff., 217, 250, 256,
   267 f., 277, 286, 289, 302.
 Hude, Chr., mag., 293.
   — K., fil., Klokker, 264—266.
 Hvidt, L. N., Medlem af Missions-
   Kollegiet, 155.
 Hviid, Andreas Christian, Regens-
   provst, 26 f., 41, 128, 228, 301.
 Høegh, C. M. C., th., 99.
 Høffding, Har., Prof., 287.
 Høgsbro, Sofus, Politiker, 239.
 Hørring, H., jur., Klokker, 219—223,
   331.
   — T., Universitetskvæstor, 332, 335.
 Hørup, V., jur., 220.
 Høyberg, Alumne (1823), 40.
 Høyer, H., th., 77.
 Ibsen, C. L. Th., med., 181.
 Ingerslev, J. F., th., 120.
 Ipsen, K. C., med., 266.
 Iversen, Iver U., med., 301 ff.

- Jacobsen, Jørgen, Regenskarl, 161.
 — N., th., 193 f., 209.
 — P. V., Digter, 75.
 — Thune, cand. th., Viceinspektør, 339.
- Jakobsen, Jakob, mag., 303.
- Jens, Portnerkarl, 318.
- Jensen, Adolf, mag., Klokker, 288 f., 301.
 — Hans, Regensportner, 210—213.
 — Kr., Sandfeld, mag., 317.
 — Simon, th., 248.
 — Vilh., med., 311.
- Jerndorff, Aug., Kunstner, 228 f.
 — Peter, kgl. Skuespiller, 223, 232, 241.
- Jespersen, Alumne (1823), 40.
 — F., th., 94.
 — O., jur. (senere filol.), Professor, 270 ff., 334 f.
- Jessen, Jens, slesv. Redaktør, 301.
- Johansen, Harald, jur., 248.
 — P., th., 108 f.
- Jónsson, Eiríkr, Viceinspektør, 237 f., 242 f., 261 f., 275, 280, 284, 296 f., 325 f.
 — Fru Jensine Petrine, 300.
 — Kristjan, jur., 249.
- Jungersen, Fr., th., 193.
 — Hector, Naturforsker, 248, 250.
- Junggreen, J. P., nordslesv. Politiker, 301.
- Jørgensen, Christopher, mag., 311.
 — Hakon, jur., Klokker, 330.
 — S. M., polyt., 217.
- Kálund, Kr., fil., 223 f., 226, 229.
- Kaiser, C., med., 94.
- Kier, I. M., mag., 289.
- Kierkegaard, Søren, Filosof, 197.
- Kjerulff, J., th., 192.
- Kiær, C. A., jur., 182—185.
- Kjærbølling, Dr., Ejer af Zoologisk Have, 222 f.
- Kjødt, H., th., 192.
- Kiørboe, V., polit., 248.
- Kleisdorff, L., fil., 191.
- Klingemann, E. T. V., med., 270.
- Klubien, A. H. F., Højesteretsadvokat, 29.
- Knudsen, J. F. E., jur., 178.
- Koch, L., th., 193 f.
- Kolderup-Rosenvinge, J. L. A., Prof., Medl. af Univ.direkt., 168, 172 f.
- Korff., J. P. O., th., 190.
- Krag, C. M. G. R., jur., 271 f.
- Kragh, J. Th., th., 193.
- Krarup, H. S., th., 58, 70.
 — L. C., th., 76, 81.
- Kretz, F. E., jur., 248.
- Kroman, Kr. F., filos., 249 f.
- Krüger, Hans, nordslesvigsk Politiker, 179.
- Krøyer, Henrik, Zoolog, 37—40.
- Kuld, B. Th. E., isl. Al., 282.
- Königsfeldt, J. P. T., th., 77, 92—96.
- Lakier, W., Chr., th., 92.
- Lange, H. C., med., Klokker, 316, 318.
- Lange, Joh., med., 124.
- Larsen, A. C., Bibliotekar, 237.
 — Florian, jur., 193.
 — J. E., Prof., 170—174.
- Lassen, Julius, Prof., Regensprovst, 159, 313, 318, 321—42.
- Lauridsen, J. K., jur., 263 f., 267, 276, 278—281, 283.
- Lautrup, Justitsraad, 156.
- Lehmann, Orla, Politiker, 71, 75, 78, 115, 131, 222.
- Levin, Israel Sal., Literat, 77.
- Liisberg, J., med., 248.
- Lindberg, N., th., 192.
- Lindhard, Johs., med., Klokker, 325.
- Lorck, Christine, Frk., 158.
- Lorenzen, P. Hjort, nordslesvigsk Politiker, 114.
- Louise, Dronning, 280.
- Lund, J. (H?), jur., 184.
 — Jens, med., 311.
 — Just, jur., 320.
- Lunddahl, A. P., th., 106.
- Læssøe, C. F., th., 82, 103, 109, 187 f.
- Lystrup, S. C., th., 248, 250.
- Maar, V., Prof., Regenslæge, 339.
- Madvig, J. N., Professor, 85, 228, 243 f., 260, 301.
- Malling, Ove, Medl. af Universitetsdirektionen, 7, 11 f., 42.

- Markmann, Karleinspektør, 47.
 Marstrand, J., Borgmester, 335.
 Matzen, H., Prof., Medl. af Stip.best.,
 15 f., 296 f., 319.
 Michelsen, A. B., med., 270.
 Mikkelsen, O., med., 339.
 Molbeck, Chr., Prof., 44, 50, 53.
 Moldenhawer, D. G., Overbibl., Medl.
 af Univ.dir., 7.
 Monrad, D. G., th., 93 f., 115 f., 216,
 227 f., 267, 289.
 Mortensen, A., med., 297.
 — Jens, Portner, 158, 160.
 Mygind, H., th., 192.
 Müller, Peter Erasmus, Prof., 4, 10,
 12, 39 f., 43.
 — Th., jur., 58.
 Mynster, J. P., Biskop, Medl. af
 Univ.dir., 7, 51 f., 155.
 — P. G., th., 286 f.
 Møller, Arnold, med., Klokker, 297.
 — H. J., med., 248, 250.
 — Jens, Prof., 4, 12, 37 f., 50, 56, 58.
 — K., filos., 223 f.
 — Niels L., jur., Klokker, 267, 281
 — 285, 288, 290, 302.
 — Poul Martin, Digter, 29 f., 36.
 — P. L., th. (Literat), 61, 80—83,
 85, 96—99, 102.
 — Underbetjent, 86, 88.
 Mønster, C. C., th., 76.
 Månsson, Nils, skaansk Bonde, 34.
 Nathanson, M. L., Redaktør, 102.
 Neergaard, H. C. F., fil., 189 f.
 Nellemann, J. M. V., Prof., Regens-
 provst, 235—242, 246, 248 f.
 — Fru Louise Poulaine, 241.
 Nielsen, Ditlef, th., Klokker, 328 ff.
 — F. F., th., 316.
 — P., th., 281.
 — Rasmus, (th., senere Prof.), 104
 ff., 112.
 — titulær Prof., 195, 205.
 Nordahl, Skuli, jur., Klokker, 223.
 Nyerup, Rasmus, Prof., Regens-
 provst, 4, 12, 25—28, 31—48, 49 ff.,
 54—57, 60, 65, 72, 89, 128, 137,
 148, 151.
 Nørschau, Melhandler, senere Un-
 derbetjent, 89, 91, 159 f.
 Oehlenschläger, A. G., Digter, 40.
 Oldenburg, V., Overpræsident, 335.
 Olsen, F. C., Overlærer, 45.
 — G. A., theol., 262.
 — P. E. Th., theol., 260.
 Olsson, Bjørn M., filol., 249 f.
 Oppenheim, G., jur., 248.
 Ostenfeld, Harald, th., 302.
 Ottesen, Gustav, med., 269, 272 f.
 Ottosen, Joh., mag., 265, 267, 273—
 276, 281, 286, 300.
 Overskou, Thomas, Forf., 45.
 Pagh, M. E., th., 304.
 Panduro, R., med., Klokker, 294.
 Paulsen, Chr., Prof., 102.
 Pedersen, H., th., 281.
 — Knud, polyt., 339.
 Petersen, Dahlerup, polyt., 339.
 — Fritz, Søn af Regensprovsten,
 202.
 — F. C., Prof., Regensprovst, 16,
 18, 21, 49—206, 214, 217, 240.
 — F. E., th., 162.
 — H. P. G., th., 94.
 — J. P. Vald., th., 220, 222 f.
 — Jul., Prof., Regenslæge, 319, 339.
 — N. F., th., 230, 247 f.
 — N. P., med., 178.
 — Søren, med., 311.
 — Th., th., 220.
 Picquart, M. G., fransk Officer, 326.
 Ploug, C., filol., Digter, 1, 38, 62, 77,
 79, 81, 84 f., 89, 92, 95, 98 f., 102 f.,
 109—113, 115 ff., 125 ff., 129, 135,
 197, 217, 227 ff., 267 f., 302.
 — H., Kontorchef, 58.
 Pløyen, Amtmand, 150.
 Pontoppidan, A. P., th., 83.
 — G., med., 291.
 Poulsen, E. P., th., 77.
 — H. F., cand. phil., 131.
 Prangen, F., th., 187.
 Quistgaard, J. L., jur., 102.
 Raahauge, J. J., med., 305, 307.
 Rahbek, Knud Lyne, Prof., Forf.,
 32 ff., 44.

- Rahbek, Fru Kamma, 51.
 Rantzau, A. W. Th., Viseforf., 264.
 Rask, Rasmus, Prof., 50.
 Rasmussen, P., Sognefoged i Jeksen, 283.
 — Vilh., mag., Klokker, 298.
 Ravn, L. T. F., th., 97.
 v. d. Recke, Ernst, Digter, chem., 223, 237, 248.
 Refslund, H. C., th., 178 f.
 Reinhardt, C. E. F., Historiker, 2, 43, 127, 228.
 Reisz, A. C. B., jur., 181.
 — C. M., Prof., 264, 319.
 — Ferd., jur., 226.
 Reitzel, C. A., Bogh., 93, 148, 152, 214.
 Reumert, Joh., mag., 339.
 Richardt, Chr., Digter, 249.
 Riegels, F., jur., 46 f.
 Riis, J. Chr. D., med., Klokker, 274 f., 282.
 Rode, Ove, Redaktør, 294.
 Rosendahl, th., 46.
 — J., jur., Klokker, 297.
 Rosenmeier, J., jur., 311.
 Rothe, Andreas Bjørn, Medlem af Univ.dir., 7.
 — W. H., Pastor ved Trinit. Kirke, 67 f.
 — Major, 147.
 Rousing, K., th., 117.
 Rytter, Poul, se C. Ploug.
 Rørdam, Thomas, Præst, 247.
 Salicath, C., jur., 184.
 Salomon, V., th., 76.
 Sarauw, C. F. M., 46.
 Jonsson, Klemens, jur., Klokker, 287.
 Saugmann, Chr., med., Klokker, 287 f., 290.
 Scavenius, Jacob, Kultusmin., 277.
 Schandorph, Sophus, Digter, 190, 256, 267, 277, 287.
 Scharling, C. E., Prof., 20, 120, 130, 146, 171, 180.
 — H., Prof., 264.
 Schiwe, E. E. F. A., th., 117 f.
 Schiøler, Th. L., th., 270.
 Schjøtt, P. U. F., th., 47, 70.
 Schlegel, H., th., 247, 250.
 Schleiermacher, F. E. D., Religionsfilosof, 98.
 Schmidt, J. H., Bogh. ved Kvæsturen, 111.
 — N. C. (E?) jur. 331.
 Schou, E. H. L., th., 270.
 Schouw, J. F., Prof., 156.
 Schov, Rosing, O., med., 339.
 Schurmann, J. Chr., th., 60, 100.
 Schøler, Vilh., th., 76, 103 f.
 Secher, V. A., jur., 248 f., 251 f.
 Sibbern, F. C., Prof., 50, 102.
 Siersted, Theodor, th., 247, 249 f., 252.
 Sigurdsson, Jon, isl. Politiker, 152.
 Simonsen, Ove, mag., Klokker, 288.
 Skau, Peder til Bukshave, nordslavigsk Politiker, 300.
 Skouboe, Frederik, th., 247.
 — Søren, th., Viceprovst, 247, 249, 253, 314, 324 ff., 337, 340.
 Skouenborg, P., jur., 286.
 Sneedorf, Fr., Prof., 33.
 Stamer, Har., med., Klokker, 331.
 Stausholm, H. C., th., 82, 94 f., 103.
 Steenstrup, Japetus, Prof., 103, 105 ff., 112, 228.
 Steffens, H., Filosof, 53.
 Stemann, P. Chr., Statsminister, 80, 155.
 Stephensen, J. H., jur., 223 f., 226, 229.
 — Magnus, Konferentsraad, 151.
 — S. T., th., 151 f.
 Storm, Edv., Digter, 228.
 Stougaard, A. S., med., 248.
 Sundorph, Th., mag., 286.
 Svedstrup, Alex., Forf., 300.
 Sveistrup, H., th., 76, 106, 116.
 Sverdrup, Joh., norsk Politiker, 273 f.
 Sylow, N. Chr. H., jur., 248.
 Søbørg, H., th., 66.
 Søltoft, C., th., 76.
 Sørensen, S. Chr., th., 226.
 Tegnér, Es., Digter, 102.
 Thiele, T. N., Professor, 332.
 Thomsen, A. E. M., th., 95.

- Thomsen, Benedikt, th., Klokker, 328.
 — H. B., th., 187.
 — Grimur, jur., 152 f.
 — Severin, med., 304.
- Thorborg, J. C., med., 248.
- Thoroddsen, S. J., jur., 270, 274.
 — Th. J., naturh., 266.
- Thorsen, P. G., Universitetsbibl., 207.
- Thorup, Fr., philol., 250.
- Thostrup, Andreas, Vaisenhuslærer, 31.
- Timm, J., jur., 248.
- Tinghuus, C. W., th., 142.
- Tolstrup, C., Præst, 237.
- Topsøe, Vilh., Forf., 247.
- Trandberg, P. C., th., 193.
- Trautner, T. M., med., 220.
- Trojel, F. C. L., filol., 97.
 — H., jur., 76, 83, 97, 103.
- Ussing, Henr., mag., 331.
 — H. B., Stiftsprovst, 266.
 — J. L., Prof., Regensprovst, 238,
 243 ff., 246, 254, 257—265, 275—
 278, 288—298, 300—302, 307, 310
 —320.
- Valløe, K. E., jur., 186 ff., 190, 192,
 228.
- Vater, D. C., th., 186.
- Veiss, Alma, 232.
- Viborg, E. N., Prof., Medl. af Univ.-
 dir., 7.
- Vilhelm, Prins af Glücksborg, 211.
- Vimtrup, Bj., med., 339, 341.
- Vincent, Restauratør, 227.
- Visby, Carl Holger, th., 147 f.
- Voigt, C. F., th., 93 f.
- Voltelen, C. J., med., 104.
- Walter, Student, Regensianer?, 94,
 97 f., 100.
- Varming, C. C., th., Klokker, 275, 286.
- Warncke, T. S., Prof., Regenslæge,
 212, 225, 319.
- Weilbach, A., Gartner ved bot. Have,
 156.
- Welhaven, J. S. C., Digter, 247.
- Wendt, J. Chr. W., Prof., Regenslæge,
 63.
- Werlauff, E. Chr., Prof., Overbibl., 51.
- Wildt, Johannes, Forf., 198.
- Wimmer, L. F. A., Prof., 340.
- Wimmerstedt, L., svensk Akadem.,
 131.
- Winther, Christian, Digter, 29 f., 37 f.
- Wolff, Odin, Prof., 31.
- Worsaae, J. J. A., jur. (senere Arkæ-
 olog), 119 f.
- Worsøe, W. F. C., th., 192.
- Zeuthen, H. G., Professor, 335.
- Zoëga, G. Th., filol., 270.
- Ørsted, Anders Sandøe, Statsmini-
 ster, 84 f., 168, 173, 197.
- Østerby, P. I., med., 270 f.
- Østrup, J., th., 96 f.

BILLEDFORTEGNELSE

Forsatsbillede: Lindens 100 Aars Jubilæum (Radering af N. Bredal 1885).

Fig. 1. Peter Erasmus Müller (Lit. efter Maleri af A. Müller).

- 2. Ove Malling (Stik og Tegning af Lahde).
- 3. Laurids Engelstoff (Stik af Eckersberg efter Tegn. af F. L. Storch).
- 4. H. N. Clausen (Lit. efter Maleri af C. A. Jensen).
- 5. Rasmus Nyerups Opslag om Vandspild (Provsteark.).
- 6. Regensgaarden ca. 1832 (Stik af S. H. Petersen).
- 7. Andreas Hviid (Marmormedaillon af Dajon?).
- 8. Sjette Gang med Trappe (Fot.).
- 9. Rasmus Nyerup (Lit. 1828 efter Tegn. af Chr. Hornemann).
- 10. Opgangen til Provsteboligen (fra 1744) (Fot.).
- 11. Henrik Krøyer (Træsnit af H. P. Hansen).
- 12. F. C. Petersen (Lit. af Tegner efter Daguerrotypi).
- 13. Frederik Fabricius (do.).
- 14. Regensgaarden 1835 (Stik af S. H. Petersen).
- 15. Regensen 1837 (Stik af N. G. Rademacher).
- 16. P. L. Møller (Træsnit af F. Hendriksen).
- 17. Carl Ploug (Lit. af Tegner og Kittendorf efter Tegn. af Const. Hansen).
- 18. C. F. Allen (Fot. i »De tre nordiske Rigers Historie« IV, I).
- 19. D. G. Monrad (Lit. efter Tegning af E. Bærentzen).
- 20. Regensen ud til Købmagergade (1852) (Træsn. af C. F. Aagaard).
- 21. Salomon Drejer (Lit. af E. Fortling efter Tegn. af E. Lehmann).
- 22. Japetus Steenstrup (Lit. af Tegner og Kittendorf).
- 23. Nikolaj Gottlieb Blædel (Tegning af H. Jerichau).
- 24. F. H. Eibe (o. 1861) (Fot.).
- 25. J. Chr. Hostrup (Lit. af Tegner efter Tegn. af A. Dorph).
- 26. Regensgaarden 1843 (Lit. af Bærentzen).
- 27. J. Chr. Hostrup (Broncebuste af Axel Hansen).
- 28. Student paa Regensen (forstørret fra Rammen om Litogr. fra 1843).
- 29. Læseindretningen (do.).
- 30. Regenssold (do.).
- 31. Regensgaarden mod Vest (Farvelagt Tegn. af Martin Borch 1906).
- 32. Regensens nordre Fløj (Fot.).
- 33. Fr. Fabricius (Zinkbuste af Hoffmann).
- 34. Regensgaardens sydøstlige Hjørne (Fot.).

Fig. 35. J. L. A. Kolderup-Rosenvinge (Lit. af E. Fortling efter Maleri af C. A. Jensen).

- 36. Regensgaarden 1855 (Lit. efter Tegn. af Heinr. Hansen).
- 37. Johs. Helms (Fot.).
- 38. Kn. Valløe (Fot.).
- 39. »Gamle«s Genius med Fakkell og Tøfler (Tegn. i Vækkerprot.).
- 40. En Gamlings daglige Liv (do.).
- 41. »Gamle«s Mindesmærke over et trofast Medlem (do.).
- 42. En forløren Søns Tilbagekomst (do.).
- 43. »Gamle«s Mindesmærke over et veltalende Medlem (do.).
- 44. F. T. J. Gram (Lit. af Tegner og Kittendorf).
- 45. H. Hørring (Fot.).
- 46. Regensgaarden ved Jubilæet 1869 (Træsnit i Ill. Tid. efter Aug. Jerndorffs Tegn.).
- 47. Kirkesalen ved Jubilæet 1869 (do.).
- 48. Studenter ved Kommunitetsbordet 1569 (Kul-Karton af A. Jerndorff).
- 49. Regenssold 1869 (do.).
- 50. J. M. V. Nellemann (Fot.).
- 51. Eiríkr Jónsson (Fot.).
- 52. Opslag til Rusgildet 16. Okt. 1875 (Regensark.).
- 53. J. L. Ussing (Fot.).
- 54. »Kærlighedens Aldre«, frit efter Thorvaldsen (Regensark.).
- 55. Kr. Kroman (Fot.).
- 56. Fastelavnsmandag uden for Regensen (Træsn. i Ill. Tid.).
- 57. Karl Hude (Fot.).
- 58. Foreningen »Peter« (Fot.).
- 59. Joh. Ottosen (Fot.).
- 60. Niels Møller (Udsnit af Fot. af Regensianerne).
- 61. Niels Finsen (Rad. af H. Dohm).
- 62. Store Kirkegangsværelse 1889 (Tegn. af E. Bohn-Jespersen).
- 63. General Boulangers Visitkort (Regensark.).
- 64. Jon Helgason (Fot.).
- 65. Regensværelse omtr. 1900 (Radering af A. Rafael).
- 66. Foreningen »Hussvampen« 1894 (Fot.).
- 67. Dagvagt Frederiksen (Amatørfot.).
- 68. Kr. Sandfeld Jensen (Fot.).
- 69. Jul. Lassen (Amatørfot.).
- 70. »Et Ulykkestilfælde« 1903 (do.).
- 71. Søren Skouboe (Kultegn. af Hugo Larsen).
- 72. Fastelavnsmandag 1905 (Amatørfot.).
- 73. Finsens Værelse 3dje Gang Nr. 11 (Fot.).
- 74. Børnehjælpsdagen 1905 (Amatørfot.).
- 75. Børnehjælpsdagen 1918 (do.).
- 76. Den nye Fløj (Fot.).
- 77. Buegangen (do.).
- 78. Den nye Læsesal (do.).
- 79. Den nye Musikstue (do.).

- Fig. 80. »Karrig Nidding«s Opførelse i Regensgaarden 1910 (Amatørfot.).
- 81. Lindens Fødselsdag 1918 (do.).
  - 82. Koncert i Gaarden 1918 (do.).
  - 83. Læsesalen som Hospital under den spanske Syge 1918 (do.).
  - 84. »Obersten« (Vimtrup) synger Visen om Barberen (do.).
  - 85. Tavle paa Regensmuren fra Grundstensnedlæggelsen 1623.

INDHOLD

	Side
INDLEDNING	1
I. Reglementet af 1818	3
II. »For fattige Studenter«	13
III. Et Besøg paa Regensen ca. 1818	24
IV. Rasmus Nyerups sidste Aar	36
V. F. C. Petersens første Reformers	49
VI. Indre Kampe i Trediverne	74
VII. Stræben efter Selvstyre i Christian VIII.s Tid	113
VIII. Dagligt Liv i Trediverne og Fyrerne	136
IX. Stipendiebestyrelsens Oprettelse og Reglementet af 1848	164
X. Treaarskrigen	177
XI. Vækkerforeningen («Gamle») og Regensen i Halvtredserne	186
XII. F. T. J. Grams første Aar	204
XIII. Det første regensielle Selvstyre	219
XIV. Halvfjersernes Overgangstid	234
XV. Provisorieaarene	255
XVI. Dagligt Liv i Firserne og Halvfemserne	300
XVII. Hovedtræk af de sidste 25 Aars Begivenheder	321
SLUTNING	342